

MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**

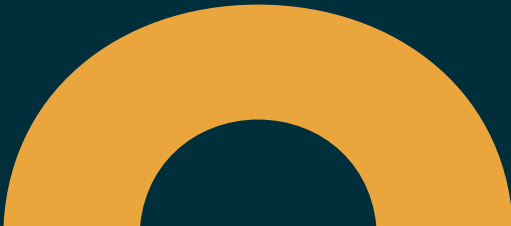
Etelä-Pohjanmaan
maakuntakaava 2050

Ehdotusvaiheen julkisen kuulemisen palautteet ja vastineet - yritykset ja yhdistykset

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

www.epliitto.fi

Sisällys

1 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaihe – julkisen kuulemisen muistutukset ja vastineet	5
--	---

Yritykset.....	7
ABO Wind Oy	7
EPV Energia Oy	15
Fingrid Oyj	18
Galileo Finland Oy	19
Ilmatar Energy Oy.....	22
Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy	49
X metsätilayhtymä	50
Neoen Renewables Finland Oy	56
Neova Oy	63
Peab Industri Oy	67

VR-Yhtymä Oyj.....	68
Yhteisöt ja järjestöt	70
BirdLife Suomi	70
Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry (Kyrönjoen, Lapuanjoen ja Järviseudun kalatalousalueiden yhteinen muistutus).....	82
Etelä-Pohjanmaan nuorisovaltuusto.....	86
Etelä-Pohjanmaan Vihreät ja Seinäjoen Vihreät.....	88
Kolmihaaran maanomistajaryhmä.....	93
Kolun Woima ry	100
Koura-Seura ry	105
Kröninkankaan vastatuuli, ympäröivien kylien asukkaat.....	110
Kuorasjärven Pohjoispään Kesämökkiseura ry.....	115
Kuortaneentie-Kallioniemi tiehoitokunta	131
Kätkänjoen kyläseura	135
MTK-Alajärvi	135
MTK-Etelä-Pohjanmaa	136
MTK metsänomistajat	140
MTK-Nurmo	145

Napalankallion Maanomistajien sopimusneuvottelukunta.....	148
Pirttikylä 2100 ry	155
Ruhan kyläyhdistys ry	162
Rytinevan vesiosuuskunta.....	168
SLL Pohjanmaan piiri ry	170
Suomen Tuulivoimayhdistys ry.....	206
Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry.....	219
Suomenselän Luonnonystävät ry.....	227
Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry.....	235

1 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaihe – julkisen kuulemisen muistutukset ja vastineet

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheen julkinen kuuleminen järjestettiin 5.4.–13.5.2024, jolloin kaavaehdotus oli nähtävillä kaikissa alueen kunnissa, Etelä-Pohjanmaan liiton toimistolla sekä verkkosivuilla. Julkisen kuulemisen aikana jokaisella oli mahdollisuus lausua kaavaehdotuksesta mielipiteensä. Palautteita saatiin yhteensä 108 taholta, joista 21 oli kuntia ja muita viranomaisia, 35 yrityksiä ja yhdistyksiä ja 52 yksityisiä henkilöitä. Yksityisten jättämistä palautteista 15 oli yhteispalautteita, joissa allekirjoittaneita oli enemmän kuin yksi henkilö.

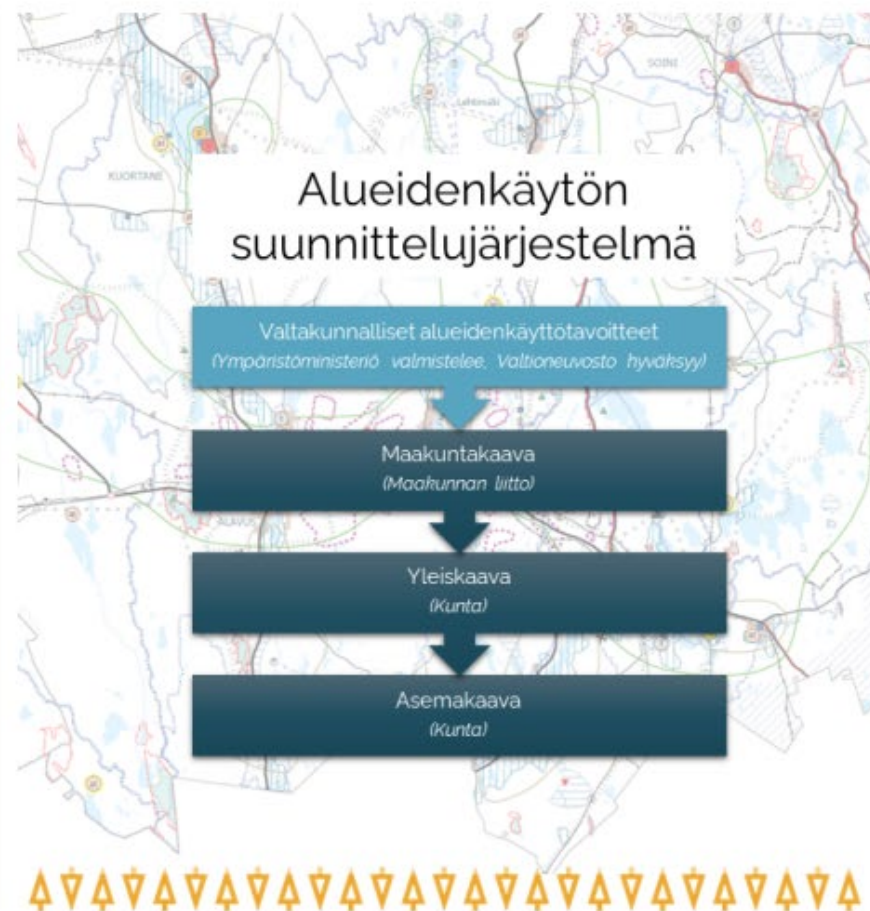
Tässä palautekoosteessa on mukana kaikki yritysten ja yhteisöjen jättämät maakuntakaavaehdotusta koskevat palautteet liitteineen sekä niihin laaditut yksilöidyt vastineet. Palautteet ja vastineet julkaistaan yhteensä kolmessa eri tiedostossa, joista kaksi muuta ovat yksityishenkilöiden palautteet ja vastineet sekä viranomaisten palautteet ja vastineet. Yksilöidyt vastineet on käsitelty maakuntakaavan ohjausryhmässä 4.6.2024, minkä jälkeen ne on käsitelty ja hyväksytty maakuntahallituksen kokouksessa 18.6.2024.

Henkilötietolain nojalla palautteista on häivytetty esimerkiksi yksityishenkilöiden nimiä, osoitteita, kiinteistötunnuksia ja muita yksilöiviä tietoja, joissakin tapauksessa myös liitteitä. Lisäksi palautteista on häivytetty salaisia tietoja, kuten petolintujen sijaintiin viittaavia mainintoja. ***Häivytetyt tiedot ja kohdat on merkitty tekstiin tummennetulla ja kursivoidulla fontilla.*** Päätöksentekijöillä, eli maakuntahallituksen jäsenillä on ollut pääsy alkuperäisiin palautteisiin.

Tavoitteena on, että Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuusto hyväksyy lopullisen maakuntakaava-aineiston syyskuussa 2024.

Mikä on maakuntakaava ja miksi se laaditaan?

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä koostuu valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista sekä kolmesta kaavatasosta: **maakunta-, yleis- ja asemakaavasta**.
- Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. **Se on ohjeena laadittaessa alueen kuntien yleis- ja asemakaavoja, ja se ohjaa myös viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua.**
- **Alueidenkäytön suunnittelu on asteittain tarkentuvaa:** Maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut täydentyvät ja täsmentyvät kuntien yleiskaavoissa ja asemakaavoissa tai hankesuunnittelun, kuten tuulivoimahankkeiden yhteydessä.
- Maakuntakaavan laadinnasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa
 - Maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. (MRL 27 §)

Yritykset

ABO Wind Oy	Vastine
ABO Energy Suomi Oy:n mielipide Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta ABO Energy Suomi Oy (ent. ABO Wind Oy) kiittää mahdollisuudesta antaa mielipide Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotus on mielestämme hyvin kattavasti valmisteltu, ja haluammekin kiittää hyvältä vuoropuhelusta ja sidosryhmien mielipiteiden huomioon ottamisesta koko kaavavalmistelun aikana. ABO Energy Suomi Oy on osa ABO Energy-konsernia, joka on erikoistunut suurten uusiutuvan energian hankkeiden kehitykseen ja rakentamiseen. ABO Energy Suomi Oy on kehittänyt tuulivoimahankkeita Suomessa vuodesta 2013 lähtien. Asiantuntemuksemme kattaa tuulivoimahankkeen eri vaiheet soveltuvan alueen valinnasta maanvuokrasopimukseen, tekniseen suunnitteluun ja tuulisuusarvioihin, kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arvioinnista luvituksen ja rahoituksen kautta aina rakentamiseen saakka. Tarjoamme Suomessa myös tuulivoimapuiston käytön aikaisia palveluita. Olemme suurimpien maatuulivoiman kehittäjien joukossa Suomessa. Mielipiteemme koskee kolmea asiaa: 1. kiitoksemme Niittunevan ja Peurainnevan tv-alueiden huomioimisesta	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta.

maakuntakaavassa 2. Pyyntöämme lisätä Mäntykangas (Kurikka ja Parkano) tv-alue maakuntakaavaan sekä 3. pyyntöämme palauttaa Iso-Saapasnevan (Lappajärvi) tv-alue maakuntakaavaan. 1. Niittuneva (Seinäjoki ja Kurikka) ja Peurainneva (Seinäjoki) Haluamme kiittää siitä, että Niittunevan ja Peurainnevan tuulivoima-alueet on huomioitu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050. Näemme esiselvitysten perusteella maakunnallisesti merkittävän tuulivoimapotentialin sekä Niittunevan (tv-alue 42) että Peurainnevan (tv-alue 9) alueilla ja pidämme erittäin tärkeänä, että alueet ovat maakuntakaavassa mukana. 2. Mäntykangas, Kurikka ja Parkano Esiselvityksiemme perusteella näemme potentiaalia tuulivoimatuotannolle Kurikkaan ja Parkanoon sijoittuvalla Mäntykankaan alueella (liite 1). Toivomme, että aluetta tarkasteltaisiin tuulivoimatuotannolle mahdollisesti soveltuvana alueena ja harkittaisiin sen lisäämistä maakuntakaavaan. Koko hankealueelle voisi näkemyksemme mukaan sijoittaa noin 9 tuulivoimalaa, josta noin neljä sijaitisivat Kurikan kaupungissa Etelä-Pohjanmaan maakunnassa, Parkanon puolelle voisi sijoittaa noin viisi voimalaa alueelle, joka on Pirkanmaan maakuntakaavassa merkitty kymmenelle tai useammalle tuulivoimalalle soveltuvaksi alueeksi (Tuulivoima-alue 8,	Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen kaavaluonnokseen 22.5.2023 antaman yleisvastineen mukaan "mikäli maakuntakaavaan halutaan osoitettavaksi uusia tuulivoima-alueita, joita ei ole kaavaluonnoksessa, on niistä esitettävä maakuntaliitolle valmiit maakuntakaavatasoiset selvitykset ennen kaavan ehdotusvaihetta. Tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa ratkaistaan selvitysten perusteella. Maakuntaliitto ei laadi ennen kaavan ehdotusvaihetta uusia tuulivoima-alueita koskevia selvityksiä." Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa ei tulla osoittamaan tuulivoimaloiden alueen merkintää Kurikkaan
---	---

Niskalamminkangas). Näkemyksemme mukaan alueella ei ole merkittäviä rinnakkaisia alueidenkäyttöön liittyviä suunnitelmia, joita maakuntakaavan TV-merkintä voisi rajoittaa. Ehdotamme maakuntakaavaehdotuksen päivittämistä siten, että se kattaisi kokonaan sen alueen, jolla Mäntykankaan ympäristövaikutusten arviointi ja kaavoitustyö suoritetaan. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointi on käynnistynyt alkuvuodesta 2023. 3. Iso-Saapasneva, Lappajärvi Iso-Saapasnevan tuulivoima hanke on ollut suunnitteilla 2017 vuodesta alkaen ja vireillä kunnan kaavoituksessa 2018 vuodesta lähtien. Iso-Saapasnevan kaava-alueelle on suunnittelun edetessä luonnosteltu 7 voimalan kokonaisuutta. Iso-Saapasnevan tv-alue oli maakuntakaavaehdotuksessa aikaisemmin mukana, mutta se oli nyt nähtävillä tulleesta kaavaehdotuksesta poistettu ymmärtääksemme metsäpeuravaikutusten vuoksi. Pyydämme, että Iso-Saapasnevan tv-alue palautetaan maakuntakaavaan seuraavista syistä:	Mäntykankaan tuulivoimahankkeen suunnittelualueen Etelä-Pohjanmaan puoliselle alueelle. Maakuntien raja-alueelle sijoittuvalla Mäntykankaan alueella tuulivoimahanketta voidaan edistää osin myös Etelä-Pohjanmaan alueelle tukeutuen Pirkanmaan elonkirjo ja energia -vaihemaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen merkintään, mikäli merkintä sisältyy Pirkanmaan maakuntavaltuuston aikanaan hyväksymään vaihemaakuntakaavaan. Tässä tapauksessa osana hankkeen ympäristövaikutusten arviointia ja tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa tulee yksityiskohtaisempiin selvityksiin tukeutuen kattavasti perustella, että seudullisen kokoluokan tuulivoima-alueen sijoittuminen maakuntien rajalle ei vaaranna Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteita. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti. Lain mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. luonnonarvojen vaalimiseen (MRL 28 §). Maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). Metsäpeura kuuluu luontodirektiivin liitteen II lajeihin, eli Euroopan Unionin tärkeinä pitämiin lajeihin, joiden suotuisa suojelutaso on pyrittävä säilyttämään tai palauttamaan. Laji on riistaeläin ja kuuluu Suomen lajiston uhanalaisuusarvioinnin (2019) mukaan suojelustatukseltaan silmälläpidettäviin lajeihin.
---	--

- Tuulivoiman vaikutukset metsäpeuraan arvioidaan tarkemmassa kuntatason suunnittelussa, jossa arvioidaan samalla hankkeiden toteuttamiskelpoisuus. Iso-Saapasnevan kaavoitus on edelleen kesken ja alueella tehdään vielä kevään 2024 aikana selvitystä metsäpeuroista. Kuntakaavoituksen kautta hankkeen vaikutus metsäpeuraan tulee arvioitua ja tässä yhteydessä hankkeen voimaloiden määrä ja hankkeen toteuttamiskelpoisuus arvioidaan. Maakuntakaava sisältää yleispiirteisemmän suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa. Toivomme ettei hanketta poisteta maakuntakaavasta, ennen kuin on saatavilla luotettavaa tutkimustulosta tuulivoiman vaikutuksesta metsäpeuraan vaellusaikana.
- Iso-Saapasnevan tuulivoimahanke on hyvin suppea, 7 voimalan hanke. Hankkeen aikana tehtyjen selvitysten perusteella on arvioitu, ettei hanke aiheuta metsäpeuroille kulkuestettä vaelluksen aikana ja metsäpeuroilla on hankkeen toteutuessaankin edelleen tilaa kulkea. Nyt kevään 2024 aikana tehdyllä lisäselvityksellä pyrimme tuomaan lisätietoa alueen merkityksestä metsäpeurojen vaellukselle sekä arvioimaan niitä reittejä, joita metsäpeura voi edelleen käyttää alueella, vaikka hanke toteutuisikin. Alustavien tietojen mukaan Metsäpeurat kulkevat nykyään alueen ohi laajalla alueella, josta Iso-Saapasnevan hanke kattaa vain pienen osan.

Metsäpeurakannan yksilömäärä on pieni ja sen vuoksi kannan herkkyys mahdollisille elinympäristön muutoksille on suuri. Noin 40 % lajin koko maailmankannasta elää Suomenselän populaatiossa.

Metsäpeuran hoitosuunnitelmassa (Maa- ja metsätalousministeriö 2023) metsäpeurakannan elinvoimaisuuden merkittävimiksi haasteiksi on tunnistettu maankäytön muutokset tuulivoimarakentamisen muodossa ja suurpetokannan kasvu.

Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että metsäpeuran hyödyntämien vaellusreittien ja laidunalueiden läheisyyteen osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Iso Saapasnevan aluetta koskevissa lausunnoissa ja asiantuntijoiden kanssa käydyssä vuorovaikutuksessa on mm. esitetty alueen poistamista kaavasta metsäpeuraan kohdistuvien haitallisten vaikutusten vuoksi (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Luonnonvarakeskus), sekä tuotu esiin alueen merkitys maailman tärkeimpänä metsäpeurojen kesä- ja talvilaidunten välisenä vaelluskäytävänä, jolle ei tulisi tuottaa häiriövaikutusta tuulivoimarakentamisella (Suomen riistakeskus). Luonnonvarakeskus on neuvotteluissa tuonut

- Huomioitavaa on myös se, että Iso-saapasneva ei ole lähellä Natura-alueita, joissa metsäpeura on suojeluperusteena, se ei ole vasomisalueella eikä nykyisillä tärkeillä laidunalueilla. Hanke sijaitsee kauttakulkureitillä, mutta ei aiheuta todennäköisesti estettä metsäpeuran siirtymiselle kesä- ja talvilaidunalueiden välillä.
- Liitteenä (liite 2) FCG:n asiantuntijalausunto Iso-Saapasnevan metsäpeuratilanteesta.

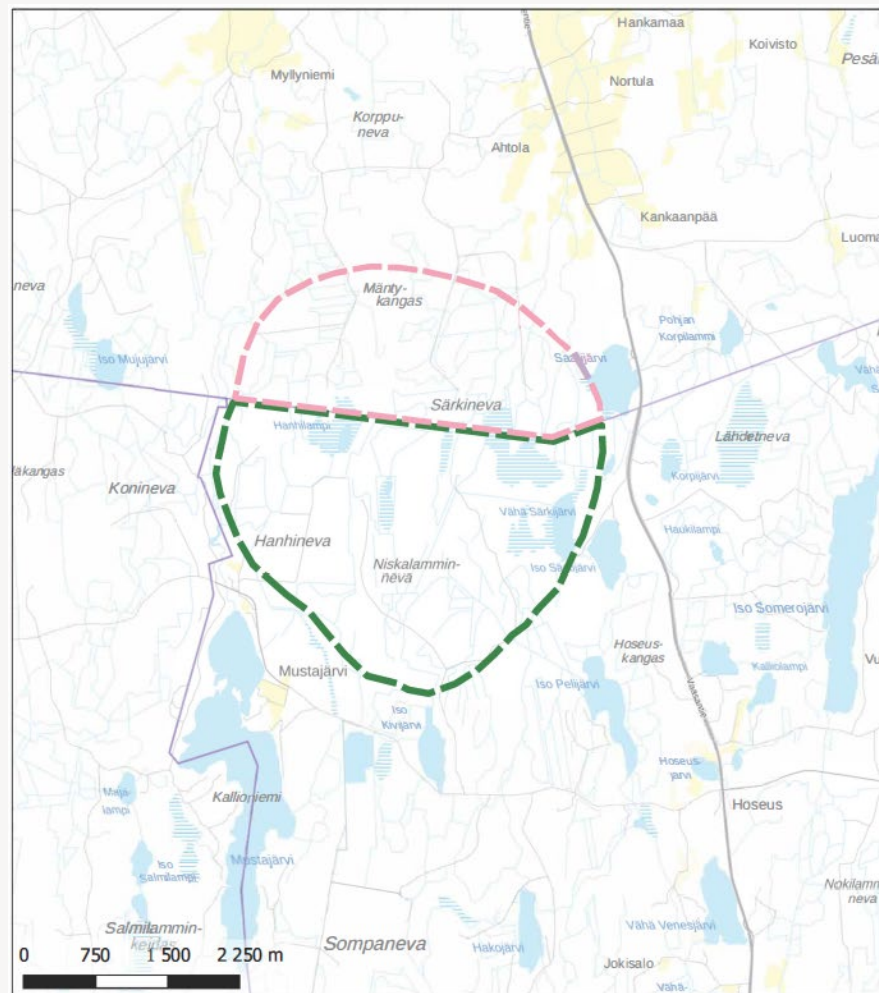
esiin alueen sijoittumisen metsäpeurojen vaelluksen pullonkaula-alueena, jolle ei ole vaihtoehtoisia reittejä ja jollaista ei ole muualla lajin esiintymisalueella. Toisaalta Lappajärven kunta on lausunnossaan esittänyt alueen osoittamista maakuntakaavassa laajemmalla kaavaluonnoksen mukaisella rajauksella.

Maakuntakaavaluonnoksen tuulivoimaloiden alueen merkintä olisi mahdollistanut laajemman tuulivoimaloiden alueen kuin Iso Saapasnevan alueella käynnissä olevassa osayleiskaavassa on nyt tarkastelussa. Maakuntakaavassa tehdyn kokonaisarvioinnin ja kaavan laadinnan aikana käytössä olevien tietojen perusteella alueella ei ole MRL:n mukaisia edellytyksiä laajemman tuulivoimaloiden alueen merkinnän osoittamiselle. Kokonaisarvioinnin tulos perustuu yllä esitettyihin perusteisiin lajin statuksesta, kannan ominaisuuksista ja elinvoimaisuuden uhista, Iso Saapasnevan alueen keskeiseen ja korvaamattomaan merkitykseen metsäpeuran Suomenselän populaation vaellusreitteinä, laajemman tuulivoima-alueen rakentamisen vaikutusten arvioinnin tuloksiin (merkittävät haittavaikutukset populaatiolle) sekä maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavalta edellyttämiin riittäviin selvityksiin ja luonnonarvojen vaalimiseen kaavassa.

Lappajärven Iso Saapasnevan alueen läheisyydessä ei ole Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita, joilla metsäpeura olisi suojeluperusteena mainittu laji. Iso Saapasnevan alueen

	osalta maakuntakaavaratkaisuun ei näin ollen ole vaikuttanut Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset. Iso Saapasnevan alueella on kuitenkin edelleen maakuntakaavan estämättä mahdollista edistää kuntakaavoituksella suppeampaa aluetta. Tällä hetkellä voimassa olevan maakuntakaavan mukaan alueelle voidaan toteuttaa enintään 9 voimalan tuulivoimahanke. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Abo Wind Oy:ta muistutuksen liitteenä toimitetusta asiantuntijalausunnosta (FCG 2024) koskien Iso Saapasnevan metsäpeuratilannetta. Kyseinen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehty selvitys osoittaa maakuntakaavassa tehdyn kokonaisarvioinnin tapaan, että laajempi tuulivoima-alue sijoittuisi metsäpeuran vaelluksen merkittävimmille painopistealueille, mutta alueelle voi olla toteutettavissa suppeampi tuulivoima-alue, mikäli käynnissä olevan hankkeen lisäselvityksissä voidaan osoittaa, ettei siitä aiheudu etenkin Suomenselän metsäpeurapopulaatiolle merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Nämä arvioinnit tehdään osana alueen yleiskaavoitusta. Hanketta on sen aiemmassa vaiheessa rajattu alkuperäisestä laajemmasta suunnitelmasta mm. metsäpeuraan ja maisemiin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi. Maakuntakaavan laadinta perustuu laadinnan aikaiseen parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon. Maakuntakaavan tulevien päivitysten yhteydessä hyödynnetään senhetkisiä tietoja esimerkiksi tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan.
--	--

Liite 1: Mäntykangas hankealuekartta	Tuulivoimatuotannon vaikutuksista metsäpeuroihin ollaan tuottamassa tutkimustietoa parhaillaan käynnissä olevassa Luonnonvarakeskuksen ja tuulivoima-alan toimijoiden hankkeessa Metsäeläinten esiintyminen ja elinympäristöjen käyttö tuulivoiman lähialueilla (WINDLIFE). Hanke päättyy vuonna 2027 ja sen tutkimustuloksia voidaan jatkossa hyödyntää tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.
---	--

 Hankealue Kurikka
 Hankealue Parkano

ABO WIND ABO Wind Oy
 Itämerentori 2, 11. krs
 00180 Helsinki
 www.abo-wind.fi

Hanke
Mäntykangas

Suunnitelman sisältö
**Mäntykankaan
 hankealue**

Mittakaava
 145 000@A4

Päiväys
 30.04.2024

Pohjakaartta: ©Maanmittauslaitos 2024

Liite 2: Liitteenä FCG:n asiantuntijalausunto Iso-Saapasnevan metsäpeuratilanteesta	Merkitään tiedoksi.
---	---------------------

EPV Energia Oy	Vastine
EPV Energia Oy:n lausunto (nro 2) Etelä-Pohjanmaan 2050 maakuntakaavasta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan liittyy ekologisten yhteyksien verkostokartta. Ekologisten yhteyksien merkinnät eivät sisälly varsinaiseen maakuntakaavakarttaan, mutta verkostokartta toimii maakuntakaavan liitetiedostona ja ohjaa toimintoja yleisesti. Verkostokartta ei ole oikeusvaikutteinen eikä sillä ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Kuitenkin verkostokartta ohjaa energiarakentamista, mikä saattaa tarjota vastustajille "helpon" valitusperusteen, hidastaen tai estäen uusiutuvan energian hankkeiden toteutumista, vaikka kartalla ei periaatteessa ole oikeusvaikutusta. Maakuntakaavan koko maakuntaa koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan, että maa- ja metsätalousalueet tulee säilyttää. Tämä määräys saattaa hidastaa tai estää uusiutuvan energian hankkeiden toteutumista. Maatalousmaan osalta ei voida pelkästään kirjausten perusteella määritellä, kuinka viljava maa on ja onko sen viljely kannattavaa. Metsät voivat olla heikkotuottoisia, ja	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Teemakartat ovat vakiintunut tapa tuoda esiin maakuntien liitoissa tehtävien selvitysten paikkatietopohjaisia tuloksia. Etelä-Pohjanmaan ekologisten verkostojen teemakartta perustuu mm. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen tuloksiin ja sen lisäksi kartalla on esitetty mm. perustetut luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Teemakartta on tarkoitettu maakunnan ekologista verkostoa kuvaavaksi aineistoksi kaikkeen sellaiseen maankäytön suunnitteluun, jossa se katsotaan hyödylliseksi. Teemakartalla ei pyritä ohjaamaan mitään tiettyä maankäyttöä. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa: <i>"Maankäytön suunnittelussa on tunnistettava alueen ekologiset yhteydet ja turvattava ne tavalla, joka mahdollistaa lajiston</i>

ilmaston kannalta voisi olla järkevämpää hyödyntää ne uusiutuvan energian hankkeissa. Pellot ja metsät eivät ole tuotokseltaan ja ominaisuuksiltaan homogeenisiä, ja alueiden viljely- tai metsätaloustaloudellisuus vaihtelee suuresti. Maakuntakaavatasolla ei ole mahdollista ilman tarkempaa suunnittelua rajata alueita, jotka ovat todellisuudessa viljelyyn tai metsätalouteen kannattavia. Maanomistajat tuntevat yleensä parhaiten kiinteistöjensä ominaisuudet. Heikkotuottoiset pellot ja metsät tulisi voida hyödyntää uusiutuvan energian hankkeissa, mikäli hankkeelle on edellytykset selvitysten ja lupaprosessin perusteella. Lisäksi on huomioitava, että esimerkiksi pellon muuttaminen uusiutuvan energian tuotantoon ei estä rinnakkaisia maankäyttömuotoja, kuten laidunnusta, mehiläistarhausta, vetettämistä tai hiilinielujen kasvua lisääviä toimintoja.	<i>liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet. Tunnistettujen ekologisten yhteyksien alueella olevat nykyiset maa- ja metsätalousalueet tulee lähtökohtaisesti säilyttää maa- ja metsätaloustaloudellisuudessa.</i> Ekologisten yhteyksien huomioimista koskevaan suunnittelumääräykseen kirjattu velvoite säilyttää tunnistettujen ekologisten yhteyksien alueilla sijaitsevat nykyiset maa- ja metsätalousalueet lähtökohtaisesti maa- ja metsätaloustaloudellisuudessa, pyrkii turvaamaan maa- ja metsätalouselinkeinojen tarjoamat elinympäristöt ja ekologiset yhteydet eri lajeille. Suunnittelumääräys ei ota kantaa siihen, millä tavoin kultakin alueelta saadaan taloudellisesti tai muulla tavoin maksimaalinen tuotto. Olennaista on turvata olemassa olevat ekologiset yhteydet, ja niitä ylläpitävät toiminnot ja elinkeinot. Suunnittelumääräyksen velvoitteet on mahdollista täyttää yhdistämällä näihin tavoitteisiin uusiutuvan energian tuotantoa yksityiskohtaisempaan suunnitteluun perustuen. Maakuntakaavaehdotuksen aurinkovoimaan liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan "laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille, viljelykäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille". Suunnittelumääräyksen ohjaukselle on erityisesti metsä- ja peltoalueiden osalta ollut maakuntakaavaprosessissa Etelä-Pohjanmaalla vahva tuki. Aurinkoenergiaan liittyvää yleistä suunnittelumääräystä muutetaan muotoon "laajat aurinkovoima-alueet on
---	---

EPV Energian näkemyksen mukaan maakuntakaavan tulisi olla toimintoja salliva ja edesauttava, ei rajoittava. Ekologiset käytävät on merkitty hyvin suurpiirteisesti, eikä tiedetä, mihin niiden luotettavuus ja tavoitteet perustuvat. Ekologisten käytävien pysyvyys, lajisto ja niiden liikkeet muuttuvat jatkuvasti, joten tietojen luotettavuus edellyttäisi jatkuvaa ja puolueetonta seurantaa koko maakunnassa. Tämä olisi raskas taakka kaavan ylläpitäjälle, ja vajaasti hankittu tieto luo ongelmia toiminnanharjoittajille. Ekologisten yhteyksien merkinnät ovat suurpiirteisiä ja voivat vaikuttaa negatiivisesti uusiutuvan energian hankkeiden kehittämiseen. Toiminnanharjoittajien tulisi voida kehittää maaomaisuuttaan uusiutuvan energian tuotantoon myös heikkotuottoisilla pelto- ja metsätalousalueilla, eikä näitä alueita tulisi automaattisesti rajata tämän maankäyttömuodon ulkopuolelle.	sijoitettava ensisijaisesti muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille". Tämän muotoilun kautta selkeytetään mahdollisuutta tarkastella teollisen mittaluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumista hankekohtaisessa suunnittelussa, mutta toisaalta tuodaan esiin maakuntakaavaprosessissa esillä ollut tahtotila siitä, että laajojen aurinkovoima-alueiden ensisijainen sijoituspaikka ei Etelä-Pohjanmaalla olisi metsäalue, viljelyskäytössä oleva peltoalue tai luonnontilainen tai ojittamaton suo. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan ei ole merkitty ekologisia käytäviä tai yhteyksiä. Ks. aiempi vastine. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisia yhteyksiä koskeva yleinen suunnittelumääräys. Määräyksen toteuttamiseen sisältyy velvoite tunnistaa ajantasaiset tiedot maankäytön muutosten kohteena olevan alueen ekologisista yhteyksistä. Ks. aiempi vastine.
---	--

Fingrid Oyj	Vastine
Fingrid Oyj:n lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotus Kiitämme lausuntopyynnöstänne ja hyvästä yhteistyöstä kaavaprosessin aikana. Kuten aikaisemmissa lausunnoissamme kaavaprosessin aikana olemme todenneet, kantaverkkoyhtiö Fingridin näkökulmasta Pohjanmaan maakuntien alueilla on keskeinen rooli Suomen hiilineutraaliustavoitteiden edellyttämien toimenpiteiden toteuttamisessa. Alueelle sijoittuu useita käynnissä tai suunnitteluvaiheessa olevia voimajohtohankkeita ja lisäksi alueella on tunnistettu pidemmän aikavälin kantaverkon ylimaakunnallisia kehittämistarpeita. Lisäksi maakuntien alueella on rakenteilla ja eri suunnitteluvaiheissa merkittävä määrä aurinko- ja tuulivoimahankkeita. Tarvittaessa maakuntakaavaehdotuksesta voidaan maakuntaliiton harkinnan perusteella järjestää vielä Etelä-Pohjanmaan liiton ja Fingridin välinen työneuvottelu	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää hyvästä yhteistyöstä maakuntakaavan laadinnan aikana. Liitto ei näe tässä vaiheessa tarvetta lisäneuvotteluille.

Galileo Finland Oy	Vastine
Lausunto 5.4.–13.5.2024 nähtävillä olevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotukseen: Seudullisesti merkittävä hanke sopii alueelle Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta on poistettu Kröninkankaan seudullisesti merkittävä tuulivoimarakentamiselle soveltuva alue, koska alustavissa arvioissa aluetta epäiltiin liian suppeaksi seudulliselle tuulivoimahankkeelle ylittyvien melu- ja välkeraja-arvojen vuoksi. Yksityiskohtaisten selvitysten ja mallinnusten myötä on näytetty toteen (Liite 1, Afry melu- ja välkemallinnukset), että Kröninkankaan alueelle mahtuu seudullisen merkittävä tuulivoimahanke ilman, että melu- ja välkeraja-arvot ylittyvät. Linjassa Kurikan muiden tuulivoimahankeiden kanssa Kröninkankaan hankkeen tuulivoimarakentamisen mahdollistavan alueen suunnittelussa on mukailtu Kurikan myöhemmässä vaiheessa olevien tuulipuistojen raameja mm. asuin- ja vapaa-ajanrakennusten etäisyyksien suhteen. Vahva kannatus ja alueellinen hyväksyttävyyys	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä alueiden käytön suunnitelmana. Lain mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää mm. turvallisen, terveellisen ja viihtyisän elinympäristön luomista. Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan ”Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus”. Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu (2016) -oppaan mukaan maakuntakaavassa tulee varmistua alueen toteuttamiskelpoisuudesta ja otettaessa huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, ei kaavan vaikutusten selvittämistä voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi. Kröninkankaan alue on poistettu luonnosvaiheen jälkeen maakuntakaavasta johtuen vakituisen ja loma-asutuksen läheisyydestä sekä alueen pienialaisuudesta

Maanomistajat ovat järjestäytyneet alueella ja hankkeella on vahva maanomistajien tuki. Hankealueen raja-alue on toteutettu niin laajana, että myös etäisten reuna-alueiden maanomistajat ovat mukana. Hanke koskettaa noin 190 maanomistajaa.

Olemassa oleva infrastruktuuri tukee hanketta

110 kv:n voimalinja kulkee alle kahden kilometrin päässä hankealueesta. Hankealueelle on myös hyvät tieyhteydet länsirannikon satamista.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella ehdotamme Kröninkankaan seudullisesti merkittävän tuulivoimarakentamiselle soveltuvan alueen palauttamista maakuntakaavatasolle.

Liite 1: Välkemallinnus ja melumallinnus

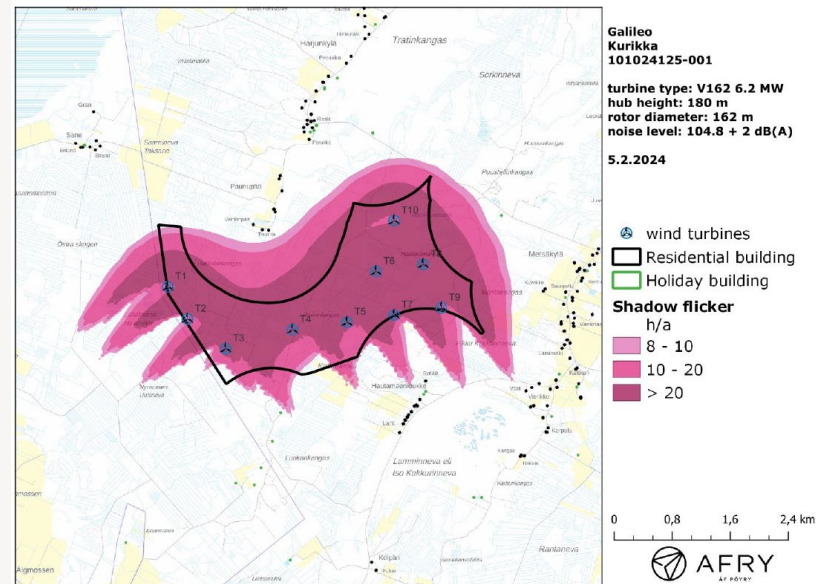
maakuntakaavassa osoitettavan seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen toteuttamiseen. Maanmittauslaitoksen maastotietokannan asuin- ja lomarakennusten aineistojen ajantasaisuus on varmistettu Kurikan kaupungin rakennustiedoista. Etäisyys erityisesti vakituiseen, mutta myös loma-asutukseen on selvästi alle 1,5 km, mikä on huomioitu maakuntakaavan potentiaalisten tuulivoimaloiden alueiden tarkastelussa etenkin uusien, rakentumattomien tuulivoima-alueiden osalta.

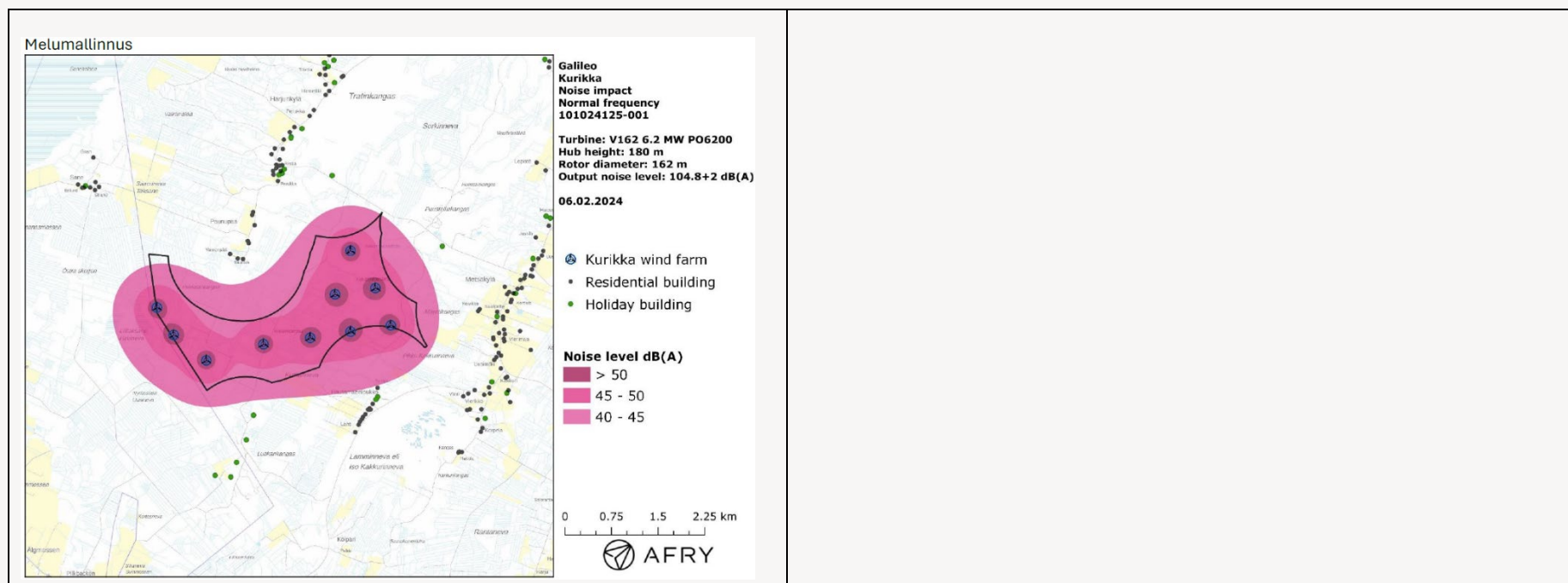
Kröninkankaan alueella on maakuntakaavan estämättä mahdollista selvittää paikallisen tuulivoima-alueen toteuttamista. Tällöinkin tuulivoimaloiden sijainnin ja rakentamisen suunnittelussa, sekä lupamenettelyissä ja valvonnassa sovelletaan valtioneuvoston asetusta tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista. Ohjearvoilla pyritään varmistamaan, että tuulivoimalat ja asutus ovat riittävän etäällä toisistaan, eikä melu aiheuta ihmisille terveyshaittaa tai heikennä elinympäristön viihtyisyyttä. (Ympäristöministeriö)

Kröninkankaan alueelle ei osoiteta maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintää.

Muistutuksen liitteenä toimitetussa esiselvityksessä melu- ja välkemallinnuksia on toteutettu teholtaan ja kooltaan pienemmillä voimaloilla kuin vastaavissa suunnittelussa olevissa tuulivoimahankkeissa.

Välkemallinnus

Ilmatar Energy Oy	Vastine
Ilmatar Energy Oy:n mielipide Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta Ilmatar Energy Oy kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa mahdollisuudesta jättää palautetta Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta. Ilmattarella on	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta.

käynnissä tai käynnistymässä useiden maakunnan kuntien alueilla tuulivoima- ja aurinkoenergiaprojekteita. Tässä lausunnossa esitämme alkuun yleiset huomiot kaavaehdotuksesta liittyen tuulivoima- ja aurinkoenergiaprojektien toteutukseen sekä lopuksi kohdekohtaisia huomioita liittyen Ilmattarella hankekehityksessä oleviin alueisiin.

Yleistä, tuulivoima

Ilmatar varautuu maatuulivoimahankkeidensa suunnittelussa tällä hetkellä teknologian kehittymiseen myös tulevaisuudessa, jolloin maakuntakaavoituksen aikajänne huomioiden on syytä varautua kokonaiskorkeuksien kasvussa jopa 350 metriin. Tällöin voimalan napakorkeus olisi noin 225 metriä ja roottorin halkaisija 250 metriä. Tällainen tuulivoimala vaatii tuulenottoalueeseen noin 1,5 kilometriä suunnittelualan päätuulensuuntaan nähden ja noin kilometrin sivutuulensuuntaan nähden. Esimerkkinä tuulivoimaloiden teknisestä kehityksestä voidaan mainita, että tanskalainen valmistaja Vestas sai vuonna 2022 tuotantoon maalle rakennetun prototyyppivoimalan, jonka nimellisteho on 15 MW ja roottorin halkaisija 236 metriä. Tämän prototyypin ylin pyyhkäisykorkeus on noin 280 metriä, vaikka siinä ei hyödynnetty korkeinta markkinoilla jo olevaa tornia.

Tällaiset tulevaisuuden tuulipuistot ovat monilta vaikutuksiltaan erilaisia verrattuna jo toteutuneisiin

Merkitään tiedoksi.

tuulipuistoihin: voimaloiden harvempi sijoittelu johtaa mm. siihen, että tuulipuiston sisällä voimaloiden välisellä alueella tuulivoimaloiden aiheuttama keskiaänitaso on aiempaa matalampi eli alueet ovat hiljaisempia. Lisäksi voimaloiden kasvavat etäisyydet toisistaan tarjoavat linnuille ja nisäkkäille aiempaa laajempia voimaloista vapaita lentoreittejä/ekologisia yhteyksiä tuulipuiston sisällä. Voimaloiden harvempi sijoittelu mahdollistaa myös erilaisten arvokkaiden luontokohteiden huomioimisen tuulipuistojen yksityiskohtaisemman kaavoituksen yhteydessä, jolloin yksittäisten, pienialaisten luonnonsuojelualueiden tai lajiesiintymien vuoksi ei ole perusteltua karsia jatkotarkastelusta laajempia, muutoin tuulivoimalle soveltuvia alueita. Lisäksi tuulivoimapuistoista on huomattava, että niiden alueille ei rakenneta vapaa-ajan asuntoja, jolloin alueet pysyvät asumattomina alueina jatkossakin, tarjoten useille asuttuja alueita karttaville eläimille rauhallisia alueita. Uusiutuvan energian lisärakentamisen mahdollistaminen on nostettu viime vuosina entistä tärkeämpään rooliin myös turvallisuuspoliittisesti. Tuulivoiman asema lainsäädännössä on huomattavan erilainen vuonna 2024, verrattuna Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 käynnistysvaiheen tilanteeseen. EU:n uusiutuvan energian RED III-direktiivi tuli voimaan 20.11.2023, jonka jälkeen jäsenvaltioiden on 18 kuukauden kuluessa toimeenpantava direktiivin velvoitteet. Osana tätä toimeenpanoa mm. Luonnonsuojelulakiin tulee merkittäviä selkeytyksiä 1.7.2024, jotka korostavat tuulivoima- ja aurinkoenergiahankkeiden merkitystä yleisen edun,	Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto on tietoinen RED III -direktiivin kansallisesta toimeenpanosta, mutta ei kaikilta osin jaa palautteenantajan käsitystä siitä, mitä direktiivin toimeenpano kansalliseen lainsäädäntöön tällä hetkellä merkitsee tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden suunnittelun näkökulmasta. RED III -direktiivin täytäntöönpanon seurauksena EU:n luonnonsuojeludirektiivien kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää 'erittäin tärkeän yleisen edun' käsitettä tarkennetaan siten, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina sen piiriin. Tämä tarkoittaa, että uusiutuvan energian hankkeille
---	--

maanpuolustuksen ja kansanterveyden kannalta. Johtuen uusiutuvan energian merkityksestä aikamme suurimpien haasteiden ratkaisijana, direktiivin merkitys on käänteentekevä myös maakuntakaavoituksen kannalta. Direktiivin perusteella jäsenvaltioiden on katsottava, että uusiutuvan energian tuottamiseen tarvittavat laitokset ja niihin liittyvä infrastruktuuri ovat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevat kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tämän vuoksi maakuntakaavoissa tulee aiempaa tarkemmin harkita sitä, halutaanko niiden avulla rajoittaa uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia Suomessa. On selvää em. direktiivin ja muiden sekä kansainvälisten että valtakunnallisten tavoitteiden perusteella, että punnittaessa erilaisten maankäyttötarpeiden yhteensovittamista, uusiutuvan energian lisärakentamisen mahdollistaminen tulee nähdä ensisijaisena tavoitteena monen muun tarpeen edelle, ja esimerkiksi maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ei voida arvottaa tasaveroisiksi kohteiksi maankäytön suunnittelussa.	voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, mikäli myös muut laissa säädetyt poikkeamisen edellytykset täyttyisivät. Muita poikkeuslupaedellytyksiä on muun muassa se, että hankkeelle ei saa olla olemassa vaihtoehtoja ratkaisua, kuten haitattomampi sijoituspaikka. Vastaava menettelytapa on ollut voimassa vuoden 2022 lopusta saakka, jolloin voimaan astui EU:n neuvoston uusiutuvan energian käyttöönnoton nopeuttamista koskeva asetus. Käytännössä RED III -direktiivin myötä luonnonsuojelulakiin tehtävät muutokset siis vakiinnuttavat parhaillaan sovellettavana olevan menettelytavan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että RED III -direktiivin myötä tuulivoiman asema lainsäädännössä tai maakuntakaavan rooli alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä eivät muutu yhtä merkittävästi, kuin palautteessa annetaan ymmärtää. RED III -direktiivin toimeenpano ei tarkoita sitä, etteikö maankäytön suunnittelussa edelleen tulisi huomioida paikallisia olosuhteita ja arvokohteita, alueellista toimintaympäristöä tai maakunnan strategisia tavoitteita. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että se on edistänyt RED III -direktiivin tavoitteita laatimalla uuden maakuntakaavan, jossa ajantasaisiin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin perustuen osoitetaan mm. 44 tuulivoimaloiden aluetta, voimajohtoverkoston kehittämisvarauksia, maakunnallisesti merkittävät energiahuoltoa palvelevat laitokset ja kantaverkon muuntamoiden alueet. Kaavaratkaisu
--	--

	tukee uusiutuvan energiantuotannon kasvattamista, ennakoitavuutta ja huoltovarmuutta. Kaavaratkaisu ohjaa tuulivoimaa maakuntakaavatasoisten selvitysten perusteella toteuttamiskelpoisille ja parhaiten soveltuville sijainneille, joiden osalta on jo maakuntakaavan tasolla tehty yhteensovittamista muun maankäytön kanssa. Tämä edistää hankkeiden toteuttamista. Esimerkiksi muistutuksessa esiin tuodut Ilmattaren tuulivoimahankkeet sijoittuvat maakuntakaavan taustalle laaditun selvityksen (Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys 2022) mukaisille potentiaalisille tuulivoimaloiden alueille. Maakuntakaavaa laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. EU:n direktiivit saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja RED III -direktiivin osalta säädökset ovat tulossa luonnonsuojelulakiin. Maakuntakaavan laadinnasta säädetään edelleen maankäyttö- ja rakennuslaissa, jossa määritellään mm. maakuntakaavan sisältövaatimukset. Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n mukaan "maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa". Maankäytön suunnittelua ohjaavat siten myös maakunnalliset ja paikalliset tavoitteet. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteet on määritelty osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, joka on hyväksytty maakunnallisessa
--	--

Nyt on vielä mahdollista tehdä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:een muutamia alla tarkemmin yksilöityjä muutoksia, jotka ovat tarpeen erittäin tärkeän yleisen edun, kansanterveyden ja turvallisuuden kannalta. Tähän velvoittaa jo Maankäyttö- ja rakennuslain 4a §, jonka mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä. Kaikki tuulivoima- ja aurinkoenergiahankkeet ovat jatkossa yksiselitteisesti erittäin tärkeän yleisen mukaisia, erotuksena vain yksityisestä edusta, ja palvelevat myös turvallisuutta. Ilmatar pitää tärkeänä, että maakuntakaavan hyväksyminen ei merkittävästi viivästy esitettyjen muutosten vuoksi, joten toivomme, että esitetyt muutokset tehdään ripeästi ja toteutuskelpoisemmaksi muokattu maakuntakaava hyväksytään mahdollisimman nopeasti. <u>Tuulivoiman vaikutukset petolintuihin:</u>	poliittisessa päätöksenteossa Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen toimesta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa huomioidaan maankäyttö- ja rakennuslain 4a §. Kaavan laadinnan aikana on mm. käyty neuvotteluja Puolustusvoimien ja huoltovarmuuskeskuksen kanssa. Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan aiemmin vastineessa todetun: uusiutuvan energian hankkeiden katsominen yleisen edun mukaisiksi on olennaista niissä tapauksissa, kun käsitellään tilanteita, joissa kyseeseen tulisi poikkeuksen myöntäminen luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä. Näissäkin tapauksissa myös muiden laissa säädettyjen poikkeamisen edellytysten tulisi täyttyä. ks. aiempi vastine maakuntakaavan laatimisesta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti laissa määritellyt kaavan vaiheet ja kuulemisajat huomioiden. Laissa määrätään myös siitä, missä tapauksessa kaavaehdotus on asetettava uudelleen nähtäville (MRL 32 §). Maakuntakaavan laadinnassa on tavoitteena, että Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntakaavan syyskuussa 2024.
--	---

Suuret petolinnut (maakotka, merikotka, sääksi) ovat tyypillisiä tuulivoimahankkeen suunnittelussa huomioitavia luontoarvoja. Maakuntaliitto on teettänyt lajien esiintymisestä selvityksen, jonka suositukset ovat olleet tausta-aineistona aluerajauksissa. Luontoarvojen huomioiminen on Ilmattarelle tärkeä perusedellytys kaikessa hankekehityksessä, ja seuraamme aktiivisesti alan tutkimusta ja viimeisintä tietoutta eläinlajien reagoimisesta tuulivoimaan. Ilmatar on käynyt neuvotteluja ns. lintututkia valmistavien yritysten kautta ja seurannut menetelmästä saatuja kokemuksia Suomessa ja muualla maailmassa. Käsityksemme on, että suurten petolintujen törmäämiset ovat lähes täysin estettävissä tuulivoimaloihin, mikäli tuulivoimahanke varustetaan hidastus-/pysäytysautomaatiikalla. Menetelmää tulisi pilotoida etenkin suunniteltaessa tuulivoimahankkeita lähelle tunnettuja suurten petolintujen pesäpaikkoja. Etenkin maakotka vaikuttaa usean Etelä-Pohjanmaalla sijaitseva tuulivoima-alueen toteutukseen. Toistaiseksi vallitseva käytäntö on ollut jättää 2 km vapaa vyöhyke maakotkan pesien ja tuulivoimaloiden välille. Tämän käytännön aikana Suomessa ei ole tapahtunut montaa maakotkan törmäystä tuulivoimaloihin, mikäli yhtään. Maakotkan kanta on ollut vakaassa kasvussa samaan aikaan, kun tuulivoimaa on rakennettu runsaasti samoille seuduille, joissa maakotkia pesii. Tätä taustaa vasten maakuntakaavassa ei tulisi rajata alueita pois jatkosuunnittelusta tämänhetkisen maakotkan pesätilanteen perusteella, vaan vaikutukset	Merkitään tiedoksi. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden.
---	--

maakotkaan tulisi ratkaista hankekohtaisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun keinoin. Kotkien pesäpaikat muuttuvat ajan saatossa, osa reviireistä voi autioitua ja uusia reviirejä voi muodostua. Vuoteen 2050 tähtäävän maakuntakaavan linjauksia ei siksi tulisi tehdä tietyn ajanhetken pesätilanteen perusteella, vaan tuleville vuosille pitäisi jättää mahdollisuus uusien lievennyskeinojen testaamiselle sekä hankekohtaiselle suunnittelulle. Luonnonsuojelulakiin on esitetty tulevan voimaan 1.7.2024 muutoksia kohtiin 39§, 70§ ja 83§. Esimerkiksi kohdan 83§ perusteella tuulivoimahankkeelle on mahdollista myöntää poikkeamislupa lintulajien rauhoituksesta, ellei hankkeelle ole muuta tyydyttävää ratkaisua ja ellei poikkeamisesta ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Tämän perusteella tiettyjen lintulajien nykyisten pesäpaikkojen vuoksi ei tulisi rajata maakuntakaavassa osoitettavia potentiaalisia tuulivoimaloiden aluerajauksia, sillä niiden toteuttamiskelpoisuus tulee arvioitavaksi siinä tilanteessa, kun tarkempien hankesuunnitelmien ja YVA-menettelyssä tehtävien vaihtoehtovertailujen perusteella selviää, onko poikkeamisluvan myöntämiselle edellytyksiä.	Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden herkkien lajien pesimisreviireille kohdistuvat yhteisvaikutukset sekä maakunta- että reviiritasolla. Petolintujen osalta ohjeistuksena on, että vaikutuksia voidaan maakuntakaavassa arvioida olemassa olevia reviiritietoja ja elinympäristö- ja populaatiomallinnuksia hyödyntäen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle laaditussa maa- ja merikotka sekä sääksi -selvityksessä on hyödynnetty ko. mallinnuksia maakuntakaavatasoisella tarkastelulla. Selvityksessä on käytetty ajantasaista tietoa Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoista. Maakuntakaavassa on keskeistä arvioida myös yhteisvaikutuksia. Linnuston osalta maakuntakaavassa tulee huomioida erityisesti petolinnut, joiden osalta yhteisvaikutusten arviointia on maakuntakaavassa reviirikohtaisella tarkastelulla. Maakuntakaava tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnitteluvaiheessa tarkempien selvitysten kautta. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa on kuvattu alueiden tarkentumista: <i>Maakuntakaava osoittaa sille tarkoitetulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai</i>
---	--

<u>Tuulivoimaan liittyvät yleiset suunnittelumääräykset:</u> Kaavaehdotuksen nykyinen suunnittelumääräys rajaa kaavassa osoitettujen tuulivoima- alueiden ulkopuoliset alueet pois tuulivoimarakentamisesta hyvin pitkäksi aikaa. Koska kaavaehdotuksessa osoitetut alueet perustuvat tällä hetkellä vallitsevaan näkemykseen, suunnittelumääräys ei ota	<i>sijoittelua. Maakuntakaavan rajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoisin selvityksin varmistuttava, etteivät maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu. Maakuntakaavan aluerajaukset voivat siis tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Keskeistä on arvioida, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin maakuntakaavamerkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina. Maakuntakaavan aluerajausten tarkentuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua ja harkintaa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alue osoittaa tuulivoimamylyille soveltuvaa sijaintia, jolloin esimerkiksi melualueet voivat sijoittua rajausten ulkopuolelle.</i> ks. aiempi vastine maakuntakaavan laatimisesta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maakuntakaavaratkaisun mukaan maakuntakaavamerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, vähintään seitsemän (7) tuulivoimalan sijoittamiseen soveltuvat alueet. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista (alle 7 voimalaa). Maakuntakaavaan ei siis sisälly
--	--

huomioon esimerkiksi sähkönsiirtoverkon kehittymistä, mikä voi avata uusia mahdollisuuksia toteuttaa tuulivoimahankkeita alueille, joille niitä ei ole nyt kaupallisessa mielessä järkevää suunnitella. Toisaalta kaikki kaavaehdotuksessa osoitettavat tuulivoima-alueet eivät välttämättä ole toteutettavissa tarkemman suunnittelun perusteella tai kuntopoliittisten päätösten vuoksi, jolloin maakuntaan ei ole mahdollista kehittää sitä määrää tuulivoimaa, joka maakuntakaavassa on tavoitteena Ehdotamme seuraavaa suunnittelumääräystä nykyisen tilalle: “Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimala-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimala-alueita, jotka eivät ristiriidassa maakuntakaavan tavoitteiden tai alueen muun maankäytön kanssa.”.	suunnittelumääräystä, joka rajaisi tuulivoimaloiden alueiden ulkopuoliset alueet kokonaan tuulivoimarakentamisen ulkopuolelle. Vireillä olevan maakuntakaavan tavoitevuosi on 2050, mutta tämä ei tarkoita, että maakuntakaavaa ei päivitetäisi jo aiemmin. Etelä-Pohjanmaalla tullaan pitämään maakuntakaava ajan tasalla huomioiden mm. toimintaympäristössä tai lainsäädännössä tapahtuvat muutokset. Maakuntakaavan rooli alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (4 §, 25 §, 32 §). Maakuntakaavalla ohjataan vähintään seudullisesti merkittävää maankäyttöä, jolloin tällaiseen maankäyttöön liittyvät kysymykset tulee ratkaista lain mukaan siihen tarkoitukseen säädetyllä maakuntakaavalla. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa oleva kirjaus siitä, että seudullisten tuulivoimaloiden alueiden tulee sijoittua maakuntakaavassa osoitetuille alueille, on ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan (2016) mukainen. Uuden oppaan päivittäminen on Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheessa kesken. Maakuntakaavaselostuksessa säilytetään maininta siitä, että maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään
---	---

	seudullista (alle 7 voimalaa). Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevien seudullisten kysymysten ratkaiseminen maakuntakaavassa edellyttää mainittua kirjausta. Maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa ja erityisesti yhteisvaikutusten arvioimisessa ei toteudu ilman, että maakuntakaava suunnitteluvälineenä määrittelee tämän kokonaisuuden. Seudullisesti merkittävien tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen kokonaisvaltaisesti tuulivoimaa käsittelevässä maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle voi johtaa merkittävien haitallisten vaikutusten arvioinnin huomiotta jättämiseen esimerkiksi valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien ympäristöarvojen osalta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n laadinnan aikana erityisesti lukuisten uusiutuvan energian hankkeiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset ovat korostuneet mm. maakuntakaavan taustaselvityksissä ja niihin liittyvissä vaikutusten arvioinneissa sekä viranomaisten ja muiden kanssa käydyssä vuorovaikutuksessa. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on pitänyt tärkeänä, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ohjaa seudullisten tuulivoimaloiden alueiden sijoittumista. Sähkönsiirtoverkko tai sen kapasiteetti eivät ole olleet perusteena maakuntakaavassa osoitettaville tuulivoimaloiden alueille.
--	---

Tuulivoimaloiden alueisiin liittyvän suunnittelumääräyksen toisen kappaleen ("Tuulivoimaloiden alueiden 2 (Vöyrinkangas, Kauhajoki" jne.) osalta ehdotamme seuraavaan virkkeen poistamista: "Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Petolintureviireihin kohdistuvien merkittävien heikentävien yhteisvaikutusten arviointi kuuluu Luonnonsuojelulain	Maakuntakaavassa ei ole asetettu määrällistä tavoitetta tuulivoiman kehittämiseksi. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen merkinnät ovat alueen erityisominaisuuksia osoittavia merkintöjä, jotka osoittavat maakuntakaavatasoisin selvityksin todettua toteuttamiskelpoisuutta ja potentiaalia tuulivoimatuotantoon. Merkintä ei kuitenkaan varaa alueita tuulivoimatuotannolle. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin (Sweco 2024) mukaan kaavaratkaisu tuulivoiman osalta on merkittävän laaja, mutta vaikutusten arvioinnissa on pidetty ratkaisun ylimitoitusta perusteltuna: <i>Kaikkien osoitettujen alueiden ei tarvitse toteuttaa energiaomavaraisuuden tavoitteen täyttymiseksi. Tämä on tarpeellista, sillä yksityiskohtaisemmissa selvityksissä voi tulla esiin vaikutuksia, joiden vuoksi tuulivoiman toteuttaminen kaikille alueille ei olekaan välttämättä mahdollista. Tekemällä useampia varauksia todennäköisyys energiaomavaraisuuden täyttymiselle on hyvä. Ylimitoitus on näin ollen perusteltua.</i> Suunnittelumääräyksen muotoilu perustuu ympäristöministeriön selvitykseen tuulivoimatuotannon yhteisvaikutuksista maakotkaan ja lajin huomioimisesta maakuntakaavoituksessa. Lajisuojelussa ja siitä poikkeamisessa sovelletaan luonnonsuojelulakia. Suunnittelumääräys säilytetään maakuntakaavassa.
---	--

alaisuuteen, ja tarvittaessa on mahdollista arvioida Luonnonsuojelulain 83§ mukaisten poikkeamisluvan ehtojen täyttymistä hankekohtaisessa suunnittelussa. Mikäli tämä aluekohtainen suunnittelumääräys jää voimaan, voi syntyä tilanne, jossa yleiskaavassa esitettävä ratkaisu olisi luonnonsuojelulain mukaisesti mahdollista, mutta lajisuojelusta poikkeaminen ei olisi maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaista ja siten estäisi yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen toteutumisen. <u>Tuulivoimaloiden alue, merkinnän kuvaus:</u> Merkinnän kuvauksen mukaan alueelle voidaan sijoittaa <i>seitsemän</i> tuulivoimalan muodostama kokonaisuus. Toisin sanoen, merkittyjen alueiden ulkopuolelle voidaan sijoittaa vain enintään kuuden tuulivoimalan muodostamia kokonaisuuksia. Seitsemän tuulivoimalan kokonaisuutta ei voida nykyään pitää enää seudullisesti merkittävänä kokoluokkana, vaan se kuvastaa pikemminkin ylipäänsä toteutettavissa olevan hankkeen alarajaa. Näin ollen "Ominaisuusmerkinnät" luokassa oleva maakuntakaavan merkintä todellisuudessa määrittää minne maakunnassa voi rakentaa tuulivoimaa, eli merkinnän ohjausvaikutus tulisi olemaan hyvin voimakas. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin perusteella jokin maanomistaja voi olla tilanteessa, että maakuntakaava rajoittaa hänen mailleen suunniteltavissa olevia toimintoja ja ansaintamahdollisuuksia, vaikka mitään	ks. vastine aiemmin MRL:n mukaisesta maakuntakaavan roolista alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä ja seudullisten maankäyttökysymysten ohjaamisessa Seudullisen tuulivoima-alueen raja säilytetään 7 voimalassa. Maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut: <i>Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa.</i> Seudullisuuden raja on määritelty maakuntakaavan laadinnan alkuvaiheessa ja maakuntakaavan selvitykset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu alueille, jotka on määritelty tämä raja-arvo huomioiden. Seudullisuuden rajan määrittelyyn on vaikuttanut pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksen laadinnan aikana laajan asiantuntijaryhmän kanssa käyty keskustelu sopivasta raja-arvosta. Lisäksi, huomioiden käynnissä olevissa
---	---

haittaa ympäristölle tai alueen muulle kaavoitukselle ei aiheutuisi. Tällaista tilannetta voi pitää MRL tavoitteiden vastaisena, eikä näin voimakas ohjaaminen voi olla perusteltua maakuntaakaavassa tilanteessa, jossa Suomeen tarvitaan runsaasti lisää puhdasta energiantuotantoa. Lisäksi on korostettava, että näin tiukka tuulivoiman lisärakentamisen rajaaminen yleispiirteiseksi tarkoitettussa suunnitteluinstrumentissa vaarantaa erittäin tärkeä yleisen edun toteutumisen ja on uhkana myös Suomen turvallisuudelle. Kaikki Etelä-Pohjanmaalle rakennetut tuulivoimahankkeet vuoden 2017 jälkeen ovat olleet isompia kuin kuuden voimalan kokonaisuuksia. Tämä kuvastaa sitä, että markkinaehtoisessa rakentamisessa ei synny enää pieniä, muutaman voimalan kokonaisuuksia hajautetusti, vaan nykyään tuulipuistot ovat tyypillisesti vähintään noin kymmenestä turbiinista koostuvia kokonaisuuksia. Ehdotamme seudullisesti merkittävän tuulipuiston rajaksi vähintään 20 turbiinin muodostamaa kokonaisuutta, jolloin raja-arvo vastaisi paremmin tällä hetkellä vallitsevaa tilannetta sen suhteen, minkä kokoista tuulivoimahanketta voi pitää pienenä tai suurena. Esimerkiksi Ilmattarella on tällä hetkellä esiselvitysvaiheessa maakunnan alueella kohde, jossa voisi	tuulivoimahankkeissa suunniteltu yksikköteho (pääosin 6-10 megawattia), YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy vähintään 7,5 voimalalla. Merkittävä tekijä seudullisuuden rajan määrittelyssä Etelä-Pohjanmaalla on myös toteutuneiden ja suunnittelussa olevien tuulivoimahankkeiden suuri määrä, jonka seurauksena voimalamäärältäänkin pienemmät hankkeet voivat yhteisvaikutusten kautta aiheuttaa ns. kokoaan suurempia vaikutuksia. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan "tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin". Maakuntakaavalla ohjataan tuulivoimaloiden alueiden keskittymistä laajempiin kokonaisuuksiin. ks. vastine yllä
---	--

olla enemmän kuin kuusi turbiinia, mutta alue ei ole mukana maakuntakaavan luonnoksessa. Useissa alueissa olisi myös potentiaalia tuulivoima-aurinkoenergian hybridihankkeiksi, mikäli tuulivoimapotentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja sen turvin mahdollistaa ulkoisen sähkönsiirron toteutus. Mikäli rajaksi jäisi seitsemän tuulivoimalaa, tämä tulisi mahdollisesti johtamaan useiden kuuden turbiinin tuulivoimahankkeiden syntymiseen maakuntaan, sen sijaan että alueille voitaisiin rakentaa suurempia kokonaisuuksia. Tämä johtaa sähkönsiirron kannalta epäoptimaaliseen tilanteeseen, koska yhdellä 110 kV voimajohdolla voitaisiin siirtää 25-30 turbiinin sähköntuotto (250 MW). Tällainen tilanne ei olisi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tavoitteiden mukainen. Yleistä, aurinkoenergia Ilmatar pitää hyvänä, että maakuntakaavan uudistuksen yhteydessä on tunnistettu aurinkoenergian tuotannon lisääntyminen, etenkin teollisessa mittaluokassa. Sen sijaan Ilmatar ei pidä hyvänä ratkaisuna koko maakuntakaavaa koskevaa suunnittelumääräystä, että laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille tai viljelyskäytössä oleville peltoalueille. Etenkin peltoalueiden	Muistutuksessa tuodaan aiemmin esiin, että "markkinaehtoisessa rakentamisessa ei synny enää pieniä, muutaman voimalan kokonaisuuksia hajautetusti, vaan nykyään tuulipuistot ovat tyypillisesti vähintään noin kymmenestä turbiinista koostuvia kokonaisuuksia". Liitto yhtyy tähän näkökulmaan siitä, että tuulivoima-alueet ovat nykyään pääosin laajempia kuin muutaman voimalan kokonaisuuksia. Maakuntakaavalla ohjataan tuulivoimaloiden alueiden keskittymistä laajempiin kokonaisuuksiin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavalle asettaman suunnittelutason mukaisesti. Maakuntakaavaehdotuksen suunnittelumääräyksen mukaan "laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille". Suunnittelumääräyksen ohjaukselle on erityisesti metsä- ja peltoalueiden osalta ollut maakuntakaavaprosessissa Etelä-Pohjanmaalla vahva tuki.
--	---

hyödyntäminen aurinkoenergian rakentamiseen tulee sallia, sillä niille rakentamiskustannukset ovat huomattavasti alhaisemmat kuin entisille turvetuotantoalueille, ja vesien hallinnan kannalta pellot ovat huomattavasti parempia sillä uusia ojituksia ei tyypillisesti tarvita.	Aurinkoenergiaan liittyvää yleistä suunnittelumääräystä muutetaan muotoon "laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille". Tämän muotoilun kautta selkeytetään mahdollisuutta tarkastella teollisen mittaluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumista hankekohtaisessa suunnittelussa, mutta toisaalta tuodaan esiin maakuntakaavaprosessissa esillä ollut tahtotila siitä, että laajojen aurinkovoima-alueiden ensisijainen sijoituspaikka ei Etelä-Pohjanmaalla olisi metsäalue, viljelyskäytössä oleva peltoalue tai luonnontilainen tai ojittamaton suo.
Ilmatar ymmärtää maatalousalueiden merkityksen ravinnontuotannon kannalta, mutta on huomattava, että kaavoituksella ei voi määrätä yksittäistä maanviljelijää viljelemään peltojaan. Sen sijaan maanomistajien oikeusturvan kannalta olisi tärkeää, että maanomistajalla säilyisi mahdollisuus tapauskohtaisesti harkita peltonsa vuokraamista aurinkoenergian tuotantoon. Aurinkoenergian tuottaminen on muiden uusiutuvan energian hankkeiden tavoin nähtävä jatkossa erittäin tärkeänä yleisen edun mukaisena toimintana ja merkittävänä Suomen turvallisuuden kannalta, joten parhaiten tähän tarkoitukseen soveltuvat alueet on oltava mahdollista toteuttaa. Täten maakuntakaavalla ei tule rajoittaa kategorisesti minkään sellaisen alueen jatkoselvittämistä, mikä ei ole luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi (esim.	Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa ei oteta kantaa yksittäisen viljelijän tai maanomistajan elinkeinonharjoittamiseen. Maakuntakaavassa ohjataan seudullisen kokoluokan maankäyttöä MRL:n sisältövaatimusten, maakuntakaavalle asetettujen tavoitteiden ja maakuntastrategian mukaisesti. Aurinkovoimaa koskevan yleisen suunnittelumääräyksen tarkoituksena on ohjata seudullisen kokoluokan aurinkovoimatuotantoa näiden vaatimusten ja alueellisten tavoitteiden pohjalta. Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää edelleen huomioimaan, että uuden lainsäädännön myötä uusiutuvan energian hankkeiden katsominen yleisen edun mukaisiksi on olennaista niissä tapauksissa, kun käsitellään tilanteita, joissa kyseeseen tulisi poikkeuksen myöntäminen luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja

arvokkaat maisema-alueet, luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojeluohjelmien alueet). Kategorinen suunnittelumääräys metsään rakentamisen välttämiseksi ei ole myöskään perusteltua. Suomessa on metsätalousmaata yli 20 miljoonaa hehtaaria. Vaikka Suomeen toteutuisi eri ennusteiden esittämät 9.000-15.000 MW aurinkoenergiaa, näiden tarvitsema pinta-ala vastaa alle 0,1% metsämaan alasta, vaikka kaikki rakennettaisiin metsiin. Aurinkoenergia ei siis tule missään tilanteessa kiihdyttämään metsäkatoa. Aurinkoenergian sijoittumista rajoittavilla suunnittelumääräyksillä saatetaan aiheuttaa aurinkoenergiaan ja puhtaaseen energiaan liittyvien muiden investointien (vetyteollisuus ym) ohjautuminen maakunnan ulkopuolelle. Esitämme seuraavan virkkeen poistamista suunnittelumääräyksistä aurinkoenergian toteuttamisen riittäväksi mahdollistamiseksi Etelä-Pohjanmaalla:	Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä. Näissäkin tapauksissa myös muiden laissa säädettyjen poikkeamisen edellytysten tulisi täyttyä. RED III -direktiivin toimeenpano ei tarkoita sitä, etteikö maankäytön suunnittelussa edelleen tulisi huomioida paikallisia olosuhteita ja arvokohteita, alueellista toimintaympäristöä tai maakunnan strategisia tavoitteita. Maakuntakaavaehdotuksen suunnittelumääräys ei ole kategorinen. Ks. myös vastine aiemmin. Maakuntakaavalla ohjataan seudullisia vaikutuksia aiheuttavaa maankäyttöä sovittamalla yhteen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja alueelliset tavoitteet. Teollisen kokoluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumisella metsäalueille voi olla merkittäviä seudullisia ja alueellisia vaikutuksia esimerkiksi ekosysteemipalveluihin ja alueen viherrakenteeseen. Tämän lisäksi seudullisia vaikutuksia aiheuttaa teollisen mittaluokan energiantuotantoalueiden sähkönsiirto. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että alueella on yleisestä suunnittelumääräyksestä huolimatta runsaasti potentiaalisia alueita aurinkoenergian tuotantoon. ks. vastine aiemmin
---	--

“Laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille tai viljelyskäytössä oleville peltoalueille.” Tuulivoimaloiden alue 14 ja 16, Kuortane (Napalankalliot-Hietaharjunkangas) ja Seinäjoki (Palopättäränmäki) Kuortaneen Napalankallioiden ja Hietaharjunkankaan tuulivoimahankkeista vastaa Ilmatar Kuortane Oy ja Seinäjoen Palopättäränmäen hankkeesta vastaa Ilmatar Seinäjoki Oy. Hankkeiden kaava-YVA-menettely on käynnissä ja hankekokonaisuus on juuri vastaanottanut perustellun päätelmän. Kaavaehdotusta ollaan valmistelemassa. Napalankallioiden alue on rajautunut pois maakuntakaavaehdotuksesta, alue oli numeroitu valmisteluaineistoissa numerolla 7. Palopättäränmäen ja Hietaharjunkankaan alueet ovat pääosin merkitty maakuntakaavaehdotukseen, nämä ovat selostuksessa numeroilla 16 ja 14. On hyvä, että alueet 14 ja 16 ovat yhä mukana maakuntakaavaehdotuksessa, ja ne olisi syytä siellä pitää vähintään sellaisenaan, sillä molemmista on kaavaprosessi käynnissä. Napalankallioiden, Hietaharjun ja Palopättäränmäen alueet tulisi palauttaa aiempaan luonnosvaiheen laajempaan laajuuteensa, koska hankkeiden luvitus ja perustellun päätelmän läpikäynti ovat vielä kesken. Hankkeen tarkat YVA-selvitykset tuottavat arvokasta ja huomattavasti tarkempaa tietoa hankkeiden mahdollisesta ja	Merkitään tiedoksi. ks. vastine aiemmin liittyen maakuntakaavassa osoitettavien tuulivoimaloiden alueiden toteuttamiskelpoisuuden varmistamiseen ja mahdollisuuteen selvittää laajempia alueita osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua
--	---

toteutuskelpoisesta laajuudesta. Esimerkiksi suojelullisesti arvokkaat lajit tullaan huomioimaan voimaloiden sijoittelussa ja teknisessä toteutuksessa. <u>Tuulivoimaloiden alueen 7 ja 14 (luonnosvaihe) ja 14 ja 16 (ehdotusvaihe) osalta on mahdollista aiempaa selvemmin hakea poikkeusta tietyistä lajisuojelun pykälistä 1.7.2024 voimaantulevan luonnonsuojelulain nojalla.</u> <u>Ilmatar Energy Oy myös toivoo, että maakuntakaava jättäisi mahdollisuuden yksityiskohtaisemmalle, hankekohtaiselle suunnittelulle ja arviolle perustuen uuteen, 1.7. jälkeiseen, luonnonsuojelulain muutokseen.</u> Tuulivoima-alueiden osoittaminen mahdollisimman isona (eli alueen varaaminen ensisijaisesti uusiutuvan energian tuotantoon ilman ristiriitaisia maankäyttötavoitteita) mahdollistaa myös yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa aurinkovoiman tuottamisen sellaisilla osa-alueilla, jotka eivät sovellu turbiinien sijoittamiselle. Lisäksi alueen suunnittelu mahdollisimman isona (potentiaalisen tuotantotehon kannalta) voi avata toteuttamiskelpoisia ratkaisuja sähkönsiirrolle, mikä ei olisi mahdollista kohteen rajautuessa pieneksi. Aluerajaus kuvaa pitkän aikavälin tahtotilaa ja alueen potentiaalia, ja on viesti siitä, että alueelle ei suunnitella tuulivoiman kannalta ristiriitaista maankäyttöä.	Lajisuojaan tai Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säädöksistä poikkeaminen ratkaistaan osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Maakuntakaavassa osoitetaan MRL:n mukaisin maakuntakaavatasoin selvityksin ja vaikutusten arvioinnein todetut potentiaaliset tuulivoimaloiden alueet, joiden toteuttamiskelpoisuudesta tulee varmistua jo maakuntakaavan vaiheessa. Ks. vastineen aiemmat kohdat. Maakuntakaavassa osoitetaan MRL:n mukaisin maakuntakaavatasoin selvityksin ja vaikutusten arvioinnein todetut potentiaaliset tuulivoimaloiden alueet, joiden toteuttamiskelpoisuudesta tulee varmistua jo maakuntakaavan vaiheessa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan selvittää maakuntakaavaa laajempaa toteutusta, ks. vastine yllä.
--	---

Kurikka, Lylyharjun tuulivoimahanke Ilmatar Energy Oy:n 100 % omistama hankeyhtiö Ilmatar Lylyharju Oy suunnittelee tuulivoimahankeen toteuttamista Parkanon, Kihniön ja Kurikan kuntien rajalle Lylyharjun alueelle. Lylyharjun koko hankealueen pinta-ala on noin 2 520 ha ja alueelle on mahdollisuus toteuttaa maksimissaan 14 voimalan tuulivoimahanke. Hankkeen kaavaluonnosvaiheessa Pirkanmaan maakunnan puolelle sijoittuu 10 tuulivoimalaa ja Etelä-Pohjanmaan puolelle Kurikan kaupungin alueelle neljä voimalaa. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 290 metriä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on noin 6–10 megawattia (MW), jolloin hankkeen kokonaisteho olisi arviolta noin 60–140 MW. Hankealueen Pirkanmaan maakunnan puoli on osoitettu tuulivoimatuotannon alueeksi voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssa (tv1, Lylyneva-Louhineva) sekä vireillä olevan Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan luonnoksessa. Kurikan osayleiskaava- alueella ei ole tuulivoimaloiden aluetta kuvaavaa maakuntakaavamerkintää voimassa olevassa Etelä-Pohjanmaan I vaihemaakuntakaavassa, mutta vireillä olevan Etelä-Pohjanmaan I vaihemaakuntakaavan luonnoksessa Lylyharjun Kurikan puolen alue oli osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi kohdenumerolla 9990 Kulmasaarenmäki.	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
---	---

Nyt nähtävillä olevassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksessa Lylyharjun Kurikan kaupungin puolella sijaitsevan alueen osalta tuulivoimaloiden alueen maakuntakaavamerkintä on poistunut. Etelä-Pohjanmaan liitto on viestinyt Ilmattarelle, että maakuntakaavamerkinnän poistamisesta on sovittu maakuntakaavan ehdotuksen valmisteluvaiheessa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa käydyssä työneuvottelussa, jossa on todettu, että aluetta ole tarvetta osoittaa maakuntakaavassa pienen pinta-alansa vuoksi. Näin ollen Lylyharjun tuulivoimahanke voi laajentua Etelä-Pohjanmaan puolelle Kurikan kaupungin alueelle ilman merkintää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Ilmatar toteaa, että tämä tulkinta on voimassa olevan Etelä-Pohjanmaan I vaihemaakuntakaavan mukainen, sillä kaavaselostuksessa todetaan, että kaavassa osoitetaan vain maakunnallisesti merkittävät vähintään 10 voimalaitosyksikön keskitettyyn rakentamiseen soveltuvia tuulivoima-alueet. Tätä pienemmät alueet voidaan ratkaista kuntakohtaisella kaavoituksella. Tästä huolimatta Ilmatar toivoo kuitenkin Etelä-Pohjanmaan liitolta vastinetta maakuntakaavamerkinnän poistamisesta luonnosvaiheen jälkeen. Ilmattaren näkemyksen mukaan Lylyharjun tuulivoimahankkeen Kurikan osayleiskaavaluonnoksen mukainen neljän tuulivoimalan mukainen kaavaratkaisu ei ole ristiriidassa Etelä-Pohjanmaan	Lylyharjun tuulivoimaloiden alueen osoittamatta jättämiseen on vaikuttanut mm. maakotkaan kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointi, jonka tulosten perusteella alueella ei olisi mahdollista toteuttaa seudullista tuulivoimaloiden aluetta. Hankkeessa Etelä-Pohjanmaan puolelle sijoittuva hankkeen osa on merkitykseltään ei-seudullinen, eikä siten
---	--

maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksen tavoitteiden ja maakuntakaavan ehdotuksessa esitetyn maakäytön toteutumiselle. Ilmattaren Lylyharjun tuulivoimahanke on tällä hetkellä kaikkien kolmen hankekunnan osalta laadittavien tuulivoimaosayleiskaavojen osalta kaavaehdotusten valmisteluvaiheessa. Tavoiteaikataulun mukaisesti kaavaehdotusten nähtävillä olot ajoittuvat kesälle 2024 ja kaavojen hyväksymiskäsittelyt ovat tavoiteaikataulun mukaisesti kaikissa hankekunnissa vuoden 2024 lopulla. Jotta puuttuvasta maakuntakaavamerkinnästä ei muodostu hallinto- oikeuksissa ratkaistavaa valitusperustetta, toivomme hankkeen toteutuskelpoisuudesta maakuntakaavan tavoitteiden näkökulmasta selkeää linjausta osana maakuntakaavan virallista valmisteluaineistoa. Tuulivoimaloiden alue 36, Kauhajoen ja Kurikan Harjanneva Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksessa on osoitettu Kauhajoen kaupungin kaakkoisosaan ja osittain Kurikan kaupungin alueelle seudullisesti merkittävä tuulivoiman tuotantoon soveltuva alue, jolla tarkoitetaan vähintään seitsemän teollisen kokoluokan tuulivoimalan muodostamaa kokonaisuutta. Alue on maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu kohdenumerolla 36 Harjanneva, Kauhajoki ja Kurikka.	vaadi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen merkintää. Yleiskaavan laadinnassa tulee varmistaa, että suunnitelma on myös muilta osin maakuntakaavan tavoitteiden ja kaavassa osoitettujen merkintöjen mukainen. Maakuntakaavaselostuksessa tuodaan esiin perusteet kaavaratkaisulle tuulivoiman osalta.
---	--

Ilmatar Energy Oy:n 100 % omistama hankeyhtiö Ilmatar Kauhajoki Oy suunnittelee tuulivoimahankkeen toteuttamista Kauhajoen ja Kurikan rajalle Harjannevan alueelle. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus oli nähtävillä 1.11. – 29.12.2023 ja perusteltu päätelmä valmistui 23.2.2024. Hankkeen Kauhajoen puolen kaavaluonnos oli nähtävillä 8.11.- 8.12.2023. Kurikan puolen kaavoitus ei ole vielä käynnistynyt, mutta sitä on tarkoitus edistää vielä vuonna 2024. YVA menettelyn laajimmassa vaihtoehdossa alueelle voidaan toteuttaa 13 tuulivoimaa, joista Kauhajoen puolelle on osoitettu 10 tuulivoimalaa ja Kurikan puolelle kolme. Harjannevan hankkeen Kauhajoen puolen kaavaluonnoksessa osoitettu aluerajaus on noin 1900 hehtaaria ja YVA-menettelyssä tarkasteltu aluerajaus noin 2500 hehtaaria, joka sisältää Kauhajoen alueen lisäksi Kurikan puolen. Muodostetussa aluerajauksessa on otettu huomioon, että tuulivoimaloiden meluvyöhyke 40 dB rajautuu aluerajauksen sisäpuolelle. Lausunnossaan Ilmatar Kauhajoki Oy esittää, että Maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksessa osoitettua Harjannevan tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen aluemarkintää laajennettaisiin kaavaehdotuksessa osoitetusta ainakin niin, että se palautettaisiin samaan kokoon, kun se oli kaavaluonnoksessa. Kaavaehdotukseen Harjannevan tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen aluemarkintää on supistettu sen länsiosasta verrattuna kaavaluonnokseen. Muilta osin aluemarkintä on pysynyt ennallaan.	Merkitään tiedoksi. Harjannevan tuulivoimaloiden alueen rajaukseen on vaikuttanut suureen petolintuun liittyvä reviirikohtainen yhteisvaikutusten arviointi. Rajaus säilytetään kaavaehdotuksen mukaisena. ks. vastine aiemmin petolintuihin kohdistuvien (yhteis)vaikutusten huomioimisesta maakuntakaavassa
---	--

Kaavaluonnoksessa aluemerkinän pinta-ala oli 1500 hehtaaria ja nyt kaavaehdotuksessa 1210 hehtaaria. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksen mukaisessa suunnittelumääräyksessä todetaan, että tuulivoimaloiden alueen 36 (Harjanneva, Kauhajoki ja Kurikka) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Kaavaselostuksen mukaan tuulivoimaloiden aluetta 36 (Harjanneva, Kauhajoki ja Kurikka) on rajattu maakuntakaavan Natura-arvioinnin tulosten perusteella huomioiden luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten lieventäminen. Maakuntakaavaan on laadittu myös tuulivoiman vaikutuksia mm. suureen petolintuun tarkasteleva selvitys (Tikkanen, Ekbländ & Tuohimaa 2022). Selvitykseen perustuen maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet on rajattu siten, että suuren petolinnun reviireillä ei ylity reviirikohtainen merkittävän törmäysriskin raja-arvo (0,08 törmäystä/vuosi/reviiri), kun huomioidaan jo rakentuneet tai rakenteilla olevat tuulivoima-alueet ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet. Harjannevan hankkeeseen on laadittu kattavat selvitykset suurta petolintulajia koskien YVA- menettelyn aikana ja hankkeeseen laaditussa Natura-arvioinnissa. Suuren petolintulajin elinympäristömallin tulkinnan ja muiden	
---	--

kaakkoisosaa on rajattu pienemmäksi verrattuna Harjannevan suunnittelualueeseen ja Mustasaarennevan Natura-alueen kaksi erillistä pienialaista palstaa on rajattu tuulivoimatuotannon alueen ulkopuolelle. Ko. Natura-alueen osa-alueet voidaan ottaa huomioon tuulivoimahankkeen tarkemmassa suunnittelussa niin, että Natura-alueen suojeluperusteisiin ei aiheudu heikennyksiä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksessa osa Harjannevan seudullisesti merkittävästä tuulivoiman tuotantoon soveltuvasta alueesta sijoittuu maakuntakaavassa osoitetulle luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle alueelle. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä. Harjannevan alue on selvitetty tuulivoimahankkeen yhteydessä aiempaa tarkemmin, ja tuulivoimahankkeen toteuttamisen yhteydessä alueen luontoarvot voidaan huomioida. Tuulivoimapuiston alueelle ei voida jatkossa rakentaa vapaa-ajan asutusta, mikä turvaa alueen säilymisen luonnon ydinalueena. Tuulivoimaloiden alue 10, Seinäjoen Ooperi	ks. vastine yllä liittyen mahdollisuuteen selvittää laajempia alueita osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua Merkitään tiedoksi.
--	---

Seinäjoen Ooperin tuulivoimahankkeesta vastaa Ilmatar - konserniin kuuluva Seinäjoelle rekisteröity Ilmatar Ooperi Oy. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksessa Seinäjoen kaupungin puoleiselle Ooperin alueelle on osoitettu noin 2100 hehtaarin kokoinen tuulivoima-alue. Ilmatar on tehnyt tuulivoimahankkeen esiselvitystä Seinäjoen Ooperin alueella loppuvuodesta 2021 lähtien ja tunnistanut alueelta noin 2770 hehtaarin kokoisen alueen. Ilmattaren aluerajaus mahdollistaa laskennallisesti noin 24 tuulivoimalan sijoittamisen (kuva 1.) Ilmattaren suunnittelualue laajenee maakuntakaavaehdotuksen mukaisen aluerajauksen pohjois-, sekä itäpuolelle. Ilmattaren voimalasijoittelun alueen rajaavana tekijänä on käytetty puolentoista kilometrin etäisyyttä lähimmästä vakituisesta asutuksesta sekä virallisista lomarakennuksista. Asutusetäisyyden myötä hankkeessa pysytään Suomessa tuulivoimarakentamisen keskeisille ympäristövaikutuksille (melu ja välke) asetettujen ohjeiden sisällä. Lausuntonaan Ilmatar esittää, että Etelä-Pohjanmaan tuulivoimamaakuntakaavan 2050 kaavaehdotuksessa esitettyä aluetta tulisi maakuntakaavaehdotukseen laajentaa nykyisestä aluerajauksestaan Seinäjoen kaupungin puoleisella alueella. Voimalamäärän kasvaessa maakuntakaavaehdotuksen mukaisesta alueesta maisemavaikutukset eivät olennaisesti laajene. Näin ollen Ilmatar esittää, että	Merkitään tiedoksi. Ooperin tuulivoimaloiden alueen rajausta on tarkistettu maakuntakaavaprosessin aikana yhtäläisin perustein maakuntakaavan muiden tuulivoimaloiden alueiden kanssa. Maakuntakaavassa vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on huomioitu jättämällä 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen, mikä on osaltaan vaikuttanut Ooperin alueen rajaukseen.
---	--

maakuntakaavaehdotuksen alueen 10 osalta tulee alueen osalta tutkia mahdollisuutta korottaa alueen kokonaishehtaaramäärää maakuntakaavaehdotukseen Ilmattaren esiselvitysvaiheen karttarajauksen mukaiseksi, jotta alueen todellinen potentiaali tuulivoima-alueena saadaan hyödynnettyä. Ilmattaren näkemyksen mukaan tuulivoimaloiden alue 10 aluerajauksen tulisi vastata vähintään maakuntakaava 2050 luonnosvaiheen aluerajausta. Edellä mainitulla kaavarajauksella pystytään paremmin edistämään Suomen tavoitteita energiaomavaraisuudesta.	Rajauksessa on huomioitu yksityiskohtaisemmasta suunnittelusta saatuja tietoja rakennusten omistussuhteista. Ooperin tuulivoimaloiden alue on rajattu olemassa olevien luonnonsuojelualueiden ulkopuolelle, koska maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelualueille. Ooperin tuulivoimaloiden alueeseen ei tehdä muistutuksessa esitettyjä rajausmuutoksia. ks. vastine yllä liittyen hankkeiden toteuttamiseen maakuntakaavarajausta laajempaan
--	---

Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy	Vastine
MAAKUNTAKAAVAEHDOTUS 17.4.2024 ESITYKSEN POHJALTA <u>Kaasun siirtoputkisto</u> Pyydän huomioimaan maakuntakaavassa vedyn ja/tai biokaasun putkisiirtomahdollisuuden teollisuuden tarpeisiin tulevaisuudessa alueemme merkittäviin fossiilittoman energian tuotantokeskuksiin ja teollisuuden käyttökohteisiin mm. Alajärven Möksyssä ja Luoma-aholla sekä Vimpelin teollisuusalueella. Kaasun siirtoputkiston linjaus esim. Fingrid Oy:n sähkön siirtolinjojen yhteyteen tulisi huomioida	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaavassa kaasun siirtoa ohjataan koko maakuntakaavaa koskevalla suunnittelumääräyksellä. Kaasun siirtojärjestelmien sekä tuotanto ja käyttökohteiden suunnittelu on hyvin alkuvaiheessa eikä siksi ole tarkoituksenmukaista osoittaa kaasuputken tarvemerkintöjä kaavakartalle. Kaasuputki ei ole muun maakäytön kannalta

maakuntakaavassa, erityisesti pohjoissuunnasta tulevaan maakunnan ylittävään yhteyteen Keski-Pohjanmaalta. Kaasun siirtolinjan saaminen lähelle sähkön tuotantokeskittymiä ja jakeluverkostoa sekä kaasun kulutuspisteitä turvaa teollisuuden kilpailukyvyn ja alueen elinvoiman kehityksen tulevaisuudessa. <u>Tuulivoima-alueet Järvi-Pohjanmaalla</u> Alajärven, Lappajärven ja Vimpelin kunnan alueille määriteltyjen tuulivoima-alueiden laajuudessa tulisi huomioida riittävän suuri tuulivoiman tuotantoalue. Nyt maakuntakaavaehdotuksessa tuulivoiman tuotantoalueet jäävät metsäpeurojen esiintymisalueiden sisälle ja rajoittavat tuulivoimaloiden energian tuotanto- ja kannattavuusmahdollisuuksia liikaa.	erityisen rajoittava kohde, joten erityistä tarvetta ei maakuntakaavakarttaan merkitsemisellä senkään vuoksi ole. Kaasun siirto voi energiajärjestelmän kehittyessä nousta tulevaisuudessa kohteeksi, joka on syytä esittää kaavakartalla. Maakuntaliitto edistää kaasunsiirtoinfrastruktuurin kehittämistä yhteistyössä esimerkiksi kaasun siirtoverkostosta vastaavaan Gasgrid Finland Oy:n kanssa. Maakuntakaavassa osoitetaan seudulliset tuulivoimaloiden alueet, jotka maakuntakaavatasoisten selvitysten, vaikutusten arviointien ja käydyn vuorovaikutuksen perusteella ovat toteuttamiskelpoisia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan tarkastella maakuntakaavan rajauksia laajempia toteuttamisvaihtoehtoja, mikäli ne ovat maakuntakaavan tavoitteiden mukaisia. Järvi-Pohjanmaan alue on merkittävä tuulivoimatuotannon keskittymä sekä rakentuneiden, suunnittelussa olevien että maakuntakaavassa osoitettavien tuulivoima-alueiden määrän ja pinta-alan osalta.
---	--

X metsätilayhtymä	Vastine
<i>(Yhtymän nimestä häivytetty yksilöivä tieto)</i>	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta.

Muistutus Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan 2050

6.1.Seinäjoki-Kihniö selvitysalue 9

Omistamme kyseisen tuulivoimaselvitysalueen rajalla Kurikan Jalasjärvellä tarkemmin Liikajärvellä maa- ja metsätilan **XXX xx xxx-xxx-xx-xx**. Hoidamme tilan **xxx** ha:n metsää ja **xxx** ha:n pellot olemme vuokranneet luomuviljelijöille. Lisäksi omistuksessamme on **xxx** vapaa-ajan asuntoa järven rannalla. ***Yksilöiviä tietoja häivytetty.***

Selvityksen vaikutusten arvioinnissa on kerrottu asutuksen sijoittuvan tuulivoima-alueen läheisyyteen (3-5 km). Selvityksestä ei ilmene että lähialueella sijaitsee **LIKAJÄRVI**. Tilamme rakennukset sijaitsevat **n. kilometrin päässä** suunnitellusta tuulivoima-alueesta. Liikajärven ympärillä on runsaasti vapaa-ajan asuntoja (21 kpl) ja aikaisemmin maatiloina toimineita tiloja on nykyisin vapaa-ajan asuntoina. Nämä kaikki sijoittuvat n.2km etäisyydelle suunnitellusta tuulivoima-alueesta. **Selvityksen mukaan maiseman muutos on merkittävä lähialueille.** Liikajärvi loma-asuntoineen sijaitsee **lähialueella**, vaikkakin Kurikan kaupungin puolella.

Liikajärvi on erämaa aluetta jossa lomailu on puhtaasta, hiljaisesta ja monimuotoisesta luonnosta nauttimista. Omistamillamme kiinteistöillä viettää aikaansa parhaimmillaan xx ihmistä ***(yksilöivä tieto häivytetty).***

Merkitään tiedoksi.

Muistutuksessa viitataan pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvitykseen ja sen liitteeseen 1, jossa maakuntakaavassa osoitettava Peurainnevan tuulivoimaloiden alue on selvitysalue nro 9.

Maakuntakaavassa vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on huomioitu jättämällä vähintään 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen. Mikäli maakuntakaavatasoisin selvityksin potentiaalisiksi alueeksi todetulle alueelle suunnitellaan tuulivoimaa, tulee osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua laatia melu-, välke- ja tärinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Yleispiirteisessä maakuntakaavassa näitä tarkempia selvityksiä ei voida tehdä, koska maakuntakaavassa ei määritellä tuulivoimaloiden määrää, voimalatyyppiä, korkeutta, tehoa ja tarkempaa sijoittumista tuulivoima-alueiden sisällä.

Tuulivoimaloiden rakentaminen muuttaa lähialueen äänimaailman täysin ja aiheuttaa huomattavan häiriön loma- ja muille asukkaille. Samoin varjon välke ja maisemahaitat ovat näin lähellä mittavat. Esim. laki naapuruussuhteista 17§: kiinteistöä, rakennusta ja jne ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai rakennusta hallitsevalle aiheutuisi kohtuutonta rasitusta (jatkuva ääni,välkehaitta). Tuulivoimapuiston rakentaminen aiheuttaisi mielestämme myös huomattavan kiinteistöjen arvonalenemisen ja vuokraamisen hankaloitumisen.	Maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräyksiä, jotka tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoimaan liittyen maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräys, jonka mukaan mm. "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoin, pohjavesiin, kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia". Tuulivoiman vaikutuksista kiinteistöjen arvoon on liitossa tiedossa yksi Suomessa toteutettu tutkimus sekä kansainvälisiä tutkimuksia. Tutkimusten tulokset eivät ole yksiselitteisiä ja kiinteistöjen arvon muodostumiseen vaikuttavat tuulivoiman etäisyyden ja näkyvyyden lisäksi mm. kiinteistöjen sijainti ja kunto. Liitto pitää tärkeänä, että tuulivoiman vaikutusta kiinteistöjen arvon kehitykseen selvitetään sekä laajempänä tarkasteluna että hankekohtaisissa arvioinneissa siltä osin, kun se on mahdollista.
--	---

Selvityksessä mainitaan että alueen sisälle ei sijoitu maakunnallisesti merkittäviä matkailu- tai virkistysalueita vaan lähimmät kohteet ovat 12-25 km päässä.

Katsomme että lähialueella sijaitsevat luonnon kannalta monipuoliset NATURA 2000 alueet ovat nimenomaan tämän päivän ihmisille **tärkeitä virkistysalueita**. Alueella retkeilee omatoimisia luontoharrastajia ympärivuotisesti runsain määrin. Arvokkaat Natura-alueet sijoittuvat suunnitellun tuulivoima-alueen ympärille joka suunnalta. Etäisyys lähimpiin on vain pari kilometriä.

Selvityksessä on mainittu Natura 2000 alueina Päretkivenneva-Teerineva, Pirjetanneva, Haukilammen-Murtomaanneva ja Isonneva-Kurjenmetsä, kaikki luontoarvoiltaan ja linnustoltaan todettu todella arvokkaiksi. Selvityksestä puuttuu Liikajärven länsipuolella oleva Vähä-Liikajärvi ja Vähänjärvenneva. Alue on laajasti häiriintymätön, ojittamaton luonnontilaisen kaltainen monipuolinen aapasuo jossa on tavattu lintuja 32 lajia ja 132 lintuparia (2011) Lajimäärä on suuri ja maakunnallisesti arvokas, osa on suojeltuja lintulajeja. Kun näitä NATURA alueita tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena alueen merkitys todella merkittävä. Erityismainintana petolinnun pesä. Liikajärvellä tehdään jatkuvasti useita näköhavaintoja petolintupariskuntien kaartelusta taivaalla. **Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty.**

Maakuntakaavan valmisteluaineistossa olleille tuulivoimaloiden alueille on toteutettu Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Arviointi on toteutettu niiden alueiden osalta, joille tuulivoimaselvityksessä ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikön kanssa käydyissä neuvotteluissa on todettu olevan arvionititarve. Peurainnevan tuulivoimaloiden alue (nro 9) on mukana Natura-arvioinnissa.

Natura-arvioinnin tulosten perusteella Peurainnevan tuulivoimaloiden aluetta (nro 9) on rajattu alueen luoteiskulmasta suojavyöhykkeen muodostamiseksi Natura-alueeseen. Arvioinnissa ei ole arvioitu mahdollisen tuulivoimatuotannon aiheuttavan muilta osin vaikutuksia vaikutusalueen Natura-alueisiin. Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen mukaan alueella tulee kiinnittää huomiota petolintuihin kohdistuviin vaikutuksiin.

Maakuntakaavassa annetaan tuulivoimaan liittyvä suunnittelumääräys, joka tulee huomioida osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Suunnittelumääräyksen mukaan mm. "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 - verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja".

Osittain Kihniön kunnan puolella Liikajärven eteläpuolella sijaitsee arvokas kallioalue Käskyvuori, joka on suosittu retkikohde. Käskyvuorella sijaitsee näkötorni, laavuja, kota, keittomahdollisuudella oleva taukokatos ym. Vuoren alapuolella on luonnontilainen, puhdasvetinen Käskylampi. Tänne on mahdollista retkeillä sekä Liikajärven että Kihniön kautta. Suunnitteilla oleva tuulivoimapuisto sijoittuisi aivan vuoren juurelle. Rakentamalla pilattaisiin upeat luontonäkymät ja luonnonrauha. Käskyvuorelta luontoreitistöt jatkuvat sekä Kihniön Pyhäniemeen että kelkkareitistönä Virtain suuntaan. Käskyvuori ja ko. luontoreitit ovat noin kilometrin päässä. Näin usean tuulivoimalan rakentaminen vaatii rakennettavaksi leveät tieurat ja sähkölinjat. Metsää siis hakataan laajalta alueelta ja maisema muuttuu ratkaisevalla tavalla. Metsänomistajina olemme huolissamme siitä, miten suojelemme metsiä samalla, kun tuulivoimarakentaminen tuhoaa niitä satoja hehtaareja.	Lisäksi Peurainnevan tuulivoimaloiden alueelle annetaan aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Peurainnevan tuulivoimaloiden alueen sijainti Käskyvuoren virkistyskohteen läheisyydessä on huomioitu maakuntakaavassa annetulla aluekohtaisella suunnittelumääräyksellä, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Käskyvuoren ulkoilu- ja retkeilyalueen virkistysarvojen säilyminen". Tuulivoima-alueisiin liittyvä sähkönsiirto suunnitellaan osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Maakuntakaavassa ei tehdä voimala-aluekohtaista suunnittelua, mutta annetaan koko maakuntaa koskien yleinen sähkönsiirtoon liittyvä suunnittelumääräys, jonka mukaan:
---	--

Tuuramäen tuuli- ja aurinkovoimalahanke suunnittelee vaihtoehto SVEAA mukaan n.33 km pitkää sähkönsiirtolinjaa Käskyvuoren pohjoispuolelle jatkuen aina Virtain kunnan luoteisosaan Seinäjoen kaupungin rajalle. Vaihtoehto SVEB kulkisi vuoren eteläpuolitse. Maakuntakaavaa hyväksyttäessä onkin kiinnitettävä erityistä huomiota luonnonarvojen, metsien, järvien ja maiseman vaalimiseen sekä järvien ympärillä olevien loma-asukkaiden viihtyvyyden. Pyydämme huomioimaan tämän juuri tällä ko alueella. Suomi tarvitsee ehdottomasti tuulivoimansa ja kaupunki	<i>Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa ei tule aiheuttaa merkittäviä haittavaikutuksia kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin eikä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Määräys koskee vähintään 110 kV voimajohtoja.</i> <i>Energiantuotantoalueiden ja energian varastointialueiden suunnittelussa on ensisijaisesti selvitettävä mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein. Muutoin liittäminen sähköverkkoon on pääsääntöisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon toimijoiden kanssa.</i> Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavassa osoitetaan maakuntakaavatasoisin selvityksin ja vaikutusten arvioinnein potentiaaliset tuulivoimaloiden alueet. Merkintä mahdollistaa seudullisen tuulivoima-alueen sijoittumisen. Seudullisen tuulivoima-alueen perustaminen edellyttää, että alueelle laaditaan
---	---

verotulonsa, mutta toivomme että rakentamiskohteiksi osoitetaan alueita muualta kuin Etelä-Pohjanmaalla harvassa olevien järvien rannoilta joissa on loma-asutusta tai arvokkaita luonnonsuojelualueita. Tämän suuren, tuulivoima-alueen ympärillä olevien NATURA luontoalueiden vahingoittuminen maisemallisesti tai linnustoa tuhoten olisi korjaamatonta, koska jo nyt lajistojen uhanalaistuminen on maakunnassa huolestuttava. Selvityksestäkin ilmenee, että useat alueet suunnitellulla tuulivoima-alueella ovat luonnonsuojelullisesti ainutlaatuisia ja monimuotoisia ja niillä on suuri luonnonsuojelullinen merkitys. Suosituksena mainitaan myös luonnonsuojelulain 65§ mukainen Natura-arvioinnin tekeminen ennen rakentamista.	tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto. Maakuntakaavassa on vastineessa yllä kuvatun mukaisesti laadittu tuulivoima-alueiden Natura-arviointi. Natura-arviointi tulee alueen osalta laadittavaksi myös yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jolloin siinä huomioidaan mm. suunniteltu voimalamäärä ja voimaloiden sijoittuminen.
--	---

Neoen Renewables Finland Oy	Vastine
Neoen Renewables Finland Oy:n muistutus Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta, ehdotusvaiheen nähtävilläolo 5.4.–13.5.2024 Neoen Renewables Finland Oy ("Neoen") suunnittelee enintään 77 tuulivoimalaa käsittävän Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimahankkeen rakentamista Isojoen kunnassa. Kolmihaaran hanke sijoittuu osittain Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksessa osoitetulle	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi.

tuulivoimaloiden alueelle 21 ("Piikkilänviita"). Kaavaehdotukseen merkitty Piikkilänviidan suunnittelualue on kuitenkin merkittävästi pienempi kuin Kolmihaaran selvitysten mukaan toteutuskelpoinen hankealue. Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutustenarviointi-raportin (2022) mukaan Piikkilänviidan alue soveltuu pääsääntöisesti hyvin jatkosuunnitteluun. Isojoen kunta on hyväksynyt Neoenin kaavoitusaloitteen (Isojoen kunnanhallitus 31.1.2022 § 15) ja alueelle ollaan laatimassa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, "MRL") 77 a §:n mukaista tuulivoimaosayleiskaavaa. Kaavoituksen yhteydessä hankkeen vaikutukset arvioidaan MRL:n sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lainsäädännön edellyttämällä tavoilla. Alueella on jo vuonna 2022 tehty kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiä, ja hankkeen kattavat luontoselvitykset on viimeistelty vuosien 2023-2024 aikana. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely saadaan päätökseen lähiaikoina. Hankkeen koko on tehtyjen selvitysten perusteella pienentynyt hieman. Tuulivoimaosayleiskaavan odotetaan etenevän kunnan hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2025 alkupuolella. Kolmihaaran hankkeessa tehtyjen ympäristöselvitysten perusteella voidaan todeta, että hanke on mahdollista toteuttaa nykyisen rajauksen mukaisesti ja YVA-menettelyn vaihtoehto 1:n laajuisena (77 voimalaa). Selvityksissä on huomioitu kattavasti myös hankealueen ulkopuoliset ympäristöarvot, kuten linnusto. Neoen muistuttaa, että	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
--	---

Piikkilänviidan suunnittelualue tulee merkitä maakuntakaava 2050:een Kolmihaaran hankealueen laajuisena. Kolmihaaran hankealueen raja Kolmihaaran hankealueen kokonaispinta-ala on noin 6 400 hehtaaria ja se sijaitsee lounaaseen Isojoen keskustaajamasta. Hankealue on pääosin ojitettua suota ja talousmetsää. Hankealueella sijoittuu myös kaksi turvetuotantoaluetta. Kolmihaaran tuulivoimahankkeen ympäristöselvityksissä on otettu huomioon vakituinen ja loma-asutus, tiedossa olevat luontoarvot niin hankealueella kuin sen ulkopuolellakin, sekä maankäyttömuodot. Hankealueella on selvitetty myös mahdollisuutta rakentaa aurinkovoimaa, jolloin hanke toteutuisi merkittävänä uusiutuvan energian hybridihankkeena. Ympäristövaikutusten arvioinnin ja kaavoituksen yhteydessä tehtyjen selvitysten perusteella tuulivoimaloiden ja aurinkovoima-alueiden sijainti ja lukumäärä ovat hieman muuttuneet ja pienentyneet. Hankealueen ulkopuolella sijaitseviin rakennuksiin on suunnittelussa jätetty vähintään 1,4 kilometrin etäisyys lähimpään tuulivoimalaan molemmissa hankevaihtoehdoissa (VE 1 ja VE 2). Suomessa ei ole lainsäädännöllä säädetty vähimmäisetäisyyttä tuulivoimaloiden ja asutuksen välillä, vaan lähtökohtana on tuulivoimaloista aiheutuvien vaikutusten huomioiminen hankkeen suunnittelussa. Huomionarvoista on, että tuulivoimaloiden sijoittelulla hankealueella voidaan vaikuttaa voimaloista aiheutuviin melu- ja välkevaikutuksiin.	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä on huomioitu 1,5 km etäisyys vakituiseen ja loma-asutukseen. Asutukseen kohdistuvat melu- ja välkevaikutukset selvitetään muistutuksessa esitetysti osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua.
---	--

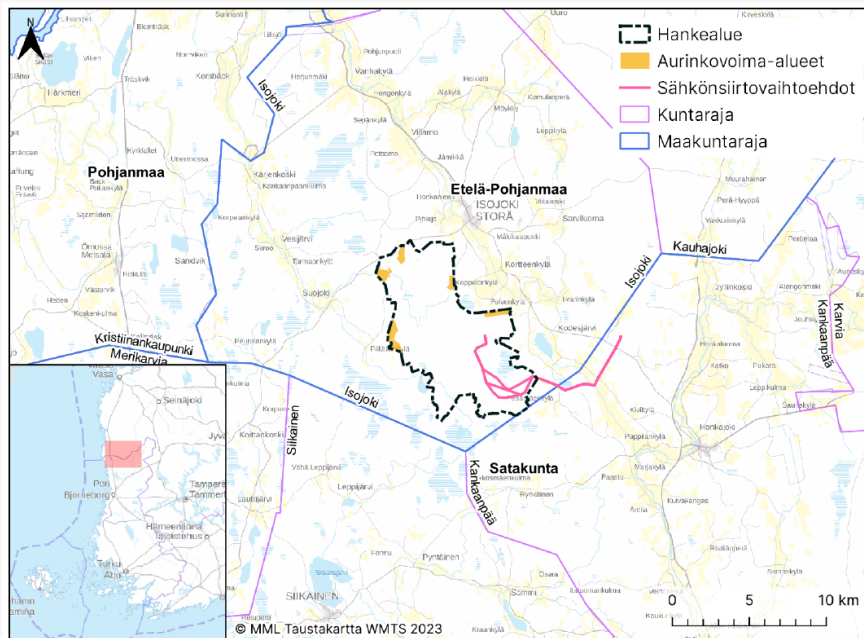
Suunnittelun edetessä tullaankin tekemään mallinnuksia tuulivoimaloista aiheutuvista melu- ja varjostusvaikutuksista eri vaihtoehtoissa. Tuulivoimalat tullaan sijoittamaan siten, ettei meluvaikutukset ylitä 40 desibelin rajaa asuin- ja lomarakennusten alueella. Hankealuetta rajatessa on myös havaittu maanmittauslaitoksen maastotietokannassa olevia asuin- ja lomarakennuksia, jotka todellisuudessa ovat autioituneita tai luvattomia rakennuksia. Kolmihaaran hankealueen pohjoisosassa on maastotietokannassa merkitty asuinrakennuksia, jotka ovat todellisuudessa autioituneita rakennuksia. Näiden rakennusten käyttötarkoitukset tullaan muuttamaan yhteistyössä kiinteistönomistajien kanssa, osan ollessa jo muutettu. Hankealueella on lisäksi havaittu maastotietokannassa merkitty vapaa-ajan rakennuksia, joilta puuttuu rakennuslupa. Näitä rakennuksia ei huomioida tarkemmassa suunnittelussa. Lisäksi Kodesjärven metsästysseuran metsästysmaja sijaitsi aiemmin hankealueella, mutta metsästysseura on hankkinut korvaavan metsästysmajan hankealueen ulkopuolelta. Vanhan metsästysmajan käyttötarkoitus tullaan muuttamaan suunnittelun edetessä, joten sekään ei vaikuta hankealueen rajaukseen. Sähkönsiirto Kolmihaaran hankkeen liittyminen kantaverkkoon suunnitellaan toteutettavan Satakunnan puolelle	Maanmittauslaitoksen maastotietokannan virheellisistä rakennustiedoista on saatu tietoa kunnan kiinteistöjärjestelmistä myös maakuntakaavan laadinnan tueksi. Merkitään tiedoksi.
--	---

Kankaanpään kaupungin alueelle rakennettavaan, Neoenin Marjakeitaan tuulivoimahankkeen muuntoasemaan sekä sieltä edelleen Fingridin Honkajoen 400 kV kytkinasemaan. Osa liityntäjohtodista sijoittuisi Fingridin olemassa olevan johtokäytävän viereen. Sähkönsiirron ratkaisut ovat tarkentuneet YVA-menettelyn ja kaavoituksen edetessä. Voimajohdon suunnittelu ja luvitus etenee hankkeen kanssa yhteisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn jälkeen omana prosessinaan. Yhteenveto <u>Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma, jossa osoitettu tuulivoimaloiden aluetta koskevan merkinnän toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa jatkosuunnittelua ja vaikutusten arviointia.</u> Koska yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tapahtuvalla tuulivoimaloiden sijoittelulla ja muulla suunnittelulla voidaan vaikuttaa hankkeen ympäristövaikutuksiin, Neoen katsoo, että maakuntakaavaan on tarkoituksenmukaista merkitä koko Kolmihaaran nykyisen hankealueen kokoinen tuulivoimaloiden alue. Neoen katsoo, että Kolmihaaran hankealueella ovat asuin- ja lomarakennukset eivät edellä esitetyistä syistä vaikuta hankealueen rajaukseen. Suunnittelun edetessä hankkeen vaikutuksia on arvioitu kattavasti ottaen huomioon alueen erityispiirteet ja herkäät alueet, kuten maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt, luonnonsuojelu- ja Natura-alueet, linnusto, vesistöt sekä	Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden. Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon kaavaratkaisusta aiheutuvat vaikutukset, ml. yhteisvaikutukset, sekä yhteensovittaminen muun alueidenkäytön suunnittelun pitkän tähtäimen suunnittelun kanssa.
--	---

virkistysreitit. Hankkeessa jo teetettyjen selvitysten perusteella Kolmihaaran hankkeen voidaan katsoa olevan toteutuskelpoinen koko laajuudessaan, ei pelkästään maakuntakaavaehdotuksen mukaisella Piikkilänviidan suunnittelualueella. Maakuntakaavan suunnittelualueen merkitseminen nykyisessä koossaan, eli liian pienenä, aiheuttaa turhan valitusriskin hankkeelle, joka on Isojoen kunnalle sekä koko Etelä-Pohjanmaan maakunnalle erittäin merkittävä uusiutuvan energian investointi. Neoen pyytää Etelä-Pohjanmaan liittoa huomioimaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssä Neoenin Isojoella sijaitsevan Kolmihaaran tuulivoima- tai hybridihankkeen sekä hankkeen suunnittelun johtokäytäväreitin. Neoen pyytää maakunnan liittoa merkitsemään Kolmihaaran hankealueen kokonaisuutena maakuntakaavaan tuulivoimaloiden alueena. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee tuulivoimaloiden alue merkitä vähintäänkin maakuntakaavaluonnoksessa esitetyssä laajuudessa. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma ja tuulivoimaloiden aluerajaukset tarkentuvat yksityiskohtaisempaa kaavoitusta varten tehtävien kattavien selvitysten perusteella. Tuulivoimaloiden alueen 21 ("Piikkilänviita") suunnittelumääräystä tulisikin tarkentaa niin, että se mahdollistaa tuulivoimaloiden sijoittamisen myös maakuntakaavassa merkityn tuulivoimaloiden alueen ulkopuolelle jatkosuunnittelun yhteydessä tehtyjen	Maakuntakaavassa Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajaukseen ovat vaikuttaneet mm. petolintuihin kohdistuvat vaikutukset ja alueen eteläpuolella sijaitsevat luonnonsuojelualueet. Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelualueille, mikä on kaavan laadinnan alkuvaiheessa tehty periaate, jota on sovellettu yhtenäisesti koko maakunnan alueella. Virheelliset rakennustiedot on huomioitu vastineessa aiemmin esitetyn mukaisesti. Maakuntakaava tarkentuu maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyn alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän mukaisesti yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten kautta. Myös Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksessa on arvioitu vaikutusten "suojellisesti arvokkaisiin lajeihin ja linnustollisesti arvokkaisiin kohteisiin" olevan suuri molemmissa YVA:ssa tarkastelluissa hankkeen toteutusvaihtoehtoissa, mutta alueen yleiskaavoitus ja YVA-prosessi ovat tämän osalta vielä kesken. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa on kuvattu tuulivoimaloiden alueiden tarkentumista: <i>Maakuntakaava osoittaa sille tarkoitettulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Maakuntakaavan rajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoisin selvityksin varmistuttava, etteivät</i>
--	--

yksityiskohtaisempien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin perusteella.

Liite 1: Kolmihaaran hankealue

maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu. Maakuntakaavan aluerajaukset voivat siis tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Keskeistä on arvioida, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin maakuntakaavamerkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina. Maakuntakaavan aluerajausten tarkentuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua ja harkintaa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alue osoittaa tuulivoimamyyllyille soveltuvaa sijaintia, jolloin esimerkiksi melualueet voivat sijoittua rajausten ulkopuolelle.

Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajaus säilytetään maakuntakaavassa kaavaehdotuksen mukaisena perustuen vastineessa esiin tuotuihin perusteluihin.

Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueiden sähkönsiirtoa, mikäli voimajohtolinjausta ei ole jo selvitetty ja valittu tarkemman suunnittelun perusteella.

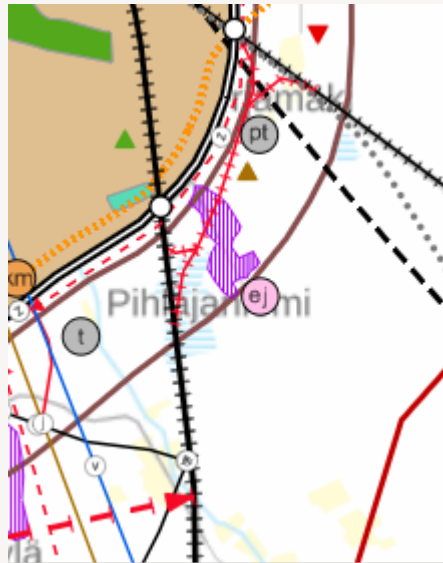
Neova Oy	Vastine
Neova Oy ja Vapo Terra Oy kuuluvat Neova konserniin (myöhemmin Neova). Mielenpitoenämme esitämme Etelä - Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta seuraavaa: Turvetuotannon osalta maakuntakaavaehdotus perustuu ratkaisuun, jonka mukaan kaavassa ei esitetä turvetuotannossa jo olevia alueita. Kaavaan merkitään ainoastaan turvetuotantoon soveltuvaksi arvioidut alueet, joita on noin 7 600 hehtaaria. Soveltuvaksi arvioitujen alueiden määrää on vähennetty merkittävästi verrattuna 3. vaihemaankuntakaavaan, jossa merkintöjä oli noin 13 900 hehtaaria. Merkintöjen määrä on lähes puolitettu, vaikka vasta vuonna 2021 voimaan tullut vaihemaankuntakaava oli varsin uusi ja turvetuotantoon liittyviltä selvityksiltään kattava. Kaavaehdotuksen turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoituksessa on huomioitu turve-energian huoltovarmuusnäkökulman lisäksi myös kasvu- ja ympäristöturpeen saatavuus sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteet. Neova pitää hyvänä, että kaavaehdotuksessa on tunnistettu myös turpeen muut kuin energiantuotantoon liittyvät käyttötarpeet sekä ruokahuoltoon liittyvät näkökohdat. Energiaturpeen käytön pienentyessä toiminnassa edelleen olevilla tuotantoalueilla on keskitytty ja siirrytty muiden turvelaatujen, kuten kasvualustaraaka-aineiden ja kuiviketurpeen tuotantoon. Neova kehittää	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.

turveraaka-aineelle myös uusia korkeamman jalostusasteen tuotteita. Neova pitää hyvänä, että kaavaehdotukseen on tuotantoon soveltuvina alueina sisällytetty jo 3. vaihekaavassa "Turvetuotantoon soveltuva alue" -merkinnällä olleet yhtiön hallinnassa olevat kohteet. Kaava myös mahdollistaa ympäristöluvan hakemisen ja turvetuotannon harjoittamisen muilla kuin kaavassa osoitetuilla alueilla. Turvetuotantoon soveltuva alue -merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys vastaavat asiasisällöltään 3. vaihekaavan merkintää ja suunnittelumääräystä. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -merkinnän kuvausta on laajentunut ja kehittynyt verrattuna kaavan luonnosvaiheeseen. Kaavaehdotuksen mukainen merkintä sallii merkintöjen alueilla <i>"mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen, jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa. Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin."</i> Kaavaehdotuksen Luo -merkintöjen alueille sisältyy jo nykyisellään monenlaista toimintaa. Tämän vuoksi olisi ollut ristiriitaista, mikäli merkinnälle olisi jäänyt nykyistä tiukempi kuvaus ja nykyisen kaltainen toiminta olisi ollut kiellettyä ei-suojellulla alueella.	Merkitään tiedoksi. Kuten muistutuksessa tuodaan esiin, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkinnän kuvausta on täydennetty kaavaluonnoksen jälkeen. Lisäksi kaavaselostuksen tekstiä kaavaratkaisusta, mm. tausta-aineistoista, merkinnän perusteista ja vaikutuksesta yksityiskohtaisempaan suunnitteluun, on täydennetty. Merkintä on pysynyt perusteiltaan samanlaisena koko kaavaprosessin ajan, eikä sen sisältö ole ollut kaavan luonnosvaiheessa tiukempi tai kieltänyt erilaisten toimintojen sijoittumista alueelle. Merkinnän kuvaukseen on täydennetty kaavan luonnosvaiheen jälkeen esimerkkejä toiminnasta, jotka ovat merkinnän alueella sallittuja (mm. toiminta, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa) ja jotka ylläpitävät alueelle
--	---

Neovan mielestä Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue —merkintä on edelleen epämääräinen ja sen oikeusvaikutus on epäselvä. Laajennetusta merkinnän kuvauksesta huolimatta Luo -merkintä saattaa rajoittaa ja jopa estää merkintäalueilla muuta maankäyttöä. Luo -merkintä ei kuitenkaan oikeuta maanomistajaa korvauksiin maankäytön estymisestä.	ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä (mm. maa- ja metsätalous). Maankäyttö- ja rakennuslain (28 §) mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). VAT:en tavoitteena on "edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä". Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssä on asetettu tavoitteeksi mm. luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen sekä ekologisten yhteyksien turvaaminen. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Maakuntakaavoissa on yleisesti käytetty merkintää "luonnon monimuotoisuuden kannalta (erityisen) tärkeä alue", ja merkintätyyppi on ollut pitkään käytössä kaavatasolla, kuten Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa (2005) (mm. YM 2003, Maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset). Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet (lumo-alueet) alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä. Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta (MRL 33 §). Merkintä ei varaa aluetta tiettyyn tarkoitukseen tai estä sen alueella tapahtuvaa toimintaa, eikä se johda suoraan vastaavan merkinnän käyttöön yleiskaavassa. Lumo-merkinnöillä ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai
---	---

	maaseuturakentamiseen (YM 2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Lumo-merkinnän alueella on kaavan selvityksissä todettu olevan maakunnallisesti merkittävä laaja, yhtenäinen ja luontoarvoiltaan edustava luontokokonaisuus. Merkinnän suunnittelumääräyksen mukaisesti alueelle sijoittuvassa maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota mm. monimuotoisuusarvoihin ja pirstoutumisen välttämiseen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa sitä, että suunnittelussa on huomioitava alueen merkitys osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisulla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen tuhoutumista ja pirstoutumista.
Neova pitää hyvänä, että maakuntakaavassa ei osoiteta Soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteita. Näin soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteiden mahdollinen suojelu perustuu soidensuojeluehdotuksen hengen mukaisesti vapaaehtoisuuteen.	Merkitään tiedoksi.
Kaavaehdotuksessa ei esitetä aurinkovoima-alueiden varauksia, mitä Neova pitää tässä vaiheessa hyvänä ratkaisuna.	Merkitään tiedoksi.
Tuulivoimaloiden alueiden osalta Neovalla ei ole lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.

Peab Industri Oy	Vastine
Hei, Peab Industri Oy toteaa, että sen luonnoksesta esittämät kommentit oli huomioitu ehdotukseen hyvin. Seinäjoen Kalliosalon ej-merkinnän osalta Peab Industri Oy pyytää vielä täsmentämään yritysnimeä, joka oli merkinnän kohdalla Peab Oy, Peab Industri Oy:ksi. Lisäksi todetaan, että Tervasmäen maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen osalta Peab Industri Oy tulkitsee merkinnän koskevan myös sen Kalliosalon ottamisaluetta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Korjataan nimi Peab Industri Oy:ksi. Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa ne alueet, jotka on luokiteltu Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI) -hankkeessa tehtyjen selvitysten perusteella luokkaan "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue" (muut luokat ovat "osittain soveltuva" ja "soveltumaton"). Aluerajaukset perustuvat hankkeessa selvitettyihin rajauksiin. POSKI-hanke on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vetämä ja siinä on mukana Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien liitot. POSKI-hankkeessa on arvioitu aiemman POSKI-hankkeen (1999) mukaisten alueiden ja GTK:n (2022) kartoittamien uusien potentiaalisten alueiden soveltuvuutta maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen. Hankkeessa ei ole kartoitettu toiminnassa olevia maa- ja kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvia alueita muuten kuin mahdollisten alueiden laajentamisten näkökulmasta. Myöskään maakuntakaavassa ei osoiteta merkintöjä pelkästään sen perusteella, että alueella on olemassa olevaa maa- tai kalliokiviainesten ottotoimintaa.

Maakuntakaavassa merkinnät osoitetaan uuden ottotoiminnan ohjaamiseksi alueille, joissa sijaitsee määrällisesti, laadullisesti ja/tai sijainnin perusteella merkittäviä kiviainesvaroja, ja toisaalta potentiaalisten kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden huomioimiseksi muussa maankäytön suunnittelussa. Tervasmäen alue on GTK:n kartoituksen (2022) perusteella otettu mukaan POSKI-hankkeen tarkasteluun ja sen on todettu hankkeen selvityksissä soveltuvan maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen. Tervasmäen maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkintä ei kata Kalliosalon ottamisaluetta. Maa-ainesten ottoon tarvittavia lupia on kuitenkin mahdollista hakea myös muille kuin maakuntakaavassa osoitettaville alueille.

VR-Yhtymä Oyj

VR-Yhtymän kommentit Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan 2050

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta.

Junaliikenne on energiatehokas ja ympäristöystävällinen liikkumismuoto. Suomen kasvihuonekaasupäästöistä 20 % prosenttia aiheutuu kotimaan liikenteestä. Raideliikenteen osuus kaikista liikenteen päästöistä on vain yksi prosentti. VR:n matkustajaliikenteestä 95 % ja tavaraliikenteestä 80 % kulkee fossiilivapaasti tuotetulla sähköllä.

Pääratayhteys Helsinki-Seinäjoki-Oulu

Matkustaja- ja tavaraliikenteen kuljetusvirroista huomattava osa keskittyy pääradalle. Matkustajamäärät pääradalla ovat nousseet viime vuosina voimakkaasti. Päärata on myös huoltovarmuuden kannalta keskeinen väylä.

Olemassa olevan rataverkon kunnossapito on junamatkustuksen houkuttelevuuden kannalta keskeistä. Vuonna 2023 noin puolet junaliikenteen myöhästymisistä johtui junaratojen häiriöistä. Pääradan välityskyvyn ja palvelutason lisääminen tukee työssäkäyntiä, talouden kilpailukykyä sekä vapaa-ajan matkustusta kestäväällä tavalla.

Seinäjoki-Vaasa

VR toteaa, että Seinäjoki-Vaasa-rataosan palvelutason parantaminen ja tasoristeysten poistot ovat tärkeitä liikenneverkon kehittämisen kärkihankkeita. Seinäjoki-Vaasa-Vaskiluoto-rataosan nykyinen välityskyky on heikko, esimerkiksi kohtauspaikoilla sivuraiteet ovat lyhyet.

Maakuntakaavassa pääradan merkitys on tunnistettu ja matkustajamäärien kasvuun sekä huoltovarmuuskysymyksiin pyritään vastaamaan erityisesti pääradan kaksoisraiteistamisilla ja parantamisilla Tampere-Seinäjoki ja Lapua-Kokkola -rataosilla.

Myös Seinäjoki-Vaasa rataosa on merkitty maakuntakaavassa merkittävästi parannettavaksi rautatieksi. Rataosalle ollaan laatimassa ratasuunnitelmaa, jonka mukaisilla toimenpiteillä voidaan parantaa radan liikennöitävyyttä. Välityskyvyn parantaminen vaatii vielä jatkotoimenpiteitä.

VR haluaa nostaa esiin, että kaukojunaliikenteen jatkaminen Vaasasta Vaskiluodon satamaan palvelisi Suomen ja Ruotsin välisen matkustajalaivaliikenteen tarpeita luomalla saumattoman valtakunnallisen tason matkaketjun. Junaliikenteen ulottaminen satamaan edellyttäisi radan sähköistystä Vaasasta Vaskiluotoon sekä matkustajalaiturin rakentamista satamaan.	Vaasan aseman ja Vaskiluodon välisen rataosan kehittämisestä vastaavat Pohjanmaan liitto ja Vaasan kaupunki. Etelä-Pohjanmaan liitto tukee hankkeita, jotka parantavat rautatieliikenteen toimivuutta Länsi-Suomen alueella.
---	---

Yhteisöt ja järjestöt

BirdLife Suomi	Vastine
BirdLife Suomi kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa lausuntopyynnöstä ja lausuu kaavaehdotuksesta mielipiteenään seuraavaa. Keskitymme lausunnossamme erityisesti kaavatyön aikana tehtyihin muutoksiin. Aurinkovoima Aurinkovoimaloiden rakentamiselle kohdistuu alueella jatkuvasti kasvavaa kiinnostusta. Valtaosa suunnittelussa olevista hankkeista kohdistuu käytöstä poistuvilla turvetuotanto-alueille, mutta myös erilaisille metsäalueille suunnitellaan enenevissä määrin aurinkovoimatuotantoa.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaavasta on jätetty pois aurinkovoiman tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä, koska nopeasti kehittyvässä ja vielä vailla ohjausta (mm. Ympäristöministeriön aurinkovoimaopasta ei ole vielä julkaistu ja alueidenkäyttölain valmistelu on kesken) olevassa energiantuotantomuodossa

Kaavasta on kuitenkin ehdotusvaiheessa poistettu aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä ja aurinkoenergian ohjaaminen maakuntakaavatasolla on jätetty koko kaavaa koskevan yleisen suunnittelumääräyksen varaan. Pidämme ratkaisua tässä tilanteessa outona. Ratkaisu mahdollistaa jopa aurinkovoimaloiden rakentamisen arvokkaille luontokohteille ja voimaloiden rakentamisen ilmastopäästöjen kannalta negatiivisille tavalla. Nykyaikaiset aurinkovoimalat ovat pinta-alaltaan hyvin laajoja, jopa satoja hehtaarien suuruisia teollisuusalueita. Muun muassa linnut eivät juurikaan pesi tai ruokaile aurinkovoimalakentillä, minkä vuoksi linnuston alueilla ei ole juurikaan lintuja. Kyse on siis teollisen toiminnan alueesta, jota tulisi käsitellä samoin kuin muuta vastaavaa maankäyttöä. Lisäksi on huomattavaa, että voimaloiden luvituksiin liittyvät käytännöt ovat hyvin vaihtelevia, mikä lisää laajaa ohjaustarvetta. Pidämme välttämättömänä, että maakuntakaavassa osoitetaan aurinkovoimalaloille soveltuvat alueet tuulivoimaloiden tapaan. Soveltuvat alueet tulee mahdollisuuksien mukaan rajata jo valmiiksi avoimille alueille, kuten käytöstä poistetuille turvetuotantoalueille, teollisuusalueille ja turvepelloille. Metsäalueille aurinkovoimaa voidaan rakentaa vain poikkeustapauksissa. Suunnittelussa on tärkeää huomioida hiilitase.	maakuntakaavan ei nähty tässä tilanteessa olevan sopiva väline ohjaamaan teollisen mittaluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumista kaavamerkinnöin. Merkintöjä harkitaan tulevissa maakuntakaavan päivityksissä, mikäli tarve maakuntakaavatason ohjaukselle nähdään tarpeelliseksi. Vireillä olevan maakuntakaavan osalta aurinkovoiman tuotantoon soveltuviksi osoitetuille alueille olisi lisäksi vaadittu tarkempia selvityksiä mm. vesistö- ja ilmastovaikutuksista sekä merkinnällä osoitettujen alueiden ennallistamispotentialista. Liitto pitää yleistä suunnittelumääräystä vallitsevassa tilanteessa sopivaksi tavaksi ohjata laajojen aurinkovoima-alueiden sijoittumista ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioitavia asioita. Suunnittelumääräyksessä on mainittu muistutuksessa esiin tuodut näkökulmat luonnon monimuotoisuuden kohdistuvista vaikutuksista, metsäalueista ja ilmastopäästöistä. Aurinkovoimaa koskeva suunnittelumääräys muutetaan muotoon: <i>Aurinkovoiman tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, virkistysarvoihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset. Laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen</i>
--	--

Esitämme edellä mainitun perusteella aurinkovoimalle tuotantoon soveltuvien alueiden merkintöjen palauttamista kaavaan. Ratkaisu edistäisi kaavan tavoitteita luonnon monimuotoisuuden suojelun ja ilmastonmuutoksen hillinnän osalta sekä edistäisi aurinkovoiman sosiaalista hyväksyttävyyttä ja kestäväää kehitystä. Esitämme lisäksi aurinkovoimaa koskevan yleisen kaavamääräyksen muuttamista muotoon: <i>"Aurinkovoiman tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, virkistysarvoihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä olemassa oleviin elinkeinoin ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset. Laajoja aurinkovoima-alueita ei voi sijoittaa metsä- tai suoalueille turvetuotantoalueita lukuun ottamatta.</i> <i>Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastopäästöjen ja luonnon monimuotoisuuden osalta."</i> Viheryhteystarpeet Kaavaehdotuksesta on viranomaiskuulemisen jälkeen poistettu kokonaan viheryhteystarvemerkinnot. Pidämme ratkaisua ristiriitaisena kaavan luonnon monimuotoisuuden turvaamista koskevien tavoitteiden osalta. Maakunnallisesti tärkeiden ekologisten yhteyksien osoittaminen tulee tehdä maakuntakaavassa, koska muilla kaavatasoilla siihen ei ole	<i>kokonaisvaikutuksiin ilmastopäästöjen ja vesistövaikutusten osalta.</i> <i>Laajojen aurinkovoima-alueiden suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä toiminnanharjoittajan on selvitettävä mahdolliset häiriövaikutukset sensori- ja tietoliikennejärjestelmille yhteistyössä viranomaisten kanssa.</i> <i>Aurinkovoima-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.</i> Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnot tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin.
---	---

mahdollisuuksia. Ohjeellisilla ja suunta-antavillakin merkinnöillä on tärkeä rooli maankäytön ohjaamisessa tavalla, joka turvaa tärkeät ekologiset yhteydet.	Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi ekologisiin yhteyksien huomioimisesta annetaan suunnittelumääräykset myös mm. tuulivoima-alueiden ja liikenneväylien suunnitteluun liittyen. Kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin mukaan "laajoja metsä- ja suoalueita yhdistäviä viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavassa. Eläinten ja kasvien liikkumis- ja leviämisreitit huomioidaan koko maakuntaa koskevan suunnittelumääräyksen kautta. Maakunnassa luonnonsuojelualueiden verkosto on harva, ja niiden kytkeytyneisyys on heikko. Laajoilla alueilla ei ole luonnonsuojelualueita eikä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet -merkintöjä. Ekologisten yhteyksien on tarkoitus pysyä pääosin maa- ja metsätalouskäytössä. Vaikka niiden tarkkaa sijaintia tai kokoa ei määritetä maakuntakaavassa, yleinen suunnittelumääräys turvaa ekologisten yhteyksien huomioimista tarkemmassa suunnittelussa. Viheryhteysmerkinnän puuttuminen maakuntakaavasta, vaikka niiden tarve on tunnistettu maakuntastrategiassa, vaikuttaa heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen sekä luontotyyppien ja lajiston tilaan."
---	--

Luonnon monimuotoisuuden suojelu Kaavaehdotukseen on kaavatyön aikana lisätty uusia suojelualueita, mikä on hyvä. Huomautamme kuitenkin, että lisäyksistä huolimatta kaavaehdotus ei turvaa riittävällä tavalla luonnon monimuotoisuuden säilymistä kaava-alueella. Toistamme siksi jo aiemmissa lausunnoissamme esittämämme tarpeen tuntuvasta lisäsuojelusta. Kaavaehdotuksessa esitettyjen luonnonsuojelualueiden määrä on riittämätön kaavan luonnon monimuotoisuuden lisäämistavoitteiden saavuttamiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi. Suomi on kansainvälisin sopimuksin sitoutunut suojelemaan 30 % pinta-alastaan, ja siitä 10 % tiukasti, vuoteen 2030 mennessä. Nämä sitoumukset tulee huomioida riittävästi myös maakuntakaavassa, jonka aikaperspektiiviin tavoitevuosi 2030 osuu.	Vaikka viheryhteystarpeen merkinnän puuttuminen vaikuttaa vaikutusten arvioinnin mukaan heikentävästi luontoarvoihin, täyttää kaavaratkaisu kokonaisuudessaan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavan tavoitteet ja sisältövaatimukset, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä edistää maakuntastrategian tavoitteiden toteuttamista. Lisäksi liitto on laatinut mm. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen tuloksiin perustuvan Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa kuvaavan teemakartan, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
--	--

Kaavaehdotusta on edellä perustellun mukaisesti muutettava lisäämällä suojeltavaksi varattuja alueita. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Huomiota on kiinnitettävä myös maantieteelliseen jakaumaan, sillä maakunnan suuret suojelukokonaisuudet sijoittuvat lounaisosan suoalueille, vaikka tarvetta ja tiedossa olevia säilytettäviä kohteita on kaikkialla. Suojeltua pinta-alaa on perusteltua lisätä myös asutuskeskusten lähistölle, jolloin tuetaan myös kaavan tavoitetta virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä ja saavutettavuudesta.

Maakuntakaavassa osoitetaan luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet. Kaavaratkaisu päivitetään näiden osalta ennen kaavan hyväksymistä vastaamaan ajankohtaista tilannetta.

Suojelualueen aluevarausmerkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla, sekä Metsähallituksen omalla päätöksellä muodostettavat suojelualueet.

Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan olemassa olevat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta.

Kaavan valmistelussa on käyty läpi Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeen (2013) arvokkaimpia kohteita ja niiden maanomistuksia. Liitto on ollut yhteydessä viiden suokohteen maanomistajiin ja käynyt keskustelua maanomistajien halukkuudesta osoittaa suoalueille suojelualueen merkintä. Keskustelujen perusteella maakuntakaavassa osoitetaan yksi uusi suojelualue Hallanevalle Vimpeliin. Kaavaprosessin aikana ei ole Hallanevan lisäksi tullut esiin muita alueita, joille

Luonnon monimuotoisuuden suojelutarvetta on osoitettu kaavassa ominaisuusmerkinnällä "luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue" - rajatuilla alueilla. Kaavaehdotuksessa edellä mainittu merkintä sallii aina rajoituksetta maa- ja metsätalouden, vaikka toimet voivat olla joillakin alueilla monimuotoisuudelle haitallisia. Tämän yleispiirteisen kaavamerkinnän voisi paikoin korvata suojelualue-merkinnällä tai virkistysalue-merkinnällä. Esitämme edellä mainitun perusteella edelleen myös muutoksia Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden- ominaisuusmerkintään ja suunnittelumääräyksiin. Ehdotamme merkinnän kuvauksen muuttamista muotoon: <i>"Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat keskeinen osa maakunnan ekologista verkostoa.</i>	maakuntakaavan suojelualueen merkintä voitaisiin maakuntahallituksen linjaaman periaatteen mukaisesti osoittaa. Maakuntakaavassa osoitetaan luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet. Suojelualueen aluevarausmerkinnällä osoitetaan suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla, sekä Metsähallituksen omalla päätöksellä muodostettavat suojelualueet. Vastaavasti virkistysalueen aluevarausmerkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettuja alueita ja kohteita. Alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä osoitetut yleispiirteiset luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ovat paitsi merkintätyypiltään myös suunnitteluperiaatteiltaan hyvin erilaisia luonnonsuojelu-, suojelu- ja virkistysalueen merkintöjen kanssa, eikä niille osoiteta muistutuksen mukaisesti toista merkintää. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää merkinnän kuvaukseen ja suunnittelumääräykseen perehtymisestä sekä ehdotuksista niiden uuteen muotoiluun. Palautteessa esitetään merkinnän kuvaukseen muutosta, jossa kaavaehdotuksen virkettä "merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen, jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan,
--	---

<i>Aluerajaukset ovat yleispiirteisiä ja niiden sisällä voi olla useita eri maankäyttömuotoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen, jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa tavoilla, jotka eivät heikennä alueen luontoarvoja. Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin."</i> Ehdotamme suunnittelumääräyksen muuttamista muotoon: <i>"Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuus ja edistää sen säilymistä ja kehittymistä, sekä estää luontoympäristön pirstoutuminen. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, kuten maa- ja metsätalous, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä."</i>	jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa" jatkettaisiin "tavoilla, jotka eivät heikennä alueen luontoarvoja". Lisäksi palautteessa esitetään merkinnän suunnittelumääräyksessä olevan "ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista" muuttamista muotoon "ottaa huomioon luonnon monimuotoisuus ja edistää sen säilymistä ja kehittymistä, sekä estää luontoympäristön pirstoutuminen". Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintätyyppi on ominaisuusmerkintä, jolla osoitetaan tyypillisesti luonnon- tai kulttuuriympäristön, maiseman tai luonnonvarojen erityisiä arvoja. Ominaisuusmerkintöjen alueella voi olla monenlaista alueidenkäyttöä, kuten Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetun luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kuvauksessa on esitetty. Maakuntakaavassa esitetyt suunnitteluratkaisut perustuvat yleispiirteisen suunnittelun lähtökohtiin. Maakuntakaavassa laajoja alueita käsittävän, ominaisuusmerkinnällä osoitetun merkinnän alueella ei voida yksiselitteisesti kieltää kaikkia luontoarvoja heikentäviä tai luontoympäristön pirstoutumista aiheuttavia toimintoja. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää kaavaehdotuksen kuvausta ja suunnittelumääräystä tarkoituksenmukaisena maakuntakaavatasoisen merkinnän osalta, eikä muuta sitä palautteessa esitetyn perusteella.
--	--

Linnustolle tärkeät alueet

Maakunnan tason luontokadon pysäyttämiseksi on tärkeää huolehtia maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden (MAALI-alueet) luontoarvojen säilymisestä linnut huomioivilla kaavamääräyksillä. Alueiden rajaukset perustuvat tuoreeseen linnustotietoon ja parhaaseen lintuasiantuntemukseen. Vaadimme edelleen suojelualueiden ulkopuolisten MAALI-alueiden osoittamista maakuntakaavassa niiden linnustolliset arvot turvaavin merkinnöin ja määräyksin.

MAALI-alueet on huomioitu mm. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä arvioitaessa potentiaalisten tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksia, sekä maakuntakaavaselvityksen liitteessä, jossa on kuvattu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden sijoittumista MAALI-alueelle.

Linnuston huomioimiseksi on lisäksi annettu maakuntakaavassa useita suunnittelumääräyksiä. Tuulivoimaan liittyvässä, koko maakuntaan annettavassa suunnittelumääräyksessä on kaavaehdotuksessa mm. "tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin". Yhteensä 23:lle tuulivoimaloiden alueelle annetaan maakuntakaavassa aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa".

MAALI-alueet esitetään Etelä-Pohjanmaan [ekologista verkostoa kuvaavassa teemakartassa](#), joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Tuulivoima

Kaavaehdotus mahdollistaa edelleen merkitykseltään paikalliseksi katsottavien (alle seitsemän teollisen kokoluokan tuulivoimalan kokonaisuus) tuulivoimalahankkeiden toteuttamisen kaavassa tuulivoimatuotannolle varattujen alueiden ulkopuolelle. Pidämme ratkaisua vääränä ja toistamme siksi jo edellisellä lausuntokierroksella antamamme muutosehdotuksen: esitämme maakuntakaavassa käytettäväksi tuulivoimaloiden tehoa seudullisen voimalahankkeen raja-arvona esitetyn voimaloiden lukumäärän sijaan. Raja-arvoksi esitämme 10 MW. Näin tuulivoimatuotanto ohjautuu varmemmin kaavassa tuulivoimalle varatuille alueille, jotka on myös arvioitu tuulivoimalle parhaiten soveltuviksi. Rajoitus lisäisi rakentamisen ennustettavuutta, vähentäisi haitallisia odottamattomia vaikutuksia ja parantaisi tuulivoiman yleistä hyväksyttävyyttä.

Seudullisen tuulivoimaloiden alueen raja säilytetään 7 voimalassa. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut: *Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa.*

Seudullisuuden raja on määritelty maakuntakaavan laadinnan alkuvaiheessa ja maakuntakaavan selvitykset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu alueille, jotka on määritelty tämä raja-arvo huomioiden.

Seudullisuuden rajan määrittelyyn on vaikuttanut pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksen laadinnan aikana laajan asiantuntijaryhmän kanssa käyty keskustelu sopivasta raja-arvosta. Lisäksi, huomioiden käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunniteltu yksikköteho (pääosin 6-10 megawattia), YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy vähintään 7,5 voimalalla.

Merkittävä tekijä seudullisuuden rajan määrittelyssä Etelä-Pohjanmaalla on myös toteutuneiden ja suunnittelussa olevien tuulivoimahankkeiden suuri määrä, jonka johdosta voimalamäärältäänkin pienemmät, 7-10 voimalan hankkeet voivat yhteisvaikutusten kautta aiheuttaa ns. kokoaan suurempia vaikutuksia

Kannustamme myös edelleen Etelä-Pohjanmaan liittoa toteuttamaan maa- ja merikotkaa koskevassa selvityksessä (Tikkanen, Ekblad & Tuohimaa 2022: Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla) esitetyt jatkoselvitykset sekä toteuttamaan vastaavat selvitykset uhanalaisille suurille tuulivoimatuotannosta herkille petolinnuille: mehiläishaukalle, hiirihaukalle ja huuhkajalle. Kankalonselän tuulivoima-alue Kaavaehdotukseen on lisätty kolme uutta tuulivoimala-alueiden merkintää. Kankalonselän tuulivoimala-alue rajautuu suoraan sitä ympäröiviin luonnontilaisiin suoalueisiin. Alueen	Palautteessa esitetty raja-arvo (10 MW) voisi täyttyä nykyisissä tuulivoimahankkeissa jo yhdellä tuulivoimalalla, mikä ei maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ole yleispiirteisellä maakuntakaavalla ohjattavaa suunnittelua. Maakuntakaavaratkaisu keskittää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisesti tuulivoima-alueiden sijoittumista usean voimalan yksiköihin, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät. Seudullisuuden rajan asettaminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n laadinnassa ei ole voimassa olevan lainsäädännön, maakuntakaavaoppaiden ja käytyjen viranomais- ym. neuvottelujen perusteella pidetty tarpeellisenä toteuttaa maa- ja merikotka sekä sääksi -selvityksessä mainittuja jatkoselvityksiä tai vastaavia selvityksiä muille petolinnuille. Liitto seuraa mm. ympäristöministeriön laatiman uuden tuulivoimarakentamisen oppaan valmistelua ja toteuttaa maakuntakaavaan vaadittavia selvityksiä tulevaisuuden kaavaprosesseissa voimassa olevan lainsäädännön ja ohjeistusten mukaisesti. Maakuntakaavaan luonnosvaiheen jälkeen lisätystä tuulivoimaloiden alueista on toimitettu liitolle vastaavat maakuntakaavatasoiset selvitykset kuin kaavan muillekin
--	--

itäpuolella sijaitseva Mustaisneva on linnustollisesti yksi alueen tärkeimmistä suojelemattomista suoalueista. Mustaisnevalla on merkittävän pesimälajiston lisäksi merkitystä myös hanhien ja kurkien muutonaikaisena levähtämisalueena. Tuulivoimaloiden aiheuttamaa riskiä alueen linnustolle ei tuoda riittävästi esiin tuulivoimala-alueiden täydennysselvityksessä. Esitämme edellä mainitun perusteella Kankalonselän tuulivoimala-alueen jättämistä pois kaavasta. Vaihtoehtoisesti alueen rajausta tulee supistaa tuntuvasti esitetystä.	tuulivoimaloiden alueille on laadittu. Alueet ovat myös mukana maakuntakaavan vaikutusten arviointiraportin tuulivoimaa koskevassa yhteisvaikutusten arvioinnissa. Liitto pitää tehtyjä selvityksiä maankäyttö- ja rakennuslaissa maakuntakaavalle määrittelyn tason mukaisina ja riittävinä. Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Kankalonselän tuulivoimaloiden alueella ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi sille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää. Alueen linnustoarvot on kuitenkin tunnistettu maakuntakaavaprosessissa. Maakuntakaavassa osoitettava alue on rajattu Mustaisnevan linnustollisesti arvokkaan soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteen ulkopuolelle. Alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjataan maakuntakaavassa annettavien suunnittelumääräysten kautta. Tuulivoimaan liittyvässä koko maakuntaa koskevassa suunnittelumääräyksessä on mm. "tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin". Lisäksi maakuntakaavassa annetaan Kankalonselän tulivoimaloiden alueelle aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan
---	---

Pyydämme ystävällisesti Etelä-Pohjanmaan liittoa ottamaan kaavan jatkovalmistelussa huomioon edellä esittämämme.	"yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määritellään mm. voimaloiden määrä, korkeus ja sijoittuminen tuulivoima-alueen sisällä, mitkä vaikuttavat olennaisesti linnustoon kohdistuviin vaikutuksiin.
---	---

Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry (Kyrönjoen, Lapuanjoen ja Järviseudun kalatalousalueiden yhteinen muistutus)	Vastine
Kalatalousalueet ovat vuonna 2019 toimintansa aloittaneita kalastuslain 23 §:n mukaisia julkisoikeudellisia yhdistyksiä, joiden tehtävänä on mm. kehittää alueensa kalataloutta. Kalatalousalueen toimintaa ohjaa käyttö- ja hoitosuunnitelma, jossa on määritelty myös kalatalousalueen toiminnan keskeisimmät tavoitteet ja toimialueelle sijoittuvat kalataloudellisesti merkittävät alueet. Kalastuslain 40 §	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi.

mukaisesti viranomaisten on otettava toiminnassaan huomioon kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman kalavarojen käyttöä ja hoitoa koskevat yleiset suuntaviivat. Etelä-Pohjanmaan alueella toimii viisi kalatalousaluetta, joiden toimialueet osittain ylittävät maakuntarajan. Tässä yhteydessä allekirjoittaneet kalatalousalueet lausuvat toiveenaan, että maakuntakaavan laatija tutustuu myös Etelä-Pohjanmaan alueella toimivien kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmiin ja niissä mainittuihin kalataloudellisiin merkittävimpiin alueisiin ja tärkeimpiin tavoitteisiin, joista keskeisimpiä on poimittu alle. Kalataloudellisesti merkittävimpien alueiden huomioiminen mm. Etelä-Pohjanmaan ekologisen verkoston teemakartassa olisi aiheellista esim. vapaa-ajan sekä kaupallisen kalastuksen kannalta merkittävimpien vesistöjen osalta (mm. Lappajärvi, Ähtärinreitin vedet). Linkit kalatalousalueiden kotisivuille ja niiden kautta edelleen käyttö- ja hoitosuunnitelmiin löytyvät Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry:n kotisivuilta osoitteesta https://epkalatalouskeskus.fi/kalatalousalueet/ Vaelluskalojen elinympäristöjen kohentaminen ja vaellusyhteyksien avaaminen luontaisen elinkierron parantamiseksi ja tulevaisuudessa myös kalastusmatkailun edistämiseksi - Lapväärinjoki-Isojoki, Savonjoki, Kyrönjoki, Lapuanjoki, Niemisjoki, Ähtävänjoki, Laihianjoki	Liitto tutustuu kalatalousalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmiin ja tarkastelee mahdollisuuksia osoittaa maakunnan kalataloudellisesti merkittävimmät alueet esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ekologisen verkoston teemakartalla. Liitto tuo esiin, että teemakartta ei ole oikeusvaikutteinen. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää muistutuksessa esiin tuodusta listauksesta maakunnan alueen kalataloudellisesti merkittävimmistä kohteista ja niihin liittyvistä tavoitteista. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Maakuntakaavan näkökulmasta kalataloudellisesti merkittäviä kohteita tarkastellaan niiden valuma-alueilla tapahtuvan maankäytön suunnittelun ja toimintojen ohjaamisen, sekä yksityiskohtaisempaan suunnitteluun annettavien suunnittelumääräysten kautta. Muistutuksessa mainituista vesistöistä Lapväärtinjoki-Isojoki, Savonjoki, Kyrönjoki, Niemisjoki, Ähtävänjoki sijaitsevat osin maakuntakaavassa osoitetulla matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeellä, mikä tukee tavoitetta kalastusmatkailun edistämisestä. Vyöhykkeitä osoitetaan maakuntakaavassa luontomatkailun ja virkistyksen vetovoima-alueille. Vyöhykkeen suunnittelumääräyksen mukaan "aluetta tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti
--	--

Vapaa-ajankalastukselle ja kaupalliselle kalastukselle merkittävien vesistöjen huomioiminen kaavoitustyössä - mm. Lappajärvi, Ähtärinreitin vesistöt, Kuortaneenjärvi Alkuperäisiä taimenkantoja sisältävien vesistöjen huomioiminen kaavoitustyössä - erityisesti Lapväärtinjoen-Isojoen, Kauhajoen ja Jalasjoen latvavesistöt, Kuninkaanjoki	kiinnostavana luontomatkailualueena. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot". Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvia alueita noin puolet voimassa olevan maakuntakaavan (vaihemaakuntakaava III) mitoituksesta. Lisäksi maakuntakaavassa annetaan turvetuotantoon ja vesiensuojeluun liittyvä suunnittelumääräys: <i>Turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraavilla valuma-alueilla: Ähtärinjärven (35.43), Laihianjoen yläosan (41.005), Kyrönjoen keskiosan (42.02), Kyrönjoen yläosan (42.03), Jalasjoen (42.04), Mustajoen (42.05), Seinäjoen (42.07), Kainastonjoen (42.09), Kuortaneenjärven (44.04), Kauhavanjoen (44.06), Nurmonjoen (44.09) ja Lappajärven (47.03) valuma-alueet. Seuraavilla valuma-alueilla alapuolisten vesistöjen erityisiin luonnonarvoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota: Mustapuron (14.674), Pöntäneenjoen (42.097), Kätkänjoen (44.07) ja Vimpelinjoen (47.08) valuma-alueet.</i> Kaavassa ei osoiteta lainkaan turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintöjä seuraaville valuma-alueille perustuen Natura 2000 -alueisiin kohdistuviin vaikutuksiin: Honkajoen
--	--

	alue (36.03), Lapväärtinjoen keskiosan alue (37.02), Isojoen valuma-alue (37.03), Karijoen valuma-alue (37.04), Heikkilänjoen valuma-alue (37.05), Kärjenjoen valuma-alue (37.06), Ähtävänjoen keskiosan valuma-alue (47.01) ja Ähtävänjoen alaosan valuma-alue (47.02). Maakuntakaavassa annetaan tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron yksityiskohtaisempaan suunnitteluun liittyen suunnittelumääräys, jonka mukaan suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset mm. luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Lisäksi neljälle maakuntakaavassa osoitettavalle tuulivoimaloiden alueelle annetaan aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset". Maakuntakaavaehdotuksessa annetaan koko maakuntaa koskeva laajojen aurinkovoima-alueiden suunnittelua ohjaava määräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin mm. vesistövaikutusten osalta. Lisäksi maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys liittyen happamiin sulfaattimaihin. Suunnittelumääräyksen mukaan "alueidenkäytön suunnittelun tulee perustua riittävään tietoon happamien sulfaattimaiden sijainnista ja laadusta sekä niiden aiheuttamista riskeistä. Uusi merkittävä toiminta tulee sijoittaa niin, että välttyään
--	--

	lisäämästä kuivaustarvetta erityisesti kaikkein ongelmallisimmilla alueilla". Turvetuotannon sekä tuuli- ja aurinkovoiman ohjaamisella maakuntakaavassa esitetyin lievennyskeinoin edistetään mm. muistutuksessa esiin tuotuja elinympäristöjen kohentamiseen ja alkuperäisiin taimenkantoihin liittyviä tavoitteita. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (2022) on tarkasteltu myös maakunnan sinirakennetta.
--	---

Etelä-Pohjanmaan nuorisovaltuusto	Vastine
Nuorisovaltuuston lausunto maakuntakaavasta Etelä-Pohjanmaan nuorisovaltuuston lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ehdotukseen, joka on tällä hetkellä julkisesti nähtävillä. Tämä kaava on merkittävä asiakirja alueemme tulevaisuuden suunnittelussa ja kehityksessä. Pidämme tärkeänä, että sidosryhmät, mukaan lukien nuoret, osallistuvat aktiivisesti keskusteluun, jolla on heidän tulevaisuuden kannalta erittäin merkittävä rooli. Energiantuotanto	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja nuorisovaltuuston tarjoamasta mahdollisuudesta käydä esittelemässä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa 2050 nuorisovaltuustolle. Liitto yhtyy nuorisovaltuuston näkemykseen siitä, että maakuntakaava ohjaa merkittävällä tavalla maakuntamme tulevaisuuden suunnittelua, jossa nuoret ovat merkittävässä roolissa.

Etelä-Pohjanmaan maakunta on siirtymässä kohti kestävämpää tulevaisuutta, ja tässä siirtymässä kestävä energiantuotanto on keskeisessä roolissa. Aurinko- ja tuulivoiman hyödyntäminen tarjoaa alueellemme merkittävän mahdollisuuden vähentää riippuvuutta uusiutumattomista energialähteistä ja edistää puhtaampaa energiantuotantoa.

Liikenneverkko

Alueemme liikenneverkko on olennainen osa alueen kehitystä ja elinvoimaisuutta. Tulevaisuuden suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon liikenneinfrastruktuuri. Tavoitteena tulisi olla liikenneverkko, joka edistää kestävästä liikkumisesta ja parantaa alueen saavutettavuutta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena on mm. päästötön energiantuotantojärjestelmä sekä luonnonvarojen kestävä käyttö.

Maakuntakaava mahdollistaa uusiutuvan energian tuotantoa mm. osoittamalla 44 tuulivoimaloiden aluetta, jotka maakuntakaavatasoisten selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella ovat tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvia kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden. Tuulivoima-alueen perustaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava, jonka laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.

Vaikka maakuntakaavalla ei voida tehokkaasti edistää kaikkia liikennejärjestelmälle asetettavia tavoitteita, Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy muistutuksessa esitettyyn näkemykseen liikenneverkon merkityksestä. Maakuntakaavan tavoitteena on parantaa alueen saavutettavuutta samalla huomioiden kestävästä liikkumistavasta, kuten toimiva joukkoliikenne.

Liikenne on johdettava kysyntää, mikä tarkoittaa sitä, että maankäytön kehittäminen niin maakuntatasolla kuin yleis- ja asemakaavatasolla edellyttää esimerkiksi liikenneverkon rakentamista vastaamaan muuttuvan maankäytön ratkaisuja. Maankäytön suunnittelun tulee olla korkeatasoista, jotta

Yhteenveto Etelä-Pohjanmaan nuorisovaltuusto toivoo, että jatkossakin aluettamme kehitetään yhdessä sidosryhmien kanssa huomioiden kaikki sukupolvet, niin nykyiset kuin tulevatkin. Päätössanat Etelä-Pohjanmaan nuorisovaltuusto kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa, että saimme kommentoida maakuntakaavaa. Yhdessä tekemällä syntyy paras tulos. Kiitämme liittoa myös heidän visiostaan rakentaa parempaa ja kestävämpää maakuntaa, tulevaisuuden Etelä-Pohjanmaata.	liikenneympäristöstä ja liikenteen suunnitteluratkaisusta saadaan saavutettavia, toimivia ja turvallisia. Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy muistutuksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että maakunnan kehittämisen tulee jatkossakin perustua laajaan ja avoimeen vuorovaikutukseen sekä monipuoliseen eri sidosryhmien osallistamiseen. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää myönteisestä palautteesta.
---	--

Etelä-Pohjanmaan Vihreät ja Seinäjoen Vihreät	
Seinäjoen Vihreät ja Etelä-Pohjanmaan Vihreät esittää huolensa maakuntakaavan viherkäytävien puutteesta. Olemme äärimmäisen pettyneitä siitä, että maakuntahallitus on päättänyt vastoin maakuntastrategiaa jättää viheryhdyskäytävät merkitsemättä maakuntakaavaan. Maakuntastrategiassa "Viihtyisien elinympäristöjen turvaaminen ja luonnon monimuotoisuuden parantaminen" on	Vastine Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden toteutumista maakuntakaavan tulee edistää, sekä maakuntakaavan sisältövaatimukset, joissa

kirjattu Etelä-Pohjanmaan kohtalonkysymykseksi. Tuollaisen kirjauksen perusteella kuvittelisi monimuotoisuuden suojelemisen ja jopa parantamisen näkyvän muun muassa maakuntakaavassa. Päättäjillä täytyy olla selkärankaa, joka kestää lobbareiden paineen, mutta nyt näyttää siltä, että ei olla täysin ymmärretty mitä ollaan tehty. Olemme kuulleet, että uutta Maankäyttö- ja rakennuslakia viime hallituskaudella valmistellessa MTK ja muut lobbarit estivät viheryhdyskäytävien merkitsemisen lakiin sanoen, että maakunnat voivat ne asettaa maakuntakaavaan joka tapauksessa. Nyt sitten sama lobbariryhmä haluaa ne jätettäväksi pois maakuntakaavasta, koska "laki ei vaadi niitä". Miksi tätä lobbaamista tehdään? Siksi, että haluttaisiin kunnioittaa näitä viherkäytäviä ja luonnon monimuotoisuuden suojelua? Tuskin. Tuota tehdään varmasti siksi, ettei kukaan pääse estämään alueiden käyttöä juuri sellaisiin tarkoituksiin kuin niitä halutaan käyttää piittamatta luontoarvoista. Viherkäytävien poisjättämisen perusteluna käytettiin myös sitä, ettei niitä ole merkitty myöskään Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan. Mieleen tulee lähinnä se, että huomasi kukaan miettiä kuinka monessa maakuntakaavassa ne on mainittu. Yksittäisen maakunnan muista poikkeava toimintamalli ei välttämättä ole malliesimerkki, jota kannattaa kopioida. Jos merkintöjä ei ole, ei ole mitään muistutusta siitä mitä kyseistä aluetta rakentaessa tai suunnitellessa tulee ottaa	maakuntakaavassa huomioon otettavat teemat on käsitelty tavoitetasoisesti. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy muun muassa tavoite "Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä" ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa "alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN". Voimassa olevaan lainsäädäntöön, valtakunnallisiin tavoitteisiin ja maakunnan tilannekuvaan perustuen Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntastrategiassa ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on asetettu erilaisia maakunnallisia tavoitteita monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi. Maakuntastrategiassa on asetettu tavoitteeksi "selvitetään luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja niiden välinen kytkeytyneisyys ja huomioidaan nämä maankäytön suunnittelussa. (Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia – Huomisen lakeus). Maakuntakaavan kautta maakuntastrategian tavoitteita viedään osaksi alueidenkäytön suunnittelua. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena on mm. "luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen sekä ekologisten yhteyksien turvaaminen" (Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 tavoitteet, osallistumis- ja arviointisuunnitelma).
---	--

huomioon ja kuinka tärkeä kyseinen alue on koko maakunnan yhtenäiselle viheralueelle. Kuten varmasti kaikki biologian tunneilta muistamme, suurempi yhtenäinen viheralue mahdollistaa useampien lajien elämisen alueella. Peukalosääntönä pidetään, että pinta-alan kymmenkertaistuessa lajimäärä kaksinkertaistuu. Tämä tarkoittaa sitä, että meidän tulisi turvata mahdollisimman laaja yhtenäinen pinta-ala maakunnan alueella, jotta saisimme mahdollisimman monia lajeja menestymään alueella. Kyseessä on jo rakennetun ympäristön lomassa kulkeva verkosto, jossa viheryhdyskäytävät yhdistävät laajempia pinta-aloja toisiinsa. Jos näitä yhdyskäytäviä katkotaan, verkosto muuttuu useiksi pienempien pinta-alojen saarekkeiksi, jotka eivät enää pysty yksinään kantamaan yhtä monimuotoista lajistoa. Tämä sirpaloituminen täytyisi pystyä estämään ja maakuntakaavan viheryhdyskäytävät olisivat erittäin helppo tapa saattaa tämä alueen suunnittelijoiden tietoon. Kyseessä ei ole mikään "EU-humputus", joka täytyy onnistua kiertämään. Jos yhtenäistä aluetta pilkataan, menetämme monimuotoisuutta, eikä kukaan tiedä olevansa edes vastuussa siitä. Kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen mukaan luontokato tulee pysäyttää vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2022 Euroopan komissio esitti uuden asetuksen, joka keskittyy luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja sitä kutsutaan ennallistamisasetukseksi. Asetuksen tarkoituksena on osaltaan torjua luontokatoa sekä edistää luonnon tilan paranemista niin	Viheryhteystarpeen (/ekologisen käytävän/yhteyden) merkintä on maakuntakaavoissa vakiintunut merkintä. Merkintätyyppi tuodaan esiin mm. ympäristöministeriön maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset -oppaassa (2003). Viheryhteystarpeen merkintä (nimellä ekologinen yhteystarve) on ollut muiden muassa Pohjanmaan maakuntakaavassa vuodesta 2020 alkaen. Etelä-Pohjanmaan liitto on pyrkinyt selvittämään mm. merkinnästä Pohjanmaan alueen metsänomistajille tai metsätalouselinkeinolle mahdollisesti aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia. Liiton tietoon ei ole tullut tällaisia vaikutuksia. Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alueet, joilla Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa pyritään edistämään luonnon monimuotoisuusarvojen säilymistä ja estämään luontoympäristön pirstoutumista. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.
--	---

suojelualueiden sisä- kuin ulkopuolellakin. Tämä asetus liittyy suoraan EU:n biodiversiteettistrategiaan, jonka jäsenmaat vahvistivat vuonna 2020, ja sen päätavoitteena on saavuttaa luonnon monimuotoisuuden positiivinen kehitys vuoteen 2030 mennessä. Tässä vaiheessa Suomella on mahdollisuus päättää itse mitä ja miten elinympäristöjä ennallistetaan. Myös Etelä-Pohjanmaalla pitää kertoa, miten luontokatoa estetään. Yksi tärkeä paikka on maakuntakaava, joka ohjaa maankäyttöä alueellamme, ja viherkäytävät olisivat tässä keskeinen keino. Vastuutamme emme voi pakoilla. Viherkäytävät maakuntakaavassa eivät vaadi minkään muun tavoitteen poissulkemista. Kaikki kaavassa suunnitellut esim. rakentamiseen liittyvät tavoitteet saadaan suunniteltua viherkäytävät säilyttäen. Meillä Etelä-Pohjanmaalla on kyllä tilaa. Luonto ei ole itsestäänselvyys, eikä luonnon monimuotoisuus pysy ennallaan tekemättä mitään. Menetettyä monimuotoisuutta ei ole halpaa, eikä välttämättä mahdollistakaan palauttaa. Meidän tulee tehdä voitavamme, että jätämme lapsillemme luonnon, jota ei ainakaan ehdoin tahdoin ole köyhdytetty. Toivomme viisautta päättäjille, Etelä-Pohjanmaan Vihreät ja Seinäjoen Vihreät	Kuten muistutuksessa tuodaan esiin, Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on maakuntakaavan ehdotusvaiheessa tammikuussa 2024 evästännyt kaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Aiemmin mainitut kansalliset ja alueelliset tavoitteet sekä sisältövaatimukset on huomioitava myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Tavoitteiden täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa: "Maankäytön suunnittelussa on tunnistettava alueen ekologiset yhteydet ja turvattava ne tavalla, joka mahdollistaa lajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet. Tunnistettujen ekologisten yhteyksien alueella olevat nykyiset maa- ja metsätalousalueet tulee lähtökohtaisesti säilyttää maa- ja metsätaloustaloudessa." Lisäksi ekologisiin yhteyksien huomioimisesta annetaan suunnittelumääräykset myös mm. tuulivoima-alueiden ja liikenneväylien suunnitteluun liittyen. Kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin mukaan "laajoja metsä- ja suoalueita yhdistäviä viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavassa. Eläinten ja kasvien liikkumis- ja leviämisreitit huomioidaan koko maakuntaa koskevan suunnittelumääräyksen kautta. Maakunnassa luonnonsuojelualueiden verkosto on harva, ja niiden
--	---

	kytkeytyneisyys on heikko. Laajoilla alueilla ei ole luonnonsuojelualueita eikä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet -merkintöjä. Ekologisten yhteyksien on tarkoitus pysyä pääosin maa- ja metsätalouskäytössä. Vaikka niiden tarkkaa sijaintia tai kokoa ei määritetä maakuntakaavassa, yleinen suunnittelumääräys turvaa ekologisten yhteyksien huomioimista tarkemmassa suunnittelussa. Viheryhteysmerkinnän puuttuminen maakuntakaavasta, vaikka niiden tarve on tunnistettu maakuntastrategiassa, vaikuttaa heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen sekä luontotyyppien ja lajiston tilaan." Vaikka viheryhteystarpeen merkinnän puuttuminen vaikuttaa vaikutusten arvioinnin mukaan heikentävästi luontoarvoihin, täyttää kaavaratkaisu kokonaisuudessaan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavan tavoitteet ja sisältövaatimukset, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä edistää maakuntastrategian tavoitteiden toteuttamista. Lisäksi liitto on laatinut mm. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen tuloksiin perustuvan Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa kuvaavan teemakartan, joka ei ole oikeusvaikutteinen.
--	--

Kolmihaaran maanomistajaryhmä	Vastine
Kolmihaaran maanomistajaryhmän mielipide maakuntakaavasta Tämä mielipide koskee maakuntakaavassa olevaa Isojoen Kolmihaaran/Piikkilänviidan aluetta. 1. Maakuntakaavaehdotuksessa alue on mielestämme liian pieni. • Tuulivoima-alue pitäisi maakuntakaavassa merkitä alkuperäisen suunnitelman kokoisena. • Asutusta on vain Isojoen puolella. Etelässä Siikaisten suunnassa on soiden suojelualue ja asutus vasta sen takana. • On tärkeätä, että valtakunnallisesti näin mainio alue hyödynnetään ja rakennetaan kerralla valmiiksi.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden. Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon kaavaratkaisusta aiheutuvat vaikutukset, ml. yhteisvaikutukset, sekä yhteensovittaminen muun alueidenkäytön suunnittelun pitkän tähtäimen suunnittelun kanssa. Maakuntakaavassa Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajaukseen ovat vaikuttaneet mm. petolintuihin kohdistuvat

	vaikutukset ja alueen eteläpuolella sijaitsevat luonnonsuojelualueet. Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelualueille, mikä on kaavan laadinnan alkuvaiheessa tehty periaate, jota on sovellettu yhtenäisesti koko maakunnan alueella. Maanmittauslaitoksen maastotietokannan virheelliset rakennustiedot alueella on huomioitu. Maakuntakaava tarkentuu maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyn alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän mukaisesti yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten kautta. Myös Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksessa on arvioitu vaikutusten "suojellisesti arvokkaisiin lajeihin ja linnustollisesti arvokkaisiin kohteisiin" olevan suuri molemmissa YVA:ssa tarkastelluissa hankkeen toteutusvaihtoehtoissa, mutta alueen yleiskaavoitus ja YVA-prosessi ovat vielä kesken. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa on kuvattu tuulivoimaloiden alueiden tarkentumista: <i>Maakuntakaava osoittaa sille tarkoitetulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Maakuntakaavan rajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoisin selvityksin varmistuttava, etteivät maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu. Maakuntakaavan aluerajaukset voivat siis tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja</i>
--	--

2. Maakotka • Tietojemme mukaan alueen lähettyvillä on tekopesiä, joissa ei ole havaittu pesintää. • Toimija voidaan hyvin velvoittaa rakentamaan soidensuojelualueelle tekopesiä lisää.	<i>vaikutusten arvioinnin myötä. Keskeistä on arvioida, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin maakuntakaavamerkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina. Maakuntakaavan aluerajausten tarkentuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua ja harkintaa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alue osoittaa tuulivoimamyllyille soveltuvaa sijaintia, jolloin esimerkiksi melualueet voivat sijoittua rajausten ulkopuolelle.</i> Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajausta säilytetään maakuntakaavassa kaavaehdotuksen mukaisena perustuen vastineessa esiin tuotuihin perusteluihin. Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden herkkien lajien pesimisreviireille kohdistuvat yhteisvaikutukset sekä maakunta- että reviiritasolla. Toteuttamiskelpoisuuden harkintaa ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehtäväksi.
--	---

3. Metsäpeura Kyläläisten havaintojen mukaan Lauhanvuorelle siirtoistutetut peurat ovat asettuneet Lauhanvuorelle ja sen pohjoispuolelle.	Petolintujen osalta ohjeistuksena on, että vaikutuksia voidaan maakuntakaavassa arvioida olemassa olevia reviiritietoja ja elinympäristö- ja populaatiomallinnuksia hyödyntäen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle laaditussa maa- ja merikotka sekä sääksi -selvityksessä on hyödynnetty ko. mallinnuksia maakuntakaavatasoisella tarkastelulla ja selvityksen tuloksia on hyödynnetty maakuntakaavan ratkaisussa. Selvityksen tuloksilla on ollut vaikutusta Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajaukseen. Selvityksessä on käytetty ajantasaista tietoa Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoista. Selvityksen sekä maakuntakaavasta saatujen lausuntojen ja käytyjen neuvottelujen perusteella Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueelle annetaan maakuntakaavassa aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Etelä-Pohjanmaan liitto on yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa tilannut Luonnonvarakeskukselta selvityksen keskeisistä metsäpeura-alueista maakuntakaavan
--	--

- Kolmihaaran alueella metsäpeuroista ei ole havaintoja

laadinnan tueksi. Luonnonvarakeskuksessa tehdään metsäpeuran kannanseurantaa ja sitä tukevaa tutkimusta.

Selvityksen sekä maakuntakaavasta saatujen lausuntojen ja käytyjen neuvottelujen perusteella Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueelle annetaan maakuntakaavassa aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen".

4. Susi

- Alueella ei tällä hetkellä susireviiriä.
- Yksittäisiä vaeltajia alueen läpi kulkee.

Etelä-Pohjanmaan liitto on yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa tilannut Luonnonvarakeskukselta selvityksen susien eniten käyttämistä alueista ja ydinalueista. Luonnonvarakeskus tuottaa vuosittain arvion susien määrästä, vastaa susien liikkumiseen ja reviirien käyttöön liittyvien tietoaaineistojen kokoamisesta sekä tuottaa monitieteellistä susitutkimusta.

Ajantasainen susireviirien tilanne esitetään Luonnonvarakeskuksen karttapalvelussa: <https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat?panel=suurpedot>. Sen mukaan Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alue sijaitsee susireviirillä (v. 2023, 2022, 2020, 2019, 2017).

Maakuntakaavassa tuulivoimalle annettava koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys velvoittaa huomioimaan

5. Ääni • Alueen lähellä <u>Satakunnan puolella</u> on olemassa hyvin merkittäviä äänien tuottajia. • Pesämäen moottorirata lähellä maakuntarajaa. • Pohjankankaan ampuma-alue. • Joten tuulipuistosta ei tule alueen merkittävintä ääni lähdettä. • Paikalliset asukkaat ovat tottuneet ja hyväksyy nykyiset moottoridadan ja ampuma-alueen äänet. • Todennäköisesti ampuma-alueen äänet Naton myötä eivät ainakaan vähene. 6. Merkitys alueen kyliin. • Tuulipuisto luo maakunnan reuna-alueen kyliin elinvoimaa ja osaltaan vahvistaa asutuksen säilymisen. • Tuulipuisto tuo alueelle lisää kaivattuja työpaikkoja.	yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eläimistön ja luontoarvot, mikä koskee myös mm. sutta ja muita suurpetoja. Suden, ilveksen ja karhun lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskee hävittämis- ja heikentämiskielto (luonnonsuojelulaki 68 §, 78 §). Maakuntakaavassa vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on huomioitu jättämällä 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppejä, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan melu-, välke- ja värinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Tähän liittyen maakuntakaavassa annetaan myös suunnittelumääräys, jonka mukaan "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia". Merkitään tiedoksi.
--	---

• Lisäksi vuokrasopimuksissa on varmistettu, että Isojoen rekisteröidyt yhdistykset voivat hakea vuosittain erityistä kylärahaa. Kylärahan määrä on sidottu myllyjen lukumäärään.	
7. Merkitys Isojoen kunnalle • Takavuosina kunnan veroprosentti oli maan korkein. Tuulivoiman ansiosta kunnan talous on nyt ja tulee olemaan vahva. • Työllistävävaikutus ja vaikutus elinkeinoelämään on huomattava. • Puiston huoltoon ja ylläpitoon syntyy työpaikkoja, jotka on paikallisia ja pysyviä.	Merkitään tiedoksi.
8. Vaikutus luontomatkailuun • Lauhan näkötorista näkyi ennen Porin Tahkoluodon ja Kristiinan Karhusaaren hiilivoimaloiden piiput savupatsaineen. • Nyt savuja ei horisontissa näy ja sinne tulleet tuulivoimalat tuottavat päästöttömästi enemmän sähköä. • Ympäristö muuttuu.	Merkitään tiedoksi.
9. Vaikutus metsätalouteen • Parantaa huomattavasti alueen metsätalouden kannattavuutta.	Merkitään tiedoksi.

• Metsätieverkosto paranee, joka vaikuttaa puun hintaan. • Metsien hoito helpottuu. • Metsätilojen arvo nousee. • Metsänomistajien keskuudessa tuulipuisto nauttii suurta kannatusta. Maanomistajaryhmä on ollut vuodesta 2021 alkaen kehittämässä Kolmihaaran hanketta. Käyty kymmeniä neuvotteluja ja varmistettu, että lopputuloksena on paikallisten asukkaiden ja metsänomistajien kannalta paras mahdollinen lopputulos. <i>Yksilöivä allekirjoituslista häivytetty.</i>	Merkitään tiedoksi.
--	----------------------------

Kolun Voima ry	Vastine
TUULIVOIMA-ALUEET KIMPILAMMINKANGAS (34) JA JUOLEIKONKANGAS (41) EIVÄT SOVELLU TEOLLISEN TUULIVOIMATUOTANNON ALUEIKSI <u>Elinympäristömme terveellisyys, turvallisuus ja viihtyvyys menetetään</u> Molempien hankealueiden voimalat sijoittuisivat lähimmillään vain noin 1,5 kilometrin etäisyydelle vakituiseen asutuksesta Kolulla sekä Isojärven ja Iso-Manalaisen vapaa-ajan asutuksesta. Ottaen huomioon voimaloiden koon ja määrän,	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaavassa vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on huomioitu jättämällä 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen. Maakuntakaavan selvitysten yhteisvaikutusten arvioinneissa

hankealueiden sijainnin, asutuksen läheisyyden ja alueiden nykytilan, hankkeiden yhteisvaikutukset muodostuvat kestävämmiksi. <u>Alueen luontoarvot tuhotaan</u> Hankealueiden yhteisvaikutukset vaarantavat luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja ekologisten yhteyksien säilymisen. Hankkeet uhkaavat metsäpeuran vaellusreittejä ja lisääntymisalueita sekä suurten petolintujen reviirejä, vaikuttavat haitallisesti Natura 2000-alueisiin (Matosuo, Iso-Koirajärven harju) ja heikentävät Arpaisten alueen virkistysarvoja. Kolun Voima ry, Soini	on arvioitu tuulivoiman vaikutuksia asumisviihtyisyyteen ja virkistyskäyttöön. Maakuntakaavassa on laadittu tuulivoimaan liittyen useita selvityksiä, mm. lajistoon (metsäpeura, maakotka) ja Natura 2000 -alueisiin liittyen. Etelä-Pohjanmaan liitto on yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa tilannut Luonnonvarakeskukselta selvityksen keskeisistä metsäpeura-alueista maakuntakaavan laadinnan tueksi. Luonnonvarakeskuksessa tehdään metsäpeuran kannanseurantaa ja sitä tukevaa tutkimusta. Selvityksen sekä maakuntakaavasta saatujen lausuntojen ja käytyjen neuvottelujen perusteella Kimpilamminkankaan ja Juoleikonkankaan tuulivoimaloiden alueille annetaan maakuntakaavassa aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen". Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle on tilattu yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa selvitys tuulivoiman vaikutuksista maa- ja merikotkaan sekä sääkseen. Selvityksessä käytetyt tiedot maakotkan mm. käyttäytymisestä, käytetyt väistökertoimet sekä elinympäristö- ja lentosummamallinnus perustuvat tieteellisiin tutkimuksiin. Selvityksessä on käytetty Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoja. Selvityksen tulosten perusteella on tehty rajausmuutoksia Kimpilamminkankaan tuulivoimaloiden
--	--

	alueeseen. Lisäksi annetaan aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Juoleikonkankaan tuulivoimaloiden alueen vaikutukset erityisesti Arpaisten alueen virkistysarvoihin on tunnistettu maakuntakaavaprosessissa. Tuulivoimaloiden alueen rajausta on tarkistettu ennen kaavaehdotuksen julkista nähtävilläoloa vaikutusten pienentämiseksi. Lisäksi alueelle annetaan suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Arpaisten alueen virkistysarvojen säilyminen". Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa on arvioitu mm. maakuntakaavan tavoitteiden, sekä maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimusten täyttymistä, sekä tarkemmin tuulivoimasta aiheutuvia yhteisvaikutuksia (maakotka, merikotka, sääksi, metsäpeura, maisema, hiljaiset alueet). Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Tuulivoimaloiden alueet osoitetaan maakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä, joka osoittaa niiden soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon maakuntakaavatasoisten selvitysten ja vaikutusten arviointien
--	---

	perusteella. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään mm. tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan mm. melu-, välke- ja värinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa annetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti suunnittelumääräyksiä, jotka tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoimaan liittyvässä suunnittelumääräyksessä ohjataan tarkemman tason suunnittelua mm. asutuksen, luontoarvojen ja yhteisvaikutusten osalta seuraavasti: "Tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin, kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia. Tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta
--	---

	säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 - verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja." Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Kimpilamminkankaan ja Juoleikonkankaan tuulivoimaloiden alueella ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi niille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.
--	---

Koura-Seura ry	Vastine
Valintana mahdollisena sijoituskohteena Palopättäränmäen alue muutenkin vähäisillä järviolueilla varustetulla Etelä-Pohjanmaalla on vaihtoehtona erittäin huono valinta. Mahdolliset tuulivoimalajätkäiläiset ovat todella vaikuttava haitta niin vakinaisille asukkaille (esim. Koura) kuin myös vapaa-ajan kiinteistöjen omistajille (mm. Kuorasjärvi, jossa on yli 400 kesämökkiä, joista pohjoispäässä n. 170). Kyseessä ei ole pelkkä visuaalinen haitta, vaan haittatekijöiden luettelo on laajempi sisältäen mm. välke- ja äänihaitat.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Muistutuksessa viitataan Palopättäränmäen tuulivoimahankkeeseen, joka on käynnissä osin samalla alueella maakuntakaavaehdotuksessa osoitetun Pauhusaaren tuulivoimaloiden alueen kanssa. Vastineessa tuodaan esiin alueen suunnittelua maakuntakaavan näkökulmasta. Maakuntakaavan taustaselvityksenä toimivassa tuulivoimaselvityksessä on potentiaalisia tuulivoima-alueita kartoitettu ns. poissulkevan paikkatietanalyysin avulla ja potentiaalisiksi tunnistetuille kohteille on tehty yleispiirteiset vaikutusten arvioinnit. Tuulivoimaselvityksen vaikutusten arviointeja on täydennetty maakuntakaavan lisäselvityksissä mm. maisemavaikutusten ja lajiston (maakotka, merikotka, sääksi, metsäpeura, susi) osalta. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajaukset perustuvat maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, tuulivoima-alueiden kaava- ja YVA-tietoihin sekä alueista käytyihin neuvotteluihin. Maakuntakaavassa tulee huomioida tuulivoiman yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset. Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Tuulivoimaloiden alueet osoitetaan maakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä, joka osoittaa

	niiden soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon maakuntakaavatasoisten selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään mm. tuulivoimaloiden määrä, voimalatyypit, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan mm. melu-, välke- ja tärinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa annetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti suunnittelumääräyksiä, jotka tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoimaan liittyvässä suunnittelumääräyksessä ohjataan tarkemman tason suunnittelua mm. asutuksen, luontoarvojen ja yhteisvaikutusten osalta seuraavasti: "Tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin, kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia.
--	--

	Tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 - verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja." Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti yleispiirteisenä alueiden käytön suunnitelmana. Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Pauhusaaren tuulivoimaloiden alueella ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi niille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.
--	---

Alavuden Kuivasjärvi, joka sai valtakunnan suurimman lintujärvien kunnostusrahan, Mulkkujärvi, Kouran Kivijärvi, joka muuten uudessa kaavassa pitäisi saada sama status: luonnonhoitoalue, kuin Rimminmeva ja Veneskosken Kurjennevan lintukosteikko, muodostavat erittäin rikkaan linnustoalueen jatkumon.

Maakuntakaavassa ei osoiteta alueita muistutuksessa mainitulla "luonnonhoitoalueen" merkinnällä.

Maakuntakaavassa osoitetaan luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet, suojelualueen merkinnällä luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön tai Metsähallituksen oman päätöksen perusteella muodostettavat suojelualueet sekä Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Esimerkiksi muistutuksessa mainittu Kuivasjärvi osoitetaan maakuntakaavassa luonnonsuojelualueen ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen merkinnöillä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta.

Muistutuksessa mainitut alueet kuuluvat osin maakuntakaavassa osoitetulle matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeelle (Alavus-Ähtäri). Matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeinä osoitetaan luontomatkailun ja virkistyksen vetovoima-alueet. Alueisiin sisältyy mm. kansallispuistot, Unesco Global Geopark -alueen kohteita sekä luonnonsuojelu- ja maisema-alueita, joista on mahdollista kehittää matkailu- ja virkistystoimintaa palvelevia laajoja kokonaisuuksia. Vyöhykkeen suunnittelumääräyksen mukaan " Aluetta tulee kehittää valtakunnallisesti ja

Tuulimyllyjen luontoselvitys oli erittäin suppea ja puutteellinen. Vaadimme, että vähintään kolme läntisintä tuulimyllypaikkaa täytyy poistaa tai siirtää kohti Kuortanetta. Nämä ovat myös suurin maisemahaitta Kuorasjärven mökkiläisille.	kansainvälisesti kiinnostavana luontomatkailualueena. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot”. Maakuntakaavassa tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti selvittää kaavan vaikutukset kaavatasolle riittävästi. Tuulivoimaloiden alueiden luontoselvityksiin kuuluvat mm. maakuntakaavassa toteutetut lajistoon (maakotka, merikotka, sääksi, metsäpeura, susi) ja Natura 2000 -alueisiin liittyvät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit, sekä osana maakuntakaavan vaikutusten arviointia oleva tuulivoiman yhteisvaikutusten arviointi. Liiton näkemyksen mukaan selvitykset ovat maakuntakaavataso huomioiden riittävät. Selvitysten ja vaikutusten arviointien lisäksi maakuntakaavassa annetaan yksityiskohtaisempaan suunnitteluun määräyksiä, joiden avulla lievennetään tuulivoimasta aiheutuvia vaikutuksia. Muistutuksessa viitattaneen osittain maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen merkinnän kanssa samalla alueella sijaitsevan Palopättäränmäen tuulivoimahankkeen myllyjen sijoittamissuunnitelmaan. Tähän liittyen täytyy palaute suunnata hankkeen osayleiskaavan ja YVA:n valmisteluun. Maakuntakaavassa ei suunnitella voimaloiden määrää, korkeutta tai sijoittumista alueella, vaan se tehdään osana
---	---

Lisäksi valtatieverkostoon haluamme huomauttaa, että vaarallinen valtatie 18 Veneskosken ja Kouran kohdalla täytyy oikaista ja siirtää pois kylätaajamista, kun ei ole edes kevyenliikenteen väyliä. Tiejohtaja (<i>yksilöivä tieto häivytetty</i>) Vaasata sanoi aikanaan, että tämä Veneskosken - Putulan väli on malliesimerkki valtakunnan kehnoimmasta valtatiestä.	yksityiskohtaisempaa suunnittelua, mikäli maakuntakaavan alueelle sellaista laaditaan. Maakuntakaavassa valtatielle 18 on Kouran kohdassa esitetty kaksi linjausvaihtoehtoa: pidempi läntinen vaihtoehto ja lyhyempi itäinen vaihtoehto. Tarkemmassa suunnittelussa tullaan päättämään, kumpaa maakuntakaavan mukaista vaihtoehtoa lähdetään edistämään kohti toteutusta. Veneskosken ja Kouran liikenneturvallisuuden kannalta olisi luonnollisesti parempi siirtää valtatie liikenne kulkemaan kyläkeskusten ohi. Ennen uuden linjauksen mahdollista rakentamista voidaan Veneskosken ja Kouran kohtien liikenneturvallisuuden parantamiseksi pohtia muita keinoja. Maakuntakaavaan on lisätty kaavan ehdotusvaiheessa Seinäjoki-Veneskoski -osuudelle kevyen liikenteen yhteystarve -merkintä.
--	---

Kröninkankaan vastatuuli, ympäröivien kylien asukkaat	Vastine
Palaute koskeen Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 uudistamista Kröninkankaan tuulivoima-alueen osalta. Ensinnäkin kiitos siitä, että kaavaehdotuksessa Kröninkangas on tuulivoima-alueena poistettu maakuntakaavasta. Aluetta on ajamassa takaisin maakuntakaavaan pieni joukko paikallisia	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi.

ja ulkopaikkakuntalaisia maanomistajia, joilla on haavena paikata vuokratuloilla omaa talouden alijäämää piittaamatta tuulivoiman tuomista haitoista ympäröiville kylille ja suojelualueille. Me Kröninkankaan vastatuulen edustajat kyläläisten puolesta vastustamme Kröninkankaan tuulivoima-alueen palauttamista maakuntakaavaan.

Kröninkankaan Tuulivoimahankkeen varjossa; kyläyhteisöjen huolet ja pelot

Suomessa noin 30 kuntaa on asettanut minimietäisyyden tuulivoimaloista asutukseen. Tavallisin minimi on 2 km, mutta esimerkiksi Ilmajoella se on päätetty olevan 3 km. Kurikassa Perussuomalaiset ovat ehdottaneet samaa 3 km:n minimietäisyyttä, mutta hallitus on sen torjunut perustellen kunnan oikeudella hyväksyä tai hylätä mikä tahansa kaava. Ilmajoella ja Kurikassa tehdyt päätökset kertovat selkeästi kuntien erilaisista lähestymistavoista. Tutkiessani minimietäisyyksiä tuulivoimaloihin, piirsimme 2km minimietäisyyttä kuvastavat ympyrät Kröninkankaan vaihemaakuntakaavaan neljän lähimmän asuinrakennuksen ympärille (Kuva 1). Kartasta voi todeta, että minimietäisyydet eivät toteudu lainkaan.

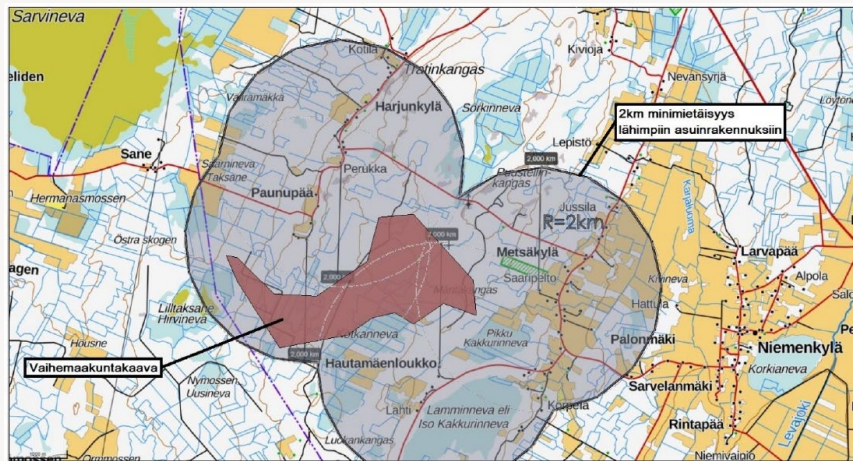
Herää kysymys, miksi niitä halutaan pystyttää alueille, joissa ne uhkaavat ihmisten omaisuutta ja asuinseutua? Tämä herättää pohdintaa siitä, onko Etelä-Pohjanmaan liitolle ja Kurikan kaupungille kyse vain teknisestä ratkaisusta ilman eettistä pohdintaa, suojeleeko kukaan paikallisten ihmisten

Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä alueiden käytön suunnitelmana. Lain mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää mm. turvallisen, terveellisen ja viihtyisän elinympäristön luomista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan "Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus". Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu (2016) -oppaan mukaan maakuntakaavassa tulee varmistua alueen toteuttamiskelpoisuudesta ja otettaessa huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, ei kaavan vaikutusten selvittämistä voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Kröninkankaan alue on poistettu luonnosvaiheen jälkeen maakuntakaavasta. Syynä alueen poistamiseen olivat

omaisuutta ja asuinseutua? Samalla kun edistämme uusiutuvaa energiaa, tulisi yhtä suurella halulla säilyttää inhimillisuus päätöksenteossa ja kunnioittaa asukkaiden oikeuksia ja elinympäristöä. Maakuntakaavassa tulisi tuulivoiman osalta keskittyä suurempiin kokonaisuuksiin mahdollisimman kaukana asutuksesta suojelualueet ja luonnon monimuotoisuus huomioiden. Kröninkankaalle on tuoreimman tiedon mukaan mahdollista kaavoittaa vain 6kpl tuulivoimaloita. Tämän kokoluokan tuulipuisto kolmen kylän keskipisteessä aiheuttaa ainoastaan alueen elinvoimaisuuden romahtamisen.

Kuva 1. Kröninkankaan vaihe-1-kaavata ja neljän lähimmän asuinrakennuksen ympärillä olevat 2km ympyrät.

Natura arvioinnin uudelleen käsittely?

Vaikka Kröninkankaan tuulivoima-alueelle on tehty Natura-arviointi, se on enemmän keskittynyt törmäysriskeihin kuin

vakituiseen ja loma-asutuksen läheisyys sekä alueen pienialaisuus mahdollisena maakuntakaavaan osoitettavana seudullisesti merkittävänä tuulivoima-alueena. Maanmittauslaitoksen maastotietokannan asuin- ja lomarakennusten aineistojen ajantasaisuus on varmistettu Kurikan kaupungin rakennustiedoista. Etäisyys erityisesti vakituiseen, mutta myös loma-asutukseen on selvästi alle 1,5 km, mikä on huomiotu maakuntakaavan potentiaalisten tuulivoimaloiden alueiden tarkastelussa etenkin uusien, rakentumattomien tuulivoima-alueiden osalta.

Kröninkankaan alueella on maakuntakaavan estämättä mahdollista selvittää paikallisen tuulivoima-alueen toteuttamista. Tällöinkin tuulivoimaloiden sijainnin ja rakentamisen suunnittelussa, sekä lupamenettelyissä ja valvonnassa sovelletaan valtioneuvoston asetusta tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista. Ohjearvoilla pyritään varmistamaan, että tuulivoimalat ja asutus ovat riittävän etäällä toisistaan, eikä melu aiheuta ihmisille terveyshaittaa tai heikennä elinympäristön viihtyisyyttä. (Ympäristöministeriö)

Kröninkankaan alueelle ei osoiteta maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintää.

Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä alueiden käytön suunnitelmana.

melun ja välkkeen vaikutuksiin. Nämäkin arviot on tehty oletuksien pohjalta. Mitään tarkempaa ja perusteellista tutkimustietoa ei ole arvioiden tueksi, eikä maastokäyntejä ole suoritettu. Luonnonvarakeskus (Luke) julkaisi joulukuussa 2023 kattavan tutkimuksen, jossa tarkasteltiin tuulivoimaloiden vaikutuksia lintuihin ja nisäkkäisiin. Tutkimuksen mukaan esim. kurjet siirtyivät keskimäärin 5 km päähän tuulivoimaloista, lisäksi tutkimuksessa mainittiin myös muita Kröninkankaan ja sen ympäristöalueiden kannalta merkittäviä lajeja. Mikäli kävisi niin, että Kröninkangas syystä tai toisesta palautettaisiin maakuntakaavaan, olisi perusteltua harkita Natura-arvion päivittämistä, koska nyt on parempaa tutkimustietoa saatavilla arvioinnin tueksi. Meille ainakin merkittävä pohdinta koskee eläinlajien kaikkoomisen yhteydessä myös ihmisiä: kuinka ympäröivien kylien asukkaat voivat hyvin, kun luonnoneläimetkin katoavat alueelta?	Maakuntakaavan taustalle laadittu Natura-arviointi on laadittu maakuntakaavatasoisena selvityksenä.
Hankkeen edistämiseksi on ollut kyseenalaiset keinot Kröninkankaan tuulivoima hankkeelle on perustettu maanomistajien osalta puuharyhmä, joka on ollut järjestämässä tiedotustilaisuuksia tuulivoimayhtiöiden kanssa Metsäkylän Nuorisoseuralla. Puuharyhmä on perustanut maanomistajille mm. Whatsapp-ryhmän, jossa tiedotetaan hankkeen etenemisestä ja sen tuomista eduista. Ryhmästä on luonnollisesti jätetty ulos ne maanomistajat, jotka ovat hanketta vastaan, etteivät he toisi puolueetonta tietoa muille osakkaille. Ryhmässä mm. luvattu miljoona euroa varmaa tuloa kyläläisille, jolla voidaan vapaasti kehittää Metsäkylän ja	Merkitään tiedoksi.

naapurikyläen toimia. Mielestämme tällaiset lupaukset erehdyttävät osan maanomistajista allekirjoittamaan sopimuksen ja ovat näin ollen omiaan aiheuttamaan vahinkoa tulevaisuudessa tuulivoiman haittavaikutuksien osalta. Tuulivoimahanke, uhka elämäntyölle ja ihmissuhteille On hyvin surullista nähdä, miten Kröninkangasta vastaavat tuulivoima projektit rikkovat kyläyhteisöt ja ihmissuhteet. Kröninkangasta ympäröiviin kyliin on moni elämäntyönsä panostanut ja kiinteistönsä rakentanut. Meihin on moni kyläläinen ollut yhteydessä kertoen huolensa projektiin liittyen ja myös sen, että eivät uskalla tätä projektia ääneen vastustaa vihamiesten pelossa. Toivomme, että Maakuntavaltuusto kunnioittaa meidän ja ympäröivien kylien asukkaiden toivetta siitä, että aluetta ei palauteta maakuntakaavaan. Tuulivoimaloille löytyy varmasti paikka Etelä-Pohjanmaalta, mutta Kröninkangas on väärä paikka. Kunniottavasti Kröninkankaan vastatuuli, ympäröivien kylien asukkaiden puolesta.	Merkitään tiedoksi. ks. vastine aiemmin
---	---

Kuorasjärven Pohjoispään Kesämökkiseura ry	Vastine
Kuorasjärven Pohjoispään Kesämökkiseura ry Pauhusaaren ja Leviäkankaan suunnitellun tuuliteollisuusalueen kaavoittamista vastustava mielipide. FCG:n toteuttamassa Ilmattaren asukaskyselyssä ja Seinäjoen kaupungintalolla 18.1.2024 järjestetyssä yleisötilaisuudessa asukkaat vastustivat hanketta. Tämä yleinen mielipide tulee ottaa tosissaan huomioon.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Muistutuksessa tuodaan esiin maakuntakaavaan liittyvien huomioiden lisäksi maakuntakaavaehdotuksessa osoitettavien Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueen kanssa osittain samalle alueelle sijoittuvaan tuulivoimahankkeeseen liittyviä huomioita. Etelä-Pohjanmaan liitto vastaa maakuntakaavan laadinnasta, eikä vastineessa ota kantaa käynnissä olevan tuulivoimahankkeen yleiskaavaan tai ympäristövaikutusten arviointiin liittyviin huomioihin. Hanketta koskeva palaute pyydetään ystävällisesti suuntaamaan osayleiskaavan ja YVA:n laadintaan. Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon ja mahdollistaa seudullisen tuulivoima-alueen sijoittumisen. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta ja yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.

Kuorasjärven pohjoisosa kuuluu tuuliteollisuusalueen lähialueeseen. Kuorasjärveä ympäröi tiiviisti noin 430 vapaa-ajanasuntoa, pelkästään Kuorasjärven pohjoispäässä 2,5 km järven molemmin puolin niitä on 170. Voimalat vaikuttaisivat kielteisesti lähialueen ihmisten elinoloihin, asuinviihtyvyyteen ja virkistykseen melun ja jaksollisen sykinnän muodossa ja saisivat aikaan myös kiinteistöjen arvon romahtamisen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelun tavoitteena tulee olla mm. turvallisen, terveellisen ja viihtyisän elinympäristön luominen ja luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilyminen. Ilmatar anoo lupapäätöstä rakentaa alueelle jopa 350-metrisiä voimaloita (Simpsonin maston korkeus on 323 m ja Eiffel-torni 324 m).

Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä alueiden käytön suunnitelmana. Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään tarkemmin MRL:n 28 §:ssä. Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. alueiden käytön ekologiseen kestävyys- sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa annetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti suunnittelumääräyksiä, jotka tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoimaan liittyvässä suunnittelumääräyksessä ohjataan tarkemman tason suunnittelua mm. asutuksen, luontoarvojen ja yhteisvaikutusten osalta seuraavasti:

"Tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin, kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia.

	Tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 - verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja." Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin (Sweco 2024) mukaan maakuntakaavaehdotuksen mukainen kaavaratkaisu täyttää maankäyttö- ja rakennuslaissa sille asetetut sisältövaatimukset. Tuulivoiman vaikutuksista kiinteistöjen arvoon on liitossa tiedossa yksi Suomessa toteutettu tutkimus sekä kansainvälisiä tutkimuksia. Tutkimusten tulokset eivät ole yksiselitteisiä ja kiinteistöjen arvon muodostumiseen vaikuttavat tuulivoiman etäisyyden ja näkyvyyden lisäksi mm. kiinteistöjen sijainti ja kunto. Liitto pitää tärkeänä, että tuulivoiman vaikutusta kiinteistöjen arvon kehitykseen selvitetään sekä laajempaan tarkasteluna että hankekohtaisissa arvioinneissa siltä osin, kun se on mahdollista.
--	--

FCG:n vaikutusten arviointi maisemavaikutukset ei ole arvioitu Kuorasjärven taajaan astutukseen kohdistuvaa haittaa. Mainitaan vain Kouran ja Mäyryn kyläalueet. Kuorasjärven läheisyydestä on vain maininta Kivijärvestä, joka on luonnonsuojelualue.	Muistutuksessa viitataan voimalakorkeuksiin, jotka määritellään osana tuulivoiman yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Muistutuksessa viitattaneen pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvitykseen, jossa selvityksen mukaisille potentiaalisille tuulivoimaloiden alueille on laadittu kohdekortit ja niihin liittyen mm. maisemavaikutusten arviointi. Arvioinnissa on tuotu esiin asutuskeskittymät, eli taajamat, kylät ja pienkylät, Suomen ympäristökeskuksen yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän (YKR) paikkatietoaineiston perusteella. Aineisto laaditaan valtakunnallisesti yhtenäisin perustein, jolloin sen perusteella voidaan myös koko maakunnan tasolla arvioida asutuskeskittymiin kohdistuvia vaikutuksia yhtenäisesti ja maakuntakaavatasolle riittävällä tarkkuudella. YKR:n aluejakoaineiston puutteena on, että se ei huomioi loma-asuntoja. Pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä on tehty näkymäalueanalyysi, joka osoittaa selvityksen mukaisen potentiaalisen tuulivoimaloiden alueen näkymisen Kuorasjärven alueelle. Potentiaalista tuulivoimaloiden aluetta on maakuntakaavan laadinnan aikana rajattu pienemmäksi, mutta näkyvyys Kuorasjärven alueelle ei kokonaisuudessaan poistu.
--	--

	Maakuntakaavassa on yllä mainitun tuulivoimaselvityksen lisäksi laadittu tuulivoimaloiden alueiden maisemaselvitys (FCG 2022). Selvityksessä Etelä-Pohjanmaan maakunnan keskiosan tuulivoima-alueiden kokonaisuus Seinäjoella, Lapulla, Kuortaneella ja Alavudella on tunnistettu yhtenä kolmesta maisemavaikutusten "hot spot" -alueesta, jotka on määritelty erityisesti maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteille aiheutuvien vaikutusten näkökulmasta. Tuulivoima-aluekohtaisessa tarkastelussa Pauhusaaren tuulivoimaloiden alue on luokassa "tuulivoima-alueet, joiden vaikutus on osin maiseman tärkeitä ominaispiirteitä heikentävä". Selvitykseen kuuluvassa kohdekortissa kuvataan vaikutuksia mm. näin: "Lähialueella on lisäksi useita vesistöjä, joiden vesialueilla ja rannoilla syntyy laajoja näkyvyysalueita kohti voimaloita, erityisesti voimaloiden vastarannoilla. Merkittävin vaikutus kohdistuu Kuorasjärven, Varpulanjärven ja Hirvijärven tekojärven rantoihin, joissa on paljon loma-asutusta. Kuorasjärven eteläpäässä on myös vakituista asutusta rannan lähellä. Muuten vakituinen asutus sijaitsee yleensä kauempana rannoilta. Myös alueen pienempien järvien rannoilla syntyy pitkiä näkymiä kohti voimaloita. Avoin vesipinta korostaa voimaloiden vaikutusta. Vaikka alueiden herkkyyys on kohtalainen, visuaalinen vaikutus voidaan erityisesti Kuorasjärven pohjoispuolen vesialueilla kokea haitalliseksi ja voimalat maisemaa hallitsevaksi. Voimalat voivat tuulivoima-alueen muodon takia näkyä kolmessa eri ilmansuunnassa."
--	--

FCG:n vaikutusten arviointi yhdyskuntarakenne , asumisviihtyvyys ja virkistyskäyttö sekä elinkeinot. Ei ole mainitaan Kuorasjärven taajaan asutuksen kohdistuvaa haittaa vaan todetaan Kouran ja Mäyryn kyläalueet. Voimassa olevassa kokonaismaakuntakaavassa Kuorasjärven alue on matkailun vetovoima-aluetta, mikä kaavaselostuksen mukaan	Selvitystulosten tulkinassa on huomioitava, että maakuntakaavaehdotuksen kaavaratkaisussa on tuulivoimaloiden alueista osoitettu erilaiset (suppeammat) rajaukset. Tuulivoimalat tulevat muuttamaan lähialueidensa maisemaa. Se, millä tavoin maisemavaikutuksia lievennetään ja mikä kullakin alueella katsotaan hyväksyttäväksi maiseman muutokseksi, ratkaistaan lopullisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyissä ja kuntien tuulivoimaosayleiskaavoissa. Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, ja annetaan suunnittelumääräyksiä maisemavaikutusten huomioimisesta. Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueelle annetaan maakuntakaavassa seuraava aluekohtainen suunnittelumääräys: "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa." ks. vastine yllä liittyen Suomen ympäristökeskuksen yhdyskuntarakenteen seurannan (YKR) aineistoon Kuorasjärven alue kuuluu maakuntakaavaehdotuksessa osoitettuun matkailun ja virkistysksen kehittämisvyöhykkeeseen (Alavus-Ähtäri). Merkinnällä osoitetaan maakunnan merkittävimmät luontomatkailun ja
---	--

tarkoittaa sitä, että alueen suunnittelussa tuetaan virkistysalueiden ja matkailualueiden muodostamia verkostoja ja niiden kehittämistä kokonaisuuksina, jolloin mm. virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys tulee turvata. Kuorasjärvellä pohjoispäässä on toistakymmentä yksityisyrittäjä vetoista vuokramökkiä, joiden matkailun vetovoimaa ei saa vaarantaa. Maakuntakaava 2050 -luonnoksessa mainitaan, että kaavan turvin ehkäistään melusta ja tärinästä aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, ja että haitallisia terveysvaikutuksia ehkäistään jättämällä toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille riittävän suuri etäisyys. Tätä asiaa ei ole huomioitu Pauhusaaren ja Leviäkankaan kaavaluonnoksessa, koska tällä hetkellä etäisyys voimaloista lähimpään lomarakennukseen on vain 1,6 km.	virkistykseen vetovoima-alueet. Alueisiin sisältyy mm. kansallispuistot, Unesco Global Geopark -alueen kohteita sekä luonnonsuojelu- ja maisema-alueita, joista on mahdollista kehittää matkailu- ja virkistystoimintaa palvelevia laajoja kokonaisuuksia. Merkinän suunnittelumääräyksen mukaan "aluetta tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavana luontomatkailualueena. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot." Maakuntakaavassa vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on huomioitu jättämällä 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen. Maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava mm. vapaa-ajan asutukseen kohdistuvat vaikutukset: "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin --- sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset" sekä "yksityiskohtaisemmassa
---	--

FCG:n tuulivoimaselvityksessä (2021) sekä FCG:n laatimassa Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutustenarvioinnissa (2022) todetaan, että Kuorasjärvi kuuluu ns. hiljaisiin alueisiin. Kuorasjärvellä luonnonäänet ovat vallitsevia ja ihmisten toimintojen aiheuttamat melutasot alhaisia. Kuorasjärvellä on lailla kielletty vesiskoottereilla ajo järvellä ja osaksi moottoriveneilykieltoja järviolueella ja näin taattu mökkiläisten viihtyvyys alueella. Hiljaiset alueet ovat merkittävä osa sekä elinvoimaista luonnonympäristöä että terveellistä ja viihtyisää asuinympäristöä. Järvellä on huomioitava myös se, miten hyvin ääni kantaa vettä pitkin useiden kilometrien päähän esim. helikoptereista ja lentokoneista kantautuva melu. Nämä seikat pitää ottaa huomioon kun laaditaan E-P maakuntakaava 2050 ja poistaa tuuliteollisuus alueet kartalta.	suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia". Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan melu-, välke- ja tärinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Maakunnan hiljaiset alueet on selvitetty osana potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvitystä. Maakuntakaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa on todettu, että noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueista 15 sijoittuu kokonaan tai osittain hiljaiselle alueelle. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ja maakunnan lähialueen tuulivoima-alueiden vaikutukset hiljaisiin alueisiin arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi. Arvioinnin mukaan hiljaisille alueille voi paikallisesti aiheutua merkittäviä muutoksia ja ne voivat menettää hiljaisuuteen liittyvät arvonsa. Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää hiljaisiin alueisiin liittyvää vaikutusten arviointia tiedoilla tuulivoimaloiden alueiden sijoittumisesta hiljaisten alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen sijaitseminen hiljaisen alueen läheisyydessä, ei
--	--

FCG:n selvityksen (2022) mukaan hanke vaikuttaa alueen läheisyydessä asuvien ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen pääosin maisemassa ja äänimaisemassa tapahtuvien muutosten kautta, jolloin äänitaso hiljaisella alueella kasvaa. Vaikutukset tulisivat olemaan hankkeen elinkaarta ajatellen hyvin pitkäkestoiset, eikä kokonaisvaikutuksen merkittävyyttä voida pitää vähäisenä. Merkittävin vaikutus kohdistuu Kuorasjärven, Varpulan järven ja Hirvijärven tekojärven rantoihin, joissa on paljon loma-asutusta. Visuaalinen vaikutus voidaan erityisesti Kuorasjärven pohjoispuolen vesialueilla kokea haitalliseksi ja voimalat maisemaa hallitsevaksi. Voimalat voivat tuulivoima-alueen muodon takia näkyä kolmessa eri ilmansuunnassa. (FCG 2022). Voimaloiden koon, roottorin ja tehon kasvu johtavat suurempaan melutasoon ja melun kantautumiseen entistä kauemmas. Tällä hetkellä mittauksiin perustuvaa tietoa 350-metrinen voimaloiden tuottamasta melusta ei ole, koska niitä ei ole vielä rakennettu minnekään. Laitosvalmistajien ilmoittamat melutasoarvot ovat laskennallisia arvioita.	pelkästään hiljaiseksi todetulla alueella, voi osaltaan vaikuttaa hiljaisuuteen liittyviin arvoihin. Hiljaiset alueita ei ole maakuntakaavan laadinnassa käytetty tuulivoimaloiden alueita rajaavana tai poissulkevana tekijänä. Hiljaiset alueet tullaan lisäämään teemakartalle (ei oikeusvaikutteinen), joka kuvaa Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa. ks. vastine yllä liittyen maisemavaikutusten arviointiin sekä meluvaikutusten arviointiin Tuulivoimaloiden sijainnin ja rakentamisen suunnittelussa, sekä lupamenettelyissä ja valvonnassa sovelletaan valtioneuvoston asetusta tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista. Ohjearvoilla pyritään varmistamaan, että tuulivoimalat ja asutus ovat riittävän etäällä toisistaan, eikä melu aiheuta ihmisille terveyshaittaa tai heikennä elinympäristön viihtyisyyttä. (Ympäristöministeriö) Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä ja siihen ei kuulu mm. tuulivoimaloiden määrän, koon tai sijainnin suunnittelu. Maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia". Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan
--	--

Kuorasjärvellä sijaitsevista vapaa-ajan asunnoista suurin osa on rakennettu 1950–1960-luvuilla. Ne ovat lautarakenteisia, eivätkä niiden äänieristeet vastaa omakotitalojen äänieristystä. On hyvin todennäköistä, että näissä asunnoissa tuulivoimalamelu ylittää yöaikaan STM:n asetuksen 545/2015 sisätilamelun rajan 30 dB. Suurin tuulivoimaloiden häiritsevyyteen vaikuttava tekijä on sykintä (amplitudimodulaatio). Kuortaneen ja Seinäjoen jättivoimaloiden yhteisvaikutuksia sykinän osalta ei pystytä arvioimaan vielä millään tavalla. Lähelle rakennettavat voimalat muuttaisivat elinympäristön perusteellisesti useiden vuosikymmenten ajaksi ja niiden aiheuttamat haitat olisivat ympärivuorokautisia ja jatkuvia. FCG: n Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa (Kuva 21) kerrotaan tornien rakentamisesta haruksin. Missään melumallinnuksessa ei ole kuitenkaan otettu huomioon haruksista johtuvaa ääntä. Rakennustekniikaltaan umpinaisesta tornista käytetään nimitystä lieriötorni. Lieriötornit voidaan toteuttaa kokonaan teräsrakenteisena, täysin betonirakenteisena tai betonin ja teräksen yhdistelmänä, niin kutsuttuna hybridirakenteena (Kuva 12). Korkeat voimalatornit voivat edellyttää tornien harustamista. Tuulivoiman maankäytön haittavaikutukset luonnolle jäävät pysyviksi. Maankäyttö kaventaa tavallisen lajiston elinmahdollisuuksia ja eläimet altistuvat voimaloiden lavoille ja melulle. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa ei ole	melu-, välke- ja värinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Merkitään tiedoksi. Voimalamalleihin liittyvät ratkaisut ja niihin liittyvä vaikutusten arviointi tehdään osana tuulivoimaosayleiskaavaa ja ympäristövaikutusten arviointia. Muistutuksessa viitataan alueella käynnissä olevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiin. Hanketta koskeva palaute tulee suunnata osayleiskaavan ja YVA:n laadintaan.
--	---

otettu huomioon tuulivoimaloiden mikro ja makromuovi saastuttamista alueella. Jokainen tuulivoimala tuottaa mikro ja makromuovia tonneittain elinkaarensa aikana, muovin leviäminen vesistöihin on mahdotonta estää. Muovit ovat vaarallisia kaloille, linnuille, nisäkkäille ja samalla ihmisille, joihin ne kertyvät. Tuulivoimaloiden sijoittelussa tulee myös huomioida se, että kaksi luonnonsuojelualuetta sijoittuu tuulivoimaloiden välittömään läheisyyteen, joten niissä 45 dB:n ohjearvo ylittyy. Luonnonvarakeskuksen tuoreen yhteenvedon mukaan 60–70 % lintu- ja nisäkäslajeista väistää tuulivoimaloita. Tuulivoimalat haittaavat kurkien syys- ja kevätmuuttoa, sillä ne lepäävät ja ruokailevat Kurjennevan kosteikoilla. Myös petolintujen elinolosuhteet kärsisivät, koska tuulivoimalat sijoittuisivat niiden pesimäalueiden ja ruokailualueen eli Kuorasjärven välille. 18.1.2024 yleisötilaisuudessa kuulin monessa puheenvuorossa, että yva-selvitys on puutteellinen linnustوسelvityksen osalta. Esimerkiksi paikallisen petolinnun reviirin rauhoittamisesta on KHO 2015/124 päätös. Petolinnun reviiriä ei ole otettu tarpeeksi huomioon, petolintu on tuttu lintu Kuorasjärven järviolueella ja saarissa. Jättivoimaloista, joiden lavat voivat olla yli 100 m pitkiä, jää sinkoutuu yllättävän kauas, jolloin se aiheuttaisi vaaran myös marjastajille, metsästäjille sekä luonnossa ja tiellä liikkujille. Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, tulee huomioida valtioneuvoston tuulivoimamelua koskevan asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomelutasosta. Luonnonvarakeskuksen kansainvälisen koostejulkaisun (2023) mukaan useilla lajeilla tapahtuu tuulivoiman vuoksi "siirtymistä" (esim. käyttäytyminen, runsaus, eloonjääminen). Vaikutukset ulottuvat keskimäärin 500 – 5000 metrin etäisyydelle. Vaihtelua aiheutui tutkimuksen mukaan mm. iästä, sukupuolesta ja elinkierron vaiheesta riippuen, eli samat lajit voivat tilanteesta riippuen sekä välttää että suosia tuulivoima-alueita esimerkiksi elinkierron eri vaiheissa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle on tilattu yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa selvitys tuulivoiman vaikutuksista maa- ja merikotkaan sekä sääkseen. Selvityksessä käytetyt tiedot maakotkan mm. käyttäytymisestä, käytetyt väistökertoimet sekä elinympäristö- ja lentosummamallinnus perustuvat tieteellisiin tutkimuksiin. Selvityksessä on käytetty Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoja. Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset on maakuntakaavaratkaisussa huomioitu käyttämällä reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08
--	---

	törmäystä/vuosi/reviiri. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet on rajattu maakotkan vakiintuneiden ydinreviirien ulkopuolelle. Maakuntakaavaa varten on myös laadittu Natura 2000 - alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja lintujen törmäys- ja populaatiomallinnus päämuuttoreittien osalta. Natura-arvioinnin tulos on vaikuttanut tuulivoimaloiden alueiden rajaamiseen. Luontoympäristöön kohdistuvaa vaikutusten arviointia on tehty sekä maakuntakaavan tuulivoimaan liittyvissä selvityksissä että koko kaavaratkaisun vaikutusten arvioinnissa, jossa on mm. arvioitu erikseen vaikutuksia maakotkan, merikotkan, sääksen, metsäpeuran ja suden osalta. Maakuntakaavaehdotuksessa annetaan tuulivoimaan liittyvä suunnittelumääräys, jolla ohjataan luontoarvojen huomioimista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa mm. näin: "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset --- luonnon monimuotoisuuteen, elämistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset" sekä "Tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin".
--	--

Tuulivoimaloiden ympäristöongelmista ei jostain syystä löydy kovin kattavaa suomalaista tutkimustietoa. Norjalaisessa tutkimuksessa osoitettu, että tuulivoimaloiden lapojen kuluessa niistä leviää ympäristöön myrkyllisiä mikro- ja nanomuovipäästöjä. Laskelmissaan he ovat päätyneet noin 60–70 kg/vuotuiseen mikromuovipäästöön/tuulivoimala. Päästöt koostuvat mikro- ja nanomuoveista, jota leviävät lapojen eroosion takia avoimille pelloille, laitumille, vesilähteille ja lopulta merialueille. Mitä suurempi turbiini on, sitä suurempi on lapojen kärkinopeus ja lavoista irtoavan mikro- ja nanomuovin määrä. Bisfenoli A:lle altistutaan	Lisäksi maakuntakaavaehdotuksessa annetaan tuulivoima-aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä liittyen mm. petolintujen huomioimiseen osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Tällainen määräys annetaan myös Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueille: "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa." Muistutuksessa viitataan alueella käynnissä olevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiin. Hanketta koskeva palaute pyydetään suuntaamaan osayleiskaavan ja YVA:n laadintaan. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää mikromuoviin liittyviä ympäristöhaasteita yleisellä tasolla valitettavina ja toivoo, että kaikessa toiminnassa voidaan minimoida ympäristöön päätyvät mikromuovit. Ruotsin luonnonsuojeluyhdistyksen (Naturskyddsföreningen) mukaan maan tuulivoimapuistot vapauttavat vuodessa yhteensä noin 0,6 tonnia mikromuovia. Luku on vuodelta 2022, jolloin Ruotsissa oli 2,5 kertainen määrä tuulivoimaa Suomeen verrattuna. Ruotsin ympäristönsuojeluviraston laskelmien mukaan esimerkiksi tieliikenne, mukaan lukien renkaiden
--	--

pääasiassa ravinnon kautta, mutta jonkin verran myös ihon kautta ja hengittämällä tai nielemällä pölyä. Bisfenolia päätyy ihmisen elimistöön erityisesti elintarvikepakkauksista, mutta tuulivoimalabuumin myötä tulee sitä jatkossa siirtymään ihmisen elimistöön myös ravinnossa. Herkin kohde BPA:n vaikutuksille on immuunijärjestelmä. Yhteenvedona voidaan todeta, että Pauhusaaren ja Leviäkankaan mittava tuulivoimahanke liittyy maamme energiantuotantohankkeisiin. Energiantuotannon omavaraisuuden turvaamiseksi tällä hetkellä on meneillään ylimittaisia tuulivoimalahankkeita jopa huonosti toteutusalueisiin sopiviin sijaintipaikkoihin, kuten Pauhusaaren ja Leviäkankaan alueessa on kysymys. Kyseessä olevat hankkeet ovat pitkäaikaisia investointeja tilanteessa, jossa yleisesti todetaan, että energiantuotannon keinot mm. aurinkovoiman osalta, ovat voimakkaassa kehitysvaiheessa. Kun parempia energiantuotannon keinoja jatkossa on väistämättä luvassa, ei ole järkevää nyt tehdä suurta panostusta merkittäviä haittavaikutuksia sisältävään tuulivoimahanikkeeseen vuosikymmeniksi, erityisesti, kun mm. tämä hanke on kohdannut suurta vastustusta haittavaikutuksineen. Haittaa aiheutuu luonnolle, asukkaille, vapaa-ajan kiinteistöjen omistajille jne. Hyötyjinä ulkomaisiin konserneihin kuuluvat tuulivoimayhtiöt, muutamat maanomistajat vuokratuottoineen ja kunnat kiinteistöverotuottojen odotuksen muodossa. Todennäköisesti kuitenkin merkittävästi vähenevässä määrin valtionosuuksien palautusjärjestelmän uudistuessa siten, että kuten	kuluminen, tuottaa mikromuovia 8 190 tonnia, pikamuodissa paljon käytettyjen synteettisten vaatekuitujen pesu 8–950 tonnia, rakennusten maalaus 130–250 tonnia ja hygieniatuotteet 66 tonnia vuodessa. Lisätietoa tuulivoimasta ja mikromuovista löytyy esimerkiksi Tuulivoimayhdistyksen nettisivuilta. Muistutuksessa ja vastineessa tuodaan esiin Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueiden vaikutuksia mm. vapaa-ajan asutukseen, viihtyisyyteen, virkistyskäyttöön, kiinteistöjen arvoon, maisemaan ja petolintuihin. Muistutuksessa ja Etelä-Pohjanmaan liiton tuulivoimaselvityksissä on tunnistettu pääosin samankaltaisia vaikutuskohteita. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajoja on ko. alueilla tarkistettu kaavan laadinnan aikana mm. huomioimalla 1,5 km etäisyys vakituiseen ja loma-asutukseen, jättämällä kaavarajauksen ulkopuolelle Kouran kylän itäpuolella kaavaluonnoksessa mukana ollut "sakara" ja rajaamalla alueita petolintuihin kohdistuvien merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi. Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueilla ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi niille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää.
---	--

ydinvoimaloidenkin kiinteistöverotuotot jatkossa myös tuulivoimaloiden sijaintikuntien nykyisin saamat kiinteistöverotuotot jaetaan jatkossa tasan kaikkien Suomen kuntien kesken. Pauhusaaren ja Leviäkankaan alue on mitä epäsopivin paikka isolle tuulivoimahankkeelle. Luontoon kuulumattomille jättilaitteilla on huomattava haitta luonnolle ja ihmisille. Valintana mahdollisena sijoituskohteena Pauhusaaren ja Leviäkankaan alue muutenkin vähäisillä järvalueilla varustetulla Etelä-Pohjanmaalla on vaihtoehtona erittäin huono valinta. Haittatekijöiden vaikutukset tulisivat takuuvarmasti näkymään sekä vakituisilla asujilla päivittäin, että merkittäväksi virkistysalueeksi muodostuneella Kuorasjärven alueella. Ministeri Ikonen asetti elokuussa 2023 työryhmän, joka tutkii järjestelmää tarkoituksella ajanmukaistaa järjestelmä. Nykyisin ydinvoimaloiden maksamat kiinteistöverotuotot jaetaan kaikille kunnille. Nyt tulevan uudistuksen käsittelyssä on ollut esillä myös tuulivoimaloiden kiinteistöverojen osalta siirtyminen samaan menettelyyn. Eli tuulivoimaloiden sijaintikunta ei enää jatkossa saisi pitää maksettuja tuulivoimaloiden kiinteistöverotuottoja itse, vaan maksetut kiinteistöverot jaetaan kaikille kunnille, niillekin, joilla tuulivoimaloita ei ole alueellaan. Valtionvarainministeriön ylijohtajan Pitkäniemen, joka toimii työryhmän vetäjänä, mukaan meneillään on nyt kuntien kuulemismenettely	Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon ja mahdollistaa seudullisen tuulivoima-alueen sijoittumisen. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto. Merkitään tiedoksi.
--	---

asiassa. Lienee selvää, että ne kunnat, jotka eivät nyt saa osaa tuulivoimaloiden maksamista kiinteistöverotuotoista, kertovat kantanaan, että kuten ydinvoimaloidenkin osalta, myös tuulivoimaloiden osalta maksetut verotuotot täytyy jakaa kaikille kunnille. Merkittävien haittatekijöiden ottaminen kaupungille/kunnalle ei ole kannattavaa olipa tarkasteluna lyhyt tai pitkä aikaväli. Kuorasjärvi muuttoreittinä alue on myös lintujen paljon käyttämä. Joutsenien määrä on pesivinä lisääntynyt huomattavasti. Kurkien massamuutto tuhansine lintuineen on tuttu näky, jota Kuorasjärvellä säännöllisesti on mahdollisuus havainnoida. Samoin hanhet ja muut vesilinnut käyttävä järveä lepo- ja ruokailupaikkanaan. Luontoon kuulumattomien tuulivoimaloiden vaikutus on haitallinen myös muille eläimille ja kasvistolle. Luonnonmukaisen ympäristön säilyttäminen Seinäjoen alueella on kaikkien alueella asuvien ja toimivien etu. On käsittämätöntä, ettei tuulivoimalahankkeen esivalmistelussa ole päädytty näiden asioiden kannalta sellaisiin päätelmiin, ettei hanketta kannata yrittää sovittaa mainitulle alueella. Ja miten on voitu Kuorasjärven merkittävän virkistysalueen näkökulma huomioimatta.	ks. vastine aiemmin liittyen maakuntakaavan selvityksiin ja tuulivoimaan annettuun suunnittelumääräykseen koskien muuttolinnustoa. ks. vastine aiemmin liittyen luontoympäristöön kohdistuvien vaikutusten huomioimisesta maakuntakaavassa.
--	---

Kuortaneentie-Kallioniemi tiehoitokunta	Vastine
Pauhusaaren ja Leviäkankaan suunnitellun tuuliteollisuusalueen kaavoittamista vastustava mielipide. Kuorasjärven pohjoisosa kuuluu tuuliteollisuusalueen lähialueeseen. Kuorasjärveä ympäröi tiiviisti noin 430 vapaa-ajanasuntoa, pelkästään Kuorasjärven pohjoispäässä 2,5 km järven molemmin puolin niitä on 170. Kuorasjärventie on Kuortaneentie-Kallioniemen yksityistie. Tie on vilkas läpiajotie Sydänmaan ja Kuortaneentien välissä. Pelastuslaki (379/2011) edellyttää huolellisuusvelvoitetta (4 §), rakennuksen omistajalta ja haltijalta omatoimista varautumista (14 §) sekä pelastussuunnitelman laadintaa (15 §). Koska tuulivoimaloiden konehuonepaloa ei ole mahdollista sammuttaa pelastuslaitoksen toimenpitein, tulee toiminnanharjoittajan varautua omatoimisesti konehuonepaloihin. Tuulivoimaloiden paloturvallisuuden suunnittelun pohjana suositellaan käytettävän Suomen Pelastusalan 14 Keskusjärjestön opasta SPEK opastaa 28 Tuulivoimaloiden paloturvallisuus (2013) sekä Finanssialan keskusliiton suojeleuhjetta Tuulivoimalan vahingontorjunta 2017. • Tuulivoimapuistolle tulee laatia pelastussuunnitelma, joka sisältää toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseen myös paikalliselle pelastustoimelle. Ennen	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi. Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Maakuntakaavassa osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä tuulivoiman tuotantoon soveltuvia alueita ja mahdollistetaan näin seudullisen tuulivoima-alueen sijoittuminen. Maakuntakaavamerkintä ei kuitenkaan varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan mm. melu-, välke- ja värinämittaukset sekä

toiminnan käynnistymistä on järjestettävä yhteinen pelastusharjoitus. • Suositellaan, että tuulivoimaloiden konehuoneet varustetaan automaattisella sammutuslaitteistolla. Automaattinen sammutusjärjestelmä voi olla joko kohde- tai tilasuojausjärjestelmä tai niiden yhdistelmä. • Tuulivoimaloiden konehuone ja ne osat tornista, joissa on tuulivoimalatekniikkaa, sekä ulkopuoliset muuntamo- tai sähköasemat tulee varustaa automaattisella paloilmoitus- tai palovaroitusvaroitussammutusjärjestelmällä, joka välittää tiedon tuulivoimalan valvontahenkilöstölle. • Tuulivoimapuiston sähköasema varustetaan automaattisella sammutuslaitteistolla, joka voi olla tilasuojausjärjestelmänä. • Tuulivoimaloiden konehuoneet sekä sähköasema varustetaan myös riittävällä alkusammutuskalustolla, joka soveltuu myös jännitteisten kohteiden sammuttamiseen. Salamaniskujen varalta tuulivoimat on varustettava kattavalla ukkos- ja ylijännitesuojauksella ja suojamaadoituksella. • Suositellaan, että tuulivoimalat suojataan jäätymiseltä ja varustetaan siipien jäätunnistusjärjestelmällä. • Palo- ja henkilöturvallisuuden osalta pelastuslaitos suosittelee yli 1 MW tuulivoimaloilla 600 m turvaetäisyyttä asutukseen sekä vaarallisten aineiden laitoksiin ja varastoihin,	turvallisuussuunnitelmat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Muistutuksessa tuodaan esiin tuulivoiman palo- ja henkilöturvallisuuteen sekä jäätymiseen liittyviä huomioita. Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy näkemykseen siitä, että tuulivoimasuunnittelussa on varmistettava turvallisuusnäkökulmien toteutuminen. Nämä tulee huomioida osana alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua.
---	--

ellei tuulivoimalalle laadittu vaaranarviointi edellytä tätä pienempää tai suurempaa etäisyyttä. • Metsäpaloriskin pienentämiseksi tuulivoimalatornien ja sähköaseman ympäristö on raivattava ja pidettävä vapaana puista ja muista kasvustosta. • Tuulivoimalalle on oltava kaikkina vuodenaikoina kantava ajoyhteys, joka sallii raskaan sammutusauton esteettömän liikkumisen. • Tuulivoimalan lähietäisyydellä suojaetäisyyden sisäpuolella ei tule sallia rakennettua tai ohjattua vapaa-ajan liikkumista (latu- tai moottorikelkkauria) tai muuta vastaavaa liikennettä. Tarpeetonta liikkumista suoja-alueen sisäpuolella tulee välttää. Tornin juurella liikkuminen tulee ohjeistaa. Lausunto pohjautuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston (2014) ja onnettomuustutkintakeskuksen (2017) suosituksiin tuulivoimaloiden turvallisuudesta. Koska tuulivoimala-alueet on Kuorasjärven tie varressa kaavaluonnoksessa on sijoitettu liian lähelle tietä ja täten vaarantaa tiellä liikkumisen. Yksistään tuulivoimalan lavoista lentelevä jää muodostaa vaaratekijän puhumattakaan yllä olevista syistä johtuen. Vaadimme E-P maakuntakaava 2050 Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden poistamista kaavasta.	Kuorasjärventie kulkee maakuntakaavaehdotuksessa osoitettavan Pauhusaaren tuulivoimaloiden alueen itäosan läpi. Yleispiirteisessä maakuntakaavassa paikallistieverkostoa ei ole käytetty potentiaalisia tuulivoimaloiden alueita rajaavana tekijänä. Tiestöön jätettävät riittävät suojaetäisyydet tulevat huomioitavaksi osana alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua määriteltäessä mm. voimaloiden lukumääriä ja sijoittumista.
---	--

	Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueilla ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi niille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää. Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon ja mahdollistaa seudullisen tuulivoima-alueen sijoittumisen. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.
--	---

Kätkänjoen kyläseura Maakuntakaavassa sivulla 57 mainitaan, että Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 kilometrin etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 kilometrin etäisyydelle varalaskupaikoista. Kuitenkin maakuntakaavassa on nyt Kuortaneen Sarvinevan tuulivoimapuisto, joka sijaitsee reilusti alle 12 km päässä Alavuden varalaskupaikasta. Maakuntakaava on ristiriidassa tämä puolustusvoimien määräämän 12 km ohjeen kanssa. Sarvinevan tuulivoimapuisto on poistettava maakuntakaavasta.	Vastine Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Etelä-Pohjanmaan liitto on saanut Puolustusvoimilta tiedon, että Sarvinevalle on mahdollista osoittaa maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä, vaikka alue sijaitsee alle 12 kilometrin etäisyydellä Alavuden varalaskupaikasta. Sarvinevan tuulivoimaloiden alueelle osoitetaan maakuntakaavassa merkintä.
MTK-Alajärvi MTK-Alajärvi tukee ja yhtyy täysin MTK-Etelä-Pohjanmaan tekemään perusteellisen selvityksen tuloksena syntyneeseen lausuntoon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050. MTK-Alajärvi vaatii, että maanomistajien mielipiteet tulevat kuulluksi maakuntakaava 2050 laadinnassa. Maanomistajien oikeuksiaan omistamalleen maille ei saa kaavoituksessa murentaa.	Vastine Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Laissa määritellään mm. maakuntakaavan sisältövaatimukset ja kaavaprosessissa käytävä vuorovaikutus. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan "kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön

	taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat."
--	--

MTK-Etelä-Pohjanmaa	Vastine
LAUSUNTO ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVA 2050 KAAVAEHDOTUKSESTA MTK-Etelä-Pohjanmaa on tutustunut otsikossa mainittuun asiakirjaan. Lausuntonamme esitämme kunnioittaen seuraavaa: MTK-Etelä-Pohjanmaa on arvioinut asiakirjaa erityisesti maa- ja metsätaloustuotannon ja elintarvikeklusterin sekä maanomistajien oikeusturvan näkökulmasta. MTK-Etelä-Pohjanmaa pitää myönteisenä, että maakuntakaavan valmistelu on ollut varsin avointa ja osallistavaa. Ekologisia yhteyksiä koskeva suunnittelumääräys Kaavavalmistelun kuluessa, mm. ohjausryhmän kokouksissa, valmisteluvaiheen lausunnoissa ja käydyissä neuvotteluissa MTK-Etelä-Pohjanmaa ja useat muut tahot (mm. useat alueen kunnat) ovat tuoneet esille ekologisten yhteyksien	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää myönteisestä palautteesta ja kaavan laadinnan aikana käydystä vuorovaikutuksesta.

kaavamerkintöjen mahdolliset vaikutukset maakunnan tärkeiden elinkeinojen harjoittamiselle. MTK-Etelä-Pohjanmaa, pitää myönteisenä, että varsinaiset kaavamerkinnät viheryhteystarpeista nyt on lausunnolla olevassa kaavaehdotuksessa poistettu ja siirretty kaavaehdotuksen oheismateriaaliin, joka ei ole oikeusvaikutteista. MTK-Etelä-Pohjanmaa pitää kuitenkin jossain määrin ongelmallisena, että tilalle on otettu yleinen suunnittelumääräys (asiakirjan sivulla 6). MTK-Etelä-Pohjanmaa kuitenkin katsoo, että suunnittelumääräyksessä oleva tarkennus, että <i>"tunnistettujen ekologisten yhteyksien alueella olevat nykyiset maa- ja metsätalousalueet tulee lähtökohtaisesti säilyttää maa- ja metsätalouskäytössä"</i>, turvaa maakunnalle tärkeiden alkutuotannon elinkeinojen jatkumismahdollisuuden. Sähkönsiirtoa koskeva suunnittelumääräys MTK-Etelä-Pohjanmaa pitää myönteisenä suunnittumääräystä, että <i>"Sähkölínjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin."</i> Myös muut sähkönsiirtoa, energiatuotantoalueiden ja energian varastointialueiden suunnittelua ja toteutusta koskevat suunnittelumääräykset ovat perusteltuja (asiakirjan sivu 8). Luonnonvarat ja energiantuotanto (kaavaehdotuksen luku 6)	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
---	--

MTK-Etelä-Pohjanmaan pitää myönteisenä, että kaavaesityksen valmistelussa on selvitetty perusteellisesti tuulivoimalle soveltuvia potentiaalisia alueita. Kaavaesitykseen on merkitty useita uusia tuulivoima-alueita, joiden toteutuminen riippuu energiamarkkinoiden lisäksi YVA-selvitysten ja muiden taustaselvitysten tuomista tuloksista. Lausunnossa olevassa kaavaehdotuksessa on karsittu muutamia valmistelussa esillä olleita tuulivoima-alueita maakotkan ja metsäpeuran esiintymisalueilla. Tämä voi heikentää Lappajärven ja Kuortaneen alueen aluetaloudellisia mahdollisuuksia tulevaisuudessa. MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että erityisesti metsäpeuran osalta kaavaehdotuksessa on ylireagoitu muutamien asiantuntijoiden huoleen nykyään hyvin voivan metsäpeurakannan tulevaisuudesta. MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa, että kaavaesityksen on syytä olla mahdollistava. Mahdolliset toteuttamisrajoitukset tulevat esille aikanaan hankekohtaisessa valmistelussa.	Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitysten, vaikutusten arviointien ja kaavasta saadun palautteen sekä käytyjen neuvottelujen pohjalta maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden. Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että tuulivoimaloiden alueiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi. Kaavaratkaisut on tehtävä parhaiden kaavan laadinnan aikana käytettävissä olevien tietojen perusteella. Lajistoon liittyvää
---	---

Lopuksi

Maakuntakaavan valmistelun yhteydessä on viitattu useasti valtakunnallisiin alueidenkäyttö-tavoitteisiin. MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat käytännössä olleet kaupunkilähtöistä keskittämispolitiikkaa ja ratkaisujen hakemista kasvavien kaupunkien aiheuttamille ongelmille lähiympäristössä. Tämän kaltaisen keskittämispolitiikan ideologiset alueidenkäytön tavoitteet eivät saa olla osana oman maakuntamme kaavoituksen tavoitteita.

MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa, että maakuntakaava ei saa olla suojelukeino. Suojelua voidaan toteuttaa valtakunnallisten suojeluohjelmien kautta, joissa ohjelmien rahoitus, suojelun kriteerit sekä luontoarvojen ja suojelutarpeiden objektiivinen arviointi on hoidettu asianmukaisesti. Virallisissa suojeluohjelmissa voidaan myös suojelutarpeet suhteuttaa paremmin sekä suojelutarpeiden että kustannustehokkuuden näkökulmasta.

erityisasiantuntemusta on Suomessa erityisesti Metsähallituksella maakotkan suojelusta vastaavana viranomaisena ja Luonnonvarakeskuksella metsäpeuran kannanseurannasta ja sitä tukevasta tutkimuksesta vastaavana tutkimus- ja asiantuntijaorganisaationa.

Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. MRL 25 §:n mukaan "maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa".

Maakuntakaavassa osoitetaan luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet. Kaavaratkaisu päivitetään näiden osalta ennen kaavan hyväksymistä vastaamaan ajankohtaista tilannetta.

Suojelualueen aluevarausmerkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla, sekä Metsähallituksen omalla päätöksellä muodostettavat suojelualueet.

Lopuksi MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa, että Maankäyttö- ja rakennuslain laaja uudistus kaatui pari vuotta sitten mm. siitä syystä, että ympäristöministeriön esittämien ympäristön suojelua ja luontoarvoja koskevien vaatimusten katsottiin loukkaavan maanomistajien oikeusturvaa ja johtavan pahimmillaan korvauksettomaan suojeluun. Nykyinen hallitus on käynnistänyt uuden Alueidenkäyttölain valmistelun. Tavoite on sujuvoittaa kaavoitusta, nostaa "lentokorkeutta" ja vähentää maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta.	Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan olemassa olevat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta. Merkitään tiedoksi.
---	---

MTK metsänomistajat	Vastine
Lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaavaehdotuksesta MTK metsänomistajat ja alueen metsänhoitoyhdistykset kiittävät huolellisesta ja sidosryhmiä osallistavasta valmistelutyöstä maakuntakaavaan liittyen.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan kaavaehdotusta koskien MTK Metsäomistajat ja metsänhoitoyhdistykset esittävät lausuntonaan seuraavaa:

MTK Metsänomistajien näkemyksen mukaan aiemmin kaavaluonnoksessa esitetty **varsinaiset kaavamerkinnot** luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueista ja viheryhteystarpeesta olivat metsänomistaen oikeusturvan ja metsätalouden harjoittamisen näkökulmasta ongelmallisia. Kaavamerkintöjen lopullisia ja pitkäaikaisia vaikutuksia maa- ja metsätaloudelle on hyvin vaikea arvioida. Kaavamerkintöjen tulkinvaraisuus myös lisää epätietoisuutta toimijoiden keskuudessa. Uhkana on kaavamerkintöihin perustava osittain tarpeeton metsätalouden toiminnan rajoittaminen. MTK Metsänomistajat ja alueen metsänhoitoyhdistykset pitävät oikeana päätöstä poistaa varsinaiset kaavamerkinnot kaavaehdotuksesta, ja niiden siirtämistä kaavaehdotuksen oheismateriaaliin, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat keskeinen osa maakunnan ekologista verkostoa. Aluerajaukset ovat yleispiirteisiä ja niiden sisällä voi olla useita eri maankäyttömuotoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen, jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa. Alueella on sallittu

	<i>Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin.</i> Merkinnälle on kaavaehdotuksessa annettu suunnittelumääräys: <i>Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, kuten maa- ja metsätalous, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä.</i> Maakuntakaavan kaavaselostuksessa kuvataan, mitä merkintä tarkoittaa yksityiskohtaisemman suunnittelun, kuten energiahankkeiden suunnittelun, kannalta. Kuvauksessa tuodaan myös esiin, että merkintä turvaa metsätalouden huomioimista alueilla tapahtuvassa maankäytön suunnittelussa siten, että metsiä ei siirtyisi merkittävässä määrin muuhun maankäyttöön. Ote kaavaselostuksen kuvauksesta: <i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden aluerajaukset ovat yleispiirteisiä, ja niiden sisällä on monenlaista maankäyttöä, mm. asutusta sekä maa- ja metsätaloutta, joiden harjoittamiseen merkinnällä ei ole suoraa vaikutusta. Suunnittelumääräyksen mukaisesti alueiden suunnittelussa ja kehittämisessä tulee huomioida ne elinkeinot, jotka ylläpitävät</i>
--	---

Yksityisen omaisuuden suoja on yksityismetsänomistukseen perustuvan metsätalouden peruselementti. Metsänomistajat ovat aiheellisesti huolissaan metsätaloutta koskevan sääntelyn ja byrokratian lisääntymisestä. Maanomistajille on turvattava oikeus päättää omaisuutensa käytöstä ja metsätalouden toteuttamisesta myös jatkossa.	<i>alueelle ominaisia luontotyypppejä ja edistävät niiden säilymistä. Merkinnällä pyritään osaltaan turvaamaan, että alueet pysyvät maa- ja metsätalouskäytössä ja mahdollisissa maankäytön muutoksissa huomioidaan maa- ja metsätalous. Keskeistä on, että metsiä ei siirtyisi alueilla merkittävissä määrin muuhun maankäyttöön.</i> <i>Maakuntakaavatasolla merkinnät osoittavat tarvetta luonnon monimuotoisuuden huomioimiseksi laajoilla alueilla, eivätkä johda sellaisenaan vastaavan merkinnän käyttöön tarkemman tarkastelutason yleiskaavassa. Suunnittelumääräyksen mukaan alueiden suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Tämä tarkoittaa esimerkiksi alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa sitä, että suunnittelussa on huomioitava alueen merkitys osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisuilla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen tuhoutumista ja pirstoutumista.</i> Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n suunnitteluratkaisuissa huomioidaan metsätalouden toiminta- ja kehittäisedellytykset. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan "kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat."
--	--

MTK metsänomistajat ei vastusta luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä. Kaavoituksen kautta sitä ei tule kuitenkaan tehdä. Metsien käyttöä ja metsätaloutta ohjataan lainsäädännöllä, metsänhoidon suosituksilla sekä sertifioinnin kautta. Lisäksi luonnonhoitoa ja suojelua edistetään tehokkaasti vapaaehtoisten ohjelmien kautta, kuten METSO- ja HELMI-ohjelmat. Näiden ohjelmien vaikutukset ovat tutkitusti tehokkaita.

Metsien hoitaminen ja käyttäminen alueilla perustuu metsälakiin. Metsälain 2 §:n mukaisesti metsälakia ei sovelleta luonnonsuojelulain nojalla muodostetuilla luonnonsuojelualueilla, valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla eikä muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti, eikä alueidenkäyttölain (maankäyttö- ja rakennuslain) mukaisessa kaavassa suojelualueeksi osoitetulla alueella.

Maakuntakaavassa osoitetaan metsälain 2 §:ssa mainittuja luonnonsuojelualueita ja suojelualueita.

Luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut alueet, valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvat alueet ja Metsähallituksen suojeluun varaamat kiinteistöt. Kaavaratkaisu päivitetään näiden osalta ennen kaavan hyväksymistä vastaamaan ajankohtaista tilannetta.

Suojelualueen aluevarausmerkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa viisi suojelualueita, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla, sekä Metsähallituksen omalla päätöksellä muodostettavat suojelualueet. Suojelualueista neljä perustuu voimassa olevien maakuntakaavojen merkintöihin. Vireillä olevassa maakuntakaavassa osoitetaan yksi uusi suojelualue, joka

	perustuu maanomistajan suostumukseen. Suojelualueiden kuvaukset ovat kaavaselostuksessa. Maakuntakaavamerkintöjen vaikutuksia metsätalouteen on kuvattu mm. ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön julkaisussa (Ympäristöministeriön raportteja 18/2009). Maakuntakaavan kaavaselostusta täydennetään metsätalouteen kohdistuvien maakuntakaavan oikeusvaikutusten osalta selkeyttämään niistä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehtävää tulkintaa.
--	---

MTK-Nurmo	Vastine
MTK Nurmon yhdistys jättää lausuntonsa maakuntakaava 2050-kaavaehdotukseen maa- ja metsätalouselinkeinojen edellytysten näkökulmasta. Yhdistyksemme ei varsinaisesti kuulu instansseihin, joilta lausunto pyydettiin, mutta koimme alla mainitut muutamat asian erityisen tärkeäksi. Näemme erityisen tärkeänä, että E-P:n ruokamaakuntana tulee taata alkutuotannon toimintaedellytykset. Se vaatii sekä kaavatasoisia, että muita konkreettisia päätöksiä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy näkemykseen siitä, että maakunnan rooli merkittävänä alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden alueena tulee tunnistaa eri yhteyksissä ja varmistaa alan toimintaedellytykset. Maakuntakaavassa tämä on huomioitu monien kaavamerkintöjen ja

1. Kyrönjoen varsi on merkitty laajasti "Matkailun ja virkistyskehittämisyöhyke"-merkinnällä. Huoli herää siitä, että samaisella alueella on myös merkittävät peltoalueet. Merkintä tulisikin vaihtaa ennemmin "Ruoantuotannon ydinvyöhyke"-merkinnäksi. Peltoviljelyä hankaloittaa vapaa-ajan viettäjät, jotka tukkivat kylvö/puinti/rehunteko aikaan autoillaan	suunnittelumääräysten yhteydessä. Esimerkkeinä voidaan mainita muun muassa sähkönsiirtoa koskeva yleinen suunnittelumääräys, jolla velvoitetaan sähkönsiirtoyhteyksiä rakennettaessa minimoimaan maa- ja metsätaloudelle aiheutuvat haitat sekä ruoantuotannon ydinvyöhyke, joita osoitetaan maakunnan laajimpien yhtenäisten peltoalueiden ympärille. Mainitulla ydinvyöhykkeellä tulee suunnittelumääräyksen mukaan <i>"tukea maaseutuasumisen sekä maa- ja metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Laajojen yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden säilymistä maaseutuelinkeinojen käytössä tulee edistää. Liikennejärjestelmän kehittämisessä on huomioitava maaseutuelinkeinojen vaatima maatalouskone- sekä raskas liikenne. Alueella syntyvää biomassojen käyttöä biokaasuksi pyritään edistämään."</i> Maakuntakaavaan sisältyy lisäksi lukuisia muita maa- ja metsätalouden toiminnan tukemiseen tai varmistamiseen liittyviä merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä. Palautteessa mainitulle alueelle on maakuntakaavassa osoitettu kaksi, osin päällekkäistä kehittämisvyöhykettä: maakuntarajalta Kurikkaan saakka ulottuva Kyrönjoen matkailun ja virkistyskehittämisyöhyke, sekä Isokyrö-Ylistaro-Ilmajoki ruoantuotannon kehittämisvyöhyke, joka nimensä mukaisesti mukailee Kyrönjoen varrelle sijoittuvia laajoja peltoalueita maakuntarajalta Ilmajoen saakka. Ruoantuotannon ydinvyöhykkeen edellä kuvattu suunnittelumääräys on siis voimassa myös tällä kaavakartalla
---	---

viljelysteitä. Autoja parkkeerataan peltoliittymiin tai tukitaan koko tie. Lisäksi roskaaminen on yleistä, esim.peltoon heitetty alumiinitölkki voi kulkeutua lehmän mahaan rehun mukana ja johtaa eläimen kuolemaan. 2. Hirvijärven-Varpulan alue – Orisbergin alue – Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alueviheryhteystarve. Emme näe tarpeelliseksi ko. merkintää. Maakuntakaavan esittelyn yhteydessä on kerrottu, että kyseinen merkintä "ei vaikuta yksityisten maanomistajien alueiden käyttöön mitenkään." Jos merkintä ei merkitse "mitään", se tulee jättää pois. Kokemuspohjaiseen tietoon nojaten näemme merkinnän elinkeinon ja yksityisen omistamisen kannalta turhaksi riskiksi. Maanomistajan kannalta viheryhteyksistä ei ole hyötyä. EU:n suunnasta kaadetaan suomalaisten viljelijöiden rasiiteeksi monenlaisia viherrytystoimenpiteitä sekä metsän-, että pellonkäytön suhteen, joten ympäristön ja ilmaston näkökulmasta tehdään jo ennestään laajasti työtä.	osoitetulla Kyrönjoen varrella sijaitsevien peltoalueiden alueella. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa.
---	---

TÄMÄN ALUEEN POISTAMISELLE TUULIVOIMARAKENTAMISESTA EI LÖYDY KESTÄVIÄ PERUSTEITA. <u>LUONNONSUOJELUN JA TALOUDELLISTEN/SOSIAALISTEN ASIOIDEN KESKINÄISET MITTASUHTEET TULEE YMMÄRTÄÄ MYÖS VIRANOMAISTOIMINNASSA.</u> NYT ESITETYT MAHDOLLISET NÄKÖKULMAEROT OVAT HELPOSTI YHTEEN SOVITETTAVISSA JOS VAIN HALUAMME YMMÄRTÄÄ TOISIAMME. TÄSTÄ HYVÄ ESIMERKKI ON LUONNONSUOJELULAKIIN KIRJATTU LINTUDIREKTIIVI ERÄISTÄ HARVINAISISTA LINTULAJEISTA. YKSI RATKAISUVAIHTOEHTO ON LINTUTUTKA. VANHA TUOMARINOHJE SANOO, ETTÄ "MIKÄ EI OLE OIKEUS JA KOHTUUS - EI TAIDA OLLA LAKIKAAN". TÄSSÄ OIKEUS JA KOHTUUS EDELLYTÄVÄT NAPALAN-KALLION ALUEEN PALAUTTAMISTA TUULIVOIMAN TUOTANTOALUEEKSI. KAIKKEEN ON JO OLEMASSA HYVÄT KONKREETTISET RATKAISUT PERIAATTEELLA WIN -WIN. Ilmatar Kuortane Oy:n ja Ilmatar Seinäjoki Oy:n FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä tilaama "Napalankallioiden, Hietaharjunkankaan ja Palopättärämäen tuulivoimahankeen ympäristövaikutusten arviointiselostus" (22.11.2023) 536 sivua on jo lähtökohtaisesti väärä. Siinä hanketta on lähestytty näkökulmasta: Miten voimme varmistaa, että Napalankallioiden jne. tuulivoimahankeita ei voida toteuttaa. Johtopäätökset ovat olleet sen mukaisia. Sitä saa mitä tilaa.	tällaiseen maankäyttöön liittyvät kysymykset tulee ratkaista lain mukaan siihen tarkoitukseen säädetyllä maakuntakaavalla. Ympäristöministeriön ohjeen (2016) mukaisesti "maakuntakaavoituksen tehtävänä on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen. Tuulivoimarakentamisen keskittäminen maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoima- alueille edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, vähentää tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottaa tuulivoimarakentamisen ja muun alueiden käytön yhteensovittamista." Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan "Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus". Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu (2016) -oppaassa todetaan esimerkiksi tuulivoima-alueiden linnustoon kohdistuvien vaikutusten osalta, että otettaessa huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi. Maakuntakaavassa tulee varmistua alueen toteuttamiskelpoisuudesta. Petolintujen osalta ohjeistuksena on, että vaikutuksia voidaan maakuntakaavassa arvioida olemassa olevia reviiritietoja ja elinympäristö- ja populaatiomallinnuksia hyödyntäen.
--	---

Jos taloudellisesti ja sosiaalisesti tärkeät hankkeet pitää nähdä negatiivisesti, mitä ihmettelen, lähtökohdan pitäisi olla: <u>Ei tietenkään ole mahdollista rakentaa tuulivoimapuistoa Napalankallioille, mutta jos se olisi mahdollista kuinka sen tekisimme? Ja kas, kaikille hyvät ratkaisut olisivat käden ulottuvilla. Vielä ei ole myöhäistä. Nyt vaaditaan päättäjien positiivista järjenkäyttöä.</u> Tuulivoima on vihreää energiaa. Yhteiskunnan vihersiirtymä on faktaa. Fossiilisista polttoaineista on päästävä eroon. Euroopan tilanne johtuen Venäjän aloittamasta raukkamaisesta sodasta Ukrainan tuhoamiseksi merkitsee sitä, että kaikkien Euroopan maiden on päästävä eroon energiariippuvuudestaan Venäjään. Olemme viimein Suomessakin todenneet, että energiaomavaraisuuttamme pitää lisätä. Tuulivoiman lisääminen on erityisen merkittävä energiaomavaraisuuden tavoittelussa, mutta myös kilpailuvalttina esim. keski-Eurooppaan verrattuna jossa maata on niukasti tuulivoiman tarpeisiin. Perustelut esitykseemme 1. Kokonaistaloudellinen näkökulma Ilmatar Kuortane Oy:n tuulivoimahanke on edellä mainituista, mutta myös alueen maanomistajien ja Kuortaneen kunnan sekä Suomen energiaomavaraisuuden kannalta erittäin merkittävä ja taloudellisesti järkevä.	Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle on tilattu yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa selvitys tuulivoiman vaikutuksista maa- ja merikotkaan sekä sääkseen. Selvityksessä käytetyt tiedot esimerkiksi maakotkan käyttäytymisestä, käytetyt väistökertoimet sekä elinympäristö- ja lentosummamallinnus perustuvat tieteellisiin tutkimuksiin. Selvityksessä on käytetty Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoja. Esimerkiksi maakotkaan kohdistuvat vaikutukset on maakuntakaavassa huomioitu käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä on nähty maakuntakaavatasolle soveltuvana arviointitasona. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet on rajattu maakotkan ydinreviirien ulkopuolelle. Maakuntakaavaan annetuissa lausunnoissa on edellytetty petolintuvaikutusten huomioimista tehtyä kaavaratkaisua tiukemmin, esimerkiksi käyttämällä merkittävän törmäysriskin rajana 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri. Maakuntakaavan taustalle laaditussa potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemavaikutusten arvioinnissa Napalankallioiden alue (nimellä Möhrönmäki) on luokiteltu luokkaan "tuulivoima-alueet, joiden arvioitujen maisemavaikutusten merkittävyys on suuri ja maiseman tärkeitä ominaispiirteitä suuresti heikentävä". Kuortaneenjärven kulttuurimaisema on arvotettu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ja alueella on myös useita valtakunnallisesti
--	--

Nyt kaavaehdotuksessa esitetty koko Napalankallion alueen poistaminen tuulivoimarakentamiselta verrattuna alkuperäiseen 23 myllyn tavoitteeseen merkitsisi Kuortaneen kunnalle voimalaitosveromenetyksenä ja alueen maanomistajille maanvuokramenetyksinä vuositasolla yhteensä noin 1.400.000 euroa. Kymmenessä vuodessa alue menettäisi 14.000.000 euron tulot, joiden korvaaminen nykymaailmassa ei todellakaan ole helppoa, ei edes realistista.

Tuulivoimarakentaminen Napalankallioille on siten erityisen merkittävä alueen elinvoiman/hyvinvoinnin kannalta. Alueen poistaminen tuulivoimarakentamiselta on suoraan sanottuna omiin muihin kusemista. Raha on poissa alueen asukkaiden hyvinvoinnista josta myös viranomaisten pitää olla huolissaan. Isommassa mittakaavassa raha on poissa myös Etelä-Pohjanmaan elinvoimasta!

2. Napalankallion alueen maasto ja petolintu (*sensitiivinen lajitieto häivytetty*)

Napalankallion alue on tuulivoimarakentamiselle optimaalinen. Ympäriällä on avoimet puuttomat suot/nevat (Kaulalampi, Tausneva, Peräneva, Rimminneva, Nurkkausneva, Möhrönneva). On aivan sama mistäpäin tuulet milloinkin puhaltavat, ne osuvat aina optimaalisesti tuulipuiston myllyihin. Alue kokonaisuudessaan on 15-20 metriä muuta

merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä, mm. laaja Ruonan kylän ja Haapaniemen pappilan alue.

Maakuntakaavan selvitysten ja vaikutusten arviointien tulos on, että Napalankallioiden alueelle ei ole mahdollista toteuttaa seudullista tuulivoima-alueita. Syynä ovat reviirikohtaisesti arvioidut merkittävät vaikutukset suureen petolintuun ja vaikutukset Kuortaneenjärven valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Alueella käynnissä olevan tuulivoimahankkeen yksityiskohtaisemmat ympäristövaikutusten arvioinnit ovat päätyneet samankaltaiseen lopputulokseen.

Liitto huomauttaa, että Napalankallioiden alueella on käynnistynyt tuulivoimahanke ennen seudullisen tuulivoimatuotannon kokonaisuutta ohjaavan maakuntakaavan hyväksymistä. Muistutuksessa viitataan "alkuperäiseen suunnitelmaan", jolla tarkoitetaan tuulivoimahankkeessa, ei maakuntakaavassa, tehtyjä suunnitelmia. Myöskään voimassa olevassa maakuntakaavassa alueelle ei ole osoitettu tuulivoimaloiden alueen merkintää.

Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy näkemykseen siitä, että tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen maakuntakaavassa tukee kansallisten ja kansainvälisten ilmastotavoitteiden saavuttamista. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena on mahdollistaa päästöttömän energiantuotantojärjestelmän syntyminen ja tukea uusiutuvan energian ratkaisuja.

ympäröivää aluetta korkeammalla ja riittävän kaukana asutuksesta. Selitykseksi tuulipuistoalueen ja myllyjen määrän pienentämiseksi on tarjottu alueella mahdollisesti oleva petolinnun reviiri ja sen myötä mahdollinen törmäysvaara myllyihin. Eestissä petolintu pesii puolustusvoimien vaara-alueella ja musta haikara (ciconia nigra) tuulivoimapuiston kehitys-alueella (www.looduskalender.ee)! Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty. Kehitys kehittyy ja nyt on petolintujen mahdolliseen törmäysvaaraan kehitetty hyvä ratkaisu ns. lintututkasta. Tutka pysäyttää myllyä lähestyvän petolinnun. Suomen Birdlifen mukaan petolinnun näkökyky on 5-10 kertaa parempi kuin ihmisen. Se näkee saaliseläimen (esim. jänis) 1,5-2 kilometrin päästä. Se ei myöskään huvikseen lennä päin myllyjä, koska se näkee ne. Jos kuitenkin sitkeästi halutaan käyttää tätä "törmäyskorttia" niin voimme todeta, että hyvä ratkaisu on ns. lintututka. Tutka toimii siten, että kun iso lintu lähestyy vaikkapa myllyä nro 5 se pysäyttää ko. myllyn linnun ohilennon ajaksi. Ilmatar Kuortane Oy:n edustajat ovat myös selvittäneet tutkaverkon asentamiseen liittyvät asiat. Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty. Edelläkävijä tutka-asioissa on Porissa toimiva Hyötytuuli Oy (petolinnut, näen niitä päivittäin täällä Luviolla, viime keväältä ennätys 13 kpl meren jäällä: Vuolle). Hyötytuuli Oy:n	Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan 44 tuulivoimaloiden aluetta (yht. 510 km², 4 % maakunnan pinta-alasta). Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavaratkaisu on tuulivoiman osalta ylimitoitettu, mutta vaikutusten arvioinnissa ylimitoitusta pidetään perusteltuna. Liitto pitää tutkateknologian kehittämistä tärkeänä. Tällä hetkellä lintututka on Suomessa käytössä vain Porin Tahkoluodon merituulivoimapuistossa. Maakuntakaava laaditaan laadinnan aikaisen parhaan käytettävissä olevan tiedon perusteella. Maakuntakaavassa tulee varmistua tuulivoimaloiden alueiden toteuttamiskelpoisuudesta. Kaavan tulevaisuudessa päivityksissä voidaan huomioida myös tutkateknologian kehittyminen, mikäli se on edennyt sellaiselle tasolle, joka voidaan kaavatyössä ottaa huomioon maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset sekä muut pykälät huomioiden.
--	---

tunnistusjärjestelmä on Robin 3D-Flex -tutka-järjestelmä (Lähde: https://hyotytuuli.fi/lintututkajarjestelma-tahkoluodon-merituulipuistossa/). Pysäytysjärjestelmä kehitettiin yhdessä Tampereen yliopiston ja laitetoimittajan kanssa. Sitä päästiin kokeilemaan vuonna 2010 valmistuneen Tahkoluodon testivoimalan kanssa. Kokeilut onnistuivat ja järjestelmän toimintaa demonstroitiin joulukuussa viranomaiselle, joka hyväksyi sen käyttöön. Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty. Järjestelmän etuja ovat (Lähde: https://yle.fi/a/3-9182056, 21.9.2016) - tuottaa linnuista kolmiulotteista paikkatietoa - toimintasäde on noin 3,5 km pienten lintujen havaitsemiseen ja yli 10 km isojen, yksittäisten lintujen havaitsemiseen - tallentaa tietoa säätilasta, lintujen lukumäärästä, lentoreiteistä, lentokorkeudesta ja -nopeudesta sekä lintujen kokoluokasta - käytössä muun muassa useilla lentokentillä maailmassa YYA-menettelyn tavoitteena on etsiä haitallisten vaikutusten ehkäisykeinoja. Edellisessä kappaleessa on konkreettisesti sellainen toteutettavissa oleva esitys. Edellytämme, että YYA-prosessissa tulee tarkastella myös tutkaratkaisut ja niiden positiivinen vaikutus hankkeeseen.	Muistutuksessa viitataan alueella käynnissä olevaan YVA-prosessiin, johon liittyvät huomiot tulee suunnata prosessin toimijoille.
--	--

Tiedoksi, että Kaulalamminnevan keskellä oleva vanha petolinnun pesä on ns. tekopesä jossa petolintu ei ole koskaan pesinyt (vrt. sivu 3 kappale 2). Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty. Tasapuolisuuteen vedoten näyttää siltä, että kaavaluonnoksessa petolintujen osalta Kaulalammin/Rimminnevan ympäristö selkeästi "uhrataan", että saadaan näyttämään siltä, että kaava huomioi petolintureviirit. Muualla voidaan sitten tiivistää lähemmäs lintureviirejä esim. Lapualla. Jossain kohtaa esim. Lappajärvellä metsäpeura vaikuttaa voimakkaasti ja taasen Menkijärven lentokentän kupeeseen itäpuolelle saisi myllyt tulla, metsäpeuran talvehtimisaluetta sekin. Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty. 3. Maisemahaitta Todellista maisema haittaa myllyistä ei ole. Jos" Alvar Jr. Aalto" rakentaa Kuortaneen kuntaan uuden omakotitalon niin maisema siltä osin muuttuu. Katsokaa vaikkapa 1930-luvulla Kuortaneelta otettuja valokuvia, tuskin tuntisitte. Maisema elää -ihmisen toimesta. Se on luonnollista. Paikkakunta jossa maisema ei muutu on kuollut. Tuulivoimalat ovat paitsi pirun komeita ne myös henkivät alueen elinvoimaa ja siksi niiden jääräpäinen vastustaminen ei palvele ketään -vähiten kuortanelaisia.	Liitolla on käytössään ajantasaiset viranomaisilta saadut petolintujen pesätiedot. Maakuntakaava laaditaan samoin perustein koko maakunnan alueelle. Esimerkiksi petolintuvaikutukset on arvioitu vastaavalla reviirikohtaisella arvioinnilla kaikilla petolintujen reviireillä. Merkitään tiedoksi. ks. vastine aiemmin
--	--

Tutkitusti on myös niin, että myllyjä vastustetaan siihen saakka kunnes ne on rakennettu ja toiminnassa. Sen jälkeen asia unohtuu, koska niihin tottuu eivätkä ne häiritse ketään. Fossiilittoman Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Kuortaneen sekä maalaisjärjen käytön puolesta. Etelä-Pohjanmaa nousuun ja myllyt Napalankalliolle! Liite 1: YHTEENVETO LUETTELO KIINTEISTÖISTÄ JOIDEN OMISTAJAT OVAT VALITTANEET E-P MAAKUNTAKAAVA 2050 EHDOTUKSESTA KOSKIEN ERITYISESTI KUORTANEELLA OLEVIA NAPALANKALLIOIDEN, KAULALAMMINNEVAN JA TAUSNEVAN ALUEITA JOTKA TULEE PALAUTTAA ALKUPERÄISESTI TUULIVOIMAN SUUNNITTELUALUEIKSI. <i>(Yksilöiviä tietoja sisältävä lista häivytetty).</i>	Merkitään tiedoksi.
--	----------------------------

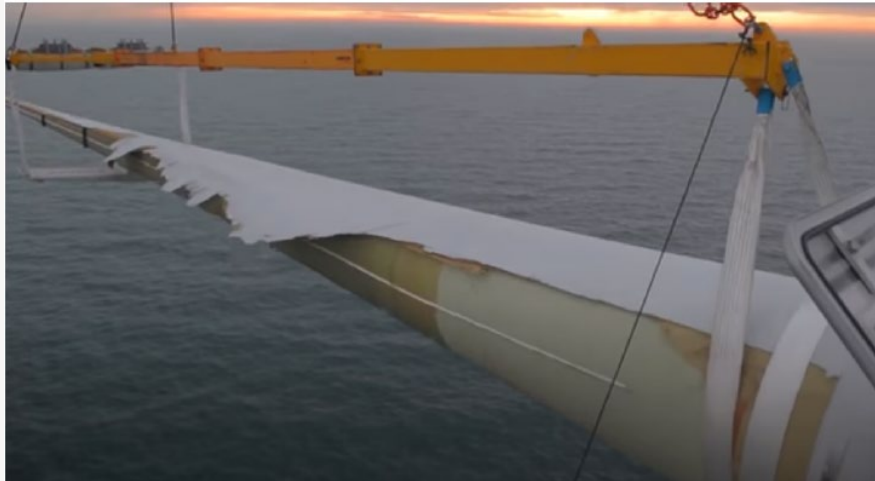
Pirttikylä 2100 ry	Vastine
Muistutus Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050-kaavaehdotuksesta Asukkaiden elinympäristön, terveellisyyden, turvallisuuden, viihtyvyyden ja hyvinvoinnin tulee kaavoituksen joka vaiheessa olla aina etusijalla. Nykykäytännön mukaan maakuntakaavaan varataan tuulivoimalle soveltuvia alueita huolestuttavan kevein perustein, todellinen tilanne ohittaen.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Lain mukaan maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä. Maakuntakaava on ohjeena tarkemman tason suunnitteluun, mm. yleiskaavan laadintaan.

Maakuntakaavan laatijat selittävät, että kunnissa tehdään tarkemmat selvitykset. Kunnissa puolestaan viitataan maakuntakaavaan ja runnotaan tuulivoimahankkeita eteenpäin kokonaisuudesta ja tuulivoimaloiden laajoista vaikutuksista välittämättä. Vahvaa epäilystä herättää kaavaselostuksessa sivun 35 maininta, jonka mukaan tuulivoimatoimijat ovat kesken kaavoitusprosessin voineet muuttaa maakuntakaavoitusta, saaden mukaan muutamia uusia tuulivoima-alueita. Laaja käsitys onkin jo, että tuulivoimarakentamisen kaavoitus ei ole kenenkään hallinnassa. Kaavoituksessa ei huomioida tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksia, erityisen ongelmallinen tilanne on kuntien ja maakuntien rajojen läheisyydessä. Kaikki, mikä vaarantaa asukkaiden terveyden ja viihtyvyyden ja tuhoaa luonnon, on huonoa johtamista ja on vastoin lain tarkoitusta. Kaavaselostuksen mukaan maakuntakaavan tavoite on mm. mahdollistaa merkityksellinen elämä jokaiselle, laadukas ja viihtyisä elinympäristö ja parantaa luonnon monimuotoisuuden tilaa.	Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden. Tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutuksia on selvitetty mm. lajiston (maakotka, merikotka, sääksi, metsäpeura, susi) ja maisemavaikutusten osalta siten kuin maakuntakaavalta yleispiirteisenä suunnitelmalla edellytetään. Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon ja mahdollistaa seudullisen tuulivoima-alueen sijoittumisen. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto. Muistutuksessa viitataan maakunnan liitolle kaavaprosessin aikana toimitettuihin tuulivoima-alueiden selvityksiin. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen kaavaluonnokseen 22.5.2023
---	---

Asukkaat tuulivoimateollisuuden vaikutusalueella joutuvat kärsijöiksi ja eivät siten ole yhdenvertaisessa asemassa muihin verrattuina. Nykyään on jo yleisessä tiedossa, että teollisuusluokan tuulivoimalat aiheuttavat ongelmia useiden kilometrien päähän tuulivoima-alueista. On olemassa tutkimustietoa, jonka mukaan tuulivoimaloiden aiheuttamat infrapaineaallot (ns. infraääni) ja matalataajuinen melu sairastuttaa ihmisiä ja eläimiä. Poikkeuksellisen ja läpi rakenteiden tunkeutuvan tuulivoimamelun on WHO ottanut vuoden 2018 syksyllä mukaan ympäristömelulähteeksi. Tiedetään, että ympäristömelu aiheuttaa mm. uniongelmia, korvaoireita, päänsärkyä, verenpaine- ja sydänongelmia ja lisäksi keskenmenoja.	antaman yleisvastineen mukaan "mikäli maakuntakaavaan halutaan osoitettavaksi uusia tuulivoima-alueita, joita ei ole kaavaluonnoksessa, on niistä esitettävä maakuntaliitolle valmiit maakuntakaavatasoiset selvitykset ennen kaavan ehdotusvaihetta. Tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa ratkaistaan selvitysten perusteella. Maakuntaliitto ei laadi ennen kaavan ehdotusvaihetta uusia tuulivoima-alueita koskevia selvityksiä". Tuulivoima-alueita koskevat selvitykset on laadittu vastaavin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisin perustein kuin muillekin maakuntakaavassa osoitettaville alueille laaditut selvitykset. Maakuntakaavassa vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on huomioitu jättämällä 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan mm. melu-, välke- ja värinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Maakuntakaavan vaikutusten arviointia tullaan lisäksi täydentämään tuulivoiman sosiaalisten vaikutusten osalta ennen maakuntakaavan hyväksymistä.
---	--

Tuulivoimaloiden lavat on tehty suureksi osin komposiittimuovista. Vakava ongelma onkin tuulivoimaloista ja niiden lavoista irtoava ongelmajäte (mm mikromuovi).

Teollisen kokoluokan tuulivoimalasta irtoaa sääolosuhteiden muutoksien ja eroosion vaikutuksesta luontoon valtavia määriä ongelmajätettä.

Kuvakaappaus videolta Vestas Offshore Blade and Gearbox Replacement

Voimaloiden lavoista laajalle alueelle leviävä mikromuovijäte saastuttaa luonnon, vesistöt, viljelysmaat, sienet, marjat ja eläimet, päätyen lopulta ihmisiin. Tätä jäteongelmaa ei pystytä jälkikäteen korjaamaan. Etelä-Pohjanmaan liiton tulee ottaa

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää mikromuoviin liittyviä ympäristöhaasteita yleisellä tasolla valitettavina ja toivoo, että kaikessa toiminnassa voidaan minimoida ympäristöön päätyvät mikromuovit.

Ruotsin luonnonsuojeluyhdistyksen (Naturskyddsföreningen) mukaan maan tuulivoimapuistot vapauttavat vuodessa yhteensä noin 0,6 tonnia mikromuovia. Luku on vuodelta 2022, jolloin Ruotsissa oli 2,5-kertainen määrä tuulivoimaa Suomeen verrattuna. Ruotsin ympäristönsuojeluviraston laskelmien mukaan esimerkiksi tieliikenne, mukaan lukien renkaiden kuluminen, tuottaa mikromuovia 8 190 tonnia, pikamuodissa paljon käytettyjen synteettisten vaatekuitujen pesu 8–950 tonnia, rakennusten maalaus 130–250 tonnia ja hygieniatuotteet 66 tonnia vuodessa. Lisätietoa tuulivoimasta ja mikromuovista löytyy esimerkiksi [Tuulivoimayhdistyksen nettisivuilta](#).

Voimalatyypit ja niihin liittyvät ominaisuudet määritellään osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua, jolloin myös voimalarakenteista aiheutuvat vaikutukset tulee huomioidavaksi.

mm. nämä asiat huomioon varatessaan alueita tuulivoimateollisuudelle. Mm. kaavaselostuksen sivulla 19 esiin tuodut kohdat terveellisestä ja turvallisesta elinympäristöstä (melun ja tärinän ehkäiseminen, haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttaviin toimintoihin suojaetäisyys) jäävät sanahelinäksi vallitsevassa tuulivoimakaavoituksessa. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä on arvioitu hiljaisia alueita ja huomioitu myös tuulivoimaloiden lentoestevalojen laajoja vaikutuksia maisemaan. Mm. Suupohjan alueelta loputkin hiljaiset alueet näyttäisi tulevan varatuiksi tuulivoimateollisuudelle. Näin ei tule toimia, sillä nykytietämyksen mukaan mm. hiljaisuudella on valtava merkitys ihmisten hyvinvointiin, kuten myös rauhallisella yötaivaalla.	ks. vastine yllä liittyen maakuntakaavassa käytettyihin suojaetäisyyksiin ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioitaviin asioihin Maakunnan hiljaiset alueet on selvitetty osana potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvitystä. Maakuntakaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa on todettu, että noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueista 15 sijoittuu kokonaan tai osittain hiljaiselle alueelle. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ja maakunnan lähialueen tuulivoima-alueiden vaikutukset hiljaisiin alueisiin arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi. Arvioinnin mukaan hiljaisille alueille voi paikallisesti aiheutua merkittäviä muutoksia ja ne voivat menettää hiljaisuuteen liittyvät arvonsa. Suupohjan alueella laajimmat hiljaiset alueet sijoittuvat Lauhanvuoren ja Kauhanen-Pohjankankaan kansallispuistojen alueille sekä Isojoen kunnan etelä- ja länsiosiin.
--	---

Lisäksi toteamme valokuvasovitteiden olevan varsin etäällä todellisuudesta. Valokuvasovitteiden kuitenkin pitäisi esittää maisema tuulivoimaloiden rakentamisen jälkeen. Toteamme, että länsirannikolla tiedetään jo kokemuksesta miten vahvasti voimalat näkyvät ja vaikuttavat maisemaan. Herääkin kysymys, että onko kuvasovitteet tarkoituksella harhaanjohtavia. Katsomme, että kaavaehdotuksessa tuulivoimateollisuusalueiksi varattujen alueiden osalta ei ole riittävästi ja luotettavasti selvitetty alueiden yhteisvaikutuksia. Esimerkiksi alueet no 27 (Haapikangas, Teuva) ja 43 (Siltaneva, Teuva) eivät sovellu tuulivoima-alueiksi jo olemassa olevien tuulivoima-alueiden meluongelmien vuoksi. Toiminnassa olevien tuulivoima-alueiden melu on todettu leviävän monien kilometrien päähän.	Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää hiljaisiin alueisiin liittyvää vaikutusten arviointia tiedoilla tuulivoimaloiden alueiden sijoittumisesta hiljaisten alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen sijoittuminen hiljaisen alueen läheisyydessä, ei pelkästään hiljaiseksi todetulla alueella, voi osaltaan vaikuttaa hiljaisuuteen liittyviin arvoihin. Hiljaiset alueita ei ole maakuntakaavan laadinnassa käytetty tuulivoimaloiden alueita rajaavana tai poissulkevana tekijänä. Hiljaiset alueet tullaan lisäämään teemakartalle (ei oikeusvaikutteinen), joka kuvaa Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa. Maakuntakaavan yhteydessä valokuvasovitteita on laadittu osana tuulivoimaloiden alueiden maisemavaikutusten arviointia. Kuvasovitteet on maakuntakaavan selvityksessä laadittu ammattilaisten toimesta parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa hyödyntäen. Maakuntakaavassa on arvioitu tuulivoiman yhteisvaikutuksia mm. pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä (FCG 2022) sekä maisema- ja lajistonselvityksissä. Asutukseen kohdistuvia vaikutuksia, ml. meluvaikutukset, on maakuntakaavassa huomioitu jättämällä 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen. Maakuntakaavan selvitysten yhteisvaikutusten arvioinneissa on arvioitu tuulivoiman vaikutuksia asumisviihtyisyyteen ja
--	---

WHO:n määräyksistä huolimatta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaselostuksessa ei ole huomioitu täysin poikkeuksellista tuulivoimamelua ympäristömelulähteenä. Tuulivoimaloiden aiheuttama meluongelma tulee jo maakuntakaavoituksessa huomioida ja on varattava riittävät suojaetäisyydet. Kaavoitusprosessissa kaavoittajalla tulisi olla ymmärrystä mm. tuulivoimaloiden aiheuttamista terveyshaitoista, luonnon monimuotoisuuden tuhoamisesta, lintujen muuttoreittien turmelemisesta. Tuulivoiman todellisten haittojen vähättely ja peittely tulee lopettaa. Tuulivoimakaavoituksessa tulee noudattaa ennalta varautumisen periaatetta. Pyydämme vastineen mielipiteeseemme ja toteamme samalla että "merkitään tiedoksi" ei ole riittävä vastine	virkestyskäyttöön. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan mm. melu-, välke- ja värinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Maakuntakaavassa ohjataan mm. melu- ja yhteisvaikutusten huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa antamalla suunnittelumääräykset, joiden mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia" ja "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset". Maakuntakaavan tuulivoimaa koskevaa yleistä suunnittelumääräystä tullaan vielä tarkentamaan siten, että eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset asutukselle eivät saa muodostua kohtuuttomiksi. Ympäristöministeriön ohjeen (YM 2016) mukaan "Maakuntakaavoituksessa selvitetään olemassa olevaa tietoa ja osallistumista hyödyntäen asutus sekä muut meluvaikutuksille herkäät alueet tai kohteet. Tuulivoima-alueiden ja herkkien kohteiden riittävä etäisyys arvioidaan yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoima-alueiden yleispiirteinen sijainti, ei voimaloiden lukumäärää eikä yksittäisten voimaloiden sijaintia, minkä vuoksi tarkan etäisyyden määrittäminen ei ole mahdollista eikä tarpeen.
--	--

	Maakuntakaavoituksessa on kuitenkin voitava varmistua siitä, että kaavassa osoitettava tuulivoima-alue voi toteutua yksityiskohtaisen suunnittelun kautta.”
--	---

Ruhan kyläyhdistys ry	Vastine
Ruhan kyläyhdistyksen lausunto Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntakaava 2050 -luonnokseen Lapuan Ruhan kyläyhdistys ry on päättänyt jättää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotukseen lausuntonsa ja mielipiteensä. Kyläyhdistys on jo aiemmin syksyllä 2023 esittänyt lausuntonsa Lapuan kaupungille liittyen kaupungin antamaan lausuntoon maakuntakaava 2025-luonnoksesta. Tämä Etelä-Pohjanmaan liittoon tehty lausunto mukailee kyseistä lausuntoa ja kommentteja. Ruhan kyläyhdistys ry pitää tärkeänä kommentoida Lapuan kaupungin kannanottoa erityisesti kyläyhteisön näkökulmasta. Lausunnossa huomioidaan kaikki alueidenkäytön teemat, kuten aluerakenne, liikenne- ja teknisen huollon verkostot, viherrakenne, luonnonvarat, energiatuotanto ja kulttuuriympäristöt sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueiksi on merkitty Seinäjoen ja Lapuan keskusten hyvinvointipalvelut, vapaa-ajan palvelut ja asuminen. YKR-aineiston mukaan Seinäjoen	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi.

ympärillä oleva kaupunkisuunnitteluun kuuluva alue ulottuu osittain myös Lapuan kaupungin alueelle. Lapualla tavoitellaan erityisesti Ruhan asutusrakenteen kehittämistä. Etelä-Pohjanmaan palveluverkkoselvityksen mukaan Lapua on yksi kolmesta Etelä-Pohjanmaan kunnasta, joissa ennustetaan muuttovoittoa vuoteen 2030 mennessä. Kyläyhdistys on kuitenkin huolissaan Ruhan osayleiskaavan viivästymisestä ja nykyisten suunnitelmien vaikutuksista alueen kehittämiseen. Maakuntakaavaan tulisi sisällyttää luontomatkailun ja virkistysvetovoima-alueita, joihin voisi kuulua kansallispuistoja, Geopark-alue ja suojelu- sekä maisema-alueita, joita voidaan hyödyntää laajemmin matkailussa. Hirvijärven-Varpulan alue täyttää jo kansallispuiston kriteerit ja ulkoilureitistöjen suunnittelu on aloitettu. Ruhaan, Suokonkylään ja Ylikylään tarvitaan ulkoilureittejä.	Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavassa osoitetaan seitsemän matkailun ja virkistyskehittämisyöhykettä maakunnan luontomatkailun ja virkistyskeskeisimmille vetovoima-alueille. Alueisiin sisältyy mm. kansallispuistot, Unesco Global Geopark -alueen kohteita sekä luonnonsuojelu- ja maisema-alueita, joista on mahdollista kehittää matkailu- ja virkistystoimintaa palvelevia laajoja kokonaisuuksia. Alueille annettavan suunnittelumääräyksen mukaan "aluetta tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavana luontomatkailualueena. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämispotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot". Matkailun ja virkistyskehittämisyöhykkeen merkinnät osoitetaan mm. Kuortaneelle ja Kyrönjoelle.
--	---

Simpsion alueen kehittämisen osalta olisi tärkeää laajentaa luontoalueita Natura-alueeseen kytkeytyen ja varmistaa viherkäytävä lounaaseen Nurmonnevan alueelle, mikä tukisi alueen uhanalaisten lajien selviytymistä. Lisäksi maakuntakaavassa tulee huomioida raideliikenteen ja lähijunaliikenteen kehittäminen henkilöliikenteen osalta.	Maakuntakaavassa osoitetaan kehittämisperiaatemerkinnällä olemassa olevia ja kehitettäviä maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä ulkoilureittejä. Ohjeellisen ulkoilureitin merkintä ei ota kantaa kulkutapaan, vaan suuri osa reiteistä soveltuu kävelyyn ja maastopyöräilyyn ja osa myös hiihtoon. Merkinnän tavoitteena on ollut luoda kuntia sekä virkistysalueita ja -kohteita yhdistävä runkoreitistö. Ruhan, Suokonkylän ja Ylikylän alueille ei ole maakuntakaavan selvityksissä ja käydyssä vuorovaikutuksessa ilmennyt perusteita maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävien reittien osoittamiselle. Hirvijärven-Varpulan alueelle osoitetaan maakuntakaavassa mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä (alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä) ja Hirvijärven virkistysaluemerkintä (aluevarausmerkintä). Simpsion alueelle osoitetaan maakuntakaavaehdotuksessa useita merkintöjä, mm. virkistysalue, matkailupalvelujen alue, maakunnallisesti arvokas maisema-alue, luonnonsuojelualue, Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue sekä arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma. Maakuntakaavassa ei osoiteta toimintoja Simpsion ja Nurmonnevan väliselle alueelle. Maakuntakaavassa pyritään edistämään lähijunaliikennettä rataosien parantamismerkinnöin sekä merkitsemällä rataosille
--	--

Seinäjoen ja Lapuan väliin tarvitaan pysäkkejä, erityisesti Kaaranmännikön, Ruhan, Koskelankylän ja Hipin kohdille, jotta työmatkaliikenne helpottuu. Radalla ja joen varrella sijaitsevien tonttien kaavoittamisella voidaan luoda houkuttelevia asumisvaihtoehtoja. Maakuntakaava luonnoksessa tulee varmistaa kulttuuriympäristöjen erityispiirteiden ja kerroksellisuuden säilyminen sekä arvokkaiden maisema-alueiden rajaukset. Lapuanjoen ja Nurmonjoen rannat on maakuntakaavassa merkitty lähes kokonaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, mutta viherkaista-ajattelua tulisi hyödyntää myös asuntoalueiden suunnittelussa. Joki tulisi säilyttää avoimena virkistyskäyttöön, mikä tarjoaisi mahdollisuuksia kanootti- ja veneväylille.	uusia liikennepaikkoja. Liikennepaikkojen lisääminen perustuu ns. Duoraitiojunaliikenteen selvitykseen (Proxion 2020). Maakuntakaavassa osoitetaan selvityksen ensimmäisen ja toisen vaiheen liikennepaikat. Seinäjoki-Lapua –rataosalle uusia liikennepaikkoja on osoitettu Nurmoon ja Lapuan Ruhaan. Mahdollisesti toteutettavien liikennepaikkojen tarkemmat sijainnit määritetään tarkemmassa suunnittelussa. Sijaintipäätökseen vaikuttaa muun muassa liikenteellisen potentiaali ja kunnan kehittämissuunnitelmat. Maakuntakaava on yleispiirteinen koko Etelä-Pohjanmaan kattava alueidenkäytön suunnitelma, joka keskittyy valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin maankäytön kysymyksiin. Maakuntakaavan merkinnät ja suunnittelumääräykset ovat ohjeena kuntien laatiessa alueilleen yleis- ja asemakaavoja. Esim. asuntoalueiden yksityiskohtaisempi suunnittelu rakennettavine alueineen ja viheralueineen tapahtuu kuntien yleis- ja asemakaavaprosesseissa. Maakuntakaavan kulttuuriympäristöjä ja aluerakenteen viheralueita koskevat merkinnät ja suunnittelumääräykset toteuttavat valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja maankäyttö- sekä rakennuslakia, pyrkien turvaamaan kulttuuriympäristöjen erityispiirteet sekä alueiden virkistyskäytön. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin (Sweco 2024) mukaan kaavaratkaisu kulttuuriympäristön osalta
--	--

Suunniteltu Lamminnevan tuulivoima-alue vähentäisi Ruhan asuinviihtyvyyttä, aiheuttaisi ennakoituja ja ennakoimattomia haittoja sen läheisyydessä asuville asukkaille, tuhoa luonnolle, vakavaa maisemahaittaa ja karkottaisi asukkaita Ruhan alueelta. Hirvijärven pohjoispuolella luonnon monimuotoisuudella on suuri merkitys, ja alue tulisi säilyttää ilman tuulivoima-alueen toteuttamista.	huomioi hyvin kattavasti ja alue- ja yhdyskuntarakenteen ja on uusien kaavaratkaisujen myötä aikaisempaa maakuntakaavaa toimivampi, ekologisempi, kestävämpi ja taloudellisempi. Muistutuksessa viitataan maakuntakaavaehdotuksessa osoitettuun Hietikonnevan tuulivoimaloiden alueeseen, jonka kanssa osittain samalla alueella sijaitsee Lamminnevan tuulivoimahanke. Maakuntakaavatason selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden vuoksi Hietikonnevan alueelle ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen merkintää maakuntakaavassa. Tuulivoimarakentamisesta aiheutuvien vaikutusten huomioimiseksi ja lieventämiseksi maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräyksiä, jotka täytyy huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Koko maakuntaa koskien annetaan tuulivoimaan liittyvä suunnittelumääräys, jonka mukaan mm. " Tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin, kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset."
--	--

	Hietikonnevan alueelle annetaan kaavaehdotuksessa aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, joiden mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa", "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa" ja "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Hirvijärven virkistysalueen virkistysarvojen säilyminen". Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon ja mahdollistaa seudullisen tuulivoima-alueen sijoittumisen. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Seudullisen tuulivoima-alueen rakentaminen edellyttää, että alueelle laaditaan tuulivoimaosayleiskaava. Sen laatimisesta päättää kunta. Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.
--	---

Rytinevan vesiosuuskunta	Vastine
<u>Lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksesta</u> Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotukseen on esitetty tuulivoimala-alueeksi Harjankankaan alue numero 36 Kauhajoella/Kurikassa. Kyseinen alue ei sovellu tuulivoimatuotantoon. - Alue on Ikkeljärven tärkeimpien pohjavesi ja vedenottamoalueen vaikutusalueella. Vaikutus on kolmen eri vesiosuuskunnan vedenottoon. Koivuniemen vesiosuuskunta, Hakokallion vesiosuuskunta sekä Rytinevan vesiosuuskunta. Mikäli suunniteltu alue osoitettaisiin maakuntakaavassa tuulivoimarakentamiselle, otettaisiin tietoinen riski pohjavesien pilaamisesta. Jo pelkästään siivistä vuosien mittaan hioutuva ja irtoava lasikuitu ja muu komposiittimateriaali on terveydelle erittäin haitallista ja sen kulkeutuminen myös pohjavesiin on täysin mahdollista. Esimerkiksi Ilmatar Suomen tuulivoimahankkeen mukaan tälle luontoalueelle tuotaisiin betonia n. 36700 kuutiota eli n. 88 216 128 kg (Kun perustuksen koko D 30m L 4m), rauditusrautaa n. 10 650 000 kg. Tämän lisäksi mm. tuhansia litroja koneistojen vaihteistoöljyjä, tuulimyllyn rungon ja koneiston massiiviset rakenteet, -siipineen. Alueella tehtäisiin mittavia	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita pohjavesialueille. Maakuntakaavassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä alueiden käytön suunnitelmana ei kuitenkaan voida selvittää tarkemmin tuulivoimatuotantoon potentiaalisten alueiden vaikutuksia vaikutusalueen pohjavesialueisiin. Vaikutukset pohjavesialueisiin tulee selvittää tarkemmin osana alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua osayleiskaavan ja YVA:n yhteydessä. Tällöin voidaan huomioida myös mm. voimaloiden määrä ja tarkempi sijoittuminen alueella, mitä ei ratkaista yleispiirteisessä maakuntakaavassa. Maakuntakaavassa annetaan tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisempaan suunnitteluun liittyen suunnittelumääräys, jonka mukaan "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset --- pohjavesiin --- sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa

maanrakennus töitä, joiden vaikutukset pohjavesiin voivat olla arvaamattomat. - Tuulivoimaloilla olisi peruuttamattomat vahingot ja vaikutukset, esimerkiksi kerran pilattu pohjavesi on lopullisesti pilattu. - Sijoittamalla tuulivoimaloita alueelle, sillä loukataan ihmisten oikeutta terveeseen elin- ja vapaa-ajanympäristöön, oma asuinpaikka pitää olla turvattu. Etelä-Pohjanmaan maakuntaliiton pitää olla osaltaan sen turvaaja ei tuhoaja.	tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset". Maakuntakaavassa osoitetaan lisäksi tärkeät tai muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet. Alueille annettavan suunnittelumääräyksen mukaan "aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että ne eivät vaaranna pohjavesialueen vedenkäyttöä, pohjaveden laatua tai määrää". Maakuntakaavassa vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on huomioitu jättämällä 1,5 kilometrin etäisyys potentiaalisista tuulivoimaloiden alueista asutukseen. Maakuntakaavan selvitysten yhteisvaikutusten arvioinneissa on arvioitu tuulivoiman vaikutuksia asumisviihtyisyyteen ja virkistyskäyttöön. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan mm. melu-, välke- ja värinämittaukset sekä havainnekuvat voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti. Maakuntakaavassa ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua mm. siten, että "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia."
--	--

SLL Pohjanmaan piiri ry	Vastine
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on lausunut jo tänä vuonna kertaalleen Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksen 2050 ja täydentää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotusta seuraavasti. Maakuntakaava 2050 ehdotus ei ole kestävän kehityksen periaatteiden mukainen, koska siitä puuttuu useita merkintöjä sekä viheryhteyskäytävät on poistettu. Ekologinen yhteystarve -merkinnät tulee palauttaa takaisin maakuntakaavaan. Ekologinen yhteystarve tarkoittaa kehittämisperiaatemerkintää, jolla osoitetaan luonnon monimuotoisuutta turvaavat alueet. Luonnon monimuotoisuutta ei voi palauttaa, jos se kerran menetetään. Viheryhteyskäytävät eivät voi jäädä piiloon runsaan aineiston välilehdille. Tarkemmassa suunnittelussa ekologiset yhteystarpeet tulee täsmentää ja tarvittavat selvitykset tulee tehdä kullekin kaavatasolle. Viheryhteyskäytävien poistolle kaavasta ei yksinkertaisesti ole mitään olennaisia perusteita. Pelko ja huoli jostain abstraktista väittämästä ei ole riittävä peruste.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan "maankäytön suunnittelussa on tunnistettava alueen ekologiset yhteydet ja turvattava ne tavalla, joka mahdollistaa lajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet. Tunnistettujen ekologisten yhteyksien alueella olevat nykyiset maa- ja metsätalousalueet tulee lähtökohtaisesti säilyttää maa- ja metsätalousskäytössä". Lisäksi ekologisiin yhteyksien huomioimisesta annetaan suunnittelumääräykset myös mm. tuulivoima-alueiden ja liikenneväylien suunnitteluun liittyen.

Suojelualueet ja kansallispuistot	Kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin mukaan "laajoja metsä- ja suoalueita yhdistäviä viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavassa. Eläinten ja kasvien liikkumis- ja leviämisreitit huomioidaan koko maakuntaa koskevan suunnittelumääräyksen kautta. Maakunnassa luonnonsuojelualueiden verkosto on harva, ja niiden kytkeytyneisyys on heikko. Laajoilla alueilla ei ole luonnonsuojelualueita eikä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet -merkintöjä. Ekologisten yhteyksien on tarkoitus pysyä pääosin maa- ja metsätalouskäytössä. Vaikka niiden tarkkaa sijaintia tai kokoa ei määritetä maakuntakaavassa, yleinen suunnittelumääräys turvaa ekologisten yhteyksien huomioimista tarkemmassa suunnittelussa. Viheryhteysmerkinnän puuttuminen maakuntakaavasta, vaikka niiden tarve on tunnistettu maakuntastrategiassa, vaikuttaa heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen sekä luontotyyppien ja lajiston tilaan." Vaikka viheryhteystarpeen merkinnän puuttuminen vaikuttaa vaikutusten arvioinnin mukaan heikentävästi luontoarvoihin, täyttää kaavaratkaisu kokonaisuudessaan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavan tavoitteet ja sisältövaatimukset, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä edistää maakuntastrategian tavoitteiden toteuttamista.
--	--

SLL Pohjanmaan piiri pitää tärkeänä, että luonnon monimuotoisuusalueita ulottuu riittävän laajalle, kuten Hirvijärven erämaahan (Peränevanholman Natura-alue, Suppelonneva, Larvanneva/ Mulkkujärvi/ Kuorasjärvi) Simpsiön Natura-alueelle ja siitä länsireunaa Nurmonnevalle, etelää kohti Järvinevalle (Martikkalanjärvi) ja Ilmajoen peltotasangolle.

Keskeisenä luontokohteena Seinäjoelta noin 15 minuutin etäisyydellä on kehittynyt Hirvijärven-Varpulan tekoaltaat. Alueelta on kirjattu yli 230 eri lintulajia. Alueella on kartoitettu hankkeen avulla vesistön kiertäen useita kuntopolkuja (Lakeuden Elämysliikunta). Yhteisöjen omistamia majoituspaikkoja on myös useita. SLL Pohjanmaan piirin mielestä maakuntakaavaan ei tule hyväksyä tuolle alueelle tuulimyllyviidakkoa. Maakunta olisi menettämässä kansainväliset luontomatkailijat. Jo noin kymmenen vuotta sitten Säätytalolla YM katsoi alueen sijoittuneen viiden parhaimman joukkoon kansallispuistovertailussa. Kohteeseen tulee muodostaa kansallispuisto. Merkintävaraus tulee näkyä maakuntakaavassa 2050.

Maakuntakaavassa osoitetaan 22 luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää aluetta. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat keskeinen osa maakunnan ekologista verkostoa. Aluerajaukset ovat yleispiirteisiä ja niiden sisällä voi olla useita eri maankäyttömuotoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen, jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa. Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin.

Merkinnälle annetaan suunnittelumääräys, jonka mukaan "maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, kuten maa- ja metsätalous, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppisiä ja edistävät niiden säilymistä."

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita osoitetaan mm. osin muistutuksessa esiin tuoduille alueille maakuntakaavan taustaselvityksen (Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut) sekä muiden alueiden perusteena käytettyjen aineistojen mukaisesti rajatuille alueille.

Elollisen luonnon yhteiskunnallinen merkitys

Tilanteen hidas ymmärrys, tai ehkä sen käytäntöön soveltamisen haasteellisuus ja vaikeus näkyy sekä valtakunnan politiikassa, että myös arkisemmin meidän maakuntakaavamme valmistelussa. Halutaan, kylläkin ymmärrettävästi, pitäytyä taloudellisen, sekä yhteisöllisen että yksityisen, tuloksen maksimoinnissa ottamatta riittävästi huomioon elollisen luonnon yhteiskunnallista merkitystä. Tämän seurauksena ympäristö edelleen pilaantuu, viihtyisyys vähentyy ja luonnontilainen luonto vähitellen katoaa sellaisella nopeudella, että eliökunta ei kykene sopeutumaan muutokseen. Tilanteesta aiheutuu lajikato, koska ympäristön vaikutus perinnöllisten ominaisuuksien siirtymiseen sukupolvelta toiselle on liian hidasta (epigeneettinen sopeutumiskyky).

Maakuntakaavassa ei osoiteta kansallispuiston merkintää Hirvijärven-Varpulan alueelle. Aluetta lähimmät maakuntakaavassa osoitettavat tuulivoimaloiden alueet sijaitsevat Seinäjoki-Kuortane-tien eteläpuolella (Pauhusaari ja Leviäkangas) ja luoteispuolella (Hietikonneva).

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on huomioitu kattavasti alueidenkäytön kokonaisuus. Luonnon monimuotoisuutta ja luontokadon ehkäisyä on tuettu mm. viherrakenteen merkinnöillä, jotka ovat maakuntakaavassa suurelta osin uusia Etelä-Pohjanmaalla. Mainitun kaltainen kokonaan uusi merkintä on esimerkiksi maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi. Kaavasta poistettujen viheryhteystarpeen merkintöjen tilalle maakuntakaavaan on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys ekologisten yhteyksien huomioon ottamisesta.

Varsinaisten viherrakenteen merkintöjen lisäksi monissa koko maakuntaa koskevissa suunnittelumääräyksissä sekä lukuisissa maakuntakaavaan sisältyvien merkintöjen suunnittelumääräyksissä edellytetään eri tavoin huomioimaan luonnon monimuotoisuus ja luontoarvot.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että taloudellisen kestävyys ohella muut kestävyys ulottuvuudet on huomioitu tasapuolisesti.

Maakuntakaavassa tulee ehdottomasti olla strateginen linjaus uusiutuvan energiantuotannon sijoittamisesta sekä sähkönsiirtolinjat myös uusiutuvan energiantuotannon alueilta. Kunnista puuttuvat riittävä osaaminen tehdä päätöksiä esimerkiksi tuulivoiman sijoitteluun liittyen sekä tuulivoimastrategiat, eikä kokonaiskuvaa ole.	Lisäksi liitto on laatinut mm. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen tuloksiin perustuvan Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa kuvaavan teemakartan, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Maakuntakaavassa osoitetaan seudullisesti merkittävät tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet, joilla tarkoitetaan vähintään seitsemän (7) teollisen kokoluokan tuulivoimalan muodostamaa kokonaisuutta. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla tai suunnittelutarveratkaisilla toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista (alle 7 voimalaa). Siten Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava toteuttaa valtakunnallista periaatetta seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotannon ohjaamisesta maakuntakaavassa. Tuulivoimaloiden alueiden sähkönsiirtoyhteyksien merkitsemisen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto on noudattanut Ympäristöministeriön asiaa koskevaa ohjeistusta: Jos voimajohdon linjaus ei ole tiedossa, mutta tuulivoima-alueesta on tehty verkkoselvitys ja liityntäpiste sähköverkkoon on tiedossa, merkitään liityntäjohto maakuntakaavaan yhteystarvetta osoittavalla merkinnällä. Mikäli liityntäpiste sähköverkkoon ei ole tiedossa, ei maakuntakaavakartalle ole tarkoituksenmukaista osoittaa yhteystarvemerkinä, Kaavaselostuksessa on esitetty tiedot, mihin sähköasemaan
---	--

Kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen mukaan luontokato tulee pysäyttää vuoteen 2030 mennessä. Meitä velvoittavat myös ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen liittyvät sopimukset, EU:n vesipuitedirektiivi (vesien hyvä tila vuoteen 2030 mennessä). Kaavaluonnoksessa on merkittyinä tällä hetkellä hyvin kattavasti luonnon monimuotoisuudelle tärkeät alueet, viheryhteyskäytävät, suojelu- ja Natura-alueet, perinnebiotoopit, virkistysalueet ja retkeilyreitistöt sekä pohjavesialueet. Huomionarvoista kuitenkin on, että tuulivoimaa on kaavoitettu näiden alueiden päälle sekä viereen usein kiinni suojelualueisiin ilman riittäviä suojaetäisyyksiä. Kaavamerkinnot ovat keskenään ristiriidassa ja monimuotoisuustavoitteeseen on mahdoton päästä, jos kaikki suunniteltu tuulivoima rakennetaan. Kaavaehdotuksessa on merkittynä 45 tuulivoima-aluetta. Tarveharkintaa tulee käyttää luvittamattomien suunnitteluhankkeiden kohdalla. Jo rakennetuilla tuulivoimaloilla Suomi saavutti joulukuussa 2023 omavaraisuuden sähköntuotannossa.	tuulivoima-alueiden sähkönsiirtoyhteys todennäköisimmin liitetään. Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Alueiden päämaankäyttöluokka on useimmiten muu kuin tuulivoimatuotanto, yleisimmin metsätalous, ja tuulivoimaloiden alueen merkinnän rajautuminen esimerkiksi suojelualueeseen ei suoraan merkitse tuulivoimaloiden sijoittumista alueiden reunavyöhykkeille. Tuulivoimaloiden määrä, sijoittelu ja koko ratkaistaan kunkin alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueille on yleisen suunnittelumääräyksen lisäksi osoitettu aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka edellyttävät kunkin tuulivoimaloiden alueen läheisyydessä sijaitsevien erityisten kysymysten, kuten lajistoon liittyvien näkökulmien, huomioimista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen maakuntakaavassa ei suoraan merkitse niiden kaikkien toteutumista sellaisenaan. Tuulivoima-alueiden toteutumiseen vaikuttavat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehtävät vaikutusten arvioinnit sekä kuntien päätökset tuulivoima-alueiden kaavoittamisesta.
---	---

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on SLL Pohjanmaan piirin kannalta yhtenä keskeisenä tavoitteena luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden, suojelualueiden, viheryhteyskäytävien ja reittien sekä virkistysalueiden verkoston vahvistaminen. Luonto on ollut täällä ensin ja ihminen on tullut sen jälkeen muokkaamaan vahvasti maisemaa omien tarpeidensa pohjalta. Kaavoituksen tulee olla kestävää joka suhteessa. Tällä hetkellä suunnitelmassa on korostetusti huomioitu taloudellinen kestävyys. Mutta jos unohdamme muut kestävyiden näkökulmat, menetämme ne lopullisesti, kun luontokato edistyy ja maisemat muuttuvat. Myös ihmisten edellytykset hyvään ja laadukkaaseen elämään luonnon keskellä heikentyvät ja se vaikuttaa varsinkin maakunnan vetovoimaan negatiivisesti.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet on muodostettu Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian sekä muiden keskeisten kansainvälisten, kansallisten ja alueellisten strategioiden pohjalta. Tavoitteet noudattavat valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja pyrkivät vastaamaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin. Maakuntastrategian tavoitteena mm. on vuoteen 2050 että Etelä-Pohjanmaa on hiilinegatiivinen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet on esitetty kaavaselostuksessa sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Viherrakenteen osalta maakuntakaavan tavoitteet ovat: Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen; ekologisten yhteyksien turvaaminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus.

Kulttuuriympäristön osalta maakuntakaavan tavoitteena on tunnistaa ja huomioida kulttuuriympäristön arvokkaat osat osoittamalla kaavassa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet ja alueet. Kaavan tavoitteena on edistää näiden arvokkaaksi tunnistettujen osien turvaamista ja maankäytön muutosten yhteensovittamista siten, että alueen kulttuuriympäristön eri osat huomioidaan osana monimuotoista elinympäristöä ja yhteistä kulttuuriperintöä. Lisäksi luonnonvarat ja energia -teemassa tavoitteena on seuraava: "Maakuntakaavalla pyritään luonnonvarojen kestäväan käyttöön edistämällä pinta- ja pohjavesien hyvän

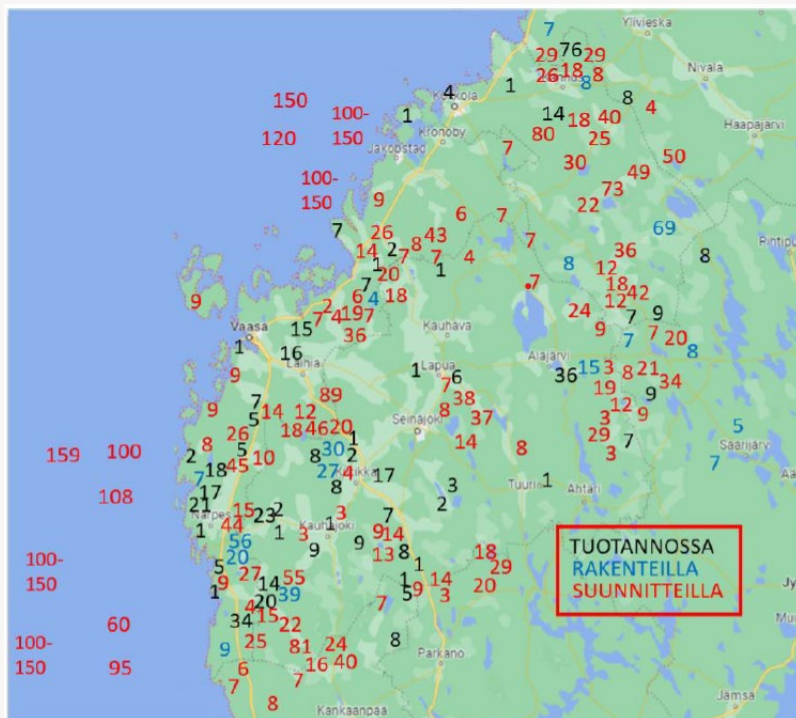
Uusiutuvan energian tuotantoalueet Maailmassa ei ole tutkimustietoa riittävästi tuulivoiman vaikutuksista eliöihin. Luken meta-analyysissä eri tutkimuksista analysoitiin 71 tutkimusta maailmalta, jotka oli tehty tuulivoima-alueiden rakentamisen jälkeen (Tolvanen A., Routavaara H., Jokikokko M., Rana P.: Review, How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review, Biological Conservation 288 (2023)). Näistä ainoastaan neljässä, vuosina 2022 ja 2023 oli yli 100 metriä korkeita tuulivoimaloita. Muissa tutkimuksissa tuulivoimalat olivat 50–99 metriä korkeita. Tutkimustuloksissa ilmeni seuraavaa, joiden perusteella tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ja jättää tuulivoima-alueet rakentamatta varsinkin luonnon monimuotoisuudelle tärkeille alueille, viheryhteyskäytävälle, lintujen muuttoreiteille ja niiden viereen sekä suojelu- ja Natura-alueiden ja perinnebiotooppien viereen. Riittävä suojaetäisyys on lähtökohtaisesti asetettava näihin herkkiin ympäristöihin viiteen kilometriin tämän tutkimuksen perusteella. SLL Pohjanmaan piiri on linjannut, että pohjavesialueisiin suojaetäisyyden on oltava vähintään kaksi kilometriä, koska tuulivoiman vaikutuksia pohjavesien muodostumiseen ei tunneta. Pohjaveden sieppausalue on laajempi, kuin varsinainen pohjavesialue.	tilan saavuttamista sekä yhteensovittamalla luonnonvaroihin ja elinympäristöihin kohdistuvia käyttöpaineita.” Etelä-Pohjanmaan liitto tunnistaa tuulivoimaloiden eläimille kohdistuviin vaikutuksiin liittyvän tutkimuksen keskeneräisyyden ja on reagoinut tähän huomioimalla varovaisuusperiaatteen alueiden rajauksissa sekä edellyttämällä esimerkiksi tuulivoimahankkeiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueiden luonnon erityispiirteiden ja lajiston huomioimista aluekohtaisten suunnittelumääräysten kautta. Kategorista viiden kilometrin etäisyysvyöhykettä ei käytetä maakuntakaavataso suunnittelussa, jossa ei mm. määritellä tuulivoimaloiden määrää ja tarkempaa sijoittumista.
--	---

1. Monen lajin reviirit pirstoutuvat tuulivoiman tieltä raivattavan metsän ja muun elinympäristön katoamisen vuoksi. Tämä vaikeuttaa lajin selviämistä alueella. Elinympäristössä ei välttämättä elä riittävästi lisääntymiskykyisiä ja elinkelpoisia lajin yksilöitä, jotta lajin populaatio voisi selvitä jatkossa elinvoimaisena. 2. Tuulivoimaloiden melu vaikeuttaa eläinten kommunikaatiota. Esimerkiksi pöllöjen ja poikasten viestintä pesällä estyy ja häiriintyy, kun lintujen äänet eivät kuulu. Monilla saaliseläimillä on todettu vaikeuksia kuulla petojen ääniä. Myös pedoilla todettiin vaikeus kommunikoida lajitooverien ja poikasten kanssa. 3. Varsinkin pöllöjen ja päiväpetolintujen todettiin hylkäävän pesiä ja reviirejä, jos tuulivoimaloita rakennettiin viittä kilometriä lähemmäs. 4. Metsäpeuratutkimuksia ei ole vielä toteutettu maailmassa. Skandinavian pohjoisosissa sekä Pohjois-Amerikassa on tutkittu porojen käyttäytymistä tuulivoimaloiden lähellä. Porot eivät laidunna yhtä tehokkaasti alueilla, jotka ovat alle viiden kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista. Tähän voi olla syynä tuulivoiman aiheuttama melu, laidunten laadun heikentyminen tai vastaavat seikat.	Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita pohjavesialueille. Tarkempi etäisyys pohjavesialueeseen määräytyy yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoimahankkeiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja usein osana ympäristövaikutusten arviointia toteutetaan yleisesti erilaisia lajisto- ja linnustoselvityksiä, jolloin alueella elävistä ja pesivistä lajeista saadaan tarkempia tietoja. YVA-menettelyiden lopputuloksena voidaan määritellä hankekohtaisia lieventämistoimenpiteitä, jotka voivat liittyä esimerkiksi tuulivoimaloiden sijoitteluun suhteessa alueella todettuihin eläinlajien reviireihin tai lintujen lentoreitteihin. Maakuntakaavassa on kaavatason yleispiirteisyys huomioiden selvitetty ja huomioitu mm. maakotkaan kohdistuvat vaikutukset reviirikohtaisen yhteisvaikutusten arvioinnin kautta. Maakuntakaavaprosessissa on huomioitu metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia mm. rajaamalla tuulivoimaloiden alueita etäämmälle Natura-alueista, poistamalla Suomenselän metsäpeurapopulaation kannalta erittäin tärkeällä vaellusreitillä sijaitseva Iso Saapasnevan tuulivoimaloiden alue sekä antamalla tuulivoimaloiden alueille aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä metsäpeuran huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.
---	--

Metsäpeuran ja tuulivoiman yhteen sovittamisessa on huomioitava lajin hyvä kannan kehitys sekä toisaalta lajin häiriöherkkyys. Vertaisarvioitua tutkimusta on tehty puolikesyillä poroilla ja muilla lähisukuisilla lajeilla. Varsinaisesti suomalaisesta villistä metsäpeurasta ei ole olemassa tutkimuksia, mutta on perustellut syyt olettaa, että tuulivoimaloiden melulla ja niiden aiheuttamalla metsämaiseman pirstoutumisella on laajemmat haitalliset vaikutukset metsäpeuran elinoloihin kuin puolikesyillä porolla. Ylipäättään tuulivoiman vaikutuksesta suomalaisiin lajeihin ei ole riittävästi tutkimustuloksia. Luonnonvarakeskus on aloittanut vuonna 2023 viisivuotisen tutkimuksen metsäpeuran ja tuulivoiman osalta. Sen valmistumiseen asti tuulivoimaa ei tule kaavoittaa ja rakentaa metsäpeuran tärkeille elinalueille koko maakunnassa. 5. Eliöiden reviirien todettiin heikentyvät erityisesti tuulivoiman tieltä raivattavan metsän hävitessä ja elinpiirien pirstoutuessa. Hiilineutraaliutta ei ole huomioitu kaavaluonnoksessa lainkaan, koska metsäkatoa aiheuttavat laaja-alaiset metsien keskelle sijoitetut tuulivoima-alueet ja voimalinjat. Kokonaisuuden hallinta puuttuu.	Kaavan valmistelussa on hyödynnetty Luonnonvarakeskukselta tilattuja metsäpeurojen vaellus- ja laidunalueaineistoja arvioitaessa tuulivoimaloiden alueiden toteuttamiskelpoisuutta ja yhteisvaikutuksia maakuntakaavan tasolla. Lisäksi on käyty neuvotteluja metsäpeura-asiantuntijoiden kanssa. Etelä-Pohjanmaan liitto on ajoittanut maakuntakaavan laadinnan vuosille 2021–2024. Muistutuksessa mainitun tutkimushankkeen tulokset on mahdollista huomioida osana tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Kaavaselostuksessa on tieto käynnissä olevasta ja vuonna 2027 valmistuvasta WINDLIFE-hankkeesta. Etelä-Pohjanmaan päästöistä merkittävä osa aiheutuu energiantuotannosta ja liikenteestä. Näihin teemoihin on osoitettu lukuisia kaavamerkintöjä, joilla osaltaan mahdollistetaan maakunnan siirtyminen hiilinegatiiviseksi. Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä, että toimintojen sijoittamisesta (esimerkiksi voimajohtokäytävät) johtuva metsän raivaus aiheuttaa hiilinielun pienenemistä. Tätä kuitenkin pyritään ehkäisemään ja lieventämään maakuntakaavassa esimerkiksi voimajohtoja koskevissa suunnittelumääräyksissä, jotka edellyttävät uusien yhteyksien suunnittelua olemassa oleviin johtokäytäviin ja yhteisiin
--	---

6. Ekologinen kompensatio nähtiin tuulivoiman kohdalla haastavana, koska kompensatioalueen tulee sisältää laadukasta elinympäristöä lajeille. Lajien tulee voida lisääntyä ja säilyttää elinvoimansa siirtyessään kompensatioalueelle. Kompensatioalueiden tulee olla lähtökohtaisesti kauempana kuin viisi kilometriä, tämän tutkimuksen perusteella. Uutena kehitystyökaluna esiin nostettu ekologinen kompensatio merkitsee luonnon toiminnalle aiheutetun haitan täysimääräistä korvaamista toisaalla. Ylikompensatio puolestaan parantaisi elinympäristön tilaa. Soveltaminen käytäntöön on kehitteillä. Ekologisen kompensaation käyttöönotto on kohdannut vastustusta; sovelluksia tulisi saada aikaan ja mittakaava, koska etenkin tuulivoimayritykset ovat kansainvälisiä. 7. Metsäkanalintujen on todettu törmäävän erityisen suurella todennäköisyydellä valkoisiin torneihin.	pylväisiin sekä maakaapeloinnin huomioimista yhtenä toteutustapana. Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää lisäksi huomioimaan, että laajojen tuulivoimaloiden alueiden päämaankäyttöluokka on yleensä jokin muu kuin energiantuotanto, useimmiten metsätalous. Ekologiseen kompensaatioon liittyvää kehittämisperiaatemerkinä tai suunnittelumääräystä ei ole päädytty käyttämään Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Etelä-Pohjanmaan liitto toteuttaa maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti.
--	---

8. Tuulivoimaloiden melumallinnukset eivät ole riittäviä, koska melua ei ole mallinnettu eri sääolosuhteissa eri vuoden aikoina. Esimerkiksi merkityksellinen sykintä tulee ilmi vain tietyntlaisissa sääolosuhteissa. Merkityksellinen sykintä on oleellinen osa tuulivoimaloiden melun häiritsevyyttä, sitä esiintyy kaikissa tuulivoimaloissa. Esimerkiksi tuulivoimaloiden etäisyys asutukseen on usein alimitoitettu.	Tuulivoimaloiden vaikutukset metsäkanalintuihin selvitetään osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet kuvaavat tuulivoimaloiden sijaintialueita maakuntakaavan tarkkuustasolla ja myös alueisiin liittyvät vaikutusten arvioinnit on tehty maakuntakaavatason tarkkuudella. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyyppi, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan melu-, välke- ja värinämittaukset voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti.
---	---

Kuva. SLL Pohjanmaan piirin tuulivoimakartta päivitetty 28.12.2023

Voimalinjarakentamisessa on tehtävä enemmän yhteistyötä, ettei jokainen toimija rakenna omaa voimalinjaansa erilleen, haittavaikutuksia on luonnon pirstoutuminen ja eliölajien vaellusväylien katkeaminen. Yli 50 metriä leveille voimalinjoille tulee osoittaa useita eläinten ylityspaikkoja riittävän tihein välein jättämällä metsää molemmiin puolin johtokäytävää. Linjoja voidaan myös nostaa sen verran, että linjan alle jää pysyvä metsäpeite. Usein tuulivoima-alueita

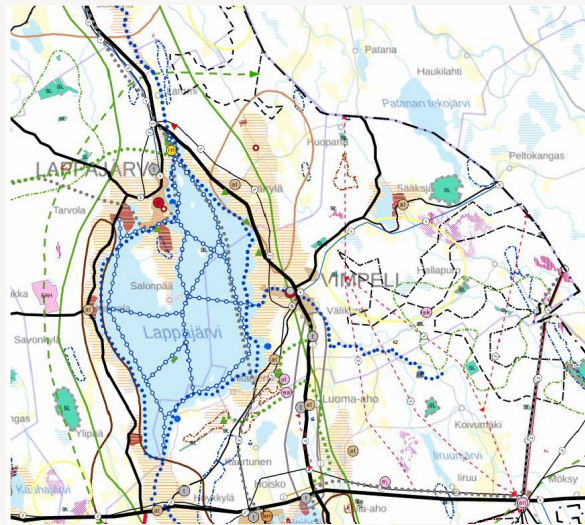
Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä siitä, että voimalinjojen toteuttaminen erillisinä hankkeina ilman toimijoiden välistä yhteistyötä ei ole hyväksyttävää.

Maakuntakaavaehdotuksessa sähkönsiirron suunnittelua ohjataan alle olevalla yleisellä suunnittelumääräyksellä, jota on kehitetty kaavaprosessin aikana saadun palautteen perusteella.

laajennetaan myöhemmin tai voimaloiden tehoa nostetaan, jolloin yhteisvaikutukset eivät ole hallinnassa. Kuitenkin vastuu haitoista on kunnan terveys- ja ympäristönsuojelun viranomaisilla. Ehdotamme maakuntakaavaan merkittäväksi tuulivoimavapaata aluetta (kehittämisperiaatemerkintänä) Lappajärven ympärille. Perusteena ehdotukselle on, että Lappajärven länsi- ja luoteispuolelta aina Kauhavan itäosiin asti ulottuu kokonaan asumaton soiden ja metsämaan muodostama "erämainen" 20 km x 15 km kokoinen alue, jossa on neljä laajaa suojeltua suota: Lappajärven Vanhaneva, Lampakanneva ja Peuraneva sekä Kauhavan Huhmarneva (yhteinen pinta-ala lähes 1000 ha). Ko. alue on luonnon monimuotoisuuden harvinainen keskittymä koko E-P:n maakunnassa: siellä on petolintujen (sensitiivisiä lajitietoja häivytetty) vakituiset elinpiirit ja se kuuluu merkittävään metsäpeuran vaellus- ja esiintymisalueeseen. Alue on myös	"Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa ei tule aiheuttaa merkittäviä haittavaikutuksia kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin eikä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Määräys koskee vähintään 110 kV voimajohtoja. Energiantuotantoalueiden ja energian varastointialueiden suunnittelussa on ensisijaisesti selvitettävä mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein. Muutoin liittäminen sähköverkkoon on pääsääntöisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon toimijoiden kanssa." Maakuntakaavassa ei ole päädytty käyttämään ehdotettua tuulivoimavapaan alueen kehittämisperiaatemerkintää. Kuten lausunnossakin todetaan, Puolustusvoimat on kieltänyt tuulivoimarakentamisen laajalla alueella Lappajärven lounais-, länsi- ja luoteispuolella, eikä tälle alueelle sijoitu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueiden merkintöjä.
---	---

laaja hiljainen ja pimeä alue. Puolustusvoimat on lisäksi kieltänyt tuulivoimarakentamisen laajalla alueella Lappajärven lounais-,länsi- ja luoteispuolella aina Kauhavan kaupungin keskustaajamaan saakka.

Lappajärvi on saanut Unescon Geopark -statuksen syksyllä 2023. Lappajärvi on uniikki meteoritörmäyksen synnyttämä kraatteri ja sen muodostama maisema-alue, jossa on reunamuodostumaa vielä jäljellä (mm. Lakeaharju ja Pyhävuori). Missään muualla maailmassa ei ole tällaista kraatterijärveä, jota pääsee tarkastelemaan turvallisesti lähietäisyydeltä. Geopark -alue on matkailullisesti tärkeä sekä luonnon monimuotoisuuden, ja tutkimuksen puolesta erittäin merkittävä Etelä-Pohjanmaan vahvuus.

UNESCO Global Geopark -alueet ovat laajoja ja geologisesti ainutlaatuisia matkailualueita. Ainutlaatuisuus tarkoittaa, että alueella on kansainvälisesti arvokkaita kallio- tai maaperän rakenteita ja muodostumia. Geopark-alueita ei ole osoitettu maakuntakaavaan omalla kaavamerkinnällään, vaan ne ovat osa matkailun ja virkistysalueiden vetovoima-alueita. Tarkistetaan Alajärven, Lappajärven ja Evijärven kuntien alueelle ulottuvan matkailun ja virkistysalueiden kehittämisvyöhykkeen rajausta vahvistuneen Geopark-alueen kohteiden perusteella.

Näiden perusteella Iso-Saapasnevan, Talpakanrämeeen sekä Aitakankaan tuulivoima-alueet tulee poistaa kaavasta. Iso-Saapasneva on kaavoitettu kiinni maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ja käsittää useita maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Iso-Saapasneva on osittain ojittamatonta suota, joka on säästynyt turvetuotannolta. Tällaiset suokohteet tulee lähtökohtaisesti suojella.

Koko suunniteltu tuulivoima-alue on myös Evijärven kannalta ongelmallinen, koska kunta on määritellyt tuulivoiman suojaetäisyydeksi neljä kilometriä kiinteistöihin. Iso-Saapasnevan tietyt voimalat sijoittuvat vajaan puolentoista kilometrin päähän Evijärven vakituksessa asuinkäytössä olevista kiinteistöistä.

Maakuntakaavatason selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden vuoksi Talpakanrämeeen ja Aitakankaan alueille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen merkintää maakuntakaavassa. Alueiden rajauksia on maakuntakaavan laadinnan aikana tarkistettu mm. petolintuihin ja metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi.

Tuulivoimarakentamisesta aiheutuvien vaikutusten huomioimiseksi ja lieventämiseksi maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräyksiä, jotka täytyy huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Talpakanrämeele ja Aitakankaalle annetaan aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, joiden mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa "tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa", "tulee turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen". Lisäksi Talpakanrämeele annettavan suunnittelumääräyksen mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa".

Soinissa ja Alajärvellä tuulivoimaa on kaavoitettu ja tuotannossa seitsemän voimalaa Konttisuolla, Louhukankaalla 36 voimalaa tuotannossa ja Korkeamaalla 19 voimalaa. Näilläkin tuulivoima-alueilla menetettiin hiljaisia ja pimeitä alueita sekä pysyvää metsäkatoa aiheuttaa samalla alueella valtakunnan kantaverkon voimalinja lisävahvistuksineen. SLL Pohjanmaan piiri ehdottaa, että Lappajärven ympärillä olevat tuulivoima-alueet tulee jättää rakentamatta ekologisena kompensaatina jo rakennetuille Soini-Alajärvi tuulivoima-alueille. SLL Pohjanmaan piirin linjaamat tuulivoimakriteerit sisältävät suojavyöhykkeistä seuraavaa: Tuulivoimaa ei tule sijoittaa viittä kilometriä lähemmäs luonnonsuojelualueesta, Natura-alueesta, luonnon monimuotoisuusalueista, viheryhteyskäytävästä, perinnebiotoopeista ja kahta kilometriä lähemmäs pohjavesialueista, asuin- tai lomakiinteistöistä ja virkistysalueista. Muutamia esimerkkikohteita maakuntakaavaehdotuksessa alueista, joita ei voi toteuttaa:	Maakuntakaavaehdotuksessa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueen merkintää Iso Saapasnevalle. Alueella on mahdollista edistää paikallista hanketta kuntakaavoituksen kautta. Ekologiseen kompensatioon liittyvää kehittämisperiaatemerkintää tai suunnittelumääräystä ei ole päädytty käyttämään maakuntakaavassa. Ks. myös aiempi vastine koskien Lappajärven länsi- ja luoteisosan tuulivoima-alueita. Merkitään tiedoksi. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä alueiden käytön suunnitelmana. Maakuntakaavan laadinnassa otetaan huomioon laissa asetetut maakuntakaavan sisältövaatimukset, ja laaditaan kaavatasolle soveltuvat selvitykset sekä vaikutusten arvioinnit.
---	---

1. Aitakankaalla Jokinevan monimuotisuusalue Alajärvellä, metsäpeura ja petolinnun reviiri 2. Suolasalmenharju on poistettava, koska kuuluu erämaisiin, hiljaisiin ja pimeisiin alueisiin, metsäpeura ja petolinnun reviiri 3. Kuortaneella on tuulivoimaa suunnitteilla kiinni Hirvijärven-Varpulan monimuotoisuudelle tärkeään alueeseen, petolinnun reviiri 4. Kuortaneentien eteläpuolinen tuulivoima-alue tulee poistaa kaavasta, koska se katkaisee suunnitellun luonnon monimuotoisuusalueen Hirvijärveltä Kuorasjärvelle. Etelä-Pohjanmaalta puuttuu yhtenäinen laajempi suojelualue, joka	Aitakankaalle osoitetaan maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alue, jonka rajausta on kaavaprosessissa tarkistettu mm. petolintuun ja metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Maakuntakaavassa annettavien aluekohtaisten suunnittelumääräysten mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa" ja "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen". Suolasalmenharjun tuulivoimahankkeen kaavoitus ja YVA ovat käynnissä osittain samalla alueella kuin maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu Aitakankaan tuulivoimaloiden alue. Palautteessa viitattaneen maakuntakaavaluonnoksessa osoitettuun Napalankallioiden tuulivoimaloiden alueeseen. Alueelle ei ole osoitettu tuulivoimaloiden aluetta maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavassa osoitetaan muistutuksessa mainitulle alueelle Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueet. Alueiden rajauksia on kaavaprosessissa tarkistettu mm. petolintuihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi.
--	--

voidaan muodostaa Hirvijärven itäpuolelle yhdistämällä suojelualueet. 5. Itäisellä alueella Jäkäläkankaan tuulivoima-alue, joka on kiinni suojellussa suossa. Tuulivoimarakentaminen on riski läheisen Heininevan suojelualueiden suojeluarvoille. Tuulivoiman rakentaminen muuttaisi lisäksi Alajärven Lehtimäen puolella olevan virallisen Valkealammen luonto- ja retkeilyalueen luonnetta. Lisäksi Valkealammen alue on kokonaisuudessaan tärkeä pohjavesialue, sekä Länsikylä, että Valkealampi I ja Valkealampi II sekä Multavaaru, joidenka lähelle ei tule sijoittaa tuulivoimaa. Tuulivoimaa ei tule sijoittaa myöskään kelkka- tai retkeilyreittien viereen; väliin tule jättää riittävät suojaetäisyydet. Tuulivoima-alueen sisällä on myös suojelualueita kuten Moision tilan suojelualue sekä Heinineva I -suojelualue.	Maakuntakaavassa annetaan Pauhusaaren ja Leviäkankaan tuulivoimaloiden alueille aluekohtaiset suunnittelumääräykset, joiden mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Lisäksi Leviäkankaalle annetaan suunnittelumääräys: "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa." Kuortaneen itäosaan osoitettu tuulivoimaloiden alue (Jäkäläneva) rajautuu luonnonsuojelualueisiin (Suojelu-Moisiotila ja Heinineva 1) sekä soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteeseen (Heinineva), mutta ei palautteessa esitetyn mukaisesti sijaitse samalla alueella niiden kanssa. Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelu- tai suojelualueille. Tuulivoiman mahdolliset vaikutukset Heininevan luonnonsuojelualueen luontoarvoihin tulee selvittettäväksi alueen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Maakuntakaavassa annetaan Jäkälänevalle aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Valkealammen
--	---

6. Kuortaneen Sarvinevan tuulivoima-alue on Alavuden varalaskupaikan suojavyöhykkeen sisällä. Lisäksi Sarvineva on pimeällä ja hiljaisella alueella.	alueen virkistysarvojen säilyminen". Lisäksi tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa suhteessa virkistys- ja leirintäalueisiin sekä kansallispuistoihin on huomioitava valtioneuvoston tuulivoimamelua koskevan asetuksen ohjearvot ulkomelutasosta. Virkistyskohteiden melulta häiriintymättömyys turvataan tuulivoimameluasetuksen (1107/2015) kautta. Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita pohjavesialueille. Sarvinevan tuulivoimaloiden alueen sijainnin hyväksyttävyyys on tarkistettu Puolustusvoimilta. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita ei ole rajattu kategorisesti pimeiden ja hiljaisten alueiden ulkopuolelle. Maakunnan hiljaiset alueet on selvitetty osana potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvitystä. Maakuntakaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa on todettu, että noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueista 15 sijoittuu kokonaan tai osittain hiljaiselle alueelle. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ja maakunnan lähialueen tuulivoima-alueiden vaikutukset hiljaisiin alueisiin arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi. Arvioinnin mukaan hiljaisille alueille voi paikallisesti aiheutua
---	--

7. Saukonkylässä Lautakankaan tuulivoima-alue sijoittuisi toteutuessaan pimeälle ja hiljaiselle alueelle, kaiken lisäksi myös pohjavesialueelle. 8. Isojoen Piikkilänviidan ja Kolmihaaran alueet: luonnon monimuotoisuusalue ja viheryhteyskäytävä, suojelualueet vieressä, lisäksi se sijoittuu merkittävälle lintujen muuttoreitille	merkittäviä muutoksia ja ne voivat menettää hiljaisuuteen liittyvät arvonsa. Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää hiljaisiin alueisiin liittyvää vaikutusten arviointia tiedoilla tuulivoimaloiden alueiden sijoittumisesta hiljaisten alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen sijaitseminen hiljaisen alueen läheisyydessä, ei pelkästään hiljaiseksi todetulla alueella, voi osaltaan vaikuttaa hiljaisuuteen liittyviin arvoihin. Hiljaiset alueita ei ole maakuntakaavan laadinnassa käytetty tuulivoimaloiden alueita rajaavana tai poissulkevana tekijänä. Hiljaiset alueet tullaan lisäämään teemakartalle (ei oikeusvaikutteinen), joka kuvaa Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa. Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita pohjavesialueille. Lautakankaan tuulivoimaloiden alue ei sijaitse tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella. ks. hiljaisiin alueisiin liittyvä vastine yllä Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alue sijaitsee osin samalla alueella kuin Isojoella käynnissä oleva Kolmihaaran tuulivoimahanke. Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajausta on maakuntakaavassa tarkistettu kaavan laadinnan aikana perustuen maakotkareviireihin kohdistuvien yhteisvaikutusten
---	---

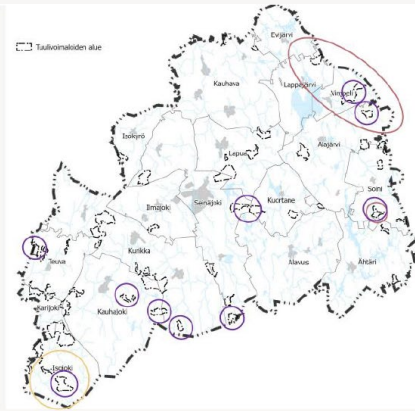
9. Isojoen Lakiakangas petolinnun reviiri, luonnon monimuotoisuusalue ja suojelualue	arviointiin, luonnonsuojelualueiden rajaamiseen alueen ulkopuolelle sekä pienialaisiin etäisyystarkistuksiin suhteessa vakituiseen ja loma-asutukseen. Piikkilänviidan aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin, turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset. Alueen suunnittelussa tulee varmistaa, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuva. Lakiakankaan tuulivoimaloiden alue on jo osittain toteutunut. Alueen rajausta on maakuntakaavan laadinnan aikana tarkistettu mm. maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnissa esitettyjen lieventämistoimenpiteiden perusteella. Tuulivoimaloiden alueella ei sijaitse luonnonsuojelu- tai suojelualueita. Lakiakankaan aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset.
---	---

10. Oksivuori ja Ooperi: luonnon monimuotoisuusalue, suojelualue sisällä, arvokkaita luontotyyppejä tervaleppäkorpi ja suomuurainkorpi, viherkäytävä	Maakuntakaavaehdotuksessa ei osoiteta tuulivoimaloiden aluetta Ilmajolle Oksivuoren alueelle. Ooperin tuulivoimaloiden alueen rajausta on maakuntakaavan laadinnan aikana tarkistettu mm. rajaamalla luonnonsuojelualueet (Veteläniitty ja Suojelu-Yrjölä-tila) merkinnän ulkopuolelle. Tuulivoimaloiden alueella ei sijaitse luonnonsuojelu- tai suojelualueita. Alueen arvokkaat luontotyypit tulevat inventoitavaksi yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Ooperin aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, ettei tuulivoimaloista muodostu Kyrönjokilaakson kulttuurimaisemien, Orisbergin kulttuurimaiseman tai Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maisemakuvaa hallitsevaa elementtiä."
11. Harjannevan alueella maakotkavaikutukset on huomioitava tiukemmalla rajauksella.	Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset on maakuntakaavassa huomioitu käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Tarkastelu huomioi reviirikohtaiset yhteisvaikutukset. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti

	vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet on rajattu vakiintuneilla maakotkan reviireillä ydinreviirien ulkopuolelle. Kaavaselostuksessa on tieto siitä, että tuulivoimayleiskaavoissa tulee hyödyntää maakotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa parasta saatavilla olevaa asiantuntijatietoa, jonka mukaisesti merkittävän törmäysriskin raja on laskemassa 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määriteltäessä tuulivoima-alueiden myllymääriä, -sijainteja ja -korkeuksia. Harjannevan aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa".
--	--

Lausuntojen keskeinen sisältö

- Metsäpeuravaikutukset
 - Poistettava 4 aluetta
- Maakotkavaikutukset
 - Rajattava uudelleen tiukemmalla riskiarvolla 12 aluetta (osa voi myös poistua) ja arviointi laajennettava maakotkan arviointiin, vaikka se ei olisi Natura-alueen suojeluperusteena oleva laji
- Muuttolinnusto
 - Laajennettava arviointi valtakunnalliseksi rannikon muuttoreittien tarkasteluksi
 - Poistettava / rajattava uudelleen kaksi tv- aluetta Isojoella
- Neuvottelu lausunnon sisällöstä joulukuun alussa

E-P:n maakuntakaavaehdotuksesta 2050 puuttuu tuulivoima-alueita, kuten Lehmikeidas ja Suolasalmenharju. Tuulivoima-alueilla tulisi olla voimalapaikat merkittyinä, koska esimerkiksi ampumaradatkin ovat merkittyinä kaavaan. Maakuntakaavaan tulee merkitä myös mm. tuulivoiman pirstomien metsäalueiden ekologiseen kompensaatioon soveltuvat alueet.

Suolasalmenharjun tuulivoimahankkeen kaavoitus ja YVA ovat käynnissä osittain samalla alueella kuin maakuntakaavassa osoitettu Aitakankaan tuulivoimaloiden alue. Vastaavasti maakuntakaavassa osoitetun Lakiakankaan tuulivoimaloiden alueen eteläosissa, osittain samalla alueella sijaitsee Lehmikeitaan vireillä oleva tuulivoimahanke.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssä osoitetaan yleispiirteisellä, maakuntakaavatasoisin selvityksiin perustuvalla ominaisuusmerkinnällä tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Maakuntakaava laaditaan mittakaavassa 1:200 000. Tuulivoimaloiden määrä, korkeus ja tarkempi sijoittuminen määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutusten arviointeihin perustuen.

Aurinkovoimaloita tulee sijoittaa ensisijaisesti rakennettuun ympäristöön ja tuotantolaitoksiin. Toissijaisesti niitä voidaan sijoittaa turvetuotannosta poistuneisiin kohteisiin, joita ei voida vesittää tai muodostaa kosteikkoa. Lukella on Turve-Arvi -päästötyökalu, jonka avulla voidaan selvittää mihin turvetuotannosta poistuneet suot soveltuvat optimaalisesti parhaiten. Tätä tulee hyödyntää jatkosuunnittelussa. Hiljaiset ja pimeät usein erämaiset alueet ovat uusiutumaton luonnonvara, jota tulee vaalia ja pyrkiä säilyttämään, koska niiden ala on jo vähentynyt kolmanneksella. Jokaisesta kunnasta tulisi löytyä näitä alueita ja nämä tulee merkitä	Maakuntakaavaan on merkitty seudullisesti merkittäviä olemassa olevia ampumaratoja, jotka eivät vaikutuksiltaan ole vertailukelpoisia tuulivoimaloiden kanssa. Ekologiseen kompensaatioon liittyvää kehittämisperiaatemerkintää tai suunnittelumääräystä ei ole päädytty käyttämään maakuntakaavassa. Maakuntakaavaehdotuksessa seudullisesti merkittävien aurinkoenergiantuotantoalueiden sijoittumista ohjataan koko maakunnan kattavalla yleisellä suunnittelumääräyksellä, jonka mukaan laajat aurinkoenergia-alueiden pääasiallinen sijoituspaikka tulisi olla muu kuin metsäalue, viljelyskäytössä oleva peltoalue tai ojittamaton ja luonnontilainen suo. Suunnittelumääräystä tarkistetaan muotoon "laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille". Välitetään tietoa työkalusta yksityiskohtaisempaan jälkikäytön suunnitteluun. Maakunnan hiljaiset alueet on selvitetty osana potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvitystä. Maakuntakaavassa ei osoiteta merkintöjä hiljaisille alueille.
--	--

Viheryhteystarve on maakuntakaavassa tärkeässä asemassa, koska maankäyttöä ja esimerkiksi tuulivoimaa suunnitellaan merkittävässä määrin maakuntaan. Maakunnan metsät ovat muotoutuneet puun tuotannon yksiköiksi, ja niillä harjoitettu metsänhoito perustuu jaksolliseen kasvatukseen lähes yksinomaisesti. Myös viheryhteyskäytävien metsät ovat talousmetsiä. Viherkäytävät ovat metsä-, suo- tai peltovaltaisia alueita ja ne sijaitsevat luonnon monimuotoisuusalueiden välissä, joiden joukossa on arvokkaita alueita, kuten vanhoja metsiä, lehtolaikkuja sekä erämaisia alueita. Luonnonsuojelualueista ja viherkäytävistä muodostuu tärkeitä vaihettumisreunavyöhykkeitä, ne halkovat maakuntaa monimuotoisuusverkostona. Luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden välille tulee ehdottomasti säilyttää viherkäytävät, jotta maankäyttö ei pirsto elinympäristöjä täysin käyttökelvottomiksi. Myös metsät sairastuvat, jos monimuotoisuus romahtaa. Viherkäytävät ovat luonnon valtateitä, joiden kautta populaatioiden on mahdollista säilyä elinvoimaisina ja elinkelpoisina.

Luontopaneelin 2023 suosituksena on kohdistaa lisäsuojelua jokaisen maakunnan jokaiseen luontotyyppiin. Jokaisen maakunnan tulisi suunnitella, miten ne saavuttavat kaikissa maakunnan alueella esiintyvissä luontotyypeissä 30 prosentin oikeudellisen suojelun pinta-alatavoitteen ja siihen sisältyvän 10 prosentin tiukan suojelun pinta-alatavoitteen. Luontopaneeli 2023 suosittelee myös tunnistamaan ja

ks. vastineen aiempi osa liittyen viheryhteystarpeen merkintöihin ja ekologisten yhteyksien huomioimiseen maakuntakaavassa.

asettamaan käytön rajoitteiden piiriin paikallisesti tärkeät virkistysmetsät yhteistyössä paikallisen väestön kanssa.

Viheryhteyskäytävät on säilytettävä kaavassa jo senkin vuoksi, että niiden ja luonnon monimuotoisuusalueiden näkyminen maakunnittain viestii EU:lle Suomen kansallisista toimista ennallistamisen suhteen.

Esimerkiksi Lapväärtinjoen kohdalle sijoittuu Natura 2000 - alue, joka on lonkeromaisesti joen ympäristössä lähes koko sen matkalla. Tältä alueelta tulee lähteä metsäekosysteemien verkostoa ympäristöön ja näissä kohteissa viherkäytävät ovat elintärkeitä ekosysteemien elinvoimaisuuden säilymisen kannalta.

Kuva: Nyrhilänkoski, Lapua

Lakeusmaisema on Etelä-Pohjanmaan käyntikortti, ainutlaatuinen ja säilytettävä kulttuurin satoja vuosia muokkaama kokonaisuus. Etelä-Pohjanmaa on profiloitunut

vahvasti ruokaprovinssiksi, johon lakeuden kulttuurimaisema olennaisena osana liittyy. Jotta ruuan tuotantoa voidaan jatkaa kestävästi, tulee ympäröivien alueiden olla luonnoltaan monimuotoisia. Maatalouden harjoittamisen edellytykset heikkenevät, jos luonnon monimuotoisuus ja esim. pölyttäjien määrä romahtaa. Seinäjäjoki on maakunnan kehittyvä keskuskaupunki palveluineen. Kaupunki tarvitsee tehokkaan tuotantotoiminnan ja terveydenhuollon lisäksi lähivirkistysalueita, kansallispuiston, luontoreitistön sekä kestävä kehityksen mukaisia hallintoratkaisuja, jotka parantavat asuin- ja elinympäristöä. Kaupunkipuistot ovat tärkeässä osassa säilyttämään luonnon ympäristöjä rakennetun ympäristön lomassa. Nykyään ollaan entistä tietoisempia luonnon terveysvaikutuksista. Luonto ehkäisee ennalta monia kansanterveydellisiä uhkia ja haasteita. Monimuotoisuutta tarvitaan ihmisten immuunipuolustuksen tueksi kaikissa ympäristöissä tasapainottamaan terveyttä.	Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet ja -kohteet sekä ulkoilureitit. Maakuntakaavan taustalle on tähän liittyen laadittu Etelä-Pohjanmaan virkistysalueselvitys (2023). Seinäjoen keskustaaajaman ympäristöön on maakuntakaavassa osoitettu useita maakunnallisesti merkittävaksi arvioituja virkistysalueita ja reittejä. Lisäksi palautteessa esitettyjä näkökulmia huomioidaan Seinäjoelle ja Lapualle osoitetussa keskustatoimintojen alueen merkinnässä, jonka suunnittelumääräyksen mukaan mm. yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytykset vetovoimaiselle, viihtyisälle, saavutettavalle, palveluiltaan ja asuinympäristöltään monipuoliselle kaupunkikeskustalle, jolla on selkeä identiteetti ja laadukas arkkitehtuuri. Tiivistyvillä ja muuttuvan maankäytön alueilla tulee tehokkuuden ohella huomioida paikan luonne, kaupunkikuva, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot. Viherympäristön ja kasvullisen alueen riittävään määrään tulee kiinnittää huomiota. Niille viheralueille, joilla on suuri merkitys kestäväälle kaupunkiympäristölle, ei tule rakentaa.
---	--

Metsät

Viimeisimmän, v. 2019 tehdyn uhanalaisuusarvioinnin (ns. Punainen kirjan) mukaan Suomen uhanalaisista lajeista 36 % elää ensisijaisesti metsissä ja uhanalaisia metsälajeja on kaikkiaan reilut 830. Etelä-Pohjanmaan maakunnassa metsälajien tilanne ei ole ainakaan muuta eteläistä Suomea parempi, koska suojeltujen vanhojen metsien osuus on koko maan alhaisin, vain 2-3 %. Lisäksi suurin osa maakunnan metsistä on voimakkaassa jaksottaisen kasvatuksen metsätalouskäytössä. Vanhojen ja ns. uudistuskypsien metsien osuus onkin nopeasti laskenut varsinkin 2000-luvulla, ollen laajoilla alueilla maakunnassa vain parisen prosenttia. Erityisen uhanalaisia metsälajeja ovat monet lahoppuusta riippuvaiset lajit sekä selkärangkaisista eläimistä mm. liito-orava, hömötiainen, kuukkeli, pohjantikka, varpuspöllö ja helmipöllö, joiden kanta on aikaisemmin ollut vahva myös Etelä-Pohjanmaan metsissä.

Vaikka Suomi ja niin muodoin myös Etelä-Pohjanmaan maakunta on sitoutunut pysäyttämään luontokadon v. 2030 mennessä, vuoteen 2050 tähtäävässä maakuntakaavassa ei ole millään tavalla otettu huomioon uhanalaisten metsälajien ahdinkoa. Siksi vaadimme, että maakunnan jokainen kaupunki ja kunta osoittavat omistamistaan tai seurakuntien metsistä edustavia vanhojen metsien alueita maakuntakaavaan niin laajasti, että vapaaehtoisen METSO-suojeluohjelman suojaamien yksityismetsien kanssa suojeltujen metsien osuus

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan laajasti olemassa oleva luonnonsuojelualueiden verkosto, Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä suojelualueita, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena (osallistumis- ja arviointisuunnitelma) on luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen, ekologisten yhteyksien turvaaminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan laajasti olemassa oleva luonnonsuojelualueiden verkosto, Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä suojelualueita, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön

on vähintään 10 % pinta-alasta. Vain riittävällä vanhojen metsien turvaamisella saadaan metsien luontokato estettyä edes vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi talousmetsissä on laajasti siirryttävä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Luontopaneeli 2023 suosittaa suojelemaan kaikki vanhat metsät ja kaikki luonnontilaiset metsät EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti. Suomen metsäkeskuksen kautta voisi yhdessä ELY-keskusten kanssa laatia ja toteuttaa suunnitelma Metso-ohjelman aktiivisesta markkinoinnista kaikille maanomistajille, joilla Lapin maakunnan eteläpuolella on yli 100-vuotiasta metsää.	nojalla. Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita. Maakuntakaavan viherrakenneteemaan kuuluvat edellä mainittujen lisäksi virkistykseen liittyvät merkinnät. EteläPohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet ja -kohteet sekä ulkoilureitit. Näiden lisäksi maakunnassa on joukko paikallisesti merkittäviä kohteita ja reittejä, jotka yhdessä muodostavat virkistysalueverkoston kokonaisuuden. Lisäksi maakuntakaavan valmistelussa on muiden kuin viherrakenneteemaan liittyvien merkintöjen selvityksissä, vaikutusten arvioinneissa sekä kaavaratkaisuissa (mm. kaavakartalla esitettävät rajaukset ja merkintöjen suunnittelumääräykset) huomioitu luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Maakuntakaavassa on mm. tuulivoima- ja turvetuotantomerkintöjen taustalle laadittu laajat laji- ja luontoympäristöön liittyvät selvitykset, joiden perusteella maakuntakaavalla ohjataan toimintaa alueille, joissa ei aiheudu maakuntakaavatasoisten selvitysten perusteella merkittävää haittaa tai joiden osalta annetaan suunnittelumääräyksiä vaikutusten arvioimisesta alueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Lisäksi esim. koko maakuntaa koskevassa liikenteen suunnittelumääräyksessä tuodaan esiin tarve huomioida luontoarvot sekä ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaaminen, ja aurinkoenergiaan liittyvään suunnittelumääräykseen tullaan lisäämään luonnon
--	--

Suot ja turve Etelä-Pohjanmaan soiden eliöstön kato on hälyyttävä. Aution ym. suoselvitysraportin (Autio, O. ym. 2013: Etelä-Pohjanmaan suoselvityshanke. Loppuraportti) taulukon 3.1. mukaan 90 % maakunnan soista on muutettu metsän kasvatukseen, pelloksi tai turvetuotantoon, ja vain vajaa 10 % on suhteellisen luonnontilassa. Siksi Aution ym. erittäin perusteellisen suoselvityshankkeen 84 lähes luonnontilaista suota olisi	monimuotoisuuden huomioiminen määräyksessä jo mainittujen luontoarvojen lisäksi. Liitto katsoo, että luonnon monimuotoisuutta edistetään viherrakenteen merkintöjen kokonaisuudella ja monimuotoisuusarvojen huomioimisella kaikkien kaavamerkintöjen ratkaisuisa, ei pelkästään suojeluun varattujen alueiden kautta. Sen ohella, mikäli kunta esittäisi omistamansa kiinteistön (jonka suojeluarvona esim. vanha metsä) osoittamista maakuntakaavassa suojelualueen merkinnällä, voitaisiin se huomioida maakuntakaavan jatkovalmistelussa. Etelä-Pohjanmaan liitto kannattaa METSO-ohjelman markkinointia, mutta se ei toimenpiteenä sovellu osaksi maakuntakaavan laadintaa. ks. lisäksi vastineen aiempi osa liittyen uusien suojelualueiden osoittamiseen maakuntakaavassa sekä viheryhteystarpeen merkintöihin ja ekologisten yhteyksien huomioimiseen maakuntakaavassa ks. vastineen aiempi osa liittyen uusien suojelualueiden osoittamiseen maakuntakaavassa sekä viheryhteystarpeen merkintöihin ja ekologisten yhteyksien huomioimiseen maakuntakaavassa Ennen maakuntakaavaehdotusta maakunnan liitto on ollut yhteydessä viiden arvokkaan, mutta vielä suojelemattoman
--	---

merkittävä kaavaluonnoksessa suojeluvarauksella. Nyt kaavassa on ainoastaan suot, jotka on ostettu SLL:n Pohjanmaan piirin Luonnonperintösäätiön yhteyteen perustaman Pohjanmaan suokampanjan varoilla ja haettu sen jälkeen luonnonsuojelualueeksi. Edellä mainittujen viimeisten noin 80 suon suojelu edesauttaisi merkittävästi soiden eliöstön luontokadon estämisessä tai ainakin hidastamisessa vuoteen 2050 mennessä. On käsittämätöntä, että edelleen vuoteen 2050 tähtäävässä kaavaehdotuksessa on merkittynä 8000 hehtaaria turvetuotantoalueita. Kaavaan voi jäädä ainoastaan huoltovarmuuden kannalta oleelliset ja täysin välttämättömät potentiaaliset turvetuotantoalueet. Enää vuonna 2050 ei voida kaivaa energiaturvetta, joten turvetuotantoon varatut suot on poistettava v. 2050 maakuntakaavaehdotuksesta. Lapuanjoen sivujoen, Kauhavanjoen veden laatu on vesistön huonoin (välttävä) ja sen valuma-alueella on turvetuotannossa 1000 hehtaaria soita. Sama määrä 1000 hehtaaria on myös Purmonjoen suhteellisen pienellä valuma-alueella. Turvetuotantoalueilta valuva kiintoaines ja humus kuormittavat alapuolista vesistöä ja kun tähän vielä lisätään avohakkuualueilta tuleva tutkitusti aikaisempaa paljon suuremmaksi osoitettu vastaava kuormitus, niin tämä kuormitus ei millään tavalla edesauta EU:n vesipuitedirektiivin edellyttämän hyvän veden laadun saavuttamista v. 2030 mennessä. Myös Ähtävänjoen valuma-alueelle Lappa- ja Evijärven sekä Ähtärinjärven ympäristöön on kaavassa vielä	suokohteen maanomistajiin ja käynyt keskustelua maanomistajien halukkuudesta osoittaa suoalueille suojelualueen merkintä. Keskustelujen perusteella maakuntakaavaehdotukseen osoitettiin yksi uusi suojelualue Hallanevalle Vimpeliin. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus säilytetään kaavaehdotuksen tasolla maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymän yleisvastineen mukaisesti. Mitoitus perustuu kasvu- ja kuiviketurpeen sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteiden ohella Huoltovarmuuskeskuksen maakunnan liitolle esittämään energiaturpeen huoltovarmuusnäkökulmaan. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus on noin puolet pienempi kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa. Maakuntakaavassa annetaan yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan "turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraavilla valuma-alueilla: Ähtärinjärven (35.43), Laihianjoen yläosan (41.005), Kyrönjoen keskiosan (42.02), Kyrönjoen yläosan (42.03), Jalasjoen (42.04), Mustajoen (42.05), Seinäjoen (42.07), Kainastonjoen (42.09), Kuortaneenjärven (44.04), Kauhavanjoen (44.06), Nurmonjoen (44.09) ja Lappajärven
--	---

merkitty turvetuotantoalueita. Ähtärinjärven luokitus on huonontunut, vaikka se pitäisi parantua. Viime vuosina Ähtärinjärven ympärille sekä Ähtävänjoen valuma-alueelle on edelleen myönnetty uusia turpeen nostolupia, vaikka Ähtävänjoen alajuoksulla elää erittäin uhanalainen jokihelmisimpukka. Lisäksi Ähtävänjoella on menossa kalatiehanke, joka yrittää palauttaa vaelluskalojen pääsyn yläjuoksulle. Tätäkään kalatiehanketta ei ole millään tavalla otettu huomioon maakuntakaavassa. Maa- ja kallioaineksen otto Maa-ainesten ottamisella on monia vaikutuksia ympäristöön ja nämä ympäristövaikutukset kohdistuvat ennen kaikkea maisemakuvaan sekä ottamisalueen geologisiin ja biologisiin luonnonarvoihin. Siksi maakuntakaavaan merkittävien ottoalueiden on syytä perustua tietoon alueiden soveltuvuudesta maa-ainesten ottoon. Tietoa onkin olemassa mm. maakuntakaava-aineistojen POSKI-selvityksissä. Selvitysten tavoitteena on ollut yhteensovittaa luonnon- ja maisemasuojelu maa-ainesten ottotoiminnan kanssa. Esitämme, että kaavaan merkitään vain sellaiset maa- ja kallioaineksen ottoalueet, jotka on todettu POSKI-selvityksissä ottoalueiksi soveltuviksi.	(47.03) valuma-alueet. Seuraavilla valuma-alueilla alapuolisten vesistöjen erityisiin luonnonarvoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota: Mustapuron (14.674), Pöntäneenjoen (42.097), Kätjänjoen (44.07) ja Vimpelinjoen (47.08) valuma-alueet." Maakuntakaavassa ei osoiteta turvetuotantoon soveltuvien alueiden merkintöjä Ähtävänjoen keskiosan valuma-alueelle (47.01) ja Ähtävänjoen alaosan valuma-alueelle (47.02) perustuen Natura 2000 -alueisiin kohdistuviin vaikutuksiin. Kalatiehanke on paikallista maankäytön suunnittelua, jota ei huomioida kaavamerkinnöin yleispiirteisessä ja valtakunnallisiin sekä seudullisiin maankäytön kysymyksiin tarkoitetussa maakuntakaavassa. Maakuntakaavassa osoitetaan maa- tai kalliokiviainesalueen merkinnällä alueet, jotka on POSKI-hankkeessa (2021–2023) luokiteltu luokkaan "maa-ainesten ottoon soveltuva".
--	---

Kuortaneen kunnan alueelle on merkitty kaksi maa- ja kallioaineksen ottoon soveltuvaa aluetta. Näistä kummastakaan ei ole tehty POSKI-selvityksiä. Lähdeskonto -niminen alue on erityisen sopimaton louhoskaivannoksi ja tämä varaus on poistettava. Kohteen sijainti ulottuu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle alueelle. Kohteen lähellä on tehty havainto luontodirektiivin IV (a) liitteeseen kuuluvasta lajista. Kallion murskaus on toimintaa, joka aiheuttaa melua. Kaivannossa syntyvä melu on selkeä riski alueen isojen petolintujen pesinnän onnistumiselle ja reviirien säilymiselle. Otetaan käyttöön "aiheuttaja maksaa" -periaate SLL Pohjanmaan piiri muistuttaa, että vihreä siirtymä on muutos kohti kestäväää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen. Se nojaa kiertotalouteen ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin. Siirtymä onnistuu vain, kun ilmaston rinnalla huomioidaan muut ympäristö- ja luontovaikutukset. Tämä on usein unohtunut vihreän siirtymän kiihtyessä. "Luontohaittamaksulla, maankäytönmuutosmaksulla tai rakentamista ja muuta maankäyttöä koskevalla velvoittavalla ekologisella kompensaatiolla voitaisiin toteuttaa "aiheuttaja maksaa" -periaatetta ja hillitä luontohaittojen syntymistä ja siirtää maankäytön luontovaikutuksista syntyvää	Lähdeskonton alueelle ei osoiteta maakuntakaavassa maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkintää POSKI-hankkeen päivittyneiden luokittelutietojen perusteella. Merkitään tiedoksi.
---	---

kustannusrasitusta niille toimijoille, jotka ovat vastuussa luonnon tilan heikentämisestä." Luontopaneeli 2023 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 tulee muuttamaan maakunnan maisemaa lopullisesti. Sitä ei saada takaisin mistään, jos se pirstotaan ristiin rastiin kulkevilla voimalinjoilla ja tuulivoima-alueilla. Muiden kansainvälisten sopimusten lisäksi Suomi on hyväksynyt myös Maisemayleissopimuksen EU:n jäsenvaltiona. Suomen luonto on kansallisomaisuuttamme, jonka monimuotoisuutta tulee perustuslain mukaisesti suojella.	
--	--

Suomen Tuulivoimayhdistys ry	Vastine
Yleisesti tiivistäen Suomen Tuulivoimayhdistys ry (STY) kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan kaavaehdotuksesta julkisen kuulemisen yhteydessä. STY pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaavat laaditaan mahdollistavana ja niissä osoitetaan runsaasti alueita uusiutuvan energian tuotantoa varten. On olennaista ymmärtää, että tuulivoimahankekehityksen yksityiskohtainen ja tarkempi valmistelu sekä harkinta ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) selvityksineen tapahtuu tarkemmin ns. kuntatasolla ja kunnan kaavoituksessa. Toisin sanoen	Etelä-Pohjamaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaavan rooli alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (4 §, 25 §, 32 §). Maakuntakaavalla ohjataan vähintään seudullisesti merkittävää maankäyttöä, jolloin tällaiseen maankäyttöön liittyvät kysymykset tulee ratkaista lain mukaan siihen tarkoitukseen säädetyllä maakuntakaavalla.

tarkemmalle suunnittelulle ja selvityksille pitää antaa tilaa hankkeiden YVA-vaiheessa ja kunnan kaavoituksessa. Kaavaehdotuksen perusteella vaikuttaa siltä, että maakuntakaavassa on pyritty liiankin yksityiskohtaiseen suunnitteluun. Tuulivoima-alalla on täysin tiedossa, että maakuntakaavan laatiminen kestää pitkään. Sen takia hankkeiden kehitys aloitetaan ajoissa jo maakuntakaavaprosessin aikana, kaavaluonnoksesta alkaen. Avoimuuden hengessä paikallinen hankekehitys tekee tuulivoimarakentamisen näkyvämmäksi, ja samalla se antaa uusiutuvan energian yhtiöille mahdollisuuden toteuttaa hankekehitystä pitkäjänteisesti luottaen siihen näkymään, jonka maakuntakaavoitus osaltaan osoittaa. Tasapuolisuuden nimissä STY ei yksilöi hankkeita nimeltä eikä korosta tietyn kunnan alueella olevia hankkeita. Toteamme kuitenkin, että yhteisten tavoitteiden edistämiseksi on paikallaan, että maakuntakaavaan vielä lisätään ne tuulivoima-alueet, joita kunnat ja hankekehittäjät ovat erityisesti katsoneet palauttamisen arvoiseksi, ja joissa hankekohtainen YVA- ja kaavoitusprosessi on jo käynnistetty tai voisi lähteä käyntiin vuosien 2024–2025 aikana. Lisäksi maakuntakaavaan kannattaa ottaa mukaan myös sellaiset alueet, jotka maakuntaliitto katsoo olevan potentiaalisia tuulivoimahankekehitykselle, mutta paikallisemmalla tasolla niiden kelvollisuutta ei mahdollisesti vielä havaittu.	Maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa ja erityisesti yhteisvaikutusten arvioimisessa ei toteudu ilman, että maakuntakaava suunnitteluvälineenä määrittelee tämän kokonaisuuden. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Maakuntakaavassa osoitetaan MRL:n mukaisin maakuntakaavatasoin selvityksin ja vaikutusten arvioinnein todetut potentiaaliset ja parhaiten soveltuvat tuulivoimaloiden alueet huomioiden kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi. Maakuntakaavaan merkittyjen tuulivoimaloiden alueiden toteuttamiskelpoisuudesta tulee varmistua jo maakuntakaavan vaiheessa. Maakuntakaava tarkentuu maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyn alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän mukaisesti yksityiskohtaisemmassa suunnitteluvaiheessa tarkempien selvitysten kautta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on asetettu vireille marraskuussa 2021 ja se on tavoitteena hyväksyä syyskuussa 2024. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 laaditaan avoimesti. Maakuntakaavalle on osallistumis- ja arvionitusuunnitelmassa
---	---

Maakuntakaavan suunnittelussa on viisasta laajemmin huomioida uusiutuvan energian vaikutukset Suomen kokonaisturvallisuuteen ja alueensa elinvoimaan. On hyvä huomata, että uusiutuvan energian asema lainsäädännössä on erilainen nyt verrattuna maakuntakaavatyön käynnistysvaiheeseen. Eräs merkittävä muutos on EU:n uusiutuvan energian RED III-direktiivi, joka korostaa tuulivoima- ja aurinkovoimahankkeiden merkitystä yleisen edun, maanpuolustuksen ja kansanterveyden kannalta.

asetettu neljä keskeistä suunnittelua ohjaavaa periaatetta: strategisuus, ilmastokestävyys, mahdollistavuus ja avoin vuorovaikutus, joita on toteutettu koko kaavaprosessin ajan.

Etelä-Pohjanmaan liitto on tietoinen RED II -direktiivin kansallisesta toimeenpanosta. Direktiivin täytäntöönpanon johdosta EU:n luonnonsuojeludirektiivien kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää 'erittäin tärkeän yleisen edun' käsitettä tarkennetaan siten, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina sen piiriin. Tämän seurauksena uusiutuvan energian hankkeille voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, mikäli myös muut laissa säädetyt edellytykset poikkeamiseen täytyisivät. Muita poikkeuslupaedellytyksiä on muun muassa se, että hankkeelle ei saa olla olemassa vaihtoehtoja ratkaisua, kuten haitattomampi sijoituspaikka. Vastaava menettelytapa on ollut voimassa vuoden 2022 lopusta saakka, jolloin voimaan astui EU:n neuvoston uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamista koskeva asetus. Käytännössä RED III -direktiivin myötä luonnonsuojelulakiin tehtävät muutokset siis vakiinnuttavat parhailleen sovellettavana olevan menettelytavan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että RED III -direktiivin myötä tuulivoiman asema lainsäädännössä tai maakuntakaavan rooli alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä eivät muutu maakuntakaavan laadinnan kannalta merkittävältä osin. RED III -direktiivin toimeenpano ei tarkoita sitä, etteikö maankäytön

Lisäksi uusiutuvan energian tuotanto on aina paikallista liiketoimintaa ja elinkeinonharjoittamista. Siksikin paikalliselle tarkemmalle selvitykselle kuntatason suunnittelussa pitää antaa tilaa kuten myös paikallisille toimijoille, joiden mahdollisuuksia toteuttaa uusiutuvan energian tuotantoa	suunnittelussa edelleen tulisi huomioida paikallisia olosuhteita ja arvokohteita, alueellista toimintaympäristöä tai esimerkiksi maakunnan strategisia tavoitteita. Maakuntakaavaa laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. EU:n direktiivit saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja RED III -direktiivin myötä muuttuneet säädökset ovat tulossa luonnonsuojelulakiin. Maakuntakaavan laadinnasta säädetään edelleen maankäyttö- ja rakennuslaissa, jossa määritellään mm. maakuntakaavan sisältövaatimukset. Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n mukaan "maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa". Maankäytön suunnittelua ohjaavat siten myös maakunnalliset ja paikalliset tavoitteet. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteet on määritelty osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, joka on hyväksytty maakunnallisessa poliittisessa päätöksenteossa Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen toimesta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa ei ole kategorisesti rajattu toimijoiden mahdollisuuksia toteuttaa uusiutuvan energian tuotantoa omistamillaan mailla. Tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen maakuntakaavassa perustuu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä vuorovaikutusprosesseihin.
---	--

omistamallaan maallaan ei kannata kategorisesti rajoittaa, vaan löytää siihen tasapainoiset ja mahdollistavat ratkaisut. Maakuntakaavaehdotuksen tuulivoimaa koskevista yleisistä suunnittelumääräyksistä Kaavaehdotuksen nykyinen suunnittelumääräys rajaa kaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden ulkopuoliset alueet pois tuulivoimarakentamisesta hyvin pitkäksi aikaa. Koska kaavaehdotuksessa osoitetut alueet perustuvat tällä hetkellä vallitsevaan näkemykseen, suunnittelumääräys ei ota huomioon esimerkiksi sähkönsiirtoverkon kehittymistä, mikä voi avata uusia mahdollisuuksia toteuttaa tuulivoimahankkeita alueille, joille niitä ei ole nyt kaupallisessa mielessä järkevää suunnitella. Toisaalta kaikki kaavaehdotuksessa osoitettavat tuulivoima-alueet eivät välttämättä ole toteutettavissa tarkemman suunnittelun perusteella tai kuntapoliittisten päätösten vuoksi, jolloin maakuntaan ei ole mahdollista kehittää sitä määrää tuulivoimaa, joka maakuntakaavassa on tavoitteena. Siksi suunnittelumääräyksissä olisi parempi kirjata, että maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimala-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimala-alueita, jotka eivät ole ristiriidassa maakuntakaavan tavoitteiden tai alueen muun maankäytön kanssa.	Näihin laajoihin aineistoihin, aina selvityksistä maakuntakaavoituksen aikana saatuihin lukuisiin lausuntoihin ja palautteisiin, on mahdollista perehtyä Etelä-Pohjanmaan liiton nettisivuilla. Maakuntakaavaratkaisun mukaan maakuntakaavamerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, vähintään seitsemän (7) tuulivoimalan sijoittamiseen soveltuvat alueet. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista (alle 7 voimalaa). Maakuntakaavaan ei siis sisälly suunnittelumääräystä, joka rajaisi tuulivoimaloiden alueiden ulkopuoliset alueet kokonaan tuulivoimarakentamisen ulkopuolelle. Vireillä olevan maakuntakaavan tavoitevuosi on 2050, mutta tämä ei tarkoita, että maakuntakaavaa ei päivitetäisi jo aiemmin. Etelä-Pohjanmaalla tullaan pitämään maakuntakaava ajan tasalla huomioiden mm. toimintaympäristössä tai lainsäädännössä tapahtuvat muutokset. Maakuntakaavan rooli alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (4 §, 25 §, 32 §). Maakuntakaavalla ohjataan vähintään seudullisesti merkittävää maankäyttöä, jolloin
---	--

	tällaiseen maankäyttöön liittyvät kysymykset tulee ratkaista lain mukaan siihen tarkoitukseen säädetyllä maakuntakaavalla. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa oleva kirjaus siitä, että seudullisten tuulivoimaloiden alueiden tulee sijoittua maakuntakaavassa osoitetuille alueille, on ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan (2016) mukainen. Uuden oppaan päivittäminen on Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheessa kesken. Maakuntakaavaselostuksessa säilytetään maininta siitä, että maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista (alle 7 voimalaa). Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevien seudullisten kysymysten ratkaiseminen maakuntakaavassa edellyttää mainittua kirjausta. Maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa ja erityisesti yhteisvaikutusten arvioimisessa ei toteudu ilman, että maakuntakaava suunnitteluvälineenä määrittelee tämän kokonaisuuden. Seudullisesti merkittävien tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen kokonaisvaltaisesti tuulivoimaa käsittelevässä maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle voi johtaa merkittävien haitallisten vaikutusten arvioinnin huomiotta jättämiseen esimerkiksi valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien ympäristöarvojen osalta.
--	---

	Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n laadinnan aikana erityisesti lukuisten uusiutuvan energian hankkeiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset ovat korostuneet mm. maakuntakaavan taustaselvityksissä ja niihin liittyvissä vaikutusten arvioinneissa sekä viranomaisten ja muiden kanssa käydyssä vuorovaikutuksessa. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on pitänyt tärkeänä, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ohjaa seudullisten tuulivoimaloiden alueiden sijoittumista. Sähkönsiirtoverkko tai sen kapasiteetti eivät ole olleet perusteena maakuntakaavassa osoitettaville tuulivoimaloiden alueille. Maakuntakaavassa ei ole asetettu määrällistä tavoitetta tuulivoiman kehittämiseksi. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen merkinnät ovat alueen erityisominaisuutta osoittavia merkintöjä, jotka osoittavat maakuntakaavatasoisin selvityksin todettua toteuttamiskelpoisuutta ja potentiaalia tuulivoimatuotantoon. Merkintä ei kuitenkaan varaa alueita tuulivoimatuotannolle. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin (Sweco 2024) mukaan kaavaratkaisu tuulivoiman osalta on merkittävän laaja, mutta vaikutusten arvioinnissa on pidetty ratkaisun ylimitoitusta perusteltuna: <i>Kaikkien osoitettujen alueiden ei tarvitse toteuttaa energiaomavaraisuuden tavoitteen täyttymiseksi. Tämä on</i>
--	---

Seudullisesti merkittävän hankkeen koosta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa seudullisesti merkittäväksi kokonaisuudeksi katsottaisiin jo seitsemän tai sitä suurempi määrä tuulivoimaloita. Ei ole yhteiskunnan edun mukaista, että osayleiskaavassa hyväksytyn aluerajauksen suhde maakuntakaavan ohjausvaikutukseen ja siinä esitettyyn aluerajaukseen jäisi säännönmukaisesti hallinto-oikeuden arvioitavaksi. Siksi lähtökohtana aluerajauksia määriteltäessä tulisi ehdottomasti olla, että maakuntakaavassa esitetyt aluerajaukset tehdään niin laajoiksi, että osayleiskaavassa määritelty alue jää pääsääntöisesti yhtä laajaksi tai pienemmäksi. Kaavaehdotuksen mukainen alaraja seudullisesti merkittävälle hankkeelle (seitsemän tuulivoimalaa) ei kestä kriittistä tarkastelua, ja se on tosiasiaassa maakuntakaavoituksen yleisten suunnitteluperiaatteiden vastainen. Tämä linjaus ei myöskään kohtelee tasapuolisesti maanomistajia, sillä se tulee merkittävällä tavalla linjaamaan ihmisten mahdollisuuksista elinkeinon harjoittamiseen (maanvuokratuotot uusiutuvasta energiasta, yritysten	<i>tarpeellista, sillä yksityiskohtaisemmissa selvityksissä voi tulla esiin vaikutuksia, joiden vuoksi tuulivoiman toteuttaminen kaikille alueille ei olekaan välttämättä mahdollista. Tekemällä useampia varauksia todennäköisyys energiaomavaraisuuden täyttymiselle on hyvä. Ylimitoitus on näin ollen perusteltua.</i> ks. vastine aiemmin MRL:n mukaisesta maakuntakaavan roolista alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä ja seudullisten maankäyttökysymysten ohjaamisessa Seudullisen tuulivoima-alueen raja säilytetään 7 voimalassa. Maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut: Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Seudullisuuden raja on määritelty maakuntakaavan laadinnan alkuvaiheessa ja maakuntakaavan selvitykset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu alueille, jotka on määritelty tämä raja-arvo huomioiden. Seudullisuuden rajan määrittelyyn on vaikuttanut pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksen laadinnan aikana laajan asiantuntijaryhmän kanssa käyty keskustelu sopivasta raja-arvosta. Lisäksi, huomioiden käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunniteltu yksikköteho (pääosin 6-10 megawattia), YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy vähintään 7,5 voimalalla.
--	---

mahdollisuudet kehittää hankkeita) sellaisissa tilanteissa, joissa kunnassa olisi halukkuutta kaavoittaa hanke kyseiselle alueelle eikä tarkemmissa selvityksissä ole todettu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Tuulivoima ja villieläimet Tuulivoimahankkeissa toteutetaan aina merkittävää yhteensovittamista eikä vähiten tuulipuiston sovittamisessa yhteen sijaintiympäristönsä luonnon kanssa. Tässäkin aiheessa vaikutukset eläimiin tulisi maakuntakaavan sijaan ratkaista hankekohtaisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun keinoin, koska sitä joka tapauksessa toteutetaan	Merkittävä tekijä seudullisuuden rajan määrittelyssä Etelä-Pohjanmaalla on myös toteutuneiden ja suunnittelussa olevien tuulivoimahankkeiden suuri määrä, jolloin voimalamäärältäänkin pienemmät hankkeet voivat yhteisvaikutusten kautta aiheuttaa ns. kokoaan suurempia vaikutuksia. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan "tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin". Ympäristöministeriön ohjeen (2016) mukaan "maakuntakaavoituksen tehtävänä on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen. Tuulivoimarakentamisen keskittäminen maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoima-alueille edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, vähentää tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottaa tuulivoimarakentamisen ja muun alueiden käytön yhteensovittamista". Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonismaakuntakaava, jossa on käsittelyssä kaikki alueidenkäytön teemat, eli aluerakenteen, liikenteen, teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiantuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat. Näin ollen myös seudullisen tuulivoimatuotannon ohjaamisessa voidaan
---	---

kunnan oman kaavaproessin ja tarkan hankekehityksen kohdalla. Voidaan nostaa esimerkeiksi kaksi erilaista eläintä, maakotka ja metsäpeura. Varsinkin maakotka vaikuttaa usean Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevan tuulivoima-alueen toteutukseen. Vallitsevana käytäntönä on ollut jättää kahden kilometrin vyöhyke maakotkan pesien ja tuulivoimaloiden välille. Käytäntö on ollut toimiva, eikä törmäyksiä maakotkan ja tuulivoimaloiden välillä juuri ole tiedossa. Maakotkan kanta on ollut vakaassa kasvussa samaan aikaan, kun tuulivoimaa on rakennettu runsaasti samoille seuduille, joissa maakotkia pesii. Lisäksi tuulivoimayhtiöillä on mahdollisuus hyödyntää haaskaruokintaa maakotkakantojen vahvistamiseksi ja ohjaamiseksi pois tuulivoimaloiden luota. Suomessa on myös hyviä kokemuksia lintututkan käytöstä, jota hyödyntäen tuulivoimaloita voidaan tarvittaessa jopa pysäyttää. Useita keinoja yhteensovittaa maakotka ja tuulivoima löytyy, mille on vain annettava mahdollisuus hankkeiden tarkemmassa suunnittelussa. Toinen lausunnossamme esiin nostamamme eläin on metsäpeura, jonka reviirien ja liikkeiden vaikutus otetaan huomioon hankkeiden tarkemmassa paikallisessa suunnittelussa. Tuulivoimarakentamisessa metsäpeuran vaeltaminen huomioidaan ja esteitä kulkemiselle ei aseteta. Metsäpeuran varsinainen suojelu tapahtuu Natura-alueilla, kun taas tuulivoimaa rakennetaan talousmetsään tavalla, jolla	maakuntakaavassa tehdä kokonaisvaltaista alueidenkäytön yhteensovittamista. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen vaikutusten selvittämistä, ml. yhteisvaikutukset, ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi. Näin ollen myös lajistoon kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida MRL:n mukainen maakuntakaavan yleispiirteinen tarkastelutaso ja selvitysvelvollisuus huomioiden. Petolintujen osalta ohjeistuksena on, että vaikutuksia voidaan maakuntakaavassa arvioida olemassa olevia reviiritietoja ja elinympäristö- ja populaatiomallinnuksia hyödyntäen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle laaditussa maa- ja merikotka sekä sääksi -selvityksessä on hyödynnetty ko. mallinnuksia maakuntakaavatasoisella tarkastelulla.
---	--

metsäpeuran siirtyminen kesä- ja talvilaidunalueiden välillä pyritään mahdollistamaan häiriöttä.	Selvityksessä on käytetty ajantasaista tietoa Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoista. Metsäpeuran osalta maakuntakaavaratkaisu perustuu Natura 2000 -alueille laadittuun arviointiin, saatuihin asiantuntijapalautteisiin ja käytyihin neuvotteluihin, sekä niiden pohjalta tehtyyn kaavaratkaisuun, jossa on huomioitu, että maakuntakaavaratkaisun tulee olla toteuttamiskelpoinen myös metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Maakuntakaava tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnitteluvaiheessa tarkempien selvitysten kautta. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa on kuvattu alueiden tarkentumista: <i>Maakuntakaava osoittaa sille tarkoitetulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Maakuntakaavan rajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoisin selvityksin varmistuttava, etteivät maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu. Maakuntakaavan aluerajaukset voivat siis tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Keskeistä on arvioida, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin maakuntakaavamerkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja</i>
---	---

Maakuntakaavaehdotus ja aurinkovoima STY on vuosikokouksessaan 18.4.2024 tehnyt päätöksen toimintansa uudistamisesta koskemaan laajemmin uusiutuvaa energiaa ja varsinkin nyt uudistuksen alkuvaiheessa aurinkovoimaa teollisessa kokoluokassa. Siksi on luontevaa, että käsittelemme maakuntakaava lausunnossamme myös aurinkovoimaa koskevia seikkoja. On hienoa havaita, että maakuntakaavan uudistuksen yhteydessä on tunnistettu aurinkovoiman kasvu varsinkin teollisen mittaluokan hankkeissa. Maakuntakaavaehdotuksen tapa kuitenkin rajoittaa aurinkovoiman sijoittamista kategorisella suunnittelumääräyksellä toistaa tapaa, joka ei mahdollista paikallista energiantuotantoa ja myös rajoittaa eteläpohjalaista maa- ja metsätaloutta. Teollisen mittaluokan aurinkovoimaloiden sijoittumista ei tulisi ohjata sitovasti maakuntakaavalla. Aurinkovoimalla on harvoin, jos koskaan seudullisia vaikutuksia, joita olisi tarpeen maakuntakaavalla ohjata. Tästä syystä aurinkovoimaa ei ole	<i>yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina. Maakuntakaavan aluerajausten tarkentuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua ja harkintaa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alue osoittaa tuulivoimamylyille soveltuvaa sijaintia, jolloin esimerkiksi melualueet voivat sijoittua rajausten ulkopuolelle.</i> Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavan suunnittelumääräys ei ohjaa aurinkovoiman sijoittumista kategorisesti. Maakuntakaavan aurinkovoimaan liittyvä suunnittelumääräys ei myöskään rajoita maa- ja metsätaloutta. Maakuntakaavalla ei ohjata sitovasti teollisen mittaluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumista. Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueelle suunniteltujen yksittäisten teollisen mittaluokan aurinkovoima-alueiden koko
--	--

syytä ohjata maakuntakaavalla. Maakuntakaavoituksen tulisi olla mahdollisimman yleispiirteistä, ja lähtökohtaisesti vain keskeisimmän infran tulisi olla oikeusvaikutteisuuden piirissä. Paikallisesta hankkeesta tehdyt paikalliset vaikutusten arvioinnit ja selvitykset tarvitaan perusteluiksi hanketta varten jatkossakin. Aurinkovoimalan maisemavaikutukset ovat verrattain paikallisia. Ylipäättään huomioitavia seudullisia tekijöitä aurinkovoimaloissa on verrattain vähän. Erityisen hankalana näemme suunnittelumääräyksen, jonka mukaan laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille. Teollisen kokoluokan aurinkovoimaa ei tule tässä vaiheessa säädellä maakuntakaavoituksella. Erityisen tärkeää on, ettei käytöstä poistuneita turvetuotantoalueita suljeta pois aurinkovoiman tuotannolta.	on laajimmillaan ollut lähes 1000 hehtaaria. Etelä-Pohjanmaan liitto ei jaa näkemystä siitä, että vastaavilla aurinkovoimahankkeilla ei olisi seudullisia vaikutuksia alueen maankäyttöön. Seudullisia vaikutuksia voi aiheutua esimerkiksi vesistöön, energiansiirtoinfrastruktuuriin ja viherrakenteeseen. Liitto yhtyy näkökulmaan, että laajojenkin teollisen mittaluokan aurinkovoima-alueiden maisemavaikutukset ovat pääosin paikallisia. Aurinkoenergiaan liittyvää yleistä suunnittelumääräystä muutetaan muotoon "laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille". Tämän muotoilun kautta selkeytetään mahdollisuutta tarkastella teollisen mittaluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumista hankekohtaisessa suunnittelussa, mutta toisaalta tuodaan esiin maakuntakaavaprosessissa esillä ollut tahtotila siitä, että laajojen aurinkovoima-alueiden ensisijainen sijoituspaikka ei Etelä-Pohjanmaalla olisi metsäalue, viljelyskäytössä oleva peltoalue tai luonnontilainen tai ojittamaton suo. Maakuntakaavassa ei suljeta pois aurinkovoiman sijoittumista turvetuotantoalueille.
---	--

Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry	Vastine
Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheen julkinen kuuleminen Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry (SSLTY) on tutustunut kaavaehdotuksen aineistoon ja esittää seuraavassa mielipiteensä. SSLTY on yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää toimialueensa linnuston tuntemusta sekä lintujen ja luonnon suojelua. Velvollisuutemme on tuoda esille linnustonsuojelullisia näkökulmia, ajantasaista lintutietoa sekä painottaa ympäristövaikutusten arviointia päätöksenteossa. BirdLife Suomen jäsenyhdistyksenä tuemme linnustonsuojelun, tutkimuksen ja lintuhavaintojen avulla monimuotoisuuden säilymistä ja kestävää kehitystä. Yhdistyksemme toimialue käsittää Etelä-Pohjanmaan pohjoiset ja itäiset osat, ja sen läntisimmät kunnat ovat Isokyrö, Ilmajoki ja entisen Jalasjärven kunnan alue. Yleishuomiomme koskee seuraavassa koko Etelä-Pohjanmaata, ja yksittäisissä kohde-esimerkeissä rajoitumme omaan toimialueeseemme. Yleisenä huomiona esitämme, että luonnon monimuotoisuudelle ja siten myös linnustolle tärkeät alueet ja viheryhteyskäytävät ovat kaavassa jäämässä sinänsä tärkeän uusiutuvan energiatuotannon jalkoihin. Tuulivoimalle	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.

soveltuvia alueita on sijoitettu aivan näiden viereen ja jopa sisälle. Lisäksi kaavalla tulisi säädellä myös aurinkovoimalle osoitettuja alueita. Aurinkovoima on yleistynyt, ja aurinkovoimalan peitto voi suurimmillaan olla jopa neliökilometrien luokkaa. Kyseessä on siis linnuston elinmahdollisuuksiin ratkaisevasti vaikuttava maankäyttömuoto. Aurinkovoimaa suositellaan sijoitettavaksi käytöstä poistetuille turvetuotantoalueille. Tällä vältetään uusiutuvan biomassan raivaaminen aurinkovoimalan tieltä. Entisissä turvetuotantoalueissa on kuitenkin eroja. Jotkut soveltuvat esimerkiksi kosteikoiksi ennallistettaviksi, jolloin turvetuotannon vaikutuksia voidaan jälkikäteen kompensoida. Lisäksi käytöstä poistuneilla turvetuotantoalueilla Etelä-Pohjanmaalla on havaittu äärimmäisen uhanalaisen peltosirkun (<i>Emberiza hortulana</i>) reviirejä (esim. Koskinen M.I. 2020: Tulevaisuus turvesirkkujen varassa? – Suomenselän Linnut 55 (4): 130-135). Uusiutuvaan energiatuotantoon liittyvät uudet sähkönsiirtolinjat pirstovat laajoja yhtenäisiä metsäalueita ja ovat haitallisia metsälinnustolle mutta aukeita ylittäessään myös muuttolinnuille. Kaavalla tulisi ohjata myös näiden uusien sähkönsiirtolinjojen vetämistä.	Maakuntakaavaehdotuksessa annetaan aurinkovoimaan liittyvä yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan mm. luonnon monimuotoisuuteen, ilmastopäästöihin ja vesistöihin kohdistuvat vaikutukset tulee huomioida alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavaehdotuksen suunnittelumääräyksessä on myös annettu aurinkovoiman sijaintiin liittyvää ohjausta. Aurinkovoimaan liittyvää suunnittelumääräystä tarkistetaan seuraavaan muotoon: Laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojittamattomille tai luonnontilaisille soille. Maakuntakaavassa ei osoiteta aurinkovoimaan soveltuvia alueita karttamerkinnöillä. Maakuntakaavassa annetaan sähkönsiirtoon liittyvä yleinen suunnittelumääräys, jota on kehitetty kaavaprosessin aikana saadun palautteen perusteella. Suunnittelumääräyksen mukaan mm. "sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa ei tule aiheuttaa merkittäviä haittavaikutuksia kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin eikä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman
--	---

Kaavaprosessin aikana kaavaluonnoksesta on poistettu viheryhteyskäytävät, joiden tarkoitus oli toimia maakunnallisen luonnon viheralueverkkona ja ns. ekologisina käytävinä. Yhdistyksemme mielestä viheryhteyskäytävät tulisi palauttaa maakuntakaavan. Tämä olisi perusteltua, koska käytävien avulla voitaisiin nykyistä tilannetta paremmin huomioida linnuston ja muun luonnon tarpeet ja merkitys maakunnallisessa maankäytön suunnittelussa.

Alueemme linnuston ja muun luonnon heikentynyt tila on todennettu sekä maakuntakaavan valmisteluaineistoissa, että muissa alueemme luonnontilaa selvittäneissä tutkimuksissa. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakunnalla on oma erityisvastuunsa niistä lintulajeista, joiden esiintymisalueen painopiste on maakunnan alueella. Tähän lajistoon kuuluu erityisesti soiden ja kulttuuriympäristöjen lintulajeja, kuten edellä mainittu peltosirkku. Lisäksi Etelä-Pohjanmaalla on useita esiintymisensä etelärajalla olevia lajeja, kuten maakotka, kuukkeli ja riekko.

vähäisin vaikutuksin." ja "energiantuotantoalueiden ja energian varastointialueiden suunnittelussa on ensisijaisesti selvitettävä mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein. Muutoin liittäminen sähköverkkoon on pääsääntöisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon toimijoiden kanssa."

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin.

Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi ekologiin yhteyksien huomioimisesta annetaan suunnittelumääräykset myös mm. tuulivoima-alueiden ja liikenneväylien suunnitteluun liittyen.

Kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin mukaan "laajoja metsä- ja suoalueita yhdistäviä viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavassa. Eläinten ja kasvien liikkumis- ja leviämisreitit huomioidaan koko maakuntaa koskevan suunnittelumääräyksen kautta. Maakunnassa luonnonsuojelualueiden verkosto on harva, ja niiden

Viheryhteyskäytävät muodostaisivat myös potentiaalisen välineen, jolla maakunnan linnuston elinmahdollisuuksia voitaisiin parantaa; nykytilanteen säilyttäminen ei ole riittävä tavoite, koska linnuston tila jatkuvasti heikkenee.

Kaavaehdotuksessa on osoitettu 45 tuulivoima-aluetta. Vaikka tuulivoiman lisärakentaminen lisäisikin ilmastonäkökulmasta tärkeitä vähäpäästöistä energiantuotantoa, tulisi näin merkittävä tuulivoima-alueiden määrä pirstomaan maakuntamme luonnonympäristöjä kestävämmällä tavalla. Lisäksi monet tuulivoima-alueet sijaitsisivat linnustollisesti arvokkailla alueilla. Esimerkiksi kaikille maakunnan maakotkan pesimäalueille on ajateltu voitavan sijoittaa tuulivoimaloita. Kaavaehdotuksen pohja-aineistona olisi ollut käytettävissä

kytkeytyneisyys on heikko. Laajoilla alueilla ei ole luonnonsuojelualueita eikä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet -merkitöjä. Ekologisten yhteyksien on tarkoitus pysyä pääosin maa- ja metsätalouskäytössä. Vaikka niiden tarkkaa sijaintia tai kokoa ei määritetä maakuntakaavassa, yleinen suunnittelumääräys turvaa ekologisten yhteyksien huomioimista tarkemmassa suunnittelussa. Viheryhteysmerkinnän puuttuminen maakuntakaavasta, vaikka niiden tarve on tunnistettu maakuntastrategiassa, vaikuttaa heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen sekä luontotyyppien ja lajiston tilaan."

Vaikka viheryhteystarpeen merkinnän puuttuminen vaikuttaa vaikutusten arvioinnin mukaan heikentävästi luontoarvoihin, täyttää kaavaratkaisu kokonaisuudessaan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavan tavoitteet ja sisältövaatimukset, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä edistää maakuntastrategian tavoitteiden toteuttamista.

Maakuntakaavaehdotuksen julkisen kuulemisen aineistossa on 44 tuulivoimaloiden aluetta.

Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella sijaitsee 19 maakotkan reviiriä, joista kolme sijaitsee kokonaan Etelä-Pohjanmaalla ja loput maakuntarajoilla. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueista noin puolet (23/44) sijoittuu osittain tai kokonaan maakotkareviirille.

tietoja maakotkan esiintymisestä, mutta aineisto on jätetty pääsääntöisesti huomioimatta.	Maakotkaan kohdistuvia yhteisvaikutuksia arvioidaan reviireittäin huomioiden toteutuneet tuulivoima-alueet (myös naapurimaakuntien puolella) ja maakuntakaavassa osoitettavat tuulivoimaloiden alueet. Maakuntakaavan taustalle laaditussa petolintuselvityksessä on käytetty maakotkan merkittävän törmäysriskin reviirikohtaisena riskirajana lukua 0,08 törmäystä/reviiri/vuosi (ns. kumulatiivinen kokonaisriski), jota sovelletaan myös tässä yhteisvaikutusten arvioinnissa (Tikkanen, Ekbländ ja Tuohimaa, 2022. Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla). Vaikutusten arvioinnissa tuodaan esiin myös reviirillä vireillä olevat tuulivoimahankkeet, mutta niitä ei huomioida kumulatiivisen kokonaisriskin laskennassa, koska hankkeiden suunnittelu on vielä kesken. Useat hankkeet sijoittuvat kuitenkin samoille alueille kuin maakuntakaavojen tuulivoimaloiden alueet, eli tulevat siltä osin huomioiduksi. Maakotkien merkittävä törmäysriski (0,08 törmäystä/reviiri/vuosi) ei ylity yhdelläkään arvioinnissa mukana olleella maakotkareviirillä. Reviirikohtaisessa vaikutusten arvioinnissa on huomioitu maakuntakaavan laadinnan aikana tietoon tulleet maakotkan pesät, joita ei ole ollut maakuntakaavan petolintuselvityksen aikana tiedossa. Törmäysten lisäksi tuulivoima-alueet vaikuttavat petolintuihin myös häiriöiden kautta, mm. rajoittaen saalistusalueita ja
--	--

Tuulivoima-alueiden sijoittamisessa olisi pitänyt noudattaa varovaisuusperiaatetta ja jättää tuulivoima-alueet pois luonnon monimuotoisuudelle tärkeiltä alueilta, viheryhteyskäytäviltä, lintujen muuttoreiteiltä ja suojelualueiden välittömästä läheisyydestä. Yhtenä esimerkkinä on mainittava Seinäjoen ja Kuortaneen välillä oleva suosittu Hirvijärven-Varpulan alue, jota ollaan ympäröimässä tuulivoimaloilla. Seinäjoki-Kuortane tien eteläpuolelle sijoitettu tuulivoima-alue katkaisee lisäksi yhteyden Hirvijärven-Varpulan alueelta Kuorasjärven itäpuoliseen erämaahan, jossa on Larvannevan, Mulkkujärven Ja Vähä-Mulkkujärven Natura-alue.	pidentäen saalistusmatkoja. Tapauskohtaisesti vaikutukset voivat olla merkittävämpiä kuin mahdollisella törmäyskuolleisuudella. Tuulivoimaloiden häiriöllä voi olla vaikutuksia etenkin suo- ja metsäalueilla saalistavalle maakotkalle. Tikkasen, Ekblandin ja Tuohimaan (2022) mukaan näiden vaikutusmuotojen arviointi on tärkeää hankekohtaisissa selvityksissä, eikä arviointi maakuntakaavassa ole mahdollista lähtötietojen puutteiden vuoksi. Maakuntakaavassa annetaan kaikille maakotkareviireille sijoituville tuulivoimaloiden alueille suunnittelumääräys, jonka mukaan alueella todetun suuren petolinnun reviiri tulee huomioida osana tuulivoimaloiden alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Muistutuksessa esiin tuodut asiat eivät ole yleispiirteisellä maakuntakaavan tarkastelutasolla olleet potentiaalisia tuulivoimaloiden tuotantoalueita poissulkevia kriteerejä, mutta ne on huomioitu kaavan selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa, ja niihin liittyen on maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräyksiä, jotka tulee huomioida alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoimalle annetun suunnittelumääräyksen mukaan mm. "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset --- kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron
---	---

Jäkälänevan tuulivoimaloiden alue Kuortaneella rajautuu välittömästi Heininevan luonnonsuojelualueeseen. Aluetta koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan "Tuulivoimaloiden alueen 28 (Jäkäläneva, Kuortane) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Valkealammen alueen virkistysarvojen säilyminen." Tämä on sinänsä kannatettavaa, mutta Heininevan luontoarvot on määräyksessä sivuutettu.	yhteisvaikutukset" ja "tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin" ja "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 - verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja". Kuortaneen itäosaan osoitettu tuulivoimaloiden alue (Jäkäläneva) rajautuu luonnonsuojelualueisiin (Suojelu-Moisiotila ja Heinineva 1) sekä soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteeseen (Heinineva). Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelu- tai suojelualueille. Tuulivoimaloiden alueille on annettu aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä liittyen petolintujen, metsäpeuran, maisemavaikutusten, Natura 2000 -verkostoon kuuluvien vesistöjen ja virkistysarvojen huomioimiseen. Näiden lisäksi tuulivoimaan liittyvässä yleisessä suunnittelumääräyksessä on huomioitu aiemmin vastineessa esitetyn mukaisesti luontoarvoihin kohdistuvia vaikutuksia, jotka tulee huomioida kaikkien tuulivoima-alueiden sekä niihin liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa. Tuulivoiman mahdolliset vaikutukset Heininevan luonnonsuojelualueen luontoarvoihin tulee
---	---

Kaavaluonnoksessa olisi ollut välttämätöntä tarkastella myös tuulivoimaan liittyvien sähkönsiirtoyhteyksien vaikutusta ja sijoittumista maakunnan luontoon nyt kuvattua tarkemmin. Voimalinjat pirstovat harvaanasuttuja luontoalueita ja lisäävät omalta osaltaan luontokatoa. Maakunnallista ohjausta olisi tarvittu siksikin, että kuntien omat tuulivoimaan liittyvät osayleiskaavat eivät ota siirtolinjoihin kantaa.

selvitettäväksi alueen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma. Maakuntakaavassa ei esimerkiksi suunnitella tuulivoima-alueiden voimalamäärää tai voimaloiden tarkempaa sijoittumista, millä on vaikutusta sähkönsiirron toteuttamiseen. Maakuntakaavaehdotukseen on merkitty ne tuulivoimala-alueiden sähkönsiirtoyhteydet, joiden sijainti on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varmistettu (lunastuslupavaihe). Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoima-alueiden sähkönsiirron yhteyksiä muilta osin. Kaavaselistuksessa on esitetty tuulivoimaloiden alueita lähimpänä olevat sähköasemat tai rakentuneiden tuulivoima-alueiden toteutunut sähköasema.

Etelä-Pohjanmaan liitto kantaa huolta metsäalueiden ja elinympäristöjen pirstoutumisesta. Maakuntakaavassa annetaan sähkönsiirtoon liittyen yleinen suunnittelumääräys, ks. vastineen aiempi osa. Liitto on myös tehnyt kannantoton (<https://epliitto.fi/tiedotteet/kannanotto-sahkon-siirtolinjojen-haittavaikutuksien-vahentamiseksi/>), jonka yhtenä tavoitteena on metsäekosysteemien hävittämisen ehkäiseminen sähkönsiirron toteuttamisessa. Tämän lisäksi liitto seuraa ja ohjaa sähkönsiirtoyhteyksien suunnittelua antamalla lausuntoja osana energiantuotantohankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Maakuntakaavan laatua parantaisi suunnitteluprosessin aikana esiinnousseiden "luontotyökalujen" huomioiminen. Esimerkiksi ekologisen kompensaation ja ennallistamistarpeiden huomioiminen on laiminlyöty. Kaavaehdotukseen on merkitty noin 8000 hehtaaria turvetuotantoalueita. Edes huoltovarmuuden tarpeet eivät edellytä näin mittavaa varaumaa. Mielestämme kaavaan voi jäädä ainoastaan huoltovarmuuden kannalta oleelliset ja täysin välttämättömät potentiaaliset turvetuotantoalueet. Enää vuonna 2050 ei voida kaivaa energiaturvetta, joten turvetuotantoon varatut suot on näiltä osin poistettava maakuntakaavaehdotuksesta.	Maakuntakaavaprosessissa ei ole nähty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia yleispiirteisen kaavatason tarkoituksenmukaisia keinoja, joilla muistutuksessa esitettyjä ekologisen kompensaation ja ennallistamistarpeiden teemoja olisi tullut edistää. Etelä-Pohjanmaalla tullaan pitämään maakuntakaava ajan tasalla huomioiden mm. toimintaympäristössä tai lainsäädännössä tapahtuvat muutokset. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus säilytetään kaavaehdotuksen tasolla maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymän yleisvastineen mukaisesti. Mitoitus perustuu kasvu- ja kuiviketurpeen sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteiden ohella Huoltovarmuuskeskuksen maakunnan liitolle esittämään energiaturpeen huoltovarmuusnäkökulmaan. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus on noin puolet pienempi kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa.
---	--

Suomenselän Luonnonystävät ry	Vastine
Suomenselän Luonnonystävät ry:n lausunto ehdotusvaiheessa olevasta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:sta	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta.

Suomenselän Luonnonystävät ry on Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n paikallisyhdistys, kotikunta on Alavus, toimialueeseen kuuluvat kunnat ovat Alavus ja Kuortane. Olemme antaneet mielipiteemme maakuntakaavan valmisteluvaiheen suunnitelmasta jo maaliskuussa 2023. Siinä toimme esille tulevaisuuden isot haasteet, ilmastomuutoksen torjunnan ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen. Huolena ovat korkeat kasvihuonekaasupäästöt, vesistöjen heikko tila ja lajien uhanalaistuminen. Haasteista selvittää siten, että ne huomioidaan. Tässä kehityksessä maakuntatason suunnittelulla on tärkeä merkitys. Tarkennamme nyt aiemmin lausumaamme.	Merkitään tiedoksi.
Luonnon monimuotoisuus Maakunnan heikko luonnon monimuotoisuuden tila johtuu suurelta osin vanhojen metsien, luonnontilaisten soiden ja suojelualueiden vähydestä sekä vesistöjen heikosta tilasta. Huono tilanne on seurausta siitä, ettei luontoon ja ympäristöön ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Nyt tilanne aletaan tiedostaa. <u>Maanrakennuslaki</u> (5 §) velvoittaa kaavoittajaa pitämään suunnittelun tavoitteena luonnon monimuotoisuuden ja luonnonarvojen säilymisen, ympäristönsuojelun ja ympäristöhaittojen ehkäisemisen sekä kiinnittämään erityisesti huomiota alueiden käytön	Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on laadittu muistutuksessa mainitun maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavaa koskevien pykälien mukaisesti.

ekologiseen kestävyys ja luonnonarvojen vaalimiseen. Kaavasunnittelua ohjaavat <u>valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet</u>, ja maanrakennuslaki (MRL 24 §, 2 momentti) velvoittaa huomioimaan alueidenkäyttötavoitteet siten, että kaavalla edistetään niiden toteutumista. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ovat esim. huolehtia valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Näiden lain velvoittamien tavoitteiden toteutuminen tukee maakunnan hyvää kehitystä ristiriidattomasti yhdessä muiden tavoitteiden kanssa. Vetoamme maanrakennuslakiin esittäessämme seuraavaa: Kaavaan palautetaan viheryhteystarve -merkinnät. Merkintä on hyvä, perusteltu ja tarpeellinen. Laki velvoittaa huolehtimaan ekologisten yhteyksien (viheryhteyksien) säilymisestä. Viheryhteyksillä on lajiston säilymisen, liikkumisen ja levittäytymisen kannalta keskeinen merkitys. Jos viheryhteystarpeita ei huomioida kaavassa, se voi johtaa suunnitteluun, mikä voi edistää luonnon pirstoutumista ja köyhtymistä. Viheryhteyksien poistaminen kaavasta on ristiriidassa maanrakennuslain ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Mikäli kaavaan ei jostakin syystä haluta merkitä viheryhteystarpeita nuolin, asia pitää joka tapauksessa huomioida. Huomioiminen tapahtuu esim. siten, että maakuntakaavassa ei merkitä Etelä-Pohjanmaan	Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi ekologiisiin yhteyksien huomioimisesta annetaan suunnittelumääräykset myös mm. tuulivoima-alueiden ja liikenneväylien suunnitteluun liittyen.
---	---

Uusiutuva energia, tuulivoima

Tuulivoimaan siirtyminen vähentää hiilipäästöjä, mikä on hyvä asia. Jos tuulivoima sijoittuu luonnon kannalta herkkiin kohtiin, se aiheuttaa luonnon monimuotoisuuden vähenemistä. Siksi on tärkeää, että tuulivoimalarakentaminen sijoittuu oikein.

Aluksi kiitämme, että Kuortaneen länsiosassa Seinäjoelle menevän tien pohjoispuolella oleva tuulivoimalavaraus on poistettu. Poistolle on olemassa vahvat luontoperusteet sekä kohteen sijainti valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman lähialueella.

Seuraavaksi esitämme, että myös Seinäjoelle menevän tien eteläpuolinen tuulivoimalavaraus poistetaan. Perustelut:

- Kyseinen alue on merkittävä hiljainen kohde Kuortaneella (yhdessä Kaulalamminnevan – Rimminnevan tienoon kanssa). Hiljainen alue jatkuu kunnan lounaisosasta Alavuden puolelle ollen Alavuden selkeästi merkittävin hiljainen alue. On iso puute, jos maakuntakaavassa ei huomioida hiljaisia alueita, koska jos niitä ei huomioida, ne menetetään. Samalla menetetään lajisto, jonka elinympäristövaatimuksena on meluttomuus.
- Kaava-aineistoissa oli esillä hyvä kartta Etelä-Pohjanmaan ekologisesta verkostosta. Tuulivoimalavaraus sijaitsee tuolla kartalla kohdassa

Merkitään tiedoksi.

Maakunnan hiljaiset alueet on selvitetty osana potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvitystä.

Maakuntakaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa on todettu, että noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueista 15 sijoittuu kokonaan tai osittain hiljaiselle alueelle. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ja maakunnan lähialueen tuulivoima-alueiden vaikutukset hiljaisiin alueisiin arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi. Arvioinnin mukaan hiljaisille alueille voi paikallisesti aiheutua

"laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet (7500–13200 ha)". Kartta osoittaa selkeästi, miten tämä metsäalue toimii ekologisena yhdyssiltana Kuortaneen kunnan länsiosan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeältä alueelta Alavuden puolelle Mulkujärven ja Larvanevan Natura 2000 -alueelle. Tuulivoimalan rakentuminen katkaisisi metsäisen luontoyhteyden. - Kuortaneen länsiosan suot ja Larvanevan sekä Mulkujärvien seutu ovat olleet mukana ehdotuksessa Hirvijärven kansallispuiston perustamiseksi. Kansallispuistot nostavat alueittensa matkailuarvoa ja kohentavat taloutta, ja siksi kansallispuistosuunnitelman etenemisen mahdollisuutta tulevaisuudessa ei pidä romuttaa kaavoituksella. Kolmanneksi vaadimme aiemmin lausumamme mukaisesti, että Kuortaneen kunnan itäiseen osaan Jäkälänevalle sijoittuva tuulivoimalavaraus poistetaan. Tuulivoimalamerkintä on aivan suojelualueen vieressä. Heininevan suojelualueiden suojelun perusteita ovat arvokas linnusto ja maisema. Voimalarakentaminen olisi selkeä riski Heininevan suojelualueille. Siksi epäilemme, että tuulivoimalamerkintä tässä kohteessa olisi lain vastainen. Rakentaminen muuttaisi Alajärven Lehtimäen puolella olevan suosituksen Valkealammen hiihto- ja ulkoilualueen luonnetta.	merkittäviä muutoksia ja ne voivat menettää hiljaisuuteen liittyvät arvonsa. Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää hiljaisiin alueisiin liittyvää vaikutusten arviointia tiedoilla tuulivoimaloiden alueiden sijoittumisesta hiljaisten alueiden läheisyyteen. Tuulivoimalueen sijaitseminen hiljaisen alueen läheisyydessä, ei pelkästään hiljaiseksi todetulla alueella, voi osaltaan vaikuttaa hiljaisuuteen liittyviin arvoihin. Hiljaiset alueita ei ole maakuntakaavan laadinnassa käytetty tuulivoimaloiden alueita rajaavana tai poissulkevana tekijänä. Hiljaiset alueet tullaan lisäämään teemakartalle (ei oikeusvaikutteinen), joka kuvaa Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa. ks. myös vastine liittyen suunnittelumääräyksestä ekologisten yhteyksien huomioimiseen maankäytön suunnittelussa Kuortaneen itäosaan osoitettu tuulivoimaloiden alue (Jäkäläneva) rajautuu luonnonsuojelualueisiin (Suojelu-Moisiotila ja Heinineva 1) sekä soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteeseen (Heinineva). Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelu- tai suojelualueille, mutta potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet voivat yleispiirteisessä maakuntakaavassa rajautua luonnonsuojelualueeseen. Tuulivoiman mahdolliset vaikutukset Heininevan luonnonsuojelualueen luontoarvoihin tulee selvitettäväksi
--	--

Maakuntakaavalla ei saa mahdollistaa suojelualueiden suojelun perusteena olleiden luontoarvojen häviämistä eikä virkistyskäytön heikentämistä.

Maa- ja kallioaineksen otto

Kiitämme, että Kuortaneen kunnan länsiosassa ollut Lähdeskonto -niminen kallioaineksen ottoalue on poistettu kaavasta.

Kuortaneella Häjyperkiön -Perähaudanmäen alueelle on merkitty iso kallioaineksen ottoalue. Esitämme tämän kohteen poistamista samoin perustein kuin mitä esitimme Seinäjoelle menevän tien eteläpuolisen tuulivoimalavarauksen poistamiseksi (hiljaisuuden ja yhtenäisen metsäalueen säästäminen ekologisen yhteyskäytävän kohdalla).

alueen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Tähän liittyen maakuntakaavassa annetaan tuulivoimaan liittyvä yleinen suunnittelumääräys.

Maakuntakaavassa annetaan Jäkälänevalle aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan " yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Valkealammen alueen virkistysarvojen säilyminen". Lisäksi tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa suhteessa virkistys- ja leirintäalueisiin sekä kansallispuistoihin on huomioitava valtioneuvoston tuulivoimamelua koskevan asetuksen ohjearvot ulkomelutasosta. Virkistyskohteiden melulta häiriintymättömyys turvataan tuulivoimameluasetuksen (1107/2015) kautta.

Merkitään tiedoksi.

Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa ne alueet, jotka on luokiteltu Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI) -hankkeessa tehtyjen selvitysten perusteella luokkaan "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue" (muut luokat ovat "osittain soveltuva" ja "soveltumaton"). Aluerajaukset perustuvat hankkeessa selvitettyihin rajauksiin. POSKI-hanke on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vetämä ja siinä on mukana Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien liitot. Häjyperkiön-

Turve

Aiemmassa lausunnossamme esitimme, että turvevaraukset poistetaan, koska turpeen poltto ja muunkinlainen turpeen käyttö on loppumassa ja että turpeennostoalueiden sijasta kaavassa tulisi olla suunnitelma turvealueiden ennallistamiseksi. Esitämme tätä edelleen. Se edistää työtä ilmastomuutoksen hillinnässä ja vesistöjen suojelussa, mihin maanrakennuslaki kaavoitusta velvoittaa.

Perähaudanmäen alue kuuluu POSKI-selvityksessä luokkaan "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue".

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus säilytetään kaavaehdotuksen tasolla maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymän yleisvastineen mukaisesti. Mitoitus perustuu kasvu- ja kuiviketurpeen sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteiden ohella Huoltovarmuuskeskuksen maakunnan liitolle esittämään energiaturpeen huoltovarmuusnäkökulmaan.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus on noin puolet pienempi kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa.

Maakuntakaavassa annetaan yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan "turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraavilla valuma-alueilla: Ähtärinjärven (35.43), Laihianjoen yläosan (41.005), Kyrönjoen keskiosan (42.02), Kyrönjoen yläosan (42.03), Jalasjoen (42.04), Mustajoen (42.05), Seinäjoen (42.07), Kainastonjoen (42.09), Kuortaneenjärven (44.04), Kauhavanjoen (44.06), Nurmonjoen (44.09) ja Lappajärven (47.03) valuma-alueet. Seuraavilla valuma-alueilla alapuolisten vesistöjen erityisiin luonnonarvoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota: Mustapuron (14.674), Pöntäneenjoen (42.097), Kätkänjoen (44.07) ja Vimpelinjoen (47.08) valuma-alueet."

Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry	Vastine
Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050, ehdotusvaiheen julkinen kuuleminen Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys kiittää mahdollisuudesta tutustua kaavaehdotukseen ja lausua siitä kannanottona oman näkemyksemme. Olemme käyneet läpi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotusvaiheen aineistot. Kaavatyön tukena on laaja tausta-aineisto, mutta osa käytetystä aineistosta on valitettavan puutteellisia ja niistä tehdyt tulkinnat eivät kestä tarkempaa arviointia. Tässä mielipiteessä haluamme nostaa muutaman keskeisen teeman, jotka ovat jääneet liian vähälle huomiolle. Lisäksi haluamme kiinnittää huomiota muutamaan yksityiskohtaan, joissa käytetyn aineiston ja tulkintojen heikkoudet herättävät kysymyksiä. Yleistä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n teksteissä nousee hyvin esiin tarkeys ylläpitää ja vahvistaa luonnon monimuotoisuutta. Turvetuotantoon varattujen alueiden väheneminen kaavakartalta tukee monien luontoarvojen säilymistä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.

Kaavatyön yhteydessä on laadittu ansiokas analyysi maakunnan ekologisista verkostoista, mikä korostaa laajojen yhtenäisten metsäalueiden ja ekologisesti merkittävien aluekokonaisuuksien sijoittumista maakuntaan. Teemakartan kohteet ovat vahvasti perusteltuja, mutta yksityiskohtaisemmassa tarkastelussa mukaan voisi ottaa muitakin alueita. Lisäksi teemakartalla on laajoja alueita, joilta ekologisen verkoston jatkuvuus on epävarmaa. Toimiva verkosto vaatii toimivia yhteyksiä. Lisäksi teemakartta vaatisi arvion maakunnan hiljaisista alueista sekä valosaasteen vaikutuksen ulkopuolisista alueista. Monimuotoisuudelle tärkeillä alueilla ja ekologisella verkostolla on merkitystä Etelä-Pohjanmaan maakuntaa laajemmin, sillä esimerkiksi Suupohjan monimuotoisuuden kannalta tärkeä kokonaisuus sijoittuu kolmen maakunnan rajalle Suomenselän vedenjakajan eteläosiin. Alue muodostaa monelle pohjoiselle lajille eteläisimpiin kuuluvan esiintymisalueen. Ilmastomuutoksen uhatessa herkkien alueiden turvaaminen on erityisen tärkeää. Kaiken tämän jälkeen on erityisen hämmentävää lukea, että Etelä-Pohjanmaan ekologisen verkoston teemakartta ei ole oikeusvaikutteinen, eikä sillä ole suoraan vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai muuhun taloudelliseen toimintaan. Kaavamerkintöjen puuttuessa varsinaiselta	Maakunnan ekologisen verkoston teemakartta (ei oikeusvaikutteinen) perustuu mm. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvitykseen (2022), jossa ekologista verkostoa on tarkasteltu maakuntatasolla (ml. ylimaakunnallisesti). On totta, että yksityiskohtaisemmassa tarkastelussa verkostoon voi kuulua muitakin kuin kartalla esitettyjä alueita. Selvityksessä on tuotu esiin ekologisen verkoston jatkuvuuden kannalta haasteellisia alueita maakuntatasoisen tarkastelun perusteella. Hiljaiset alueet on selvitetty osana potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvitystä. Hiljaiset alueet lisätään teemakartalle. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin.
---	---

kaavakartalta vaikutukset jäänevät toiveiden tasolle. Ymmärrämme aiheesta käydyn keskustelun päättävissä elimissä, mutta pelkät yleiset kaavaohjeet eivät turvaa riittävä ohjausvaikutusta maakuntakaavan tavoitteiden toteuttamiseksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 tulee turvata luontoarvojen ja monimuotoisuuden suotuisa kehitys myös oikeusvaikutteisilla kaavamerkinnöillä. Luontoa peruuttamattomasti muuttava toiminta kohdistaa kasvavaa painetta maakunnan luontoympäristöihin. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen tulee näkyä myös ekologisen verkoston turvaamiseksi.	Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi ekologiisiin yhteyksien huomioimisesta annetaan suunnittelumääräykset myös mm. tuulivoima-alueiden ja liikenneväylien suunnitteluun liittyen. Kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin mukaan "laajoja metsä- ja suoalueita yhdistäviä viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavassa. Eläinten ja kasvien liikkumis- ja leviämisreitit huomioidaan koko maakuntaa koskevan suunnittelumääräyksen kautta. Maakunnassa luonnonsuojelualueiden verkosto on harva, ja niiden kytkeytyneisyys on heikko. Laajoilla alueilla ei ole luonnonsuojelualueita eikä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet -merkintöjä. Ekologisten yhteyksien on tarkoitus pysyä pääosin maa- ja metsätalouskäytössä. Vaikka niiden tarkkaa sijaintia tai kokoa ei määritetä maakuntakaavassa, yleinen suunnittelumääräys turvaa ekologisten yhteyksien huomioimista tarkemmassa suunnittelussa. Viheryhteysmerkinnän puuttuminen maakuntakaavasta, vaikka niiden tarve on tunnistettu maakuntastrategiassa, vaikuttaa heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen sekä luontotyyppien ja lajiston tilaan."
--	---

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 -aineistoissa on merkitty puutteellisesti luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita. Esimerkiksi Suupohjan maakunnallisesti tärkeät lintujen kerääntymisalueet eivät ole vielä kaavakartalla (<https://tiedostot.birdlife.fi/alueet/maali/sply-maali-keräantymalalueet-raportti.pdf>, Ellermaa 2023).

Vaikka viheryhteystarpeen merkinnän puuttuminen vaikuttaa vaikutusten arvioinnin mukaan heikentävästi luontoarvoihin, täyttää kaavaratkaisu kokonaisuudessaan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavan tavoitteet ja sisältövaatimukset, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä edistää maakuntastrategian tavoitteiden toteuttamista.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä osoitetaan maakuntakaavassa merkittävimmille laajoille, yhtenäisille metsä- ja suoalueille, jotka ovat luontoarvoiltaan edustavia. Alueiden rajausten keskeistä tausta-aineistoa ovat Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (2022) laaditut analyysit laajoista yhtenäisistä metsä- ja suoalueista sekä metsä- ja suoluonnon arvoista. Selvityksessä on hyödynnetty mm. maankäyttöä ja maanpeitettä kuvaavaa Suomen ympäristökeskuksen CORINE Land Cover -aineistoa, Metsäkeskuksen aineistoja erittäin tärkeitä elinympäristökuvioista, Metsähallituksen Zonation-arvoanalyysia ja Maanmittauslaitoksen maanpeite- ja ojitusaineistoja. Lisäksi kaavamerkintöjen muodostamisessa on huomioitu mm. lajitietoja, soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet, sekä inventointitietoja arvokkaista luontotyypeistä, joita on ollut käytettävissä etenkin suoalueilta. MAALI-alueet eivät ole olleet alueiden rajaamisen perusteena, mutta MAALI-alueiden sijoittuminen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille alueille on tuotu esiin kaavaselostuksen liitteessä 1, jossa kuvataan kunkin alueen

Tuulivoima Tuulivoiman rakentaminen on vaikuttanut laajasti maakunnan luontoympäristöön. Myös jatkossa paine kohdistuu erityisesti laajoihin yhtenäisiin metsäalueisiin, jotka ovat arvokkaita myös ekologisilta arvoiltaan. Metsäalueiden pirstoutuminen, maakäytön ja liikkumisen lisääntyminen sekä teknisten rakenteiden rakentaminen ja ylläpito voivat muuttaa merkittävästi monien lajien liikkumista ja vaikuttaa niiden elinmahdollisuuksiin. Maakuntakaavan tausta-aineistoissa on arvioitu tuulivoiman vaikutuksia monissa raporteissa, mutta arviointien laatu on ollut paikoitellen kohtuuttoman huono. Erityisen haasteellinen tehtävä on ollut tuulivoima-alueiden muodostaman kokonaisuuden yhteisvaikutusten arviointi. Oman maakunnan kohteiden lisäksi erityisen tärkeää on ottaa huomioon naapurimaakuntien hankkeiden vaikutukset kokonaisuuteen. Etenkin Rannikko-Pohjanmaan lukuisat tuulivoima-alueet vaikuttavat merkittävästi tuulivoiman aiheuttamaan ympäristörasitukseen. Laajojen tuulivoima-alueiden lisäksi kokonaisvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon maakuntakaava rajojen alle jäävien pienempien tuulivoima-alueiden vaikutus kokonaisuuteen.	luontoarvoja. Lisäksi MAALI-alueet esitetään Etelä-Pohjanmaan ekologisen verkoston teemakartalla. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa osoitettavien tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutuksia on arvioitu kaavan laadintaprosessin aikana useissa selvityksissä sekä kaavaehdotuksen kokonaisuuden osalta kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnissa. Vaikutusten arvioinnissa on erillinen osuus tuulivoiman yhteisvaikutusten arviointiin. Tässä on huomioitu myös ylimaakunnalliset vaikutukset huomioiden kaikkien naapurimaakuntien ajankohtainen tuulivoimasuunnittelun tilanne (toteutuneet tuulivoima-alueet, sekä suunnittelussa ja maakuntakaavoissa mukana olevat alueet). Lisäksi yksityiskohtaisempaan suunnitteluun annetaan maakuntakaavassa suunnittelumääräys, jonka mukaan tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa
--	--

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa tuulivoima-alueiden rajaukset ovat supistuneet monessa kohteessa, mikä helpottaa ympäröivien luontoarvojen säilymistä. Kriittisin huomio kohdistuu kaavahankkeen viime metreillä mukaan tuotuihin tuulivoima-alueisiin, joiden tarkastelu ja arviointi ei ole muiden hankkeiden kanssa yhdenvertainen. Etelä-Pohjanmaan kaavakartan tuulivoima-alueita ja niiden yhteisvaikutusta on arvioitu erilaisin rajauksin, joissa on huomioitu esimerkiksi asutuksen sijoittumista ja luontoarvoja. Viime hetkellä mukaan tuodut tuulivoima-alueet eivät ole päässeet mukaan aiempien tarkastelujen perusteella, vaan ne ovat käyttäneet oikopolkua.	tulee ottaa huomioon laajasti erilaiset vaikutukset mm. luontoympäristöön ja pyrkiä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia huomioiden myös eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää maakuntakaavassa tehtyjä arviointeja ja yksityiskohtaisempaan suunnitteluun esitettyjä lievennystoimenpiteitä riittävinä maakuntakaavatasoisessa yleispiirteisessä alueiden käytön suunnittelussa. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen kaavaluonnokseen 22.5.2023 antaman yleisvastineen mukaan "mikäli maakuntakaavaan halutaan osoitettavaksi uusia tuulivoima-alueita, joita ei ole kaavaluonnoksessa, on niistä esitettävä maakuntaliitolle valmiit maakuntakaavatasoiset selvitykset ennen kaavan ehdotusvaihetta. Tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa ratkaistaan selvitysten perusteella. Maakuntaliitto ei laadi ennen kaavan ehdotusvaihetta uusia tuulivoima-alueita koskevia selvityksiä." Maakuntakaavaan luonnosvaiheen jälkeen lisätystä tuulivoimaloiden alueista on toimitettu liitolle vastaavat maakuntakaavatasoiset selvitykset kuin kaavan muillekin tuulivoimaloiden alueille on laadittu. Alueet ovat myös mukana maakuntakaavan vaikutusten arviointiraportin tuulivoimaa koskevassa yhteisvaikutusten arvioinnissa. Liitto pitää tehtyjä selvityksiä maankäyttö- ja rakennuslaissa maakuntakaavalle määrittelyn tason mukaisina ja riittävinä.
--	---

Suurin huolestus kohdistuu viime hetkellä mukaan otettuun **Kankalonselän tuulivoima-** alueeseen (Kauhajoki).
 Tuulivoima-alue sijoittuu kahden suurelta osin luonnontilaisen laajan suoalueen väliselle selänteelle. Lisäksi alueen lähituntumassa on Natura 2000:n soidensuojelukohde.

Uuden tuulivoima-alueen sopivuutta Kankalonselälle on arvioitu raportissa: Tuulivoima-alueiden täydennys – Niittunevan, Siltanevan ja Kankalonselän alueet. (2023, pdf).
 Raportti on hyvin ylimalkainen ja tulkinnot vähättelevät alueen linnustollisia arvoja. Erityisesti Mustaisnevan alue on ekologisesti hyvin merkittävä, laaja ja yhtenäinen suokokonaisuus. Alueen pesimälinnusto on todettu kymmenen vuotta sitten tehdyssä kartoituksessa maakunnan arvokkaimmaksi suojelamattomien soiden joukossa. Laajat suoalueet voivat tarjota pesimämahdollisuuden myös suurille petolinnuille. Eräs näistä on pesinyt pitkään Mustaisnevalle. Mustaisnevan pesimälinnusto on merkittävä myös moneen Natura- suojelun alle sijoitettuun suohon verrattuna. Pesimälinnuston lisäksi Mustaisneva on merkittävä kohde ympäröivillä peltolakeuksilla keväisin ja syksyisin ruokaileville hanhille ja kurjille. Lisäksi alueella on merkittävä paikallinen virkistysarvo. ***Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty.***

Mustaisneva kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun täydennysohjelmaan. Etelä-Pohjanmaan ekologisen verkoston teemakartassa Mustaisneva sijoittuu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle alueelle. Törmäyksille

Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Kankalonselän tuulivoimaloiden alueella ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi sille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää.

Alueen linnustoarvot on kuitenkin tunnistettu maakuntakaavaprosessissa. Maakuntakaavassa osoitettava alue on rajattu Mustaisnevan linnustollisesti arvokkaan soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteen ulkopuolelle.

Alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjataan maakuntakaavassa annettavien suunnittelumääräysten kautta. Tuulivoimaan liittyvässä koko maakuntaa koskevassa suunnittelumääräyksessä on mm. "tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin". Lisäksi maakuntakaavassa annetaan Kankalonselän tuulivoimaloiden alueelle aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu

herkän petolinnun (<i>sensitiivinen lajitieto häivytetty</i>) pitkäaikainen reviiri on aivan tuulivoima- alueeksi merkitys rajauksen tuntumassa. Kaikesta tästä huolimatta Kankalonselän tuulivoima- alue on merkitty kaavakartalle Mustaisnevan reunaan asti. Kankalonselän tuominen kaavakartoille tässä muodossa on erinomaisen epäonnistunut päätös, mikä syö kaavaprosessin uskottavuutta. Mustaisneva vaatii Natura-arvoisena kohteena ympärilleen reilun suojavyöhykkeen tuulivoiman suuntaan. Lisäksi Kankalonselän tuulivoima-alue tulee rajata myös Kankalonkeitaan puolelta, ellei sitä poisteta tästä kaavasta kokonaan. Harjannevan tuulivoima-alue (Kauhajoki) sijoittuu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaalle alueelle, laajalle yhtenäiselle metsä- ja suoalueelle, jossa on vahvoja erämaisia piirteitä. Arvokkaat suojelukohteet ja niiden herkäät pesimälajit (suupedot, suuret petolinnut) eivät ole sovitettavissa samalle alueelle. Harjannevan tuulivoima-alue tulee poistaa kaavakartasta. Ikkeljärven pohjoispuolen laajat tuuli- ja aurinkoenergian tuotantoon varatut alueet riittävät tyydyttämään energiantuotannon aluetarpeet.	reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määritellään mm. voimaloiden määrä, korkeus ja sijoittuminen tuulivoima-alueen sisällä, mitkä vaikuttavat olennaisesti linnustoon kohdistuviin vaikutuksiin. Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Harjannevan tuulivoimaloiden alueella ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi sille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää. Alueen rajaukseen ovat vaikuttaneet asutukseen jätettävien etäisyysvyöhykkeiden lisäksi linnustoon liittyvien vaikutusten lieventämiseksi tehdyt rajaukset. Lisäksi Harjannevan aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu
--	---

Perkiönmäen tuulivoima-alue (Lautamäki, Teuva, Karijoki) sijoittuu itäisiltä osin luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen tuntumaan eli Lutakkonevan Natura-alueen lähelle. Perkiönmäen tuulivoima-alue on hyvin laaja-alainen itä-länsi -suunnassa, mikä tekee siitä erittäin ongelmallisen sijoittuessaan useiden isokokoisten lintujen valtakunnalliselle päämuuttoreitille. Tuulivoima-alueen pitkänomainen muoto on täysin poikkipäin vallitsevaa muuttolintujen lentosuuntaa vastaan, joka aiheuttaa merkittävää uhkaa törmäyksille ja lisää estevaikutusta. Hankealueen länsipuolella Pohjanmaan maakunnassa on useita laajoja tuulivoima-alueita, jotka ohjaavat muuttolintuja väistämään hankealueen suuntaan. Hankealueen itäosan tuntumassa on paikalliselle luonnolle merkittävä Suksenjärven alue, joka muodostaa keskeisen kohteen myös Parra-Kakkorinvuori-Pyhävuori välisen retkeilyreitistön varrella. Karijoen puolella reitin varrella on geologisesti arvokas Kakkorinvuori (Iso-Kakkori) matkailupalveluineen. Kakkorinvuoren merkitystä korostavat sen ominaisuudet osana Lauhanvuori-Hämeenkanas Unesco Global Geoparkia. Luonto- ja matkailuarvot vaativat, että Suksenjärven ja Kakkorinvuoren reitistön ympäristö jätetään tuulivoimarakentamisen ulkopuolelle. Tuulivoimarajaus tulee poistaa reitistön itäpuolelta ja länsipuolelle tulee jättää riittävä suojavyöhyke.

reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa”.

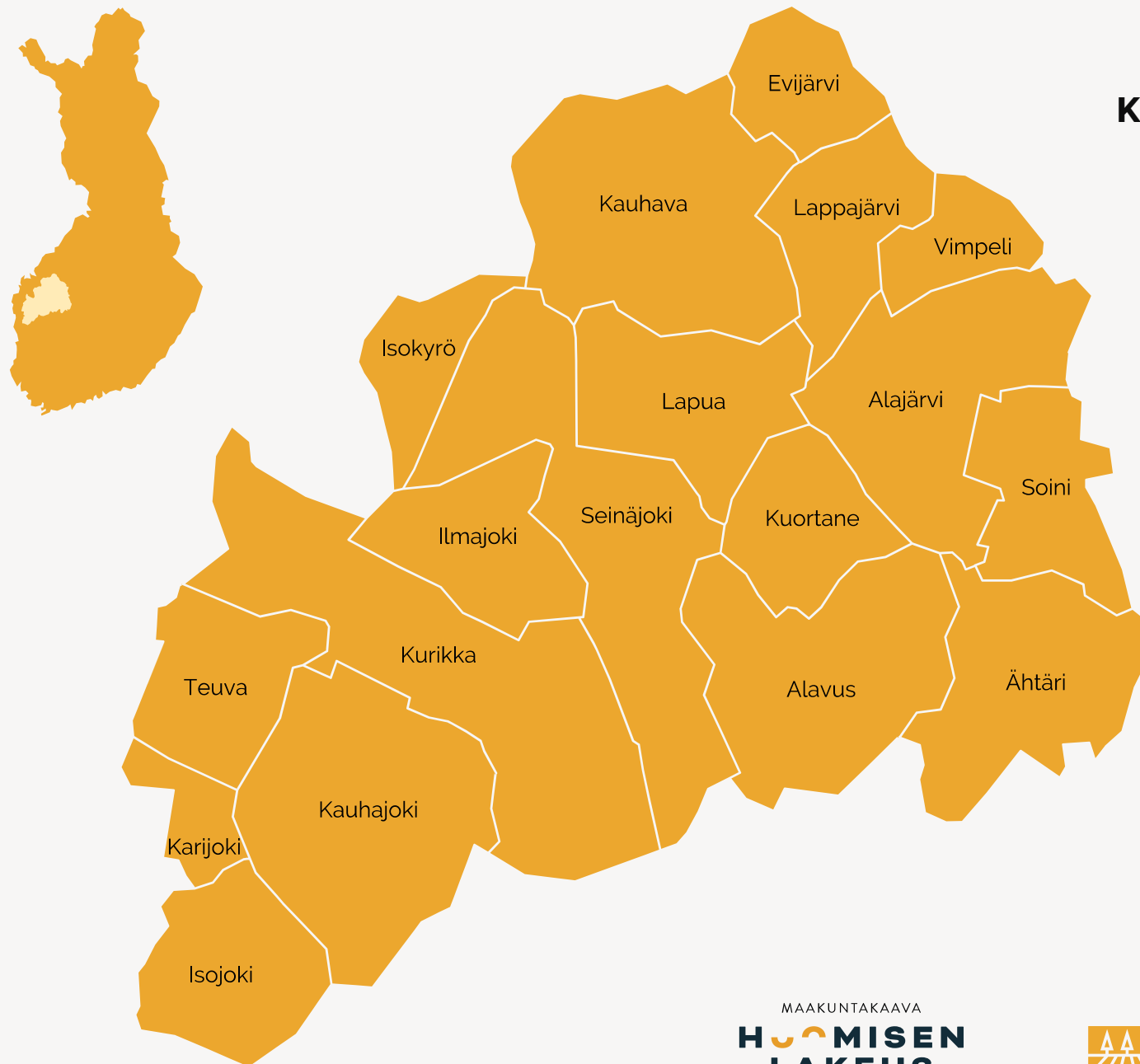
Yleispiirteisen maakuntakaavan tasolla on tuulivoimaloiden alueiden osalta huomioitu tietyt reunaehdot ja vaikutusten arviointien kautta tulevat rajoitteet tuulivoimamerkintöjen osoittamiselle. Perkiönmäen tuulivoimaloiden alueella ei ole maakuntakaavatasoisissa selvityksissä ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi sille ei voitaisi osoittaa tuulivoimaloiden alueen erityisominaisuutta osoittavaa merkintää.

Perkiönmäen tuulivoimaloiden alue sijoittuu useiden lajien kevät- ja syysaikaiselle päämuuttoreitille. Alue on mukana maakuntakaavan taustalle laaditussa lintujen päämuuttoreittien törmäys- ja populaatiomallinnuksessa. Mallinnuksen mukaan Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoima-alueilla ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia yhdenkään arvioidun lajin populaatioihin (Sitowise, 2023). Varovaisuusperiaatteeseen perustuvien laskelmien mukaan maksimikuolleisuuden vaikutukset suhteessa merkittävän vaikutuksen rajaan jäävät kaikilla selvityksessä arvioiduilla lajeilla hyvin pieniksi. Varovaisuusperiaatteita noudattaen maakuntakaavan tuulivoiman törmäyskuolleisuuden vaikutukset tarkasteltuihin lajeihin suhteessa populaatioon on perusteltua arvioida enimmilläänkin vähäisiksi.

Perkiönmäen tuulivoimaloiden alueen rajausta on supistettu alueen pohjoisosasta virkistysalueisiin kohdistuvien

Aurinkoenergia Tuulivoiman lisäksi maakunnan maisemaan vaikuttaa tulevaisuudessa laajasti aurinkovoiman tuotanto. Tuulivoimasta poiketen aurinkovoiman tuotanto vaatii paikallisesti laajoja maa-aloja, mikä voi vaikuttaa merkittävästi ympäröivään luontoon. Maakunnassa suunnitellaan laajoja aurinkovoima-alueita entisille turvetuotantoalueille. Lähimaakunnista on kuitenkin lisääntyvässä määrin esimerkkejä, että aurinkoenergian tuotantoa pyritään	vaikutusten vähentämiseksi ennen kaavaehdotuksen julkisen kuulemisen käynnistämistä. Perkiönmäen aluekohtaisissa suunnittelumääräyksissä on huomioitu petolintuihin ja virkistysarvoihin liittyvien vaikutusten huomioiminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa: "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa" "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Suksenjärvi-Peninjärven virkistysalueen virkistysarvojen säilyminen sekä turvata alueen läpi kulkevan ohjeellisten ulkoilureitin Parra-Peurajärvi-Pohjanmaa käyttö ja kehittäminen" Maakuntakaavaehdotuksessa ohjataan koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä. Aurinkovoimaa koskevaa suunnittelumääräystä tarkistetaan muotoon: Laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti muille kuin metsäalueille, viljelyskäytössä oleville peltoalueille tai ojitattomille tai luonnontilaisille soille.
--	---

sijoittamaan myös tuottaviin talousmetsiin tai peltoalueille. Jopa usean neliökilometrin laajuisiksi kasvavat voimala-alueet muuttavat laajasti ympäröivää luontoa, joten niillä on merkittävää vaikutusta myös maakunnan mittakaavassa. Maakuntakaavan tulee ohjata myös aurinkoenergian tuotannon sijoittumista nykyistä vahvemmin. Maakuntakaavassa ohjataan monia muita toimintoja ja pistemäisten kohteiden käyttöä hyvinkin pienipiirteisesti, joten aurinkovoiman tuotantoa ei voi jättää ohjauksen ulkopuolelle sijainnin puolesta. Lopuksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 vaatii vielä korjauksia ja täydennyksiä. Kaavaselostuksessa kuvattujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii tarkempaa ohjeistusta myös oikeusvaikutteisin keinoin luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Lintujen menestymisen kannalta erityisen tärkeää on tuulivoima-alueiden rajaaminen ja ohjaaminen laadukkaiden ja kattavien selvitysten perusteella. Kaava-aineistossa on havaittavissa tässä suhteessa selviä puutteita.	Merkitään tiedoksi.
---	----------------------------

www.epliitto.fi
Kampusranta 9 C / PL 109
60101 Seinäjoki